

การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

กฤษฎา สุริยวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาศาสตรัฐกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

พ.ศ. 2549

ISBN 974-671-515-1

**COMMUNICATIONS FOR PROMOTING ECO-TOURISM
AT PLAI-PONG-PANG THAI-STYLE HOUSE**

KRISDA SURIYAWONG

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Communication)
Department of Business Communication
Graduate School, Dhurakij Pundit University**

เลขทะเบียน.....	0193078
วันลงทะเบียน.....	28 ก.พ. 2553
เลขเรียกหนังสือ.....	302.2
	ก 219ก
	[2549]
	๗

2006

ISBN 974-671-515-1

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญาโท สาขา นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

เสนอโดย   กฤษฎา สุริยวงศ์

สาขาวิชา   นิเทศศาสตร์

กลุ่มวิชา   นิเทศศาสตร์ธุรกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

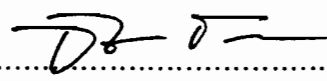
ผศ.ดร.อุษา บิ๊กกินส์

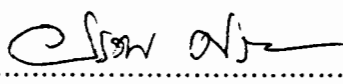
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ได้พิจารณาเห็นชอบ โดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

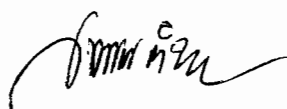

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์อรุณ งามดี)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผศ.ดร.อุษา บิ๊กกินส์)

.....กรรมการ
(ผศ.ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว)

.....กรรมการ
(รศ.อรทัย ศรีสันติสุข)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ คำริชอบ)

วันที่ ..15..เดือน ..พฤษภาคม.. พ.ศ. 2549

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ” สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่านที่ได้ให้การสนับสนุนในหลาย ๆ ด้าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษา บั๊กกินส์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าจากภารกิจ และหน้าที่การงานต่าง ๆ ในการให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ช่วยเหลือตรวจทาน ข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์อรุณ งามดี ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัสวิน เนตรโพธิ์แก้ว และรองศาสตราจารย์อรรถัย ศรีสันติสุข กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งกรุณาให้คำแนะนำ และคำปรึกษาทางวิชาการ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับรายละเอียดเนื้อหาต่าง ๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์

นอกจากนี้ที่ผู้วิจัยไม่อาจจะลืมขอบพระคุณ ผู้ที่คอยช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจในการทำงานร่วมกันทุก ๆ เรื่อง ยามเมื่อสุขและทุกข์โดยไม่ทอดทิ้งกันตลอดระยะเวลา 3 ปี ที่ได้เรียนด้วยกัน ต้องขอขอบพระคุณ พี่เล็ก สุวรรณ ปิยะบพิตร พี่โก้ ณัฐธยาน์ จุลรักษา พี่สาวร่วมสถาบันทั้ง 2 คนที่แสนดี ที่คอยดูแลห่วงใยน้องคนนี้เสมอมา ขอขอบพระคุณ ป.ปลา ปาริชาติ จันทนะเปลิณ เพื่อนสนิทที่คอยช่วยเหลือกันมาในทุก ๆ เรื่อง และขอขอบพระคุณ หลิง จูไรรัตน์ ยอดพรมา ที่คอยช่วยถอดเทปสัมภาษณ์ให้แก่ผู้วิจัย รวมทั้งเพื่อน ๆ ทุกคนในคณะนิเทศศาสตร์ ที่คอยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และกำลังใจให้แกกัน

ที่สำคัญที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พ่อวิสิทธิ์ (เตี้ยน้อย) และแม่สมหมาย สุริยวงศ์ ที่คอยให้กำลังใจ และคอยสนับสนุนชี้แนะในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะการสนับสนุนในเรื่องของการศึกษาเล่าเรียนให้สูงที่สุด ดังคำพูดของท่านทั้งสองที่ว่า “ พ่อและแม่ไม่มีทรัพย์สินมากมาย ให้ลูกได้ นอกจากการศึกษาเล่าเรียน ” และขอขอบคุณ น้องปู รุ่งฤดี สุริยวงศ์ น้องสาวอันเป็นที่รักของผู้วิจัยที่ได้คอยให้กำลังใจ และคอยห่วงใยช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา

สุดท้ายหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ และคุณค่าต่อผู้ที่สนใจ ผู้วิจัยก็ขออุทิศความดีทั้งหมดนี้ แต่ บูพการี ครู อาจารย์ ผู้มีพระคุณต่อวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ทุกท่าน ส่วนข้อผิดพลาด และข้อบกพร่องใด ๆ ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้ แต่เพียงผู้เดียว

กฤษฎา สุริยวงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ผ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ค
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหานำการวิจัย.....	10
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
1.4 ขอบเขตงานวิจัย.....	10
1.5 นิยามศัพท์.....	11
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
1.7 กรอบแนวคิด.....	13
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
2.1 แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	14
2.2 แนวคิดเรื่องโฮมสเตย์.....	25
2.3 แนวคิดเรื่องธุรกิจชุมชน.....	32
2.4 แนวคิดเรื่องรูปแบบของการสื่อสาร.....	41
2.5 แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม.....	49
2.6 แนวคิดเรื่องสื่อประชาสัมพันธ์.....	56
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	70
3.1 กรอบระเบียบวิธีวิจัย.....	70
3.2 วิธีการวิจัย.....	71
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	74

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	78
3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	79
3.6 วิธีการเข้าถึงข้อมูล.....	79
3.7 ความเชื่อถือได้ของข้อมูล.....	80
3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
3.9 การนำเสนอข้อมูล.....	81
4. ผลการวิจัย.....	83
ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมา และสภาพของหมู่บ้านปลายโพงพาง.....	84
ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง.....	114
ตอนที่ 3 รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง.....	153
ตอนที่ 4 การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง.....	171
ตอนที่ 5 ประสิทธิภาพของการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง.....	198
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	246
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	246
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	268
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	280
บรรณานุกรม.....	284
ภาคผนวก.....	292
ภาคผนวก ก. แผนที่ตั้งอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.....	293
ภาคผนวก ข. แผนที่ตั้งตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม....	295
ภาคผนวก ค. แผนที่ตั้งหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.....	297

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ง. แผนที่จุดเกี่ยวข้องกับโครงการท่องเที่ยว.....	299
ภาคผนวก จ. แผนที่ตั้งบ้านทรงไทย ที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ภายในหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ.....	301
ภาคผนวก ฉ. โปรแกรมท่องเที่ยวบ้านทรงไทยปลายโพงพาง อัตราค่าใช้จ่าย และแผนที่เดินทาง.....	303
ภาคผนวก ช. ตัวอย่างข้อมูลการท่องเที่ยวของหมู่บ้านทรงไทยปลายโพงพาง จากสื่อประชาสัมพันธ์ ต่าง ๆ	305
ภาคผนวก ซ. ตัวอย่างจดหมายเชิญประชุมของทางหมู่บ้านทรงไทยปลายโพงพาง....	310
ภาคผนวก ฅ. ภาพแสดงลักษณะทางกายภาพทั่วไปบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์แบบ โฮมสเตย์ของหมู่บ้านทรงไทยปลายโพงพาง.....	312
ภาคผนวก ฉ. ภาพแสดงบรรยากาศการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ได้เดินทาง เข้ามาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านทรงไทยปลายโพงพาง.....	315
ภาคผนวก ฎ. ตัวอย่างข้อความประทับใจของนักท่องเที่ยวที่ได้เขียนลงไว้ใน สมุดบันทึกของเจ้าของบ้านที่ตนเองได้เข้ามาพัก.....	319
ประวัติผู้เขียน.....	340

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงกรอบระเบียบวิธีวิจัย.....	70
4.1 แสดงการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง.....	197
4.2 แสดงประสิทธิผลของการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ที่มีต่อ นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ.....	242

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แสดงกรอบแนวคิด (Conceptual Framework).....	13
2.1 แสดงแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	19
2.2 แสดงความสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับโฮมสเตย์.....	31
2.3 แสดงปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ของ 4 สถาบันที่มีต่อธุรกิจชุมชน.....	40
2.4 กระบวนการติดต่อสื่อสาร (Communication Process).....	57
2.5 แสดงแบบจำลองวงล้อการสื่อสารของ เดวิด เบิร์นสแตน.....	65
4.1 ทรายประจำจังหวัด และคำขวัญของเมือง “ แม่กลอง ”	85
4.2 สภาพลำคลองของตำบลปลายโพงพางที่ชาวบ้านใช้ในการดำรงชีพ.....	86
4.3 มัสยิดที่ประชุมทำศาสนกิจของชาวมุสลิมในตำบลปลายโพงพาง.....	88
4.4 สวนมะพร้าวที่ชาวบ้านนิยมปลูกกันมากในตำบลปลายโพงพาง	89
4.5 แสดงการขึ้นตาลของชาวบ้านปลายโพงพาง.....	90
4.6 แสดงการเกี่ยวตาลของชาวบ้านปลายโพงพาง.....	90
4.7 สวนส้มโอของชาวบ้านปลายโพงพางที่มีการปลูกแทนสวนมะพร้าว.....	91
4.8 สวนลิ้นจี่ของชาวบ้านปลายโพงพางที่มีการปลูกแทนสวนมะพร้าว.....	92
4.9 แสดงการเติมน้ำตาลจนกลายเป็นน้ำตาลปีบของชาวบ้าน.....	94
4.10 แสดงแผนที่เดินทางไปบ้าน โศกเกต.....	99
4.11 สภาพคลอง โศกเกต ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญของชาวบ้าน โศกเกต.....	101
4.12 สภาพคลองลำประโดง เป็นลำคลองเล็ก ๆ ที่แยกออกมาจากคลอง โศกเกต.....	101
4.13 แสดงการเดินทางของชาวบ้านที่ยังใช้เรือเป็นยานพาหนะหลัก.....	106
4.14 หอกระจายข่าวของหมู่บ้านใช้ในการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร หรือเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน.....	107
4.15 ศาลาเฉลิมพระเกียรติซึ่งเป็นที่ประชุมของหมู่บ้าน.....	108
4.16 วัด โศกเกตซึ่งเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน.....	109
4.17 สถานีอนามัยของหมู่บ้าน.....	109
4.18 ร้านค้าขายของชำภายในหมู่บ้านมีสินค้าที่มีความจำเป็นในครัวเรือน.....	110

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.19 โรงเรียนวัด โศกเกตุซึ่งเป็นโรงเรียนประจำหมู่บ้าน.....	111
4.20 แสดงประเพณีวัฒนธรรมการศกบาตรพระทางเรือยามเช้าของชาวบ้าน โศกเกตุ...	113
4.21 สำนักงานพัฒนาจังหวัดสมุทรสงครามที่มิน โยบาย ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้าน.....	115
4.22 เจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีบทบาทในการช่วยเหลือส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของหมู่บ้านกำลังให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัย.....	116
4.23 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 1 ที่มิน โยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้าน.....	119
4.24 สมบัติ พรหมจารีย์ เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 1 ที่มีบทบาทในการช่วยเหลือส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้าน.....	120
4.25 สถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ มาถ่ายทำรายการในหมู่บ้านอยู่เป็นประจำ.....	121
4.26 อดีตกำนันธวัช บุญพัค พร้อมด้วยคณะกรรมการ ชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพางในรายการทไวไลท์โชว์.....	122
4.27 สภาพคลองเป็นคู คูเป็นลำประ โดงเข้าไปเป็นร่องสวน.....	124
4.28 สภาพคันจาก และพืชพรรณไม้อื่น ๆ มองเหมือนชุ่ม ไค้งธรรมชาติ.....	125
4.29 ลักษณะของบ้านทรงไทยที่อยู่ติดริมน้ำ หลังคาหน้าจั่ว.....	127
4.30 ลักษณะของบ้านทรงไทยแบบประยุกต์ เป็นเรือนไทยครึ่งตึกครึ่งไม้.....	127
4.31 หนึ่งในบ้านทรงไทยที่มีอายุนับร้อย ๆ ปี ของหมู่บ้านปลายโพงพาง.....	128
4.32 คันลำพูที่ขึ้นอยู่ริมคลองต่าง ๆ ซึ่งมีตัวแมลงหึ่งห้อยอาศัยอยู่.....	128
4.33 หึ่งห้อยตัวผู้มีแถบเรืองแสง 2 แถบ ส่วนหึ่งห้อยตัวเมียมีแถบเรืองแสง 1 แถบ...	129
4.34 การขึ้นศาลของชาวสวนมะพร้าวในหมู่บ้านปลายโพงพาง.....	132
4.35 ลำภา ไพโรฤกษ์ เจ้าของเตาน้ำตาลมะพร้าวทวิศักดิ์กำลังเคียวตาล.....	133
4.36 ชาวบ้านปลายโพงพางกำลังขูดน้ำตาลใส่ปีบ.....	134

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.37 ชาวบ้านปลายโพงพางกำลังสาธิตการหยอดน้ำตาลปึกให้นักท่องเที่ยวดู.....	134
4.38 น้ำตาลปึกที่หยอดเสร็จแล้วจำนวนมาก.....	135
4.39 สวนส้มโอพันธุ์ขาวใหญ่อาชีพในปัจจุบันที่ชาวบ้าน นิยมปลูกแทนที่สวนมะพร้าว.....	136
4.40 เจ้าของบ้านแต่ละหลังจะเตรียมดอกไม้ ข้าว และกับข้าว ไว้ให้นักท่องเที่ยวที่พักที่บ้านของคนได้ใส่บาตร.....	139
4.41 พระจากวัด โลกเกษตรจะพายเรือออกบิณฑบาตรทุกเช้า.....	139
4.42 นักท่องเที่ยวกำลังทำบุญใส่บาตรพระทางเรือตอนเช้า.....	141
4.43 ดอกไม้หลากชนิดอยู่ทางด้านหัวเรือ ส่วนทางด้านท้ายเรือ ก็จะมีถ้วยอาหารทั้งแกงและผัดวางเรียงอย่างเป็นระเบียบ.....	141
4.44 กลุ่มคนเรือของหมู่บ้านมีรายได้จากการขับเรือพานักท่องเที่ยว ไปส่งตามบ้านพัก และตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ	149
4.45 แม่ค้าขายก๋วยเตี๋ยวในหมู่บ้านมีรายได้จากการขายก๋วยเตี๋ยวให้นักท่องเที่ยว.....	150
4.46 แม่ค้าขายขนมในหมู่บ้านก็มีรายได้จากการขายขนมต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยว.....	150
4.47 ชาวบ้านที่เคียวตาลมีรายได้จากการขายน้ำตาลให้นักท่องเที่ยว.....	151
4.48 แสดงภาพรวมปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในที่ช่วย ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาง.....	152
4.49 แพลนจิตร์ สถานที่นัดพบพูดคุยกันของชาวบ้านในวงน้ำชา.....	155
4.50 บริเวณศูนย์บริการการท่องเที่ยวบ้านกำนันรัช สถานที่พูดคุยกันของชาวบ้านในวงเหล้า.....	156
4.51 การประชุมของสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง..	163
4.52 การประชุมระหว่างตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพางกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)	165
4.53 หอกระจายข่าวของหมู่บ้านที่กลุ่มผู้นำชุมชน ใช้ในการพูดคุยกับชาวบ้านในหมู่บ้าน.....	169

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.54 แสดงรูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง.....	170
4.55 อดีตกำนันชวาช บุญพัด ผู้นำชุมชนและประธานชมรมหมู่บ้าน ท่องเที่ยวได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรบรรยายเรื่องการจัดการ ท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ อยู่เป็นประจำเป็นการช่วย ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านได้อีกทางหนึ่ง.....	173
4.56 แผ่นพับประชาสัมพันธ์ของทางหมู่บ้านที่มีการจัดทำขึ้นมาเอง.....	177
4.57 ป้ายประชาสัมพันธ์บอกทางของทางหมู่บ้านท่องเที่ยว ที่มีการจัดทำกันขึ้นมาเอง.....	178
4.58 ป้ายประชาสัมพันธ์บอกทางของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวที่มี หน่วยงานของทางจังหวัดสมุทรสงครามเป็นผู้จัดทำให้.....	179
4.59 หนังสือคู่มือการท่องเที่ยว สื่อเฉพาะกิจที่ช่วยประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวของหมู่บ้าน.....	180
4.60 เอกสารทางวิชาการ สื่อเฉพาะกิจที่ช่วยประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวของหมู่บ้าน.....	181
4.61 สินค้าของที่ระลึกของทางหมู่บ้านช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ของทางหมู่บ้านได้เป็นอย่างดีอีกทางหนึ่ง.....	182
4.62 รายการโลกใบใหญ่ ของทางช่อง 7 ได้เข้ามาถ่ายทำรายการ สารคดีเชิงท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน ซึ่งได้ออกอากาศใน วันพุธที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 เป็นการช่วยประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี.....	185
4.63 นิตยสารสกุลไทย รายสัปดาห์ ปีที่ 48 ฉบับที่ 2499 ประจำวันอังคารที่ 10 กันยายน พ.ศ.2545 ที่ได้นำเสนอ เรื่องราวการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง.....	189

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.64 นิตยสารกินรี ประจำเดือนสิงหาคม พ.ศ.2546 ในคอลัมน์ ท่องเที่ยวที่ได้นำเสนอเรื่องราวการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงปาง.....	190
4.65 เว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (www.tat.go.th) มีบทบาทอย่างมากในการช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงปาง.....	192
4.66 หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงปาง มีการจัดทำเว็บไซต์ www.plypongpang.com เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านขึ้นมาเอง.....	194
4.67 บริการข้อมูลบนกระดานข่าวที่มีการ โทศกนในกระทู้ ของเว็บไซต์ต่าง ๆ ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงปาง ได้เป็นอย่างดี.....	195

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง
ชื่อผู้เขียน	กฤษฎา สุริยวงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผศ.ดร.อุษา บิ๊กกินส์
สาขาวิชา	นิเทศศาสตร์ธุรกิจ
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง ปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง และการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง โดยใช้วิธีการสำรวจเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 38 คน อันประกอบด้วย กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มชาวบ้าน กลุ่มบุคคลภายนอกชุมชน (เจ้าหน้าที่จากภาครัฐ) และกลุ่มนักท่องเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ประกอบไปด้วย 2 ปัจจัยที่สำคัญ คือ (1) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยที่เป็นบริบท (สิ่งแวดล้อม) ภายนอกของหมู่บ้าน อันประกอบด้วย นโยบายของกรมการพัฒนาชุมชน นโยบายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.) และการส่งเสริมจากสื่อมวลชน (2) ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน อันประกอบด้วย สภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว วิถีชีวิต และประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้าน บทบาทของผู้นำชุมชน และผลประโยชน์จากรายได้ที่จะได้รับ

2. รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ประกอบด้วย 4 รูปแบบ ที่สำคัญ คือ (1) รูปแบบการสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ (2) รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันมาก (3) รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันน้อย (4) รูปแบบการสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการ

3. การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการใช้สื่อที่หลากหลาย ประกอบด้วย 4 สื่อที่สำคัญ คือ (1) สื่อบุคคล ได้แก่ ผู้นำชุมชน และชาวบ้านในหมู่บ้านท่องเที่ยว เพื่อนฝูง และญาติพี่น้องของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยว เจ้าหน้าที่ของบริษัทนำเที่ยว และเจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2) สื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ แผ่นพับ ป้ายบอกทาง หนังสือคู่มือการท่องเที่ยว เอกสารทางวิชาการ และสินค้าของที่ระลึก (3) สื่อมวลชน ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร/วารสาร (4) สื่ออินเทอร์เน็ต ได้แก่ บริการข้อมูลบนกระดานข่าวที่มีการโพสต์กันในกระทู้ของเว็บไซต์ และบริการข้อมูลทางเว็บไซต์ (www) อันประกอบด้วย บริการข้อมูลทางเว็บไซต์ที่หน่วยงานภายนอกจัดทำให้ และบริการข้อมูลทางเว็บไซต์ที่ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวจัดทำขึ้นเอง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพางประสบความสำเร็จในปัจจุบันได้นั้น ต้องประกอบไปด้วยการมีปัจจัยเกื้อหนุนทั้งปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในที่เป็นตัวสนับสนุน การมีรูปแบบการสื่อสารที่ช่วยพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วม และการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายเป็นตัวผลักดันไปสู่ความสำเร็จในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

Thesis Title	Communication for Promoting Eco-tourism At Plai-Pong-Pang Thai-Style House.
Author	Krisda Suriyawong
Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr. Ousa Biggins
Department	Business Communication
Academic Year	2006

ABSTRACT

The purpose of this qualitative research was to investigate the factors which promoted eco-tourism at Plai-Pong-Pang Thai-Style House, type of communication to promote eco-tourism at Plai-Pong-Pang Thai-Style House, and the use of Public Relations media to promote eco-tourism at Plai-Pong-Pang Thai-Style House. The research methodology consisted of documentary analysis, in-depth interviews and participatory observation. The target groups were 38 participants including community leaders, village leaders, people outside the community (authorities in the government sectors) and tourists.

The research findings were as follows:

1. Two important factors promoting eco-tourism at Plai-Pong-Pang Thai-Style House were (1) External factors such as the environmental contexts outside the village which consisted of the policy of Department of Accelerated Rural Development, the policy of Tourism Authority of Thailand (TAT) and the promotion from mass media. (2) Internal factors included the factors inside the village which were the areas of tourist attraction, lifestyle and local culture of the village, the role of community leaders as well as the benefits received.

2. Type of communication for promoting eco-tourism at Plai-Pong-Pang Thai-Style House which consisted of four important models as follows: (1) Informal two-way communication (2) Formal two-way communication with a high degree of interaction (3) Formal two-way communication with less interaction and (4) Informal one-way communication.

3. Various types of media were used for promoting eco-tourism at Plai-Pong-Pang Thai-Style House. The four important media included: (1) People such as community leaders and village people in tourist villages, friends and relatives of the tourists who have ever visited Plai-Pong-Pang Thai-Style House, officers of tour agencies and those from the Tourism Authority of Thailand. (2) Specific media such brochure, sign post, tourist's handbook, document on tourism and souvenirs. (3) Mass media such as television, radio, newspaper and magazine/ journal. (4) the Internet such as information posted on web-boards in several web-sites and information services provided by the web-sites of the village and others from the departments outside.

In conclusion, the nowadays' great success of promoting eco-tourism at Plai-Pong-Pang Thai-Style House heavily relies on supportive internal and external factors, type of communication which encourages cooperation of the community and use of Public Relations media which led to the successful and sustainable promotion of eco-tourism of this Thai village.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

การดำเนินนโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติที่ผ่านมาได้ส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ใหญ่ ๆ จำนวนมากมายที่เกิดขึ้นทำให้แนวนโยบายเดิมในการพัฒนา และบริหารประเทศของรัฐ ที่มีการยอมรับกันว่ามีประสิทธิภาพ และจะสามารถสร้างเสริมประสิทธิผลได้มากที่สุดในอดีตที่ผ่านมาของประเทศ ถูกตั้งคำถาม ด้วยเหตุที่ว่าพัฒนาประเทศที่ผ่านมาได้มุ่งเน้นการวางแผนการพัฒนาจากภาครัฐเป็นหลัก ซึ่งนอกจากจะไม่ได้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วยังก่อให้เกิดปัญหาเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

จากปัญหาที่เกิดขึ้นจึงทำให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 -2544) จนมาถึงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้ปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์หลักที่เน้นการพัฒนาจากภาครัฐมาเป็นการเปิดโอกาสให้คนไทยทุกกลุ่ม ทุกสาขาอาชีพ และทุกภูมิภาคของประเทศ ได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่การเริ่มจัดทำแผนแทนการกำหนดแผนจากภาคราชการแต่เพียงฝ่ายเดียว นับได้ว่าเป็นการวางแผนที่เน้นการสร้างความร่วมมือร่วมใจกันของคนในชาติ อีกทั้งได้ปรับแนวคิดการพัฒนาจากเดิมที่เคยเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลักของการพัฒนาแต่เพียงอย่างเดียวมาเป็นการมุ่งเน้นคน และชุมชนให้เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุก ๆ เรื่อง

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นกลยุทธ์ประการหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการพัฒนา ซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่สามารถทำรายได้ นำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศได้เป็นอันดับหนึ่ง อีกทั้งการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนอกจากจะทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจแล้วยังก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ รวมทั้งเป็นโครงสร้างพื้นฐานซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของประชาชนชาวไทย

เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องใช้ทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมเป็นต้นทุนในการดำเนินการ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่นั้น ๆ ร่วมกันรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวดังกล่าวให้เกิดขึ้น เพื่อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สามารถดำรงอยู่คู่สังคม และก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้มีความสามารถในการจัดการชุมชนจึงถือเป็นการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และการเปิด โอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม นั้น จึงเป็นโอกาสหนึ่งในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประเทศ ทำให้ทิศทางการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องมีการปรับกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาเสียใหม่ โดยมีฐานชุมชนเป็นเสาหลักในการพัฒนาประเทศให้มุ่งไปสู่ความยั่งยืน (ชาติชาย ณ เชียงใหม่, 2542 :1)

แนวคิดในการพัฒนาในรูปแบบนี้ไม่ใช่เป็นเพียงแนวคิดที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเท่านั้น แต่แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการโดยปรากฏในแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ที่มีการจัดประชุมโดยสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อม และการพัฒนา (The United Nations Conference on Environment and Development : UNCED) หรือการประชุม The Earth Summit ที่ริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล ในปี ค.ศ. 1992 เพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development) โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งรัฐจะมีหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน รวมถึงการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วม รัฐควรตระหนัก และสนับสนุนวัฒนธรรม เอกสิทธิ์ และความสนใจของพวกเขา รวมทั้งช่วยให้การมีส่วนร่วมของพวกเขาบรรลุถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน (เวทีนิ สตะเวที, 2542 : 3)

ธุรกิจท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องอาศัยศักยภาพของคนในการจัดการบริหารภายใต้บริบท และเงื่อนไขที่แตกต่างไปจากธุรกิจอื่น โดยเฉพาะในประเทศไทยซึ่งอุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ สังคม และศิลปวัฒนธรรม อีกทั้งยังมีการลงทุนที่ต่ำแต่ให้ผลตอบแทนสูง เมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมประเภทอื่น ข้อได้เปรียบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวคือไม่มีขีดจำกัดในเรื่องการผลิต ทั้งวัตถุดิบที่เสนอขายให้แก่ผู้บริโภค หรือนักท่องเที่ยว ซึ่งก็คือความสวยงามของธรรมชาติ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไป โบราณสถาน โบราณวัตถุ และวัฒนธรรมประเพณี ที่มีการสืบสานกันมาอย่างยาวนาน ซึ่งผลผลิตเหล่านี้สามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืนเพียงแต่มีการอนุรักษ์ไว้เท่านั้น

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เนื่องจากผู้บริโภค หรือนักท่องเที่ยว จะต้องเดินทางไปใช้บริการหรือสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยว ณ สถานที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ โดยตรง (สิริกาญจน์ ปรับโตวิดิ โจโย, 2539 : 2) การท่องเที่ยวจึงก่อให้เกิดกระบวนการต่าง ๆ มากมายในระบบการให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว (Tourism Services System) อันได้แก่ การบริการข้อมูลข่าวสาร การบริการคมนาคมขนส่ง การบริการบริษัทนำเที่ยว การบริการสถานที่พักผ่อน การบริการร้านอาหาร การบริการสินค้าของที่ระลึก การบริการบันเทิง และระบบการรักษาความปลอดภัย กระบวนการเหล่านี้มีเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางไปสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยว (Tourist Attraction) ความต้องการทางการท่องเที่ยวนี้ จะถูกกระตุ้นด้วยกระบวนการในระบบการตลาด (Marketing System) จนทำให้เกิดการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวขึ้น

การท่องเที่ยวได้กลายเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีแนวโน้มการเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยการก้าวเข้าสู่การท่องเที่ยวแบบชุมชน อีกทั้งการท่องเที่ยวยังเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของประเทศชาติให้เป็นที่รู้จักของสังคมโลก อันจะเป็นผลดีต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในยุคโลกไร้พรมแดนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงใช้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาประเทศชาติ

การขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แม้ว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศอย่างมาก แต่ในทางตรงกันข้ามก็ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมและมลภาวะ ความไม่เป็นระเบียบทำลายโบราณสถานและโบราณวัตถุ เป็นต้น ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เกิดจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคเริ่มแรก ซึ่งเน้นการพัฒนาเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูงสุด โดยขาดการวางแผนนโยบายเพื่อป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาขึ้นภาครัฐก็พยายามหาทางแก้ไข และป้องกันปัญหาเหล่านั้น แนวทางที่นำมาใช้ในปัจจุบันเพื่อก่อให้เกิดความสมดุลของการอนุรักษ์ และพัฒนา คือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการพัฒนาแบบยั่งยืน ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดในระยะเวลาที่ยาวนานที่สุด และก่อผลกระทบน้อยที่สุดเพื่อให้สามารถใช้ผลประโยชน์ได้ตลอดไป

จากความสำเร็จดังกล่าว การท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาง จึงสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างความสมดุลของการอนุรักษ์ และการพัฒนาที่จะก่อให้เกิดการพัฒนา การก่อตัวที่เป็นรูปแบบ และมีประสิทธิผลอย่างยิ่ง ในการสร้างชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวบนแนวคิด “ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผสมผสานกับ การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ”

หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในตำบล ปลายโพงพาง ซึ่งตำบลปลายโพงพาง มีพื้นที่ประมาณ 9,191 ไร่ มีประชากรรวม 9,157 คน แยกเป็น ชาย 4,510 คน และหญิง 4,647 คน จำนวน 1,547 ครัวเรือน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านปากกวน หมู่ 2 บ้านวัดประชา หมู่ 3 บ้านลัดดาช่วย หมู่ 4 บ้านอมรวดี หมู่ 5 บ้านคลองขุดเล็ก หมู่ 6 บ้านหน้าวัดนางพิมพ์ หมู่ 7 บ้านโคกเกตุ หมู่ 8 บ้านสี่แยก หมู่ 9 บ้านคลองแขก ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม (องค์การบริหาร ส่วนตำบลปลายโพงพาง , 2545 : 52)

หมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ถือได้ว่าเป็นหมู่บ้านที่ใหญ่ที่สุดในตำบลปลายโพงพาง ซึ่งแยก ออกจาก หมู่ 8 มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 293 ครัวเรือน มีประชากรรวม 1,736 คน เป็นชาย 827 คน และหญิง 909 คน (สถานีอนามัยบ้านโคกเกตุ , 2548 : ไม่มีเลขหน้า) หมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภออัมพวา เป็นระยะทาง 12 กิโลเมตร การคมนาคมของชาวบ้านไปยังหมู่บ้าน ใกล้เคียงส่วนมากจะนิยมใช้เรือเป็นยานพาหนะหลัก เพราะวิถีชีวิตที่สืบเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ เป็นพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์มาก เป็นที่ราบลุ่มแบบ ยกทรงสวน มีคลองไหลผ่านหลายสาย ลำคลองที่สำคัญได้แก่ คลองโคกเกตุ คลองโพงพาง คลองลำประโดง ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ โดยเฉพาะการปลูกมะพร้าว เพื่อนำมาทำตาลมะพร้าว ซึ่งถือได้ว่าเป็นอาชีพหลักของหมู่บ้านที่สร้างชื่อเสียง

บ้านเรือนส่วนใหญ่ของหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ จะเป็นบ้านทรงไทยซึ่งมีอายุนับร้อย ๆ ปี หลายหลัง ที่มีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว และบ้านทรงไทยเหล่านี้จะตั้งอยู่ริมน้ำ ซึ่งเป็นภาพที่สวยงามอย่างยิ่งสำหรับผู้พบเห็น และบริเวณรอบ ๆ ของหมู่บ้าน ยังมีโบราณสถาน ที่มีความสำคัญ และมีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงอยู่อย่างมากมาย อาทิ เช่น อุทยาน ร.2 ค่ายบางกุ้ง ภูมิจังหวัดสมุทรสงคราม พิพิธภัณฑ์บ้านคนครีไทย และตลาดน้ำอัมพวา เป็นต้น วิถีชีวิตของชาวบ้านหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ จะแตกต่างไปจากชาวบ้านในชุมชนอื่นๆ

คือชาวบ้านในหมู่บ้านจะมีการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย มีความสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันค่อนข้างสูง เนื่องจากชาวบ้านในหมู่บ้านจะคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และจะมีการรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินกิจกรรมที่สร้างสรรค์ โดยทำประโยชน์ให้กับหมู่บ้านภายในชุมชนอย่างต่อเนื่องเสมอมา แม้ในปัจจุบันนี้สังคมเปลี่ยนแปลงไปทำให้สภาพแวดล้อม และการประกอบอาชีพเปลี่ยนแปลงไปบ้างผลักดันให้คนบางส่วนออกไปทำงานนอกบ้านเช่น ไปทำการค้าขาย รับจ้าง ทำงานในโรงงาน และมีการสร้างถนนเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้าน แต่ชาวบ้านปลายโพงพางก็ยังคงดำเนินชีวิตในลักษณะอย่างเดิม ไม่เปลี่ยนแปลงนับว่าเป็นการอนุรักษ์สภาพวิถีชีวิตความเป็นไทยที่ยั่งยืน

ความน่าสนใจของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางนั้นอยู่ที่การพัฒนา และความเจริญก้าวหน้าจากชุมชนเล็ก ๆ มารวมตัวกันเป็นกลุ่ม จัดชุมชนเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ขึ้นมา เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2542 ภายใต้การบุกเบิกของอดีตกำนัน ชวชัย บุญพัด ซึ่งมีความคิดที่จะสร้างชุมชนให้เข้มแข็งโดยการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว สร้างเงิน สร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านในชุมชน

เนื่องจากได้สังเกตเห็นถึงศักยภาพทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ ที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติได้ในวันหยุดสุดสัปดาห์ อันได้แก่ บรรยากาศสองฝั่งคลอง ที่เหมาะแก่การนั่งเรือหางยาว หรือเรือพาย ชมบ้านทรงไทยอายุนับร้อยปี ที่กำลังเริ่มหมดไป วิถีชีวิตของชาวบ้านปลายโพงพาง การนอนพักค้างคืนกับตายายในบ้านทรงไทย ดูการขึ้นตาล (การเก็บน้ำตาลบนยอดต้นมะพร้าว) การเคี้ยวตาล (การทำน้ำตาลมะพร้าว) การดักจับกุ้งด้วยขั้ง ความเป็นอยู่แบบไทย ๆ การรับประทานอาหารพื้นบ้านของชุมชนแบบดั้งเดิม การเที่ยวชมโบราณสถานที่มีความสำคัญ และแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงรอบ ๆ ชุมชน อาทิเช่น อุทยาน ร.2 ค่ายบางกุ้ง ภูมิจังหวัดสมุทรินทร์ พิพิธภัณฑสถานชาติไทย คลาดน้ำอัมพวา และการชมหิ่งห้อยในตอนกลางคืน เพราะคนไทยมักจะมีความผูกพันกับสายน้ำ และบ้านทรงไทยเสมอ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่หายากยิ่งในปัจจุบัน

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีวิธีการในการท่องเที่ยว 2 แบบด้วยกัน ดังนี้

1. การท่องเที่ยวแบบพักค้างคืนบ้านทรงไทย (แพ็คเกจ 2 วัน1คืน) จะทำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตที่ครบถ้วนตามขั้นตอน และจำนวนกิจกรรมของการท่องเที่ยวตั้งแต่ประเพณี

การต้อนรับ การนอนพักค้างคืนบ้านทรงไทย การรับประทานอาหารพื้นบ้าน กิจกรรมการเที่ยวชมหมู่บ้าน การเที่ยวชมโบราณสถาน และแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงรอบ ๆ ชุมชน ปัจจุบันมีบ้านพักทรงไทยที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ 17 หลังคาเรือน

2. การท่องเที่ยวแบบเข้าไปเย็นกลับ นั่นคือนักท่องเที่ยวจะไม่ค้างคืนในหมู่บ้านอาจจะเพียงการไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้าน และรับประทานอาหารพื้นบ้านแล้วเดินทางกลับ

อัตราค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางมีดังนี้

- แพ็คเก็จ 2 วัน 1 คืน 850 บาท / ท่าน รวมทุกโปรแกรม (เสาร์-อาทิตย์) หรือ 7 ท่านขึ้นไปในวันธรรมดา
- วันธรรมดา 500 บาท / ท่าน ค่าอาหาร 2 มื้อ พร้อมที่พัก 1 คืน
- เรือชมวิถีชีวิตชาวบ้านริมคลองรอบตำบล (4-6 ที่นั่ง) 500 บาท / ลำ
- เรือชมหิ่งห้อย (4-6 ที่นั่ง) 500 บาท / ลำ
- เรือชมวิถีชีวิตริมสองฝั่งแม่น้ำ 1,200 บาท / ลำ (12 ที่นั่ง) 600 บาท / ลำ (6 ที่นั่ง) พร้อมด้วยมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เช่น อุทยาน ร.2 วัดบางกุ้ง วัดบางแค่น้อย

โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางมีดังนี้

วันแรก

13.00 น. ล่องเรือชมวิถีชีวิตตามสายน้ำ ลำคลอง ชมบ้านทรงไทย ต้นมะพร้าว การเก็บน้ำตาลมะพร้าว เตาเคี้ยวตาล และชมสวนส้มโอ

16.30 น. ฝึกพายเรือ

18.00 น. รับประทานอาหารเย็นพื้นบ้านตามตำหรับชาวสวน

19.30 น. นำท่านเข้าสู่บรรยากาศที่เงียบสวยตามธรรมชาติ ชมสิ่งมหัศจรรย์ฝูงหิ่งห้อยนับหมื่นแสนกระพริบแสง เพื่อภารกิจแห่งความรักได้คืนลำภู ผสมกับแสงดาวระยิบระยับบนท้องฟ้าอยากจะหาชมได้

21.00 น. เดินทางกลับบ้านพักที่เรียงรายอยู่ริมฟากฝั่งคลอง

วันที่สอง

06.30 น. ตื่นเช้าทำภารกิจส่วนตัว เพื่อเตรียมตัวใส่บาตรพระที่บิณฑบาตรทางเรือ

08.00 น. ร่วมรับประทานอาหารเช้า

09.00 น. เตรียมลงเรือล่องสองฝั่งคลองชมวิถีชีวิตไทยชนบทบ้านทรงไทยเรียงรายสองฝั่งคลองกับหมู่บ้านหลากหลาย ชมภูมิทอง พิพิธภัณฑวัดภุมรินทร์

12.00 น. รับประทานอาหารกลางวันตามอัธยาศัยและชมจิตรกรรมฝาผนังไม้สักแกะสลักฝังไม้โมกมันวัดบางแค่น้อย ค่ายบางกุ้ง อุทยาน ร.2 ดินแดนคันธาราษฎร์

14.00 น. กลับถึงบ้านพักเพื่อเตรียมตัวเดินทางกลับ

การเดินทางมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางสามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้ 3 เส้นทาง ดังนี้

เส้นทางที่ 1

การเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปจังหวัดสมุทรสงคราม โดยรถโดยสารประจำทางออกจากสถานีขนส่งสายใต้ รถประจำทางกรุงเทพฯ - แม่กลอง มีหลายบริษัททั้งรถโดยสารปรับอากาศและแบบพัดลม หรือขับรถส่วนตัวไปตามถนนหมายเลข 35 หรือ ถนนพระราม 2 ผ่านเส้นทางไปจังหวัดสมุทรสงคราม ระยะทางประมาณ 64 กิโลเมตร ไม่ต้องแวะเข้าตัวเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม ข้ามสะพานสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ไปประมาณ 200 เมตร เลี้ยวซ้ายแล้วกลับรถได้ที่สะพาน ไปเข้าเส้นทางหมายเลข 3093 ถนน สายสมุทรสงคราม - ปากท่อ (เส้นเดิม) โดยแยกจากถนนพระราม 2 ไประยะประมาณ 12 กิโลเมตร เห็นป้ายชุมชนประดู่วัดโคกเกตุ เลี้ยวซ้ายไประยะประมาณ 400 เมตร ถึงหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

เส้นทางที่ 2

เส้นทางจากจังหวัดเพชรบุรี มุ่งหน้าเข้ากรุงเทพฯ ดัดแวะเข้าจังหวัดสมุทรสงคราม โดยรถโดยสารประจำทางสายกรุงเทพฯ - เพชรบุรี หรือจะขับรถส่วนตัวไปตามเส้นทางเพชรบุรี - สมุทรสงคราม ทางเข้ากรุงเทพฯ ใช้ช่องทางซ้ายสุดขึ้นสะพานลอยเพื่อเข้าสู่ถนนพระราม 2 หรือถนนหมายเลข 35 เมื่อลงสะพานลอยไปประมาณ 2 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายเข้าอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ตามถนนหมายเลข 3093 ประมาณ 3 กิโลเมตรถึงสามแยก เลี้ยวซ้ายจะไปอำเภอปากท่อ เลี้ยวขวาตามถนนหมายเลข 3093 ป้ายบอกทางไปสมุทรสงคราม

เส้นทางผ่านตำบลวัดประคู้ เข้าเขตตำบลปลายโพงพาง มีป้ายใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบล ปลายโพงพางยินดีต้อนรับ ขับต่อไปประมาณ 2 กิโลเมตร เห็นซุ้มประตูวัดโลกเกตุ เลี้ยวขวาเข้า หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

เส้นทางที่ 3

เส้นทางจากตัวเมืองสมุทรสงครามไปตามถนน หมายเลข 3093 ถึงสามแยก หน้าเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม เลี้ยวซ้ายไปตามถนนหมายเลข 325 เส้นทางสมุทรสงคราม - ดำเนินสะดวก จ. ราชบุรี ข้ามสะพานคลองแม่กลองไปประมาณ 4 กิโลเมตร ผ่านวัดแก้วฟ้า เข้าสู่เขตอำเภออัมพวา เลี้ยวซ้ายข้ามสะพานสมเด็จพระศรีสุริเยนทร์ ผ่านตำบลสวนหลวง สองข้างทางเป็นสวนมะพร้าว และผ่านสะพานข้ามคลองหลายแห่ง มีป้ายบอกเส้นทางไปหมู่บ้าน ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางเป็นระยะ ผ่านตำบลบางขันแตก ตำบลท้ายหาด เข้าถนนสมุทรสงคราม - ปากท่อหมายเลข 3093 เลี้ยวขวาประมาณ 4 กิโลเมตร ถึงซุ้มประตู วัดโลกเกตุเลี้ยวซ้าย เข้าหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

จากการดำเนินงานจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์เพียง 1 ปี ก็ทำให้เห็น ผลดีที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ชาวบ้านในชุมชนมีอาชีพหารายได้ในท้องถิ่นของตน และเป็นรายได้ สูงจริต สภาพสังคมดีขึ้น โจรขโมยลดลง ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทั้งทางธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรมของหมู่บ้าน จนในที่สุดหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพางก็ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ครั้งที่ 3 หรือที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในนาม “Thailand Tourism Awards” ประเภทแหล่งท่องเที่ยวเมืองและชุมชนดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2543 จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สิรินยา วัฒนสุขชัย, 2545 : 45)

นอกจากนั้นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ยังได้รับการ กล่าวถึงในแง่บวกจากสื่อหลายแขนงไม่ว่าจะเป็นสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และโทรทัศน์ ที่สามารถ สร้างกระแสความนิยมได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องจนได้รับการคัดเลือก ให้เป็นตัวแทนชุมชนในไทยไปร่วมประชุมระดับภูมิภาคว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยชุมชน ในเอเชียอาคเนย์ ที่จังหวัดเชียงใหม่ ในเดือนมีนาคม ปี พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็น 1 ใน 6 เวที การประชุม ระดับภูมิภาคทั่วโลก เพื่อนำสาระไปนำเสนอในที่ประชุมสุดยอดว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (The World Ecotourism Summit) เนื่องในโอกาสที่องค์การสหประชาชาติประกาศให้ปี 2545 เป็นปีสากลแห่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ความสำเร็จจากการดำเนินงานจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง จะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ หากขาดการทำงานที่สอดคล้องกันทั้งของภาครัฐ ความร่วมมือของภาคเอกชน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน และต่อเนื่อง ซึ่งนำไปสู่การก่อให้เกิดจิตสำนึก (Civic Consciousness) ร่วมกัน มารวมตัวกันเป็นกลุ่ม หรือองค์กร (Civic Group / Organization) เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาหรือกระทำการบางอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันภายใต้ระบบการจัดการ โดยมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย (Civic Network) (ชูชัย ศุภวงศ์ , 2541 : 165) และกลไกหลักที่สำคัญที่ใช้ในการจัดการ และเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ก็คือ “ การสื่อสาร ” (Communication)

การสื่อสาร มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะการสื่อสารเปรียบเสมือนตัวกลางในการเชื่อมโยงปรากฏการณ์ทางสังคม และมีบทบาทในการกระตุ้นให้กลุ่มบุคคลในระดับสังคม หรือชุมชน ที่มีการจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดการรวมตัวกัน เกิดจิตสำนึก ความสามัคคี และความเข้าใจที่ตรงกันต่อประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจัดการการท่องเที่ยว จนสามารถประสานความร่วมมือ ร่วมใจ เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี อันนำมาสู่การพัฒนาความเป็นชุมชนเข้มแข็ง และพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ด้วยความสำคัญของการสื่อสารในฐานะกลไกหลักที่ช่วยในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ประกอบกับความสามารถของชาวบ้านในหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่า มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีลักษณะอย่างไร และการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการใช้สื่ออะไร อย่างไรบ้าง เพื่อเป็นกรณีศึกษาให้กับการท่องเที่ยวของชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

1.2 ปัญหาการวิจัย

1.2.1 มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

1.2.2 รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีลักษณะอย่างไร

1.2.3 การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการใช้สื่ออะไร อย่างไรบ้าง

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

1.3.2 เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

1.3.3 เพื่อศึกษาการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

1.4 ขอบเขตงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาถึงการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ในเรื่องของปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยว รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และ การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง โดยอาศัยแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แนวคิดเรื่องโฮมสเตย์ แนวคิดเรื่องธุรกิจชุมชน แนวคิดเรื่องรูปแบบของการสื่อสาร แนวคิดเรื่องความร่วมมือ และ แนวคิดเรื่องสื่อประชาสัมพันธ์ มาใช้เป็นกรอบในการวิจัย โดยทำการศึกษาเฉพาะหมู่ที่ 7 บ้านโคกเกตุ เพราะเป็นหมู่บ้านที่มีเจ้าของบ้านทรงไทย และชาวบ้านเข้าร่วมโครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ตั้งแต่ในช่วงแรกเริ่มจนกระทั่งปัจจุบัน นอกจากนี้แล้ว หมู่ที่ 7 บ้านโคกเกตุยังเป็นที่ตั้งของศูนย์บริการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ซึ่งหมู่ที่ 7 บ้านโคกเกตุจะทำให้เห็นภาพความสัมพันธ์ของชาวบ้าน ได้มากกว่าหมู่บ้านอื่น ๆ และการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม 2548 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2549 รวมระยะเวลา 3 เดือน เพื่อข้อมูลที่เพียงพอ และความสมบูรณ์ ของการศึกษาวิจัย

1.5 นิยามศัพท์

การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

หมายถึง การแลกเปลี่ยนข่าวสารความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ระหว่างบุคคล ระหว่างหน่วยงาน หรือระหว่างบุคคล และหน่วยงาน ในประเด็นเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

รูปแบบการสื่อสาร

หมายถึง วิธีการสื่อสารที่สมาชิกชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพางใช้ในการติดต่อระหว่างกันจนสามารถทำให้เกิดการรวมกลุ่มกัน เป็นชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน โดยอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ระหว่างบุคคล ระหว่างหน่วยงาน หรือ ระหว่างบุคคล และหน่วยงาน ซึ่งจะมีการใช้รูปแบบการสื่อสารที่มีลักษณะ แตกต่างกันไป เช่น การสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ การสื่อสารสองทางที่เป็น ทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันมาก การสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และ มีปฏิริยาโต้ตอบกันน้อย การสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการ

ปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว

หมายถึง ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางโดยปัจจัยภายใน เช่น สภาพพื้นที่ของ แหล่งท่องเที่ยว วิถีชีวิต และประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้าน บทบาทของ ผู้นำชุมชน ผลประโยชน์จากรายได้ที่จะได้รับ และปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายของ กรมการพัฒนาชุมชน นโยบายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การส่งเสริม จากสื่อมวลชน

สื่อประชาสัมพันธ์

หมายถึง สื่อที่ช่วยส่งเสริมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป เช่น สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ สื่อมวลชน และสื่ออินเตอร์เน็ต

หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

หมายถึง หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่สมาชิกภายในหมู่บ้านมีการรวมตัวกันจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภายในหมู่บ้านขึ้นมา

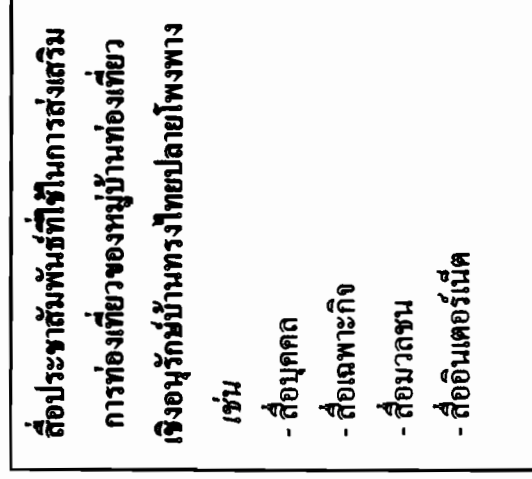
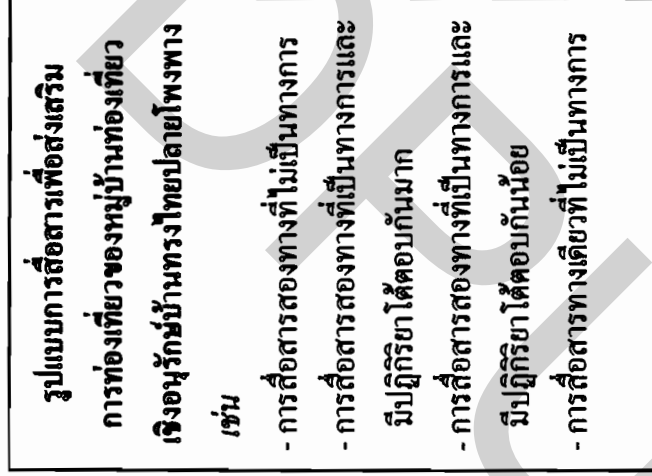
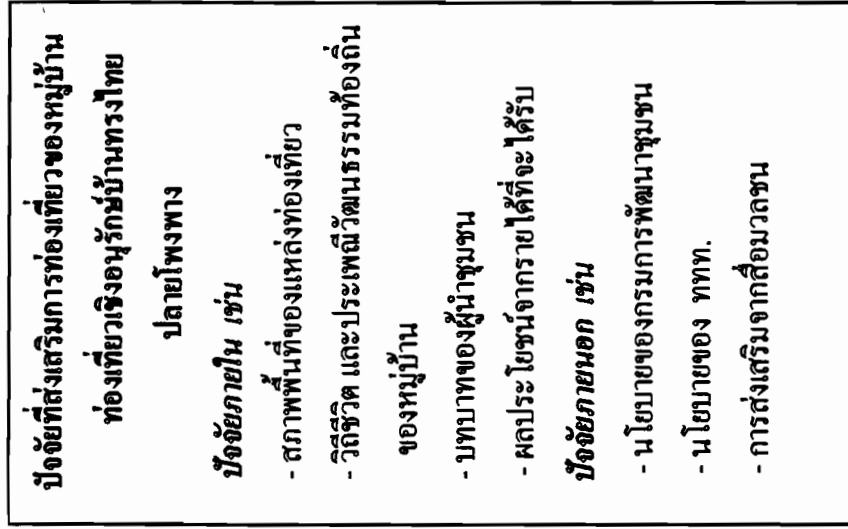
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว รูปแบบการสื่อสาร และการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

1.6.2 เพื่อเป็นประโยชน์ให้กับหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางในการบริหารจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้ยั่งยืน และสามารถนำผลการวิจัยที่ค้นพบไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนต่อไป

1.6.3 เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านอื่น ๆ ต่อไป

1.7 กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิด (Conceptual Framework)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพรงพาง” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- 2.2 แนวคิดเรื่องโฮมสเตย์
- 2.3 แนวคิดเรื่องธุรกิจชุมชน
- 2.4 แนวคิดเรื่องรูปแบบของการสื่อสาร
- 2.5 แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม
- 2.6 แนวคิดเรื่องสื่อประชาสัมพันธ์
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การดำรงชีวิตประจำวันของคนเราที่ต้องเคร่งเครียดกับการงาน และหน้าที่ต่าง ๆ ที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้หลาย ๆ คนเกิดความเครียด และพยายามหาทางออกจากความเครียด หนทางหนึ่งที่คนเรามักกระทำกันนอกจากการพักผ่อนด้วยการนอนแล้ว เมื่อถึงวันหยุดหรือเมื่อมีเวลาว่างหลาย ๆ คน ก็มักจะใช้เวลากับการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะสถานที่ ที่แวดล้อมด้วยธรรมชาติ เพื่อให้ความสดชื่น และสีเขียวของธรรมชาติช่วยผ่อนคลายความเครียดที่มีอยู่ แต่บางคนก็มีวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวไปเพื่อศึกษาอารยธรรม ความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของบ้านเมืองอื่น ๆ ซึ่งมีความแตกต่างกัน

ท่ามกลางความเจริญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และความปรารถนาที่จะเข้าไปชื่นชม และสัมผัสกับธรรมชาติ ส่งผลให้ประเทศของเรากำลังประสบกับปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น

ปัจจุบันทะเลหลาย ๆ แห่งทางภาคใต้ของไทย ได้รับความนิยมนอย่างมากจากนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ แต่สิ่งที่ตามมาจากการชื่นชมของนักท่องเที่ยวจึงต้องเปลี่ยนรูปแบบไป เพื่อให้การเข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติของนักท่องเที่ยวเป็นไปเพื่อการอนุรักษ์ให้มากที่สุด รูปแบบของการท่องเที่ยวเช่นนี้รู้จักกันในนาม “ Ecotourism ” หรือ “ Green Tourism ” หรือที่เรียกเป็นภาษาไทยว่า “ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นแนวความคิดที่เกิดขึ้นโดยมีสาเหตุมาจากแนวโน้ม 2 ประการ มาบรรจบกัน คือ แนวโน้มเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และแนวโน้มเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงเรื่องอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถสรุปเป็นสาระสำคัญได้ดังนี้ (ยุวดี นิรันดร์ตระกูล , 2538 : 51-52)

แนวโน้มเรื่องการอนุรักษ์

การที่ประชากรเพิ่มขึ้น และภาวะทางเศรษฐกิจถดถอยในหลายประเทศ กิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ อย่างเช่น การตัดไม้ทำลายป่า การทำเหมืองแร่ และการเกษตรเกิดขึ้นภายใน และบริเวณทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อระบบนิเวศ จนทำให้ธรรมชาติ และทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม และผลที่ตามมาก็คือ ความไม่ยั่งยืนของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายจึงได้พยายามผสมผสานเรื่องของการอนุรักษ์เข้ากับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการใช้ประโยชน์พื้นที่อนุรักษ์ที่จัดตั้งขึ้นก่อนหน้าแล้ว และที่กำลังประกาศจัดตั้งขึ้นให้เป็นแหล่งพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมควบคู่ไปกับการสงวนรักษาระบบนิเวศตามธรรมชาติ ทั้งนี้ โดยการส่งเสริมเรื่องของการท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่อนุรักษ์ อย่างเช่น อุทยานแห่งชาติ ด้วยความเชื่อที่ว่า การท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ธรรมชาติ และทรัพยากรธรรมชาติเป็นทางเลือกอย่างหนึ่งที่เปิดโอกาสให้มีการจ้างงาน และสร้างรายได้จำนวนมาก ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ ซึ่งเท่ากับการเป็นการสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจให้แก่ราษฎรในชนบท เพื่อจะได้ตระหนักถึงความสำคัญ และหันมาช่วยกันสนับสนุนการสงวนรักษาพื้นที่อนุรักษ์ธรรมชาติ การท่องเที่ยวมีการวางแผนที่ดี มีศักยภาพใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ และพื้นที่อนุรักษ์ประเภทอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

แนวโน้มเรื่องการท่องเที่ยว

แนวโน้มเรื่องนี้ปรากฏค่อนข้างแจ่มชัดในระยะ 7-8 ปี มนุษย์ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการใช้เวลาว่างในการเดินทางท่องเที่ยว โดยมีแนวโน้มว่าต้องการการท่องเที่ยวแบบผจญภัย เข้าไปมีส่วนร่วม และสัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริง นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังอยากที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสถานที่ที่ไปเยือน ตั้งแต่เรื่องระบบนิเวศไปจนถึงชนิดพันธุ์พืช และ หรือสัตว์ที่กำลังหายากหรือกำลังจะสูญพันธุ์ และประเด็นปัญหาด้านการอนุรักษ์ เช่น การสูญเสียทรัพยากรป่าไม้ การลักลอบล่าสัตว์ป่า ดังจะเห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้นตามลำดับในอุทยานแห่งชาติ และพื้นที่อนุรักษ์ประเภทอื่น ๆ ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้สาเหตุสำคัญมาจากการตื่นตัว และให้ความสนใจเกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นปัญหาเกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

จากแนวโน้มสองประการดังกล่าวข้างต้นมาบรรจบกันส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศขึ้น ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงมีความหมายมากกว่าการท่องเที่ยวแบบธรรมดา แต่จะหมายความไปถึงการท่องเที่ยวที่จะต้องมี การอนุรักษ์ควบคู่ไปด้วยไม่ว่าจะเป็นในแง่ของการอนุรักษ์ธรรมชาติ หรือวัฒนธรรม

นิยาม และความหมาย

การท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ หรืออาจเรียกว่า “ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Ecotourism” ซึ่งเป็นคำผสมระหว่างคำว่า Ecology หรือนิเวศวิทยา กับ คำว่า Tourism หรือการท่องเที่ยว (ยุวดี นิรัตน์ตระกูล , 2538 :52)

นิยาม และความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น ก็ได้มีการกำหนดขึ้นจากบุคคล หรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ มากมาย ซึ่ง ยุวดี นิรัตน์ตระกูล (2538 : 52) ได้ยกตัวอย่างนิยาม และความหมายจากบุคคลต่าง ๆ ไว้ดังนี้

Hector Ceballos –Lascurain (1990) (อ้างถึงใน ยุวดี นิรัตน์ตระกูล, 2538 : 52) แห่งสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources - IUCN) ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นบุคคลแรกที่กำหนดความหมายของการท่องเที่ยว

เชิงอนุรักษ์ว่า เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น

Lizabeth Boo (1991) (อ้างถึงใน ยุวดี นิรัตน์ตระกูล, 2538 :52) ซึ่งเป็นผู้คลุกคลีกับงานวิจัยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในลาตินอเมริกา และหมู่เกาะแคริบเบียน พร้อมกับเขียนรายงานเรื่อง "Ecotourism : The Potential and Pitfalls" ได้ให้คำนิยามของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า

"การท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีรายได้ สำหรับการดูแลรักษาพื้นที่ การสร้างงานให้ชุมชนหรือท้องถิ่น และการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม"

The Ecotourism Society (1991) (อ้างถึงใน ยุวดี นิรัตน์ตระกูล, 2538 : 52) ซึ่งเป็นองค์กรภาคเอกชนที่มีบทบาทโดยตรงเกี่ยวกับการศึกษา วางแผน และเผยแพร่ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในช่วงแรกว่า

"การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้ถึงวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ธรรมชาติ ด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ และในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้าง โอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น"

ต่อมาคำนิยามของ The Ecotourism Society ก็ได้รับการปรับปรุงโดย Westem (1993) (อ้างถึงใน ยุวดี นิรัตน์ตระกูล, 2538 : 53) ให้สั้น และกะทัดรัด แต่มีความหมายสมบูรณ์มากขึ้นว่า

"เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติซึ่งมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นดีขึ้น"

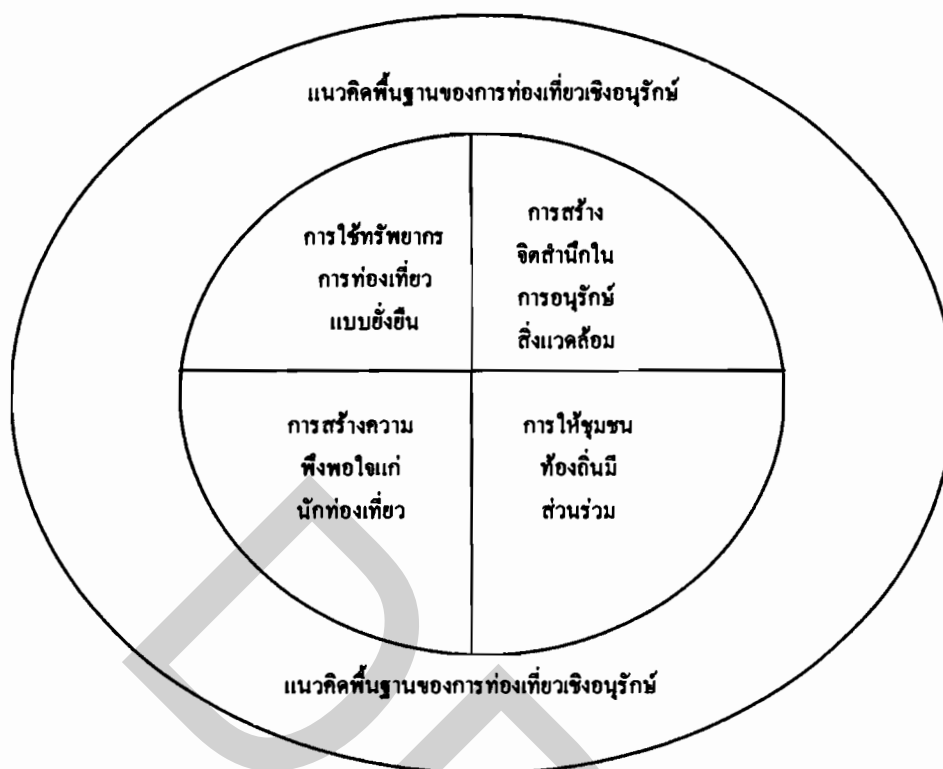
จากนิยามข้างต้น จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ความหมายที่เป็นสาระสำคัญพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวที่จะส่งเสริม และพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ควรเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อม และอาจรวมไปถึงแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้นด้วย
2. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติ และระบบนิเวศ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายหรือทำให้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม
3. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส หรือมีประสบการณ์กับสภาพแวดล้อมธรรมชาติโดยตรง และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมธรรมชาติ ซึ่งนอกจากจะได้รับความพึงพอใจแล้ว ยังจะเป็นการเสริมสร้างจรรยาบรรณด้านสิ่งแวดล้อมเชิงบวกด้วย
4. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์กลับคืนสู่ธรรมชาติ และการอนุรักษ์ธรรมชาติ ในขณะที่เดียวกันจะเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรง และทางอ้อม
5. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะมุ่งเน้นที่คุณค่าธรรมชาติ หรือลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวไม่ใช่มุ่งเน้นที่การเสริมแต่ง หรือการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

แนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542 : 14 -15) เสนอแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ 4 ประการ ดังนี้

- การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
- การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- การสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว
- การให้ชุมชนมีส่วนร่วม

ภาพที่ 2.1 แสดงแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ที่มา: (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542 :14)

สาระสำคัญขององค์ประกอบทั้ง 4 มีดังนี้

- การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีจุดมุ่งหมายให้มีการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษต้องไม่สร้างผลกระทบด้านลบให้แก่สิ่งแวดล้อมในทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้น เนื่องจากธรรมชาติสิ่งแวดล้อมดั้งเดิมเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แสวงหาในการเดินทางมาท่องเที่ยว จึงต้องอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน เพื่อเป็นสิ่งดึงดูดใจ

- การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว จึงต้องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ให้เกิดผลกระทบทางลบจากการใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยว จนเกิดสภาพเสื่อมโทรม หรือถูกกระทบให้ด้อยค่าลง ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจ และการสร้างจิตสำนึก

เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่นักท่องเที่ยว และผู้มาเยือน ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมชนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ เป็นต้น

ยุวดี นิรันดร์ตระกูล (2538 : 53-55) เสนอวิธีการสร้างจิตสำนึกสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า จะเน้นวิธีการจัดทำโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretation Program) เช่น การจัดให้มีศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretive Program) ในแหล่งท่องเที่ยว จัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต่อการศึกษาเรียนรู้ จัดให้มีนิทรรศการ / แผ่นป้ายบรรยายตามบริเวณ หรือ จุดท่องเที่ยวต่าง ๆ จัดให้มีเส้นทางเดิน หรือทางเดินป่า ให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ธรรมชาติ หลากหลายแก่ผู้มาเยี่ยมชมเยือนรวม ไปถึงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบ แหล่งท่องเที่ยวให้สามารถชี้แนะ และอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติและนิเวศวิทยาของสิ่งต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวพบเห็น

- การสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว องค์ประกอบนี้มีความสัมพันธ์กับ องค์ประกอบแรกโดยตรง กล่าวคือ นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) มักเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความปรารถนาหรือสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติในลักษณะต่าง ๆ และสภาพ ภูมิทัศน์ตามธรรมชาติ ตลอดจนแหล่งธรรมชาติที่ยากลำบากต่อการเดินทาง และทำท่าย และมักจะ ไม่สนใจความสะดวกสบาย ดังนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงต้องพิจารณาถึง การจัดการให้มีการสื่อความหมายธรรมชาติเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติในแง่มุม ต่าง ๆ ทั้งในระดับกว้าง และระดับลึกซึ้ง ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยว และได้รับความพึงพอใจกลับไป

- การให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ชุมชนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่รอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว ควรได้รับการพิจารณาเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรง และทางอ้อม อันจะก่อให้เกิดการกระจาย รายได้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งจะทำให้ ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่า และความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การลงทุนในธุรกิจ การท่องเที่ยวขนาดเล็ก การเป็นมัคคุเทศก์ การนำสินค้าที่เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านมาขาย แก่ นักท่องเที่ยว และการจ้างงานในสวนบริการอื่น ๆ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ยิวคิ นิรันดร์ตระกูล (2538 : 55) นำเสนอไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีความแตกต่างจากการท่องเที่ยวแบบเดิม (Coventional-Tourism) กล่าวคือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะมีขอบข่ายในการพิจารณาที่ลึกซึ้ง และให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์เป็นด้านหลัก ดังนั้น จึงสามารถระบุวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ 4 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนาจิตสำนึก(Awareness) และความเข้าใจ (Understanding) ของนักท่องเที่ยวในการทำคุณประโยชน์แก่สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ
2. เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ที่มีคุณค่าสูงให้แก่นักท่องเที่ยว
3. เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่
4. เพื่อดูแลรักษา และคงไว้ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

ลักษณะที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ศรีพร สมบุญธรรม (2536:29) ได้เสนอรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือ Ecotourism ไว้ดังนี้

1. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีจุดสนใจหลักอยู่ที่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และหรือวัฒนธรรมที่ยังคงความดั้งเดิม และบริสุทธิ์ ห่างไกลจากความเจริญแบบสังคมเมือง
2. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และสัตว์ป่า
3. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้มีความสมดุลย์กับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่
4. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มุ่งให้คนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และได้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจให้มากที่สุด

ปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีจุดมุ่งหมายหลักในการสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่าง กระแสการพัฒนาทางเศรษฐกิจกับกระแสการอนุรักษ์จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องช่วยกันส่งเสริม เพื่อให้การท่องเที่ยวบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือ สนับสนุน ส่งเสริมจาก ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา , 2539 : 55) การที่จะส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ในการส่งเสริม ซึ่งปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยภายใน ได้แก่

- สภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนนั้นสิ่งสำคัญลำดับแรกที่จะต้อง พิจารณา และถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นก็คือ สภาพพื้นที่ของแหล่ง ท่องเที่ยว เพราะการที่ชุมชนนั้นมีสภาพภูมิประเทศที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยว มีประวัติชุมชน ที่น่าสนใจ มีสินค้าพื้นเมือง มีประเพณีท้องถิ่น มีวิถีทัศน์ที่งดงาม และมีความสมบูรณ์ของ ธรรมชาติที่เป็นจุดเด่น สิ่งเหล่านี้จะเป็นการเอื้อประ โยชน์ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้เป็นอย่างดี (วรรณพร วัฒนชานุกร , 2541 : 5)

- ความสามัคคีร่วมมือกันของคนในชุมชน

การจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ให้ประสบความสำเร็จได้นั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือ ความสามัคคีร่วมมือกันของคนในชุมชนท้องถิ่น ที่สามารถร่วมมือกันกำหนด ทิศทางในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เกิดมีความภาคภูมิใจ และรักถิ่นกำเนิดของตน จนสามารถ พัฒนาให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมาในชุมชนได้ (วรรณพร วัฒนชานุกร, 2541 : 5)

- ผลประโยชน์จากรายได้ที่จะได้รับ

การที่จะทำให้คนในชุมชนเกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน ได้นั้น สิ่งสำคัญที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วมเพื่อจัดการส่งเสริม การท่องเที่ยวของชุมชนขึ้นมานั้นก็คือ การได้รับผลประโยชน์จากการจัดสรรรายได้ จากการจัดการ ท่องเที่ยวของชุมชน (วรรณพร วัฒนชานุกร, 2541 : 6)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(2539:5)ได้กำหนดถึงปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในแหล่งท่องเที่ยวใดก็ตามจะต้องประกอบด้วย

1. ชีคความสามารถของสภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิต
2. การมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของประชาชนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับชุมชน วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิต
3. ต้องก่อให้เกิดรายได้ (ผลประโยชน์)จะเป็นตัวกระตุ้นทำให้ประชาชนในชุมชนเกิดการรวมตัวกัน และผลประโยชน์ที่เป็นรายได้จะต้องมีการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ได้เกิดจากการกระจุกตัวเฉพาะผลประโยชน์ที่เป็นรายได้เพียงแค่อำเภอกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเท่านั้น
4. การจัดการแหล่งท่องเที่ยวทั้งนี้ต้องเป็นไปด้วยความยินดี ยินยอมของประชาชนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ

ไพฑูรย์ จันทรา (2546 : 45) ศึกษาปัจจัยสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยาน (สวนหิน) ของประเทศไทย : กรณีศึกษาวนอุทยานผางาม จังหวัดเลย พบว่าปัจจัยสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญลำดับต้น ๆ ได้แก่ สภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนปัจจัยเรื่องรายได้จากการท่องเที่ยวจะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมา

2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่

- นโยบายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในฐานะที่เป็นหน่วยงานดูแลเรื่องการท่องเที่ยวโดยตรง ได้ดำเนินการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประเทศไทยในภาพรวมทั้งหมดจะเห็นได้จากนโยบายหลักของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่กล่าวอย่างชัดเจนว่า “อนุรักษ์ และฟื้นฟูสมบัติวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อคงความเป็นเอกลักษณ์ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้วยการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดี ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอันเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้ถึงประชากรในทุกภูมิภาค ฯลฯ ” (กิตติวัฒน์ รัตนคิลก ฌ ภูเก็ต , 2542 : 20)

- นโยบายของกรมการพัฒนาชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย กรมการพัฒนาชุมชนมีนโยบายจัดทำโครงการ “หมู่บ้านท่องเที่ยว” ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 โดยเน้นส่งเสริมหมู่บ้านที่มีผลิตภัณฑ์ผลผลิตที่มีคุณภาพ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปสัมผัสวิถีการผลิต แต่ก็มีบางชุมชนซึ่งนำเอาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมใกล้เคียงมาเป็นจุดขายโดยจัดให้มีการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ หรือที่เรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นมา มีการจัดตั้งคณะกรรมการในหมู่บ้านที่ดูแลเรื่องการท่องเที่ยว โดยกรมการพัฒนาชุมชนมีนโยบายให้พัฒนาชุมชนทุกจังหวัด คอยช่วยเหลือส่งเสริมให้คำแนะนำแก่ชุมชนที่มีความพร้อมที่จะจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นมาภายในชุมชน (อุษาวดี พูลพิพัฒน์, 2545 : 6)

- การส่งเสริมจากสื่อมวลชน

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น สื่อมวลชนถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งนี้เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว รวมทั้งเพื่อให้ประชาชนเข้าใจ และเห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวในอันที่จะช่วยให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีบทบาทในการร่วมกันพัฒนา และบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นพรัตน์ มุณีรัตน์, 2541 : 17)

สำหรับแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้ ผู้วิจัยจะใช้เป็นกรอบในการทำความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เพราะหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ก็มีการจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านตามแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นอกจากนี้ ยังใช้แนวคิดเรื่องปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาเป็นกรอบในการทำความเข้าใจ และเพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาว่ามีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางให้ประสบความสำเร็จ

2.2 แนวคิดเรื่องโฮมสเตย์

วัตถุประสงค์ หรือทรัพยากรอย่างหนึ่งที่สำคัญยิ่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คือ “ศิลปวัฒนธรรม” อย่างไรก็ตาม หากจะพยายามกำหนดความหมายวัฒนธรรมโดยประมวลความเห็นจากนักวิชาการสาขาต่าง ๆ ก็คงจะกล่าวได้ว่า (พงศธร เกษสำลี , 2537 :5)

“วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สังคมมนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการในการดำเนินชีวิตอย่างสมบูรณ์ และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของสมาชิกในสังคม และให้สมาชิกเรียนรู้ได้จากการถ่ายทอดของสังคม วัฒนธรรมในแต่ละสังคมนั้นย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม และยังสามารถเปลี่ยนแปลง หรือสลายตัวไปได้ตามความเหมาะสม เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นผลรวมของหลายสิ่งหลายอย่าง วัฒนธรรมจึงเป็นมรดกทางสังคมของมนุษย์”

พงศธร เกษสำลี (2537 : 5) กล่าวว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เน้นแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ประเภทธรรมชาติ ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และศาสนา ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม ซึ่งนอกจากทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทแรกแล้ว ทรัพยากรประเภทที่เหลือก็ล้วนจัดอยู่ในหมวดของ “วัฒนธรรม” ทั้งสิ้น ทรัพยากรประเภทที่ 2 นั้น มีลักษณะเป็นรูปธรรมซึ่งมองเห็นได้ชัดเจน ส่วนทรัพยากรประเภทที่ 3 นั้น มีลักษณะเป็นกึ่งนามธรรมจะเห็น และเข้าใจได้ชัดเจนขึ้นถ้าคนภายนอกได้สัมผัส และเข้าใจร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ พร้อมทั้งมีการนำเสนอรูปแบบที่ถูกต้องเหมาะสม และดึงดูดใจ

นอกจากนี้ ทางนักวิชาการยังสามารถแบ่งแยกวัฒนธรรม (Culture) ออกได้เป็นหลายประเภท อาทิ

1. วัฒนธรรมหลวง หรือวัฒนธรรมกลาง (Central Culture)
2. วัฒนธรรมประจำภูมิภาค (Regional Culture) หรือ วัฒนธรรมหลักประจำถิ่น (Regional Sub-Culture) เป็นต้น

ความหลากหลายเหล่านี้ทำให้เกิดความตื่นตาตื่นใจ แปลก และหลีกเลี่ยงจากความจำเจที่คนประสบอยู่ในชีวิตประจำวันอันเป็นวัตถุประสงค์หลักอย่างหนึ่งของนักท่องเที่ยว ส่วนประโยชน์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับก็ซึ่งเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับ การสื่อความหมาย และการรับรู้ระหว่างเจ้าของวัฒนธรรมกับผู้มาเยือนว่าทำได้มากน้อยเพียงใด

การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวโดยที่นักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการมีความรู้ หรือมีประสบการณ์ในวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ กิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทนี้จะอยู่ในรูปแบบที่ได้รับความรู้ หรือประสบการณ์ด้านวัฒนธรรม จากแหล่งท่องเที่ยวในขณะเดียวกันก็มีความเพลิดเพลินรวมอยู่ด้วย เช่น การมีประสบการณ์ ด้านอาหาร ดนตรี การละเล่น การพอรำ ที่เป็นวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวที่ไปเยือน เป็นต้น (พลอยศรี ปรามานนท์, 2544 :150)

องค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวอย่างหนึ่งคือ ที่พัก (Accommodation) ซึ่งที่พัก ประเภทโฮมสเตย์ (Home stay) เป็นกิจกรรมหนึ่งของการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรมของ นักท่องเที่ยว

โฮมสเตย์ หรือภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า Home stay เป็นคำที่ขี้นมาจากต่างประเทศ ในประเทศไทยยัง ไม่มีคำจำกัดความที่แน่ชัด แต่ทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยพยายามให้ คำจำกัดความที่ใกล้เคียงว่า โฮมสเตย์ คือ ที่พักสัมผัสวัฒนธรรม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545 อ้างถึงใน ฉัฐชามณูย์ สุวิทย์พันธุ์, 2545 : 29)

โฮมสเตย์ หรือ ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท หมายถึง การจัดสรรพื้นที่บ้านพักเพื่อ บริการนักท่องเที่ยว โดยคงความเป็นเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมประจำถิ่น ภายใต้ศักยภาพ และการยอมรับของชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชน

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ มีความรู้ และประสบการณ์ในสภาพสังคม และวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนใน ท้องถิ่นอย่างเข้าถึง โดยที่นักท่องเที่ยวพักค้างแรมร่วมกับชาวบ้าน มีจิตสำนึก มีความรับผิดชอบใน แหล่งธรรมชาติ แหล่งวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นของชุมชน ไม่ทำลายระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และ กิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนนั้น ๆ

ข้อเสนอพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ที่มีต่อนักท่องเที่ยว คือ ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท รวมถึงการให้บริการด้านอื่น ๆ อาทิ อาหาร การนำเที่ยว กิจกรรม ทางธรรมชาติ วัฒนธรรม การศึกษาวิถีชีวิตชุมชน เป็นต้น ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท จะเป็น

บ้านที่มีความพร้อมสำหรับการแบ่งพื้นที่ของบ้านพักอาศัยให้บริการกับนักท่องเที่ยว เสมือนสมาชิก หรือญาติของเจ้าของบ้านพัก และศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนจะต้องมีความพร้อมภายใต้การบริหารจัดการของชุมชน

บริการที่มีเสนอให้ (Services Offered)

1. วิธีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบท
2. วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ
3. ความปลอดภัย ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่นักท่องเที่ยวใช้เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ดังนั้นชุมชนควรมีการจัดมาตรการรักษาความปลอดภัย สำหรับเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้น เช่น การจัดอบรมให้กับสมาชิกของชุมชนในการให้การป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ หรือการแก้ไขหากเกิดอุบัติเหตุ การขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบในพื้นที่ การจัดตั้งเวรยามของชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้เจ้าของบ้านจึงต้องมีหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของผู้มาเยือนด้วยแม้ว่าหน้าที่นี้จะเป็นเรื่องยากก็ตาม
4. ความสะอาด ในสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
5. ห้องพักร่วมอาหาร เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องพักกับเจ้าของบ้าน อาหารมื้อใดมื้อหนึ่งจึงมีความจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว การนำเสนอรายการอาหารท้องถิ่นจึงเป็นเสน่ห์ และจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจมากกว่าการนำเสนอรายการอาหารเช่นเดียวกับโรงแรมหรือรีสอร์ท
6. กิจกรรมทางการท่องเที่ยว ที่เน้นเพื่อการศึกษา เรียนรู้ สัมผัส และดูแลรักษาสภาพธรรมชาติ และระบบนิเวศ

ทรัพยากรของการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ (กรรณา เดชาดิวงค์ ณ อุรุทยา , 2537 : 19-20)

1. ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น
  - ด้านการตลาด ได้แก่ ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน หรือหมู่บ้านที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

- สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่

ที่พัก และอาหาร จะจัดให้นักท่องเที่ยวได้พักค้างคืนในสถานที่ ที่จัดไว้ในหมู่บ้าน หรือภายในบ้านของชาวบ้าน โดยนักท่องเที่ยวจะร่วมกิจกรรม และวิถีชีวิตเดียวกับชาวบ้าน ตั้งแต่วัฒนธรรมการบริโภคอาหาร การพักผ่อน นอนหลับ จนถึงการทำมาหากิน

ศูนย์ข่าวสารการท่องเที่ยว ภายในหมู่บ้านทุกครัวเรือนจะสามารถให้ข้อมูลพื้นฐานทางการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวได้

ระบบการจองที่พัก จะมีการจัดการผ่านผู้ประกอบการ ที่สามารถอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวได้

ยานพาหนะ นักท่องเที่ยวจะใช้ยานพาหนะต่าง ๆ เช่นเดียวกับชาวบ้าน ยกเว้นกรณีจำเป็น เช่น การเดินทางมา และจากไป อาจจะต้องใช้ยานพาหนะที่รวดเร็ว และสะดวกสบายมากกว่า

- สิ่งดึงดูดเชิงจิตวิทยา ได้แก่ อธิยาศัยไมตรี การต้อนรับอย่างอบอุ่นตามแบบขนบประเพณีของไทย

2. ทรัพยากรที่มุ่งเน้นการดำเนินการ

- การวางแผน และกำหนดกิจกรรม เช่น การเรียนรู้การทำอาหารไทย การเรียนรู้การทำเกษตรผสมผสาน การเรียนรู้วิถีชีวิตประจำวันของชาวบ้าน

- ระบบขนส่ง เช่น การปรับสภาพภูมิทัศน์ภายในหมู่บ้าน ให้มีความงามอย่างธรรมชาติ ดูแลรักษาสภาพความสะอาดของถนนหนทางในหมู่บ้าน จัดระบบการคมนาคมระหว่างตัวเมืองกับหมู่บ้าน

- เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาด มีระบบประปา หรือไฟฟ้าที่มีความปลอดภัยในการบริโภค

- ระบบสนับสนุนอุตสาหกรรม เช่น ที่ศูนย์อนามัย มีระบบรักษาความปลอดภัย มีแหล่งผลิตอาหารตามธรรมชาติของหมู่บ้าน

- ระบบแรงงาน เช่น การฝึกอบรม และฝึกทักษะการบริการเท่าที่จำเป็น

- เงินทุน การจัดการของโฮมสเตย์ ไม่จำเป็นต้องใช้เงินทุนในการดำเนินการมากนัก การจัดหาหรือสร้างสิ่งแปลกปลอมในวัฒนธรรมพื้นบ้านเป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำในการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์

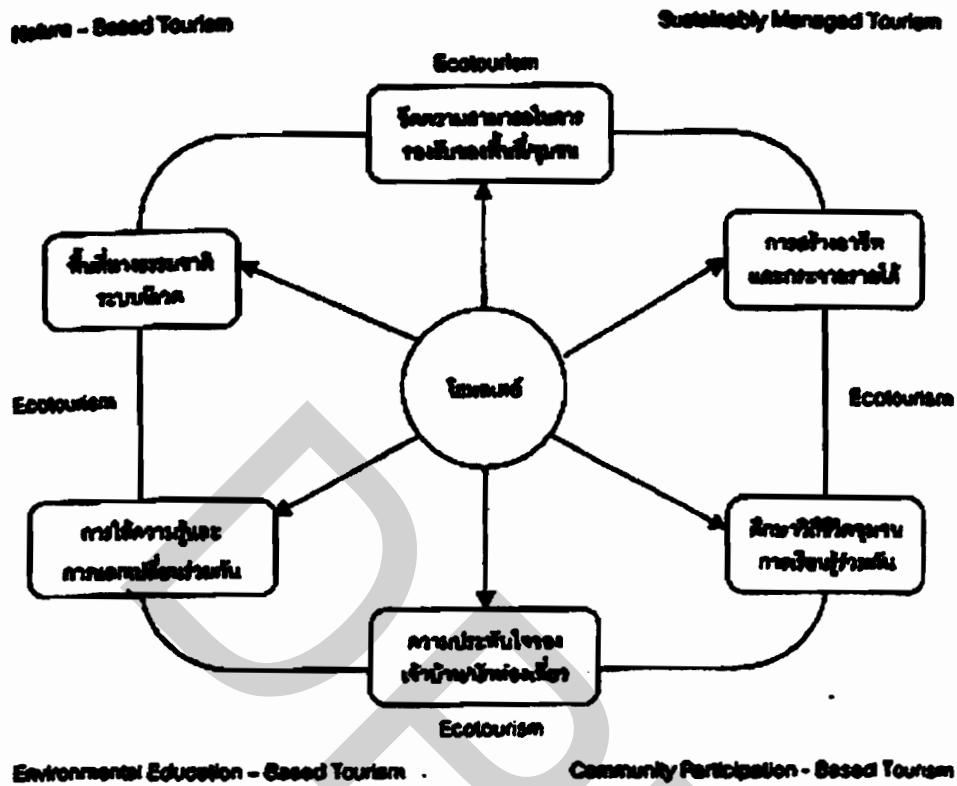
ชววิทย์ ศิริเวชกุล (2544 : 53-54) กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ เป็นการท่องเที่ยวหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงชุมชน (Community Based Tourism) ซึ่งรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงชุมชนมีดังนี้ คือ

1. การจำหน่ายสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน (Product Sales) อาทิ สินค้าหัตถกรรม อาหารประจำท้องถิ่น ทั้งนี้หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวอื่น ๆ ของชุมชนนั้นด้วย
2. กิจกรรมการแสดงทางวัฒนธรรม (Culture Shows) เช่น การฟ้อนรำ การละเล่นพื้นบ้าน และการแสดงดนตรีเฉพาะชุมชน เป็นต้น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงหมู่บ้าน (Village Based Activities) หมายถึง กิจกรรมทางการท่องเที่ยว ซึ่งชุมชนในหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเพื่อเสนอแก่นักท่องเที่ยว อาทิ การจัดกิจกรรมเดินป่าชมธรรมชาติในบริเวณหมู่บ้าน หรือบริเวณใกล้เคียงพร้อมมัคคุเทศก์นำทางโดยคิดค่าใช้จ่ายจากนักท่องเที่ยว
4. กิจกรรมการพักค้างแรมในหมู่บ้าน สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในชุมชนแห่งนั้น กิจกรรมการพักค้างแรมในหมู่บ้านมีหลายรูปแบบ ได้แก่
  - 4.1 การจัดแคมป์ (Camping)
  - 4.2 การจัดกิจกรรมที่พักแรม Home stay ทั้งนี้ ความหมายของคำว่า Home stay ในภูมิภาคยุโรป หมายถึง การที่นักท่องเที่ยวหรือนักเรียนนักศึกษาเข้าไปพักร่วมกับเจ้าของบ้าน โดยต้องจ่ายค่าที่พัก และอาหารให้กับเจ้าของบ้านซึ่งความหมายนี้มีลักษณะในแนวของที่พักประเภท BSB (Bed and Breakfast) และการพักกับครอบครัวของนักศึกษาต่างชาติ (Family Stay) มากกว่าความหมายของ Home stay ที่ใช้กันอยู่ในประเทศไทย
  - 4.3 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และที่พักแรมในหมู่บ้าน (Village Operated Accommodation Facilities) หมายถึงการที่นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวในหมู่บ้าน และพักค้างคืนร่วมกับเจ้าของบ้านในชุมชนระยะสั้น ๆ ซึ่งอาจมีการศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับเจ้าบ้านโดยนักท่องเที่ยวต้องจ่ายค่าที่พัก และอาหารแก่เจ้าของบ้าน ความหมายนี้มีลักษณะคล้ายกับคำว่า Home stay ที่เรากำลังใช้อยู่ในประเทศไทย

ความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับโฮมสเตย์

จากความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และ โฮมสเตย์ข้างต้น สามารถแสดงถึงความสัมพันธ์ และความสอดคล้องว่า การจัดการ โฮมสเตย์ที่อยู่ภายใต้พื้นฐานของการคิดที่เข้าใจระบบนิเวศ ความเข้าใจในลักษณะธรรมชาติของพื้นที่ (Nature-Based Tourism) การไม่คิดทำลายสมดุลของธรรมชาติด้วยการคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และชุมชนเอง การใช้ทรัพยากรอย่างระมัดระวัง และรอบคอบ โดยใช้แนวคิดของการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable Managed Tourism) และสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดการจัดการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว (Community Participation-Based Tourism) ซึ่งผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับคือ ความยั่งยืนของทรัพยากร การสร้างอาชีพ และการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ในขณะที่เดียวกันการพักอาศัยอยู่ในชุมชนได้เปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ ศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ทั้งความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมความเป็นอยู่ การเรียนรู้ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ทำให้ชุมชนสามารถหาทางออกในการจัดการท่องเที่ยว และเชิงรุกเกี่ยวกับ โฮมสเตย์เพื่อปกป้องทรัพยากร และผลประโยชน์ของชุมชนโดยรวม

ยิ่งไปกว่านั้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยวทำให้ต่างฝ่ายได้รับความประทับใจ ความพึงพอใจ ซึ่งเป็นการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับชุมชน ในขณะที่นักท่องเที่ยวเอง ก็ได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของชุมชนที่ได้เข้าไป สัมผัสใช้ชีวิตแบบชาวบ้านจริง ๆ โดยมีได้มีการจัดการขึ้นมาเพื่อให้นักท่องเที่ยวประทับใจเพียงแต่ความสวยงาม หรือเพื่อเอาใจ เพื่อให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนเป็นจำนวนมากเท่านั้น การจัดการที่ดียอมทำให้เกิดการคัดค้านักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และมีจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนอื่นที่จะส่งผลถึงการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในพื้นที่นั้น ๆ (มธุรส ปรายไพรี , 2544 : 53)

ภาพที่ 2.2 แสดงความสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับโฮมสเตย์

ที่มา: (มธุรส ปรายไพรี, 2544 : 54)

สำหรับแนวคิดเรื่องโฮมสเตย์ ผู้วิจัยจะใช้เป็นกรอบในการทำความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพรงพาง เพราะหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพรงพางก็มีรูปแบบการให้บริการ การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์เหมือนกัน

2.3 แนวคิดเรื่องธุรกิจชุมชน

คำว่า “ธุรกิจชุมชน” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Community Business หรือ Community Enterprise ซึ่งในการประชุมของเอ็นจีโอที่จัดโดยธนาคารโลก (World Bank NGO Forum) ที่มหาวิทยาลัยเบอร์มิงแฮม ประเทศอังกฤษ เมื่อต้นปี 2542 ได้ใช้คำว่า Micro Enterprise, Community Enterprise และ Community Business แทนความหมายของกิจกรรมการผลิต การค้า การบริหารที่จัดตั้งขึ้นโดยชุมชนซึ่งอาจแปลเป็นไทยว่า ธุรกิจ (วิสาหกิจ) ขนาดจิ๋ว ธุรกิจ (วิสาหกิจ) ชุมชน หรือธุรกิจชุมชน และโดยทั่วไปใช้คำว่า Enterprise กับ Business แทนกันเสมอ (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ , 2545 : 34)

ขวัญสรวย อติโพธิ์ (2538) (อ้างถึงใน ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2540 : 2) ให้ความหมาย ธุรกิจชุมชนว่าหมายถึง การรวมตัวกันของคนในชุมชนเป็นกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ หรือ ธุรกิจขนาดเล็กในชนบท เพื่อดำเนินการทางธุรกิจที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ทั้งนี้จะต้องมุ่งส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถปรับฐานคิด และวิถีคิด มุ่งเน้นการรวมกลุ่มเพื่อร่วมกันจัดการอย่างครบวงจร ทั้งการผลิต การแปรรูป และการตลาด

คณะกรรมการเครือข่ายองค์กรสิ่งแวดล้อม (2538)(อ้างถึงใน ลำแพน จอมเมือง, (2540:10) ได้สรุปแนวคิดเรื่องธุรกิจชุมชนไว้ในรายงานผลการสัมมนาเวที สิ่งแวดล้อมไทย พ.ศ.2538 ว่าหมายถึงการที่คนในชุมชนรวมตัวกันเป็นกลุ่มดำเนินธุรกิจเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน โดยการรวมตัวกันนั้นเน้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชน และเน้นที่จะจัดการทรัพยากรที่ชุมชนมีอยู่ อันเป็นธุรกิจชุมชน หรืออุตสาหกรรมชุมชน โดยมุ่งให้เกิดความเป็น “เจ้าของ” ขององค์กรชุมชนตลอดทุกกระบวนการ ด้วยการเพิ่มการเรียนรู้จากการค้าขายผลผลิต การเกษตรของตนเอง ทั้งนี้ยังเล็งเห็นว่าการแก้ปัญหา จากการขายแม้จะยังขาดทุนในเบื้องต้น ก็ถือเป็นกำไร ในการเรียนรู้จากการค้าขายจริง เป้าหมายของกลุ่มส่งเสริมธุรกิจองค์กรชุมชน คือการสร้างให้ชุมชนให้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และการเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจร่วมกัน อันจะนำไปสู่การสร้างระบบเศรษฐกิจที่พัฒนา “คน” ให้มีคุณธรรม และความสามารถซึ่งจะเป็น พื้นฐานของการพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง

กลุ่มพรรณไม้ (2538)(อ้างถึงใน ลำแพน จอมเมือง , 2540 :10) สรุปการทำ ธุรกิจชุมชน หรือธุรกิจทางเลือกว่า ถือเป็นการดำเนินธุรกิจซึ่งมีกิจกรรมทั้งที่เป็นการผลิต และ

การบริการที่เกื้อกูล และเหมาะสมต่อวิถีชีวิต สังคม เศรษฐกิจ และระบบนิเวศของชุมชน ที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น และการดำเนินการ โดยองค์กรชุมชนที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกัน เป็นกลุ่มของชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่น โดยจัดตั้งเป็นองค์กรธุรกิจของชุมชนให้สมาชิกทุกคน ได้มีส่วนร่วม ทั้งในการกำหนดทิศทางการดำเนินกิจกรรม และการร่วมปฏิบัติงานในหน้าที่ ที่แตกต่างกันไปตามความสามารถ และทักษะของแต่ละคน ซึ่งจะทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการ โดยองค์กรธุรกิจชุมชนมีความสอดคล้องกับความต้องการของคนส่วนใหญ่ในชุมชนซึ่งเป็นสมาชิก โดยอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง มีความเหมาะสม และสอดคล้องต่อวิถีชีวิต ภูมิปัญญา สภาพเศรษฐกิจสังคม และระบบนิเวศของชุมชนท้องถิ่น

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2540 : 2) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ธุรกิจชุมชน” ว่าเป็น กิจกรรมที่บุคคล หรือองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการ และช่วยดำเนินงานบางส่วน หรือทั้งหมด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีการเรียนรู้ และการจัดการร่วมกัน เพื่อดำเนินการในกิจกรรมการผลิต การแปรรูป การค้า และการบริหารที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจ ของชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน อันจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และการพัฒนาที่ยั่งยืน

พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร (2540) (อ้างถึงใน ทรงศักดิ์ ประยงค์ , 2542 : 23) กล่าวว่า ธุรกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่ชุมชนได้รวมกลุ่มขึ้นผลิตสินค้าหัตถกรรม หรือหัตถอุตสาหกรรม เพื่อการส่งออกนำเงินตราเข้าประเทศ อันจะช่วยส่งเสริมให้ประชากร และชุมชนมีคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น และมีธุรกิจชุมชนที่ยั่งยืนสำหรับแนวทางการตลาด และการผลิตขึ้นอยู่กับเงินทุน หากมี เงินทุนมากอาจใช้แนวทางการผลิตนำการตลาดก็ได้

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2542 : 89) ได้นิยามคำว่า “ธุรกิจชุมชน” ว่าหมายถึง กิจกรรม ทางเศรษฐกิจของชุมชนที่ต้องการได้กำไร และธุรกิจชุมชนนั้นจะต้องเป็นองค์กร หรือหน่วย ธุรกิจที่สมาชิกครอบครอง และควบคุมได้ หรือกรรมสิทธิ์ส่วนใหญ่เป็นของสมาชิกในชุมชน นั้น ๆ

โงมนัส พลอยดี (2540 : 18) ให้ความหมายของ “ธุรกิจชุมชน” ว่าหมายถึง การดำเนิน กิจกรรมโดยอาศัยปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นหลัก เป็นกิจกรรมที่เป็นการผลิตและการ บริการที่เกื้อกูลกัน เหมาะสมต่อวิถีชีวิตตลอดจนระบบนิเวศของแต่ละชุมชน ธุรกิจชุมชนเกิดจาก

การรวมตัวกันของกลุ่มชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก โดยมุ่งหวังให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การทำการผลิตไปจนถึงการจัดจำหน่าย เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของคนส่วนใหญ่ในชุมชน และเพื่อให้ชาวบ้านมีความพร้อมที่จะพึ่งพาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ธุรกิจชุมชนนี้ นอกจากจะเกิดจากการรวมตัวของชาวบ้าน แล้วยังอาจเกิดจากการเข้ามามีส่วนร่วมของสถาบันต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนองค์กรพัฒนาเอกชน และฝ่ายวิชาการ ด้วยการเข้าร่วมเป็นที่ปรึกษาของชุมชน แต่ทั้งนี้หน่วยงานจากภายนอกเหล่านี้ จำเป็นต้องมีการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีต่าง ๆ มาสู่ชุมชนด้วย ธุรกิจชุมชนไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ของแต่ละชุมชน ดังนั้นจึงสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์

การส่งเสริมอุตสาหกรรม (2541) (อ้างถึงใน รัฐพงศ์ ปานเชื้อ , 2547 : 42) อธิบายเศรษฐกิจชุมชน หรือธุรกิจชุมชนว่า หมายถึง กิจกรรมที่เป็นตัวนำในการพัฒนาศักยภาพของคน และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยชุมชนเป็นเจ้าของธุรกิจ มีการประกอบกิจกรรม และการบริหารงานด้านปัจจัยต่าง ๆ อย่างครบวงจร เช่น กิจกรรมทางด้านผลผลิต การตลาด การจัดการ ทุน วัตถุดิบ ข้อมูล และแรงงาน

จะเห็นได้ว่าความหมายของคำว่า “ธุรกิจชุมชน” ดังที่ได้มีผู้ให้นิยามเอาไว้มีความแตกต่างหลากหลายกันออกไป แต่ในทุกมุมมองมองธุรกิจชุมชนนั้น ส่วนแต่่มุ่งเน้นไปที่การรวมตัวของสมาชิกในชุมชน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกิดขึ้น การเกิดกระบวนการเรียนรู้ และสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต และสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น กิจกรรมการผลิต หรือการบริการที่เกิดขึ้นมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยพื้นฐาน หรือทรัพยากรที่มีอยู่เดิม และการรวมตัวเป็นกลุ่มนั้นมีผู้นำทั้งตามธรรมชาติ และผู้นำตามระบบ ซึ่งจะเห็นได้ว่าทั้งหมดนี้ไม่มีรูปแบบที่ระบุชัดเจนตายตัว

องค์ประกอบ ปัจจัย และข้อมูลที่สำคัญของการพิจารณาจัดตั้งธุรกิจชุมชน

ธุรกิจชุมชนในระบบทุนนิยมนั้นหมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนที่ต้องการได้กำไร ความหมายจึงมีนัยที่แตกต่างจากเศรษฐกิจชุมชน (กล่าวคือ ธุรกิจชุมชนเน้นมิติเชิงจุลภาค

ขณะที่เศรษฐกิจชุมชนเน้นมิติเชิงมหภาค) โดยกิจกรรมทางเศรษฐกิจหมายถึงกิจกรรมทางการผลิต การขายผลผลิต การซื้อ การบริโภคที่อาจก่อให้เกิดกำไร ขณะที่ธุรกิจหมายถึงการลงทุนประกอบการที่ต้องการกำไรเท่านั้น ประเด็นสำคัญในการกำหนดความเป็นธุรกิจชุมชนคือระดับความเป็นเจ้าของ (Ownership) หมายถึง การมีสิทธิอันสมบูรณ์ (Ultimate Right) หรือมีสิทธิส่วนใหญ่ในการครอบครอง และควบคุมปัจจัยการผลิตนั้น ๆ (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2542 : 174)

ข้อแตกต่างประการสำคัญระหว่างธุรกิจชุมชนกับธุรกิจเอกชนทั่วไปคือ ธุรกิจชุมชนถึงแม้จะหวังผลกำไรแต่ก็ยังคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทั้งทางสังคม และทางธรรมชาติของชุมชนเป็นหลัก คือ ไม่เน้นกำไรจนไปเบียดเบียนผู้อื่น และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่กลไกตลาดในลักษณะการแข่งขันกีดกันผู้อื่น เอาเปรียบผู้อื่นอย่างดั่งเช่นธุรกิจเอกชนทั่วไป

จากแนวคิดการถือความเป็นเจ้าของเป็นตัวกำหนด ธุรกิจที่กำลังดำเนินอยู่ในชุมชนจึงประกอบด้วยประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. ธุรกิจชุมชน เป็นรูปแบบที่ชุมชนไม่มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ เป็นเพียงแรงงานรับจ้าง ดังเช่นการลงทุนจากนักลงทุนภายนอกที่เข้ามาใช้แรงงานในชุมชน
2. ธุรกิจชุมชน เป็นรูปแบบที่ชุมชนมีส่วนร่วม ชุมชนมีบทบาท และเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตระดับหนึ่ง โดยแบ่งลักษณะย่อยจากการเป็นหุ้นส่วน (Partner) คือ
  - การร่วมกับองค์กรธุรกิจภายนอก เป็นลักษณะการริเริ่มจากนักลงทุนต่อมาได้พยายามให้ชุมชนเรียนรู้การบริหารจัดการการผลิต และยกระดับไปสู่ระดับการเป็นแรงงานรับช่วงในการผลิต
  - การร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน โดยได้เงินทุนเริ่มต้นจากองค์กรฯ สำหรับพัฒนาและขยายธุรกิจของชุมชนต่อไป ซึ่งอาจมีลักษณะที่แต่ละครัวเรือนทำการผลิตของตนเอง หรือมีการผลิตร่วมกันก็ได้
  - การถือครองกรรมสิทธิ์ส่วนใหญ่โดยชุมชนเป็นรูปแบบที่ชุมชนถือครองกรรมสิทธิ์ข้างมาก หรือทั้งหมดในปัจจัยการผลิตนั้น ๆ

ประเภทองค์กรธุรกิจ และกิจกรรมเชิงธุรกิจ

ลักษณะองค์กรของธุรกิจชุมชนมีหลายประเภท ได้แก่ บริษัทจำกัด กลุ่มธุรกิจที่ไม่เป็นทางการต่าง ๆ และสหกรณ์ ข้อแตกต่าง คือ สหกรณ์ มีข้อจำกัดด้วยวัตถุประสงค์การดำเนินงานที่แคบกว่าบริษัท และกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ เพราะถูกควบคุมตรวจสอบโดยกระทรวงเกษตร ฯ สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิโดยเท่าเทียม และโดยมากมักเป็นสมาชิกในกลุ่มอาชีพเดียวกัน แตกต่างจากรูปแบบบริษัท ที่มีวัตถุประสงค์ที่กว้างกว่า สิทธิการออกเสียงขึ้นอยู่กับจำนวนหุ้น จึงสามารถระดมทุนได้ง่าย และจงใจกว่าสหกรณ์ และยังมีความคล่องตัวจากระบบราชการมากกว่า อีกทั้งโอกาสการถือหุ้นจากสมาชิกได้หลากหลายกว่าสหกรณ์ ส่วน กลุ่มธุรกิจชุมชนที่ไม่เป็นทางการ มีความยืดหยุ่นเหมือนบริษัท แต่มีข้อจำกัดด้านการทำนิติกรรมที่ไม่อาจทำนิติกรรมโดยกลุ่มได้ แต่ต้องทำผ่านตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ลักษณะสำคัญของธุรกิจชุมชน คือ การมีวัตถุประสงค์ที่จะนำกำไรที่ได้มากระจายรายได้ของสมาชิก และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ , 2542 : 175)

หลักสำคัญของธุรกิจชุมชน

หลักสำคัญของการดำเนินกิจกรรมเชิงธุรกิจของชุมชนตามแนวคิดนี้ประกอบด้วยหลักสำคัญ 5 ข้อ ดังนี้

1. เป็นการดำเนินการที่แสวงหากำไร
2. การที่สมาชิกในชุมชนมีความเข้าใจขอบเขต ข้อจำกัดของกลุ่ม หรือองค์กร
3. การเริ่มดำเนินการบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง
4. การมีความพร้อมด้านบุคลากรที่มีคุณภาพ
5. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน

1. เป็นการดำเนินการที่แสวงหากำไร ไม่ว่าผลกำไรตัวเงินหรือดอกเบี้ย หรือในรูปแบบอื่นก็ตาม หลักความจริงคือปริมาณ หรือมูลค่าของกำไรเป็นตัวชี้วัดตัวหนึ่ง ที่บ่งชี้ความสามารถของการยกระดับรายได้ของสมาชิกชุมชน ควบคู่กับความสามารถในการนำกำไรดังกล่าวมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่สมาชิก และชุมชน การพิจารณาผู้ทางเพื่อขาย หรือพัฒนาความสามารถในการ

แสวงหากำไรให้แก่สมาชิก และชุมชน จึงเป็นประเด็นสำคัญของทุกธุรกิจชุมชน เช่น การลงทุนซื้อเครื่องมือเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต หรือการรวมกลุ่มที่ระดมทุนเพื่อออมทรัพย์ของกลุ่มชุมชน

2. การที่สมาชิกในชุมชนมีความเข้าใจขอบเขต และข้อจำกัดของกลุ่ม หรือองค์กร ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยเศรษฐกิจ หรือเครือข่ายธุรกิจใด ๆ จำเป็นต้องดำเนินธุรกิจใน 3 ด้านที่สำคัญ คือ ด้านการเงิน การผลิต และการค้า ซึ่งเป็นรากฐานกำหนดความมั่นคงของธุรกิจชุมชนนั้น ๆ ดังนั้นการเลือกรูปแบบลักษณะองค์กรของธุรกิจชุมชนเป็นสหกรณ์ หรือบริษัทเป็นทางการ หรือไม่ เป็นทางการ จึงมีปัจจัยสำคัญต้องเข้าใจขอบเขต และข้อจำกัดขององค์กรรูปแบบต่าง ๆ การตัดสินใจเข้าร่วมอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจ และยอมรับในขอบเขต และข้อจำกัดขององค์กร ที่จัดตั้งขึ้นนั้น ๆ ดังเช่น หากเป้าหมายของการก่อตั้งธุรกิจชุมชนมุ่งเพียงแก้ไขปัญหาความยากจน หรือความขาดแคลน รูปแบบสหกรณ์ การรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่ม เช่น ธนาคารข้าว ธนาคารควาย ก็เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ดังกล่าว แต่ถ้าหากต้องการยกระดับรายได้ และมาตรฐาน การครองชีพ การจัดตั้งองค์กรในรูปแบบบริษัท ดำเนินการเชิงธุรกิจก็จะมีเหมาะสมกว่า แต่ถ้าหากมีข้อจำกัด หรือยังไม่พร้อม อาจรวมกลุ่มกันอย่างไม่เป็นทางการ และจัดสรรผลประโยชน์ตามที่กลุ่มมีติดกลกกัน เป็นต้น

3. การเริ่มดำเนินการบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ประการต่อมาคือการริเริ่ม และดำเนินการบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง พัฒนาการระดมทุนจากเงินออมของชุมชนเอง หลีกเลี่ยงภาวะหนี้สิ้นจากการกู้ยืม ลักษณะนี้มีความเสี่ยงน้อยกว่าการดำเนินธุรกิจชุมชนภายใต้ การกู้ยืมหนี้สิ้นจากภายนอก

4. การมีความพร้อมด้านบุคลากรที่มีคุณภาพ นอกจากความพยายามพึ่งตนเองแล้ว ความสามารถในการบริหาร และการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพก็ยังเป็นเงื่อนไขที่สำคัญอีกประการ หนึ่ง ซึ่งหมายถึง ธุรกิจชุมชนต้องมีความพร้อมทางด้านบุคลากรที่มีคุณภาพ ผู้บริหารงานต้องเป็น ผู้ที่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และรักชุมชนแต่บุคคลเหล่านี้ควรต้องได้รับผลตอบแทน ที่เหมาะสมด้วย ไม่ใช่ต้องบริหาร หรือทำงานในธุรกิจชุมชนด้วยการอุทิศตัวเพียงฝ่ายเดียว เพราะ หากเป็นลักษณะของการอุทิศตัว หรือเสียสละจนเกินความสามารถของบุคคลแล้ว การทำงานมักจะ เป็นระยะเวลาสั้น ๆ หรือ ไม่สามารถทำงานเต็มเวลาอย่างต่อเนื่อง เพราะต้องแบ่งปันเวลา และ ความคิดสำหรับความอยู่รอดทางเศรษฐกิจของตนเองด้วย

5. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ความที่มุ่งดำเนินการเพื่อประโยชน์ของชุมชน หลักการสำคัญประการต่อมาคือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ทั้งในระดับร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือกระทำ และร่วมรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัย “แกนนำ” ที่มีความสามารถเป็นที่ยอมรับจากกลุ่ม และชุมชน มีความพร้อมทั้งด้านคุณวุฒิ วิทยุฒิ (ปัญหาความล้มเหลวในส่วนนี้คือการขาดแกนนำที่มีคุณสมบัติดังกล่าว และรวมถึงการไปมุ่งพึ่งพา หรือรอคอยความช่วยเหลือจากภายนอก) ที่ผ่านมาเป็นความล้มเหลวของนโยบายการพัฒนาประเทศ โดยภาครัฐ สืบเนื่องจากกระบวนการพัฒนามุ่งการเติบโตของภาคเมื่อไม่เกื้อกูล ต่อภาคชนบท ประชาชนส่วนใหญ่ในชนบทขาดการมีส่วนร่วมต่อกระบวนการพัฒนานั้น ๆ หลักการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงมีความสำคัญต่อธุรกิจชุมชนด้วย

ปัจจัยกำหนดความสำเร็จ และความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน

ปัจจัยกำหนดความสำเร็จ และความล้มเหลวมีมากมายหลายประการ ทั้งด้านระบบงาน ระบบการเงิน และระบบบุคลากร ซึ่ง ฅรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (อ้างถึงใน รัฐพงษ์ ปานเชื้อ, 2547 : 51) ได้สรุปรวมไว้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการเงิน หลักสำคัญคือ ต้องพึ่งพาตนเองด้านการเงิน ใช้เงินทุนของตนเอง เพราะมีข้อดีที่ไม่ต้องมีภาระด้านดอกเบี้ย สามารถดำเนินการ ได้อิสระกว่า และรับผิดชอบได้มากกว่า เนื่องจากเป็นเงินของชุมชนเอง ขณะที่การกู้ยืมหมายถึงภาระดอกเบี้ย การจัดการสภาพคล่องต้องอาศัยปัจจัยจากภายนอกซึ่งเสี่ยงต่อความไม่แน่นอน

2. ปัจจัยด้านการตลาด นอกจากความสามารถในการประมาณอุปสงค์อุปทานแล้ว ตลาด และช่องทางการเข้าถึงตลาดที่แน่นอน คือปัจจัยกำหนดความสำเร็จของชุมชน

3. ปัจจัยด้านการผลิต ความพร้อมด้านทรัพยากรที่เป็นวัตถุดิบ ภูมิปัญญาความรู้ ความสามารถที่จะแปรปัจจัยการผลิตเป็นสินค้า หากขาดแคลนสิ่งเหล่านี้คืออุปสรรค และความเสียหายต่อความล้มเหลวที่อาจจะเกิดขึ้นได้

4. ปัจจัยด้านการบริหาร และจัดการ ภาระของผู้บริหารธุรกิจชุมชนต่อปัจจัยนี้ คือ การบริหารจัดการด้านระบบการเงิน การตัดสินใจใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้อง

กับประโยชน์ของกลุ่ม และสมาชิก ระบบงาน โดยทั่วไปธุรกิจชุมชนมักมีระบบงานไม่ชัดเจน หรือแน่นอนนัก ทางปฏิบัติมักเป็นรูปแบบการช่วยเหลือกันทำงาน ปัจจัยสำคัญคือความสามารถของผู้นำที่จะชักจูง วางแผนดำเนินงาน ควบคุม และติดตามผลการดำเนินงานของผู้ร่วมงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ ระบบบุคลากร ที่จะต้องเป็นไปในลักษณะการจูงใจ และการยอมรับนับถือของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งระบบบุคลากรนี้ จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับคุณธรรมความสามารถ และความเสียสละของตัวบุคลากรเป็นหลัก

5. ปัจจัยด้านผู้นำ ปัญหาของปัจจัยนี้คือ ชาวบ้านโดยทั่วไปมักขาดความคิดริเริ่มพอที่จะเป็นผู้ตาม และมักไม่ยอมรับผู้ที่คิด หรือทำในสิ่งที่แตกต่างออกไปจากคนอื่น บุคคลที่เป็นผู้นำตามธรรมชาติจึงต้องอดทนฝ่าฟันอุปสรรคจนเป็นที่ยอมรับของสมาชิกได้

6. ปัจจัยด้านแรงงาน ความสัมพันธ์โดยส่วนใหญ่ของธุรกิจชุมชน คือ การทำงานอิสระ (Self-Employed) คือทำแต่ลำพังอย่างเป็นอิสระแต่อาจมีการรวมกลุ่มกันทำงาน ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนในการนำเอาแรงงานมาใช้เป็นทุนในการดำเนินการผลิตของธุรกิจชุมชน

7. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก ธุรกิจชุมชนเกิดขึ้น และดำรงอยู่ตลอดจนสามารถเติบโตได้จากวัตถุประสงค์ที่สมาชิกต้องมีส่วนร่วมตลอดทุกขั้นตอน

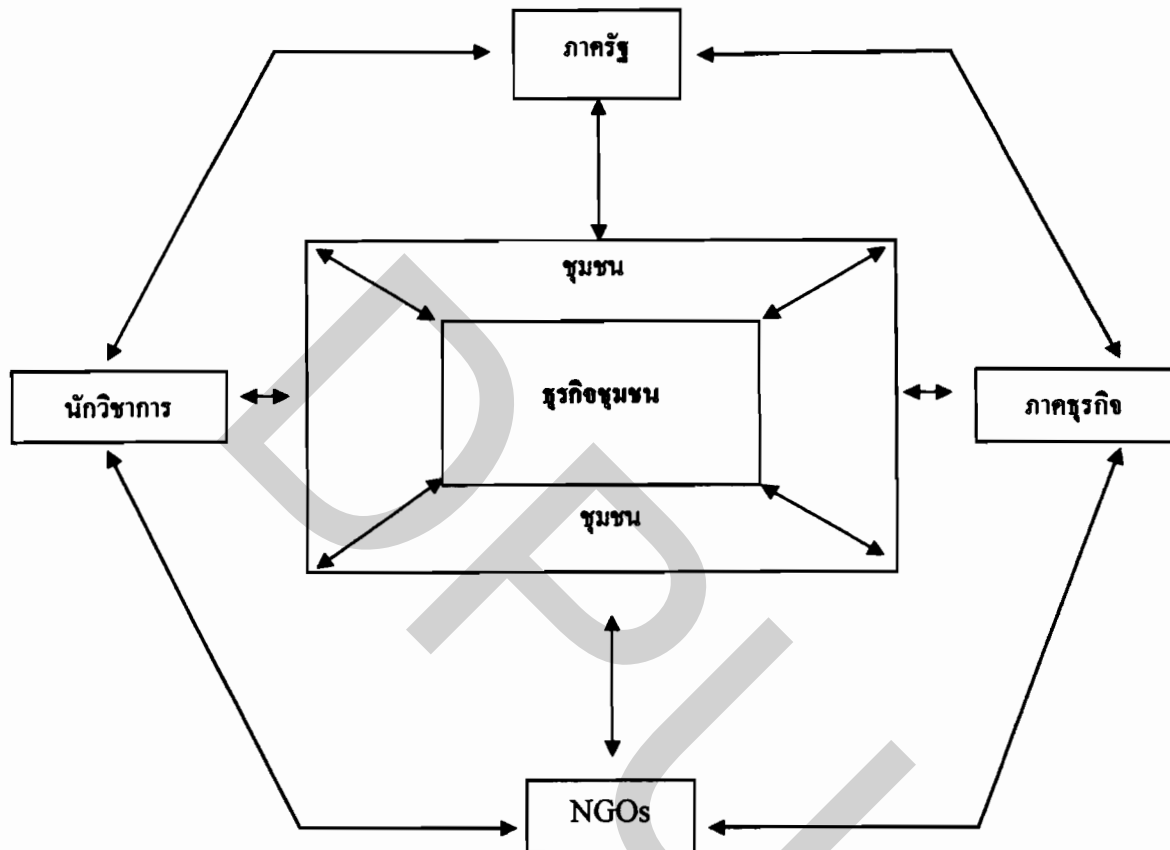
8. ปัจจัยด้านระเบียบข้อบังคับของชุมชน ปัจจัยนี้ต้องได้รับความเห็นชอบ และมาจากข้อตกลงของสมาชิก มีความเหมาะสมรัดกุมเพื่อป้องกันความเสียหาย เป็นปัจจัยที่พึงต้องระมัดระวัง และป้องกันล่วงหน้า

9. ปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจชุมชนกับภายนอกประกอบด้วย ภาครัฐ สถาบันการศึกษา หรือนักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชนหรือ NGOs และภาคธุรกิจ มีทั้งปฏิสัมพันธ์ในทางบวก เช่น การช่วยเหลือเกื้อกูล การประสานความร่วมมือ และปฏิสัมพันธ์ทางลบ เช่น การระมัดระวัง การต่อรอง การเอารัดเอาเปรียบที่อาจเกิดขึ้นได้

สำหรับแนวทางในการดำเนินธุรกิจชุมชนสามารถปรับเปลี่ยนไปได้ตามสถานการณ์ในแต่ละชุมชน ซึ่งจะต้องทำการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ให้เข้าใจถึงแนวทาง และวิธีการที่จะนำไปปรับใช้ ทั้งนี้การดำเนินงานธุรกิจชุมชนควรเกิดจากปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ของ 4 สถาบัน

อันได้แก่ ชุมชน ภาครัฐ ภาคธุรกิจ สถาบันการศึกษา หรือนักวิชาการ และองค์กรพัฒนาเอกชน หรือ NGOs ดังแผนภาพ

ภาพที่ 2.3 แสดงปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ของ 4 สถาบันที่มีต่อธุรกิจชุมชน

ที่มา : (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ , 2540 : 73)

คำว่า “ปฏิสัมพันธ์” หมายถึง การปฏิบัติต่อกันทั้งทางบวก และทางลบ ปฏิสัมพันธ์ทางบวก เช่น การช่วยเหลือเกื้อกูล ประสานความร่วมมือ ย่อมเป็นปัจจัยส่งเสริม และสร้างสรรค์ความสำเร็จ ในทางตรงกันข้ามปฏิสัมพันธ์เชิงลบ ย่อมทำให้เกิดความระมัดระวัง และการต่อรองเพื่อป้องกันมิให้เกิดผลด้านลบมากเกินไป ธุรกิจชุมชนจึงจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก คือ รัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐ NGOs นักวิชาการ หรือสถาบันวิชาการ และภาคธุรกิจ ซึ่งลักษณะของปฏิสัมพันธ์ในความเป็นจริงไม่ใช่ปฏิสัมพันธ์สองฝ่าย (เช่น ชุมชน-ราชการ ชุมชน-ธุรกิจ ฯลฯ) แต่เป็นปฏิสัมพันธ์ต่อกันผ่านการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนนั้น ๆ

ดังในแผนภาพที่จะเห็นได้ว่าหัวของลูกศรชี้ไปที่ปลายทั้งสองทาง แสดงให้เห็นถึงลักษณะ ปฏิสัมพันธ์ และการสื่อสารที่เกิดขึ้น มิใช่เป็นไปในทางเดียวแต่มีการโต้ตอบ และแลกเปลี่ยน ซึ่งกัน และกันในทุกองค์ประกอบ โดยมีธุรกิจชุมชนเป็นศูนย์กลาง

อย่างไรก็ตามมิได้หมายความว่าหากขาดสถาบันตามโครงสร้างสถาบันใด สถาบันหนึ่งแล้ว ธุรกิจชุมชนจะไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ แสดงออก ได้ในหลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นการถือหุ้นร่วมกับธุรกิจ หรือการถือหุ้นโดยชาวบ้านทั้งหมด การเรียนรู้ลักษณะธุรกิจชุมชนของชาวบ้านต้องทำให้เป็นจริงเพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์มากที่สุด โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานในการมีจิตสำนึกของชาวบ้าน เนื่องจากชาวบ้านมีทางเลือกของตนเองว่าจะรักษาจิตสำนึกพื้นฐานเดิมหรือเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการ กล่าวได้ว่าธุรกิจชุมชน เป็นทางเลือกหนึ่งที่มุ่งเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชนบทโดยใช้ยุทธวิธีการ คิดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบน (Bottom – up Approach) ซึ่งเป็นลักษณะของการสื่อสาร จากผู้ปฏิบัติงานไปหาผู้สั่งการ หรือผู้ที่มีอำนาจแทนที่การใช้ยุทธวิธีแบบการส่งงานลงมาจาก เบื้องบน (Top – Down Approach) อันเป็นการสื่อสารในลักษณะการสั่งการจากผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจลงมายังผู้ปฏิบัติงานอย่างที่เคยมีมาในสังคมไทย คือ ภาครัฐสั่งการลงมาในลักษณะ ของนโยบายหรือกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ หรือในที่นี้ คือการดำเนินการจากภาครัฐลงมาสู่ชุมชน โดยที่รัฐเป็นผู้กำหนดแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมแต่อย่างใด

สำหรับแนวคิดเรื่องธุรกิจชุมชน ผู้วิจัยจะใช้เป็นกรอบในการทำความเข้าใจ ในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เพราะการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านก็มีลักษณะการดำเนินการที่เป็นธุรกิจชุมชนเหมือนกัน

2.4 แนวคิดเรื่องรูปแบบของการสื่อสาร

ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพาง ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของสมาชิกในหมู่บ้านจำนวนหนึ่งที่มาร่วมกันทำงาน โดยในการทำงานมีระบบของการติดต่อสื่อสารระหว่างส่วนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม การติดต่อกับภายนอก เพื่อให้เกิดการประสานความสัมพันธ์สำหรับการดำเนินกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านเป็นไปอย่างราบรื่น

ทั้งนี้โดยอาศัยรูปแบบของการสื่อสารลักษณะต่าง ๆ ซึ่งได้มีการจำแนกรูปแบบการสื่อสารในหลายลักษณะตามหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาที่แตกต่างกันไป ในที่นี้จะกล่าวถึงรูปแบบของการสื่อสาร 4 ลักษณะ คือ (นพรัตน์ มุณิรัตน์ , 2541 : 30)

1. จำแนกตามทิศทางการสื่อสาร
2. จำแนกตามลักษณะการใช้
3. จำแนกตามสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร
4. จำแนกตามการไหลของข่าวสาร

1. จำแนกตามทิศทางการสื่อสาร แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

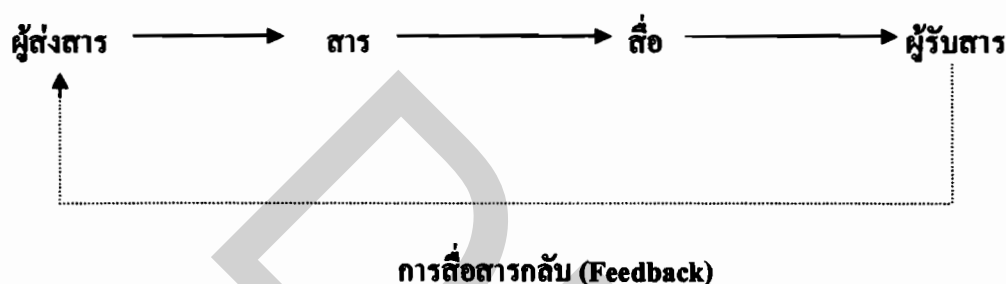
1.1 การสื่อสารแบบทางเดียว (*One-way communication*) หมายถึง การสื่อสารที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดสารไปยังผู้รับสารแต่เพียงฝ่ายเดียวโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับสารได้ซักถามข้อสงสัย หรือแสดงความคิดเห็น จึงไม่มีปฏิกิริยาย้อนกลับจากผู้รับสาร การสื่อสารแบบนี้มีลักษณะเป็นเส้นตรง จากผู้ส่งสาร ไปยังผู้รับสาร โดยตรง ปราศจากการคำนึงถึงปฏิกิริยาที่ตอบจากผู้รับสาร ทำให้ปริมาณของข้อมูลสะท้อนกลับ (*feedback*) จากผู้รับสารมีน้อย หรือไม่มีเลย ซึ่งแสดงเป็นแผนภาพแบบจำลองได้ดังนี้

การสื่อสารในลักษณะนี้จะออกมาในรูปของนโยบาย แผนงานคำสั่งต่าง ๆ ของผู้บริหาร หรือ ผู้นำ โดยผ่านสื่อชนิดต่าง ๆ เช่น เสียงตามสาย เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่แล้ว การสื่อสารแบบทางเดี่ยวมักจะเกิดขึ้นกับสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ที่มีการเสนอข่าวสารสู่ประชาชนแต่เพียงฝ่ายเดียว

1.2 การสื่อสารแบบสองทาง (*Two-way communication*) หมายถึง การสื่อสารที่ผู้ส่งสารส่งข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับสารทางหนึ่ง ในขณะที่ผู้รับสารได้รับข้อมูลข่าวสารแล้ว ก็ส่งข้อมูลข่าวสารตอบกลับมายังผู้ส่งสารอีกทางหนึ่ง จึงเป็นการสื่อสารที่ทั้งผู้ส่งสาร และ

ผู้รับสารต่างก็สามารถรับและส่งข่าวสารซึ่งกันและกัน มีการเปิดโอกาสให้ผู้รับสารได้ซักถาม ข้อข้องใจ หรือข้อสงสัยต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน มีการโต้ตอบกัน ทำให้ผู้ส่งสาร และผู้รับสารสามารถที่จะตอบสนองต่อกันเพื่อสร้างความเข้าใจได้อย่างชัดเจน การสื่อสารแบบนี้ผู้ส่งสารจะให้ความสำคัญกับปฏิกริยาโต้กลับ (Feedback) ของผู้รับสาร ดังแผนภาพแบบจำลอง

ทั้งนี้การสื่อสารแบบสองทางมีผลทำให้การสื่อสารที่เกิดขึ้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะการให้ความสำคัญต่อการสื่อสารกลับ (Feedback) นั้น เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้รับสาร และผู้ส่งสารมีความเสมอภาคกันในการติดต่อสื่อสาร โดยไม่มีฝ่ายใดมีอิทธิพลเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง (เสถียร เชมประทับ , 2528) ซึ่งจะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี

ฮาโรลด์ เจ ลิฟวิท (Harold J Leavitt , 1964) (อ้างถึงใน นริศรา นงนุช , 2544 : 26) ได้กล่าวถึงการทดลองเปรียบเทียบระหว่างการสื่อสารทางเดียว กับการสื่อสารสองทาง ปรากฏผลการทดลองว่า

1. การสื่อสารทางเดียรรวดเร็วกว่าการสื่อสารสองทาง
2. การสื่อสารสองทางมีความถูกต้องแม่นยำกว่าการสื่อสารทางเดียว
3. การสื่อสารสองทางสามารถสร้างความเข้าใจแก่ผู้รับสารมากกว่าการสื่อสารทางเดียว
4. การสื่อสารทางเดียวมีความถูกต้องแม่นยำน้อยกว่า แต่มีความเป็นระเบียบกว่า
5. การสื่อสารสองทางมักมีการรบกวนและยุ่งเหยิงมากกว่า

นอกจากนี้ ลิฟวิท (Leavitt) ยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่าหากองค์กรมีความต้องการความรวดเร็ว และความถูกต้องอย่างง่าย ๆ ในการติดต่อสื่อสารแล้ว การสื่อสารทางเดียวจะมีความ

เหมาะสมมากกว่า คั้งนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ภายในสถานการณ์ต่าง ๆ ในการบริหารงานย่อมต้องใช้ การสื่อสารทั้งสองแบบควบคู่กันไป

2. จำแนกตามลักษณะการใช้ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

2.1 การสื่อสารแบบเป็นทางการ (*Formal Communication*) หมายถึง การติดต่อ สื่อสารที่คำนึงถึงบทบาทหน้าที่ และตำแหน่งระหว่างผู้รับสาร และผู้ส่งสารเป็นสำคัญ ตามระเบียบ แบบแผนที่กำหนดไว้ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ประกาศแจ้ง นโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน เป็นต้น

2.2 การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ (*Informal Communication*) หมายถึง การสื่อสารกับบุคคลอื่นโดยไม่พิจารณาถึงตำแหน่งหน้าที่ และมีได้ดำเนินไปตามระเบียบแบบแผน ที่กำหนดไว้ แต่เป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้นจากความสนิทสนมคุ้นเคย และจากความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลในทางส่วนตัวมากกว่า การติดต่อสื่อสารในลักษณะนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อสาร โดยใช้ คำพูด ได้แก่ การพบปะพูดคุยสนทนากัน

3. จำแนกตามสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

3.1 การสื่อสารแบบใช้ถ้อยคำ หรือ แบบวจนภาษา (*Verbal Communication*) หมายถึง การสื่อสารที่อาศัยคำพูด (Words) หรือ ตัวเลข (Number) เป็นสัญลักษณ์ของข่าวสาร สัญลักษณ์นี้อาจเป็นในรูปของภาษาพูด ภาษาเขียน หรือภาษาทางคณิตศาสตร์ก็ได้ เพื่อใช้ในการ สื่อความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายได้อย่างชัดเจน และตรงตามกับผู้ส่งสารต้องการ

ลักษณะการสื่อสารแบบวจนภาษานี้ ได้แก่ การสนทนา การสัมภาษณ์ การเขียนบันทึก การเขียนรายงาน การประกาศข่าวสาร การประชุม เป็นต้น

3.2 การสื่อสารแบบไม่ใช้ถ้อยคำ หรือ แบบอวจนภาษา (*Non-Verbal Communication*) หมายถึง การสื่อสารโดยปราศจากคำพูด แต่แสดงออกทางท่าทาง สีหน้า การเคลื่อนไหวส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายตามธรรมชาติของคน ซึ่งแต่ละบุคคลก็สื่อสารกับ บุคคลอื่นโดยมี ความหมายเฉพาะของตนเอง ซึ่งทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าเราอยู่ในสภาพเช่นใด เช่น

การสั้นศรีษะแสดงถึงการปฏิเสธ การพยักหน้าแสดงถึงการเข้าใจ หรือเห็นด้วย เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสพการณ์ การตีความหมายของแต่ละคนที่รับข่าวสารว่าจะสอดคล้อง และตรงตามกับผู้ส่งสารต้องการหรือไม่

ทั้งนี้การสื่อสารทั้งแบบวงจภาษา และการสื่อสารแบบอวงจภาษา ต้องดำเนินควบคู่กัน ไปเพื่อให้การสื่อสารนั้นมีประสิทธิภาพ เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ในการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร

4. จำแนกตามการไหลของข่าวสาร การสื่อสารในลักษณะนี้ แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ

4.1 การสื่อสารตามแนวตั้ง (Vertical Communication) โดยแบ่งออกเป็น

4.1.1 การสื่อสารจากบนลงล่าง (Top-down หรือ Downward Communication)

หมายถึง การส่งข่าวสารจากบุคคลที่มีตำแหน่งสูงกว่าลงมายังตำแหน่งที่ต่ำกว่าโดยออกมาในรูปแบบของนโยบาย แผนงาน ประกาศ เป็นต้น ซึ่งการสื่อสารรูปแบบนี้จะทำให้ผู้รับสารที่อยู่ในตำแหน่งต่ำกว่าไม่เกิดการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ขาดความคิดริเริ่ม คอยรับฟังคำสั่งอยู่เสมอ หลีกเลี่ยงการตัดสินใจ และไม่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

4.1.2 การสื่อสารจากล่างขึ้นบน (Bottom-up หรือ Upward Communication)

หมายถึง การส่งข่าวสารจากผู้ส่งสารซึ่งอยู่ในระดับหรือตำแหน่งที่ต่ำกว่าขึ้นไปสู่ผู้รับสารซึ่งอยู่ในระดับหรือตำแหน่งที่สูงกว่า ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกของสังคมได้ติดต่อสื่อสารกัน โดยมีทั้งส่งสาร และรับสารอย่างเท่าเทียมกัน การสื่อสารรูปแบบนี้จะออกมาในลักษณะของการประชุม ปรึกษาหารือ การสัมมนา เป็นต้น ทั้งนี้จะก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เสริมสร้างให้มีการคิดสร้างสรรค์ และทำให้สมาชิกทุกส่วนของสังคมนั้น มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเต็มที่

4.2 การสื่อสารตามแนวนอน หรือแนวราบ (Horizontal Communication) หมายถึง การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ที่มีระดับ หรือมีตำแหน่งที่เสมอกัน ใกล้เคียงกัน โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่น เพื่อนฝูง ญาติพี่น้อง การสื่อสารรูปแบบนี้จะช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน

ของหมู่คณะ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน และเป็นการสื่อสารอีกรูปแบบหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในสังคม

จากรูปแบบการสื่อสารดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การสื่อสารทางเดียวกัน คือ การสื่อสารจากบนลงล่าง ส่วนการสื่อสารสองทาง ก็คือ การสื่อสารทั้งจากบนลงล่าง และจากล่างขึ้นบน ทั้งนี้การสื่อสารจากบนลงล่าง หรือจากล่างขึ้นบนอาจใช้รูปแบบการสื่อสารอย่างเป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการก็ได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ในขณะที่เดียวกันระหว่างการสื่อสาร อาจใช้รูปแบบการสื่อสารทั้งวัจนภาษา และอวัจนภาษาควบคู่กัน ไปก็ได้

รูปแบบการสื่อสารที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาได้นั้น Schramm (1979) (อ้างถึงใน John A Lent , 1987) มองว่าได้แก่ รูปแบบการสื่อสารแบบสองทาง การสื่อสารจากล่างขึ้นบน และการสื่อสารในแนวนอน ทั้งนี้เป็นไปในลักษณะของการสื่อสารที่ผสมผสานกันทั้งการสื่อสารในแนวตั้ง และแนวนอน โดยมีการสื่อสารแบบสองทางเป็นแกนหลัก เพื่อช่วยก่อให้เกิดพลัง และกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

ทั้งนี้การสื่อสารจะเป็นไปด้วยความราบรื่น และมีประสิทธิภาพในการพัฒนาหรือไม่ นั้น เอเวอเรท เอ็ม โรเจอร์ (Everett M Rogers , 1983) กล่าวว่า คุณลักษณะระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสารเป็นปัจจัยที่จะอธิบายว่าใครถ่ายทอดข่าวสาร ไปยังใคร และจะมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดข่าวสารแค่ไหน ทั้งนี้การสื่อสารจะเป็นไปด้วยความราบรื่นเมื่อผู้ส่งสาร และผู้รับสาร มีคุณลักษณะเหมือน ๆ กัน (Homophily) เช่น ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม การศึกษา สังคม และอื่น ๆ นั้นหมายถึงบุคคลส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกสบายใจ ที่จะติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกับตนมากกว่าการพูดคุยกับบุคคลที่แตกต่างกับตนซึ่งต้องใช้ความพยายามมาก ที่จะทำให้การสื่อสารประสบผล เพราะการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน (Heterophily) อาจทำให้เกิดการรับรู้ที่ไม่สอดคล้องกันก็ได้ และผู้รับสารเองอาจมีความรู้สึกไม่สะดวก หรือไม่สบายใจที่จะทำการสื่อสาร

กล่าวสำหรับการดำเนินการจัดทำแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในประเทศไทย ซึ่งจากผลการศึกษาของคณะผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัย Griffith และ มหาวิทยาลัย Central Queensland ประเทศออสเตรเลียร่วมกับ Asia study (2538) (อ้างถึงใน จิตติมา สุขผลิน , 2539 : 56-61) ได้เสนอแนะว่า ประเทศไทยควรใช้แนวทาง การผสมผสานระหว่างแบบบนสู่ล่าง (Top-Down

Approach) กับแบบล่างสู่บน (Bottom-up Approach) ทั้งนี้จะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งในระดับชาติ และระดับภูมิภาค โดยในขั้นตอนแรกจะพิจารณาถึงหลักเกณฑ์และแนวทางการพัฒนาส่งเสริมในระดับชาติ ขณะเดียวกันก็จะกำหนดการพัฒนาส่งเสริมในแต่ละพื้นที่ด้วย กล่าวคือ การนำแผนระดับชาติมารวมกับแผนระดับภูมิภาคเข้าด้วยกัน

เนื่องจากการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น ไม่สามารถที่จะดำเนินการได้ด้วยหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใด เพราะองค์ประกอบของการที่จะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีอยู่หลายองค์ประกอบ และเกี่ยวข้องกับอีกหลาย ๆ หน่วยงาน ดังนั้น ในการจัดทำแผนพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การวางแผนพัฒนาส่งเสริมในแนวทางที่ผสมผสานระหว่างการจัดทำแผนแบบบนสู่ล่าง (Top - Down Approach) กับแบบล่างสู่บน (Bottom - up Approach) จึงเหมาะสมที่สุดสำหรับการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในประเทศไทยขณะนี้ ซึ่งเป็นแนวทางที่พยายามลดจุดอ่อนของแนวทางการดำเนินงานแบบบนลงล่าง และแบบล่างขึ้นบน กล่าวคือ

การดำเนินงานแบบบนลงล่าง (Top - Down Approach) ซึ่งหน่วยงานรัฐเป็นผู้จัดทำแผน โดยร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้เป็นกรอบในการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งประเทศ

การดำเนินการในลักษณะนี้มีจุดแข็ง คือ จะทำให้เกิดแนวทางการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวของทั้งประเทศที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในระดับชาติที่กำหนดไว้ แต่มีจุดอ่อนคือ แผนจะถูกกำหนดในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสม หรือใช้ไม่ได้กับทุกพื้นที่ นอกจากนี้ ถ้าหน่วยงานรับผิดชอบในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ไม่ได้มีส่วนร่วมในการศึกษาหรือวางแผน หน่วยงานเหล่านั้นมักจะ ไม่เข้าใจในแผนนั้น หรือ ไม่มีความรู้ที่กว่าตนเองมีความผูกมัดที่จะต้องดำเนินการตามแผน

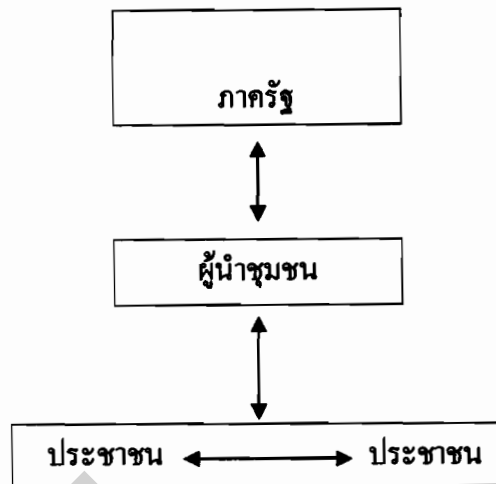

ในขณะที่การดำเนินงานแบบล่างสู่บน (Bottom - up Approach) เป็นการจัดทำแผนที่มาจากท้องถิ่น และตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการในลักษณะนี้มีจุดแข็ง คือ จะเป็นแผนที่มีความเป็นรูปธรรมในการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวของภูมิภาค และทำให้มีความหมายมากขึ้นต่อหน่วยงานรับผิดชอบที่จะต้องนำแผนไปสู่การปฏิบัติ นอกจากนี้ การที่หน่วยงานรับผิดชอบ (รวมถึงหน่วยงานท้องถิ่นด้วย) ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน ซึ่งจะทำให้หน่วยงานดังกล่าวมีความเข้าใจในแผนที่ดีขึ้น และทำให้เกิดความรู้สึกผูกพัน และ รับผิดชอบที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามแผน แต่มีจุดอ่อน คือ ไม่มีกลไกที่จะเป็นหลักประกันได้ว่า แผนพัฒนาการท่องเที่ยวของภูมิภาคจะสอดคล้อง หรือไปกันได้กับแผนในระดับชาติซึ่งจะทำให้ยุ่งยากในการประสานเข้ากับกลยุทธ์การพัฒนาระดับชาติ

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวประกอบกับหลักการในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ซึ่งกำหนดให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจ นับตั้งแต่การท่องเที่ยวควรจะเป็นในลักษณะใด ประเภท และปริมาณของนักท่องเที่ยวที่ชุมชนต้องการ มีการกำหนดอัตราการขยายตัวที่สม่ำเสมอ ตลอดจนหน้าที่ดูแลคุณภาพของสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรให้อยู่ในสภาพที่ดีอยู่เสมอ ผลตอบแทนของชุมชนในท้องถิ่นเกิดจากการตกลงร่วมกันของแต่ละแห่งว่าควรเป็นในรูปแบบใด ดังนั้น กระบวนการทางการสื่อสารในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวอนุรักษ์ นอกจากจะเป็นรูปแบบการสื่อสาร ทั้งจากบนลงล่าง (Top -Down) และจากล่างสู่บน (Bottom - up) แล้วยังมีรูปแบบการสื่อสารในแนวนอน(Horizontal Communication) ไปพร้อม ๆ กันด้วย ดังแผนภาพต่อไปนี้

สำหรับแนวคิดเรื่องรูปแบบของการสื่อสารนี้ ผู้วิจัยจะใช้เป็นกรอบในการทำความเข้าใจ เรื่องการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาง และเพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาสมาชิกของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการใช้รูปแบบการสื่อสารในลักษณะใดบ้าง ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

2.5 แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอันนำไปสู่ทิศทางที่ยั่งยืน มีหลักการที่สำคัญประการหนึ่ง คือ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ความหมายของการมีส่วนร่วม

จากการรายงานการประชุมของ The Ad Hoc Group of Experts เรื่อง “ Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and National Development ” (อ้างถึงใน รูปนี้ สุวรรณฉัตรชัย , 2542 :28) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ไม่สามารถให้คำจำกัดที่ตายตัวได้ และมีการให้ความหมายต่าง ๆ กันในแต่ละประเทศ หรือแม้แต่ในประเทศเดียวกันในการจะเข้าใจความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะต้องดูบริบท (Context) ของแต่ละประเทศ สภาพเศรษฐกิจ และสังคมการเมืองของประเทศนั้น ๆ และต่อมา

ได้เสนอความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนเอาไว้กว้าง ๆ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะนำมาซึ่งโอกาสที่จะทำให้สมาชิกของชุมชน และสังคมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเท่าเทียมกันในประเด็นของการสนับสนุนกระบวนการพัฒนา

- การแบ่งสรรผลประโยชน์ จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม
- การตัดสินใจในรูปของการกำหนดเป้าหมาย การวางนโยบาย การวางแผน และการปฏิบัติตามแผน ทั้งในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม

รอมพี ยา แดฟ (Rom P. Yasav) (อ้างถึงใน เฟื่องฟ้า คณานุรักษ์, 2530 : 37) ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมว่า เป็นการร่วมมือของประชาชน โดยความตั้งใจ หรือสมัครใจโดยไม่ถูกบังคับ ซึ่งกระบวนการความร่วมมือของประชาชนนั้นต้องมีความรู้สึกดังต่อไปนี้

1. การเข้าร่วมในการตัดสินใจ ตกลงใจ
2. การเข้าร่วมในการดำเนินงานของแผน และพัฒนาโครงการ
3. การเข้าร่วมในการติดตาม และประเมินผลโครงการ และแผนงานการพัฒนา
4. การเข้าร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

หวิทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527 : 82) ได้สรุปแนวปฏิบัติที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการที่จะพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

1. ต้องให้ชาวบ้านเป็นตัวหลักในการแก้ปัญหาของเขาเอง องค์กรภายนอกเป็นเพียงตัวกระตุ้น และเสริมหรือสนับสนุนเท่านั้น
2. กิจกรรมการพัฒนาต้องเริ่มจากพื้นฐานของชุมชนต่อปัญหาบางลักษณะ ระดับการรับรู้ของชุมชน อาจมีข้อจำกัด ทำให้ปัญหาไม่ชัดเจน และแก้ไขปัญหาไม่ถูกจุด การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงน่าจะครอบคลุมถึงการกระจาย และการสื่อสารข้อมูล เพื่อพัฒนาการรับรู้ และขีดความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งควรจะเป็นบทบาทขององค์กรภายนอกเพียงแต่ต้องดำเนินการอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมเดิมของชุมชน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 2) สรุปว่าแนวคิดการมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิดสำคัญ

4 ประการ

1. ความสนใจ และความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจ และความห่วงกังวลส่วนบุคคลซึ่งบังเอิญห้วงต้องกัน กลายเป็นความสนใจ และความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม
2. ความเคียดแค้น และความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้พุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผน และลงมือกระทำการร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่ม หรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะให้เกิดความริเริ่มกระทำที่ตอบสนองความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น
4. การมีส่วนร่วมยังเกิดจากแนวความคิดอื่น ๆ อีก เช่น ความศรัทธา ความเกรงใจ และการใช้อำนาจบีบบังคับ

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นว่าการมีส่วนร่วมแบ่งประเด็นได้ 5 ประเด็นใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ร่วมคิด
2. ร่วมกันตัดสินใจ
3. ร่วมปฏิบัติการ
4. ร่วมรับประโยชน์
5. ร่วมประเมินผล

จากความหมาย และแนวคิดข้างต้น ทำให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้น เป็นทั้งวิธีการ และเป้าหมายของการพัฒนา ซึ่งสามารถสรุปเป็นพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. กลไกการพัฒนาต้องเกิดจากประชาชนโดยประชาชนมีบทบาทหลักในการพัฒนา
2. เป้าหมายการพัฒนา คือ การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อพึ่งตนเอง และพัฒนาตนเอง มิใช่การพึ่งพารัฐ หรือองค์กรพัฒนาภายนอก
3. กระบวนการพัฒนายึดหลักความต้องการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นภายในชุมชน จากตัวประชาชนเองมากกว่าความต้องการให้มีความเปลี่ยนแปลงจากภายนอก

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 4) ได้กล่าวถึงความสำเร็จของการมีส่วนร่วมว่า ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่าง ๆ ดังนี้

1. ประชาชนจะต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมก่อนเริ่มกิจกรรม การมีส่วนร่วมไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ฉุกเฉิน
2. ประชาชนจะต้องไม่เสียเงินทอง ค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไป ค่าตอบแทน
3. ประชาชนจะต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น
4. ประชาชนจะต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องกันทั้งสองฝ่าย
5. ประชาชนจะต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสถานภาพทางสังคมหากมีส่วนร่วม

ลี เจ แครี่ (Lee J. Carry) (อ้างถึงใน เพ็ญฟ้า คณานุรักษ์ , 2530 : 38) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขสำคัญสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างน้อย 3 ประการ ดังนี้

1. ประชาชนจะต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม (Freedom to Participation)
2. ประชาชนจะต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม (Ability to Participation)
3. ประชาชนจะต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (Willingness to Participation)

World Health Organization (อ้างถึงใน เวทีนิ สตะเวทิน , 2542 : 25 - 26) ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเสนอไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. ปัจจัยของสิ่งจูงใจ ในความเป็นจริงชาวบ้านที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งนั้น มีเหตุผลอยู่ 2 ประการ คือ
  - 1.1 การมองเห็นว่าตนจะได้รับประโยชน์ตอบแทน
  - 1.2 การได้รับการบอกกล่าวชักชวนจากเพื่อนให้เข้าร่วม โดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ดีก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ
2. ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม แม้จะเห็นประโยชน์ของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาแต่ก็ไม่อาจเข้าร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจากไม่เห็นช่องทาง

ของการเข้าร่วมหรือเข้าร่วมแล้วไม่ได้รับผลดังที่คาดไว้ ดังนั้นปัจจัยพื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางในการเข้าร่วมจึงควรมีลักษณะ

2.1 เปิดโอกาสให้ทุก ๆ คน และทุก ๆ กลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยในการเข้าร่วมอาจอยู่ในรูปของการมีตัวแทน หรือเข้าร่วมโดยตรงก็ได้

2.2 ควรมีกำหนดเวลาที่แน่ชัด เพื่อผู้เข้าร่วมจะสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้ตามสภาพความเป็นจริงของตน

2.3 กำหนดลักษณะของกิจกรรมที่แน่นอน

3. ปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วมโดยปกติที่ผ่านมาในกิจกรรมหนึ่ง ๆ แม้ว่าประชาชนจะเห็นด้วย ได้มีโอกาสเข้าร่วม แต่ก็ไม่อาจกำหนดเป้าหมายวิธีการ หรือผลประโยชน์ของกิจกรรม แต่จะขึ้นอยู่กับกำหนัด และการจัดสรรเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่อาจจะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531) (อ้างถึงใน ปราณี หมอนทองแดง , 2533 : 28) ระบุว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงควรจะหมายถึง การมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษา และวิเคราะห์ชุมชน เพื่อนำไปสู่การค้นหาปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ตลอดจนจัดลำดับของปัญหา และการคัดเลือกปัญหาที่จะแก้ไขตามลำดับก่อนหรือหลัง ชาวบ้านต้องรู้ถึงปัญหาของตนเอง มิใช่ให้คนภายนอกมาชี้ปัญหา

2. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

3. การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธี และวางแผนในการแก้ปัญหา

4. การมีส่วนร่วมดำเนินการตามแผน เช่น การสละแรงงาน และทรัพยากรต่าง ๆ

5. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล

ในขณะที่ นอร์แมน อัปฮอฟ (Norman Uphoff , 1981) (อ้างถึงใน อคิน รพีพัฒน์ , 2527 : 35) แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation)
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

กล่าวโดยสรุป คือ การมีส่วนร่วมประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ตลอดจนการจัดลำดับของปัญหา และการคัดเลือกปัญหาที่จะแก้ไขตามลำดับความสำคัญ และความต้องการของคนในชุมชนนั้น
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามผล และประเมินผล

ทั้งนี้ในขั้นตอนของการมีส่วนร่วมดังกล่าวนี้ ขั้นตอนการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนามากที่สุด คือขั้นตอนของการตัดสินใจ (Jan Servaes , 1996)

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528) (อ้างถึงใน ปราณี หมอนทองแดง , 2533 : 30) กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. ร่วมแสดงความคิดเห็นในรูปของการเขียน การพูด หรือการสื่อความในรูปแบบอื่น เพื่อแสดงความคิดเห็นของตน การแสดงความคิดเห็นเช่นนี้ อาจเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกิจกรรมการพัฒนาก็ได้

2. ร่วมสละทรัพยากรวัตถุ โดยการให้ยืม หรือให้เงิน วัสดุ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน การใช้ประโยชน์จากสถานที่ และอุปกรณ์ต่าง ๆ
3. การร่วมสละแรงกายในกิจกรรมนั้น ๆ
4. ร่วมสละเวลา เช่น ร่วมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เข้าร่วมประชุม (แม้จะไม่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวก็ตาม)

กรณีกา ชมคติ (2524 : 13) สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมได้ 10 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน หรือเป็นลูกจ้าง
10. การมีส่วนร่วมในการออกวัสดุอุปกรณ์

สุพรรณิ ไชยอำพร และ สนิท สมัครการ(2535 : 37) สรุปว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมสามารถแยกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการ
2. การมีส่วนร่วมไม่แท้จริง เช่น การร่วมลงแรงในการทำโครงการ ร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งอื่น ๆ หรือการร่วมบำรุงรักษาโดยไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ดังนั้น จะเห็นว่าในการสร้างการมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนใด หรือรูปแบบไหน นั้น ล้วนแล้วแต่มีจุดเริ่มต้นขึ้นมาจากกระบวนการของการติดต่อสื่อสาร กล่าวคือ การที่สมาชิกของชุมชนสามารถ และมีโอกาสในการสื่อสารระหว่างกัน ย่อมก่อให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจร่วมกัน

ซึ่งทำให้ชุมชนนั้นสามารถแยกแยะปัญหา และความต้องการของสมาชิกภายในชุมชน อันจะนำไปสู่การร่วมดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่สมาชิกต่างมีความพึงพอใจร่วมกัน

สำหรับแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจะใช้เป็นกรอบในการทำความเข้าใจ การสื่อสารของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง นอกจากนี้ ยังใช้ แนวคิดการมีส่วนร่วมในเรื่องของขั้นตอนของการมีส่วนร่วม รูปแบบของการมีส่วนร่วม มาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัยรูปแบบวิธีการสื่อสารทั้งระดับภายในกลุ่ม และการสื่อสาร ภายนอกกลุ่มอย่างไร ให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นมาภายในหมู่บ้าน

2.6 แนวคิดเรื่องสื่อประชาสัมพันธ์

ในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพางให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนได้นั้น นอกเหนือจากการมีส่วนร่วมในการจัดการ ของคนในหมู่บ้านแล้ว เรื่องของการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ยังถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ที่จะขาด เสียมิได้เลยในการช่วยประชาสัมพันธ์ให้กับบุคคลภายนอก ได้รู้จักการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ให้มากยิ่งขึ้น

“สื่อ” (Channel หรือ Media) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการสื่อสารเพราะ สื่อทำหน้าที่เป็นพาหะหรือ ตัวกลางในการเชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารให้สามารถ ติดต่อสื่อสารกันได้ ด้วยเหตุนี้เอง หากไม่มีสื่อเป็นตัวกลางนำสารไปยังผู้รับสารแล้ว การสื่อสาร นั้น ๆ ย่อมมีอากบังเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม “สื่อ” ที่ใช้ในความหมายของการติดต่อสื่อสารนั้น สามารถแปลความหมายได้อย่างกว้างขวางตามลักษณะ และตามวัตถุประสงค์ในการจำแนก ประเภทของสื่อ ซึ่งในบางครั้งก็มักจะมี ความหมายซ้ำซ้อนกับ “สาร” หรือองค์ประกอบอื่น ๆ ของการสื่อสารที่มีลักษณะบทบาทหน้าที่คล้ายคลึงกัน

Sender → Message → Channel → Receiver

ภาพที่ 2.4 กระบวนการติดต่อสื่อสาร (Communication Process)

ที่มา : เดวิด เค เบอร์โล (David K. Berlo, 1960 : 30-38)

องค์ประกอบของการติดต่อสื่อสาร

ในการติดต่อสื่อสารจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ประการ ที่จะทำให้ การติดต่อสื่อสารเกิดขึ้น และดำเนินไปได้ตามขั้นตอน องค์ประกอบเหล่านี้ ได้แก่

1. ผู้ส่งสาร (Sender) ได้แก่ บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร สถาบัน
2. ข่าวสาร หรือตัวสาร (Message) ได้แก่ เนื้อหาสาระ หรือ สัญลักษณ์ภาษา สัญลักษณ์ที่สามารถสื่อความหมาย หรือตีความหมายให้เข้าใจได้
3. สื่อ หรือช่องทาง (Channel) คือ วิถีทางที่จะนำข่าวสารนั้น ๆ ไปสู่ผู้รับ หากไม่มีสื่อแล้วก็จะไม่เกิดการสื่อสารขึ้น
4. ผู้รับสาร (Receiver) หมายถึง บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่เป็นจุดหมายปลายทาง ในการรับสารสื่อสาร

เดวิด เค เบอร์โล (David K. Berlo, 1960 : 30 - 38) และนักทฤษฎีทางการสื่อสารได้ แยกความหมายของสื่อออกเป็น 3 ประการ คือ

1. วิธีการเข้ารหัส และถอดรหัสสาร ได้แก่ กริยาของการสร้างสาร เช่น การพูด หรือ การเขียน ถือเป็น การเข้ารหัส
2. ตัวนำสาร ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์ ภาพถ่าย เป็นต้น หรือหมายถึง พาหะ ที่นำข่าวสารไปสู่ผู้รับ
3. ตัวพาหะ ได้แก่ ตัวนำ ซึ่งทำหน้าที่พาหะที่นำข่าวสาร เช่น สายเคเบิล ที่ใช้ส่งสัญญาณเคเบิลทีวี หรือโทรทัศน์ตามสายไปยังบ้านสมาชิก หรืออากาศซึ่งเป็นตัวนำคลื่นเสียง

วิทยุคววมืด ซึ่งเป็นตัวกลางรับสัญญาณวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์จากสถานีหนึ่งต่อไปยังอีกสถานีหนึ่ง ที่อยู่ห่างไกลเพื่อออกอากาศในห้องดินนั้น

ฮาร์โลด ดี ลาสเวลล์ (Harold D. Laswell, 1948 : 37 - 51) ได้กล่าวถึง กระบวนการติดต่อสื่อสาร และกล่าวถึงสื่อไว้ โดยกล่าวเป็นคำถามง่าย ๆ ว่า ใคร กล่าวอะไร ในช่องทางใด แก่ใคร เกิดผลอย่างไร คำว่า ช่องทางใด หมายถึง สื่อประเภทต่าง ๆ ที่จะนำข่าวสารไปสู่กลุ่มเป้าหมาย ตามทิศทางที่ผู้ส่งสารกำหนดไว้

ชาร์ลส์ เชคซ์ (2527 : 91 - 92) กล่าวถึงสื่อไว้ว่า สื่อ คือ ช่องทางข่าวสาร (Channel) ซึ่งอาจจะเป็นคำพูด ตัวอักษรหรืออย่างอื่น โดยประยุกต์มาจากคำในระบบการสื่อสาร โทรคมนาคม ดังนั้น สื่อ จึงหมายถึง หนทาง ซึ่งผู้ส่งสารใช้ส่งข่าวสารไปสู่ผู้รับ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นช่องทางข่าวสาร หรือ พาหะ ที่นำข่าวสารจากจุดเริ่มต้นไปสู่จุดหมายปลายทางนั่นเอง

สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์

สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ การกระจายข่าวสาร เรื่องราว นโยบาย วัตถุประสงค์ กิจกรรม ผลงาน และการดำเนินงานขององค์กร จำเป็นต้องอาศัยสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์มาช่วยให้การดำเนินงานประชาสัมพันธ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขวางมากขึ้น

สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ อาจแบ่งออกได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ โดยทั่วไปสื่อที่ใช้ในการสื่อสารอาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ (อ้างถึง ประมะ สตะเวทิน, 2531 : 99)

1. **สื่อบุคคล** หมายถึง ตัวบุคคลผู้ให้นำข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง โดยการติดต่อสื่อสารแบบตัวต่อตัวระหว่างบุคคล 2 คน หรือมากกว่า 2 คนขึ้นไป
2. **สื่อเฉพาะกิจ** หมายถึง สื่อที่ถูกผลิตขึ้นมาโดยมีเนื้อหาเฉพาะ และจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่ผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม ตัวอย่างของสื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ หนังสือ คู่มือ จุลสาร แผ่นพับ ไปสเตอร์ ภาพสไลด์ นิทรรศการ เทปคasset ภาพทัศน์ เป็นต้น

3. **สื่อมวลชน** หมายถึง สื่อที่สามารถนำสารจากผู้ส่งสาร ไปสู่ผู้รับสาร ซึ่งประกอบด้วยคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว ภายในเวลาเดียวกันหรือในเวลาใกล้เคียงกันโดยทั่วไปแล้ว สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ นิตยสาร / วารสาร และภาพยนตร์

นอกจากสื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ และสื่อมวลชน ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ในปัจจุบันยังมีสื่อประชาสัมพันธ์ อีกประเภทหนึ่งที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากนั่นก็คือ **สื่ออินเทอร์เน็ต** ซึ่ง ัญญา จรุงกาญจนกุล (2541) (อ้างถึงใน พรพรรณ ประจักษ์เนตร , 2544 : 3) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์โดยผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตสามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารโดยมีรายละเอียดมากกว่าสื่ออื่น ๆ เพราะมีพื้นที่มากกว่า และผู้ใช้สามารถค้นหาข้อมูลข่าวสาร และสามารถค้นหาคำตอบในสิ่งที่ตนเองสงสัยได้ทันทีหรือสอบถามไปยังบริษัทโดยผ่าน อีเมล (e-mail) นอกจากนี้ Morgan Stanley (1996) (อ้างถึงใน พรพรรณ ประจักษ์เนตร , 2544 : 48) กล่าวว่า อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่รวมคุณสมบัติหลักของแต่ละสื่อไว้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นคุณสมบัติเด่นของโทรทัศน์ที่มีภาพ และเสียง ผนวกกับการเปิด โอกาสให้ผู้รับสารมีส่วนร่วมมากขึ้น และยังมีเนื้อหาที่มีความเฉพาะเจาะจง และแบ่งตามประเภทของผู้รับสารได้ เช่นเดียวกับสื่อวิทยุ และสื่อนิตยสาร อีกทั้งสามารถติดต่อกับผู้ส่งสารได้ในทันทีที่ต้องการ นอกจากนี้ ยังสามารถส่งข้อความโฆษณาไปในเนื้อหาที่ผู้รับสารต้องการค้นหาอยู่ มีความต่อเนื่อง และส่งถึงผู้รับสารทั่วโลกได้โดยไม่ต้องเสียเงินเพิ่มแต่อย่างใด การเปลี่ยนแปลงข้อความโฆษณาให้ทันสมัยก็กระทำได้อย่างรวดเร็ว

อย่างก็ติ ประมะ สตะเวทิน (2537 : 59) กล่าวเกี่ยวกับเรื่องประสิทธิผลของสื่อไว้ว่า ประสิทธิภาพของสื่อย่อมมีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลของการสื่อสาร เช่นเดียวกับองค์ประกอบอื่น ๆ ของการสื่อสาร ดังนั้น การเลือกใช้สื่อจึงย่อมสามารถเพิ่ม หรือลดสัมฤทธิ์ผลของการสื่อสารได้ หากผู้ส่งสารเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในการสื่อสารแล้ว สัมฤทธิ์ผลของการสื่อสารนั้นย่อมจะบังเกิดขึ้นได้มาก

ด้วยเหตุนี้เอง การเผยแพร่ หรือการกระจายข่าวสารต่าง ๆ ในงานประชาสัมพันธ์ ซึ่งจำเป็นต้องใช้สื่อ และเครื่องมือเป็นช่องทางในการถ่ายทอดข่าวสารเพื่อให้ผู้รับสารได้รับข่าวสารอย่างถูกต้องตรงกันแล้วนำไปสู่การบังเกิดความเข้าใจ ชื่นชมศรัทธา และให้ความร่วมมือสนับสนุนในที่สุด อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานประชาสัมพันธ์จะประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลว นั้น ส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพในการเลือกใช้เครื่องมือ และสื่อในการดำเนินการให้เหมาะสม

ตามลักษณะการใช้สื่อที่ถูกต้อง และประชาชนกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์เป็นสำคัญ ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าการติดต่อสื่อสารจะบรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด นอกจากจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพร่วมกันของผู้ส่งสาร และผู้รับสารแล้ว ยังขึ้นอยู่กับลักษณะของข่าวสาร และวิธีการติดต่อสื่อสาร ตลอดจนกลยุทธ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย จึงทำให้การติดต่อสื่อสารประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

โดยปกติแล้ว “ สื่อ ” ที่นักประชาสัมพันธ์ใช้เป็นพาหนะในการนำข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารนั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท (ประมะ สตะเวทิน , 2537 : 65) ได้แก่

1. สื่อที่นักประชาสัมพันธ์สามารถควบคุมได้
  - 1.1 นักประชาสัมพันธ์สามารถควบคุมได้ทั้งการผลิต และการเผยแพร่
  - 1.2 นักประชาสัมพันธ์สามารถซื้อเนื้อที่ และเวลาเพื่อเผยแพร่ข่าวสารที่ต้องการ หรืออาจอยู่ในรูปของการตกลงแลกเปลี่ยนกับสื่อมวลชนเพื่อให้เผยแพร่ข่าวสารนั้น ๆ
2. สื่อที่นักประชาสัมพันธ์ไม่สามารถควบคุมได้
  - 2.1 สื่อมวลชนเป็นสื่อที่มีความเป็นอิสระ และมีดุลยพินิจของตนเองในการพิจารณาข่าวสารที่นักประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือในการเผยแพร่ ว่ามีความสนใจ และเหมาะสมที่จะเผยแพร่ต่อไปยังสาธารณชน หรือไม่
  - 2.2 สื่อบุคคลเป็นสื่อที่มีความเป็นอิสระในการเผยแพร่ข่าวสารเช่นกัน โดยเฉพาะผู้นำทางความคิดนั้น เป็นผู้ที่มีความเชื่อถือ และมีบทบาท ต่อทัศนคติของผู้รับสาร

ด้วยความแตกต่างของสื่อทั้งสองประเภทนี้เอง ในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ จึงต้องพยายามใช้สื่อดังกล่าวประสมกัน เพราะหากสื่อทั้งสองประเภทต่างก็เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ตรงกันแล้ว ก็จะเป็นการเพิ่มความเที่ยงตรง และความน่าเชื่อถือให้บังเกิดแก่ผู้รับสารได้มากขึ้นนั่นเอง

อย่างไรก็ดี นอกจากจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าสื่อแต่ละประเภทจะมีความสามารถในการเข้าถึงผู้รับสารได้แตกต่างกันแล้ว ยังมีความเหมาะสมในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ต่างกันอย่างอีกด้วย ดังนั้น จึงจะต้องเลือกใช้สื่อให้ถูกต้อง และเหมาะสมเพื่อให้การสื่อสารนั้น ๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุสัมฤทธิ์ผลทางการสื่อสารที่พึงประสงค์

ดังนั้น ในการพิจารณาเลือกใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์นั้น นักวิชาการส่วนใหญ่ ทั้งไทย และต่างประเทศจะเน้นที่คุณสมบัติข้อดี - ข้อด้อยของแต่ละสื่อเป็นสำหรับปัจจัยหลัก อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้ว ตัวแปรที่ใช้ในการพิจารณาเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสนับสนุนให้การดำเนินงานประชาสัมพันธ์บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้นั้น นอกจากจะพิจารณาจาก คุณสมบัติข้อดี - ข้อด้อยเป็นรายสื่อ การเปรียบเทียบระหว่างสื่อ และหลักเกณฑ์อื่น ๆ เช่น ผลการศึกษาวิจัยดังที่กล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องนำมาพิจารณาร่วมด้วยอีก คือ ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย งบประมาณ ระยะเวลา ลักษณะเนื้อหาของข้อมูลข่าวสาร ผลที่คาดว่าจะได้รับ ประสิทธิภาพของสื่อที่เลือกใช้ วัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ คุณสมบัติ และความสามารถของบุคลากร ลักษณะ และนโยบายของสถาบัน ความพร้อมทางด้านวัสดุ และเครื่องมือ ความสัมพันธ์ และความร่วมมือจากเจ้าของสื่อ รวมทั้งตัวแปรอื่น ๆ ด้วย (เกษม จันทรน้อย, 2537 : 46 - 47)

สำหรับตัวแปรที่นักประชาสัมพันธ์ในประเทศไทยจะต้องนำมาพิจารณาประกอบการเลือกใช้สื่อแต่ละประเภท (พรทิพย์ วรกิจโกศาทร, 2530 : 104) ได้แก่

1. สิ่งพิมพ์ที่ต้องอาศัยสื่อมวลชน ตัวแปรจะขึ้นอยู่กับเนื้อหาของข่าวสาร เวลาเป้าหมาย และงบประมาณ
2. สิ่งพิมพ์ที่สามารถผลิตได้เอง จะพิจารณากลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญ รวมถึงงบประมาณ และเนื้อหาของข่าวสาร
3. สื่อบุคคล จะพิจารณากลุ่มเป้าหมาย เนื้อหาของข่าวสาร บุคลากร และเวลา
4. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะต้องพิจารณางบประมาณ เนื้อหาข่าวสาร คุณสมบัติของบุคลากร และความพร้อมของเครื่องมือ

จากตัวแปรต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ทำให้สามารถสรุปได้ว่าในการเลือกใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทใด ๆ นั้น จะต้องคำนึงถึงตัวแปรสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ งบประมาณ ประเภทของข่าวสาร กลุ่มเป้าหมาย ความพร้อมของบุคลากร และวัสดุอุปกรณ์

มีรายงานผลการประชุมที่เมืองคิงสตัน ประเทศจาไมกา บุคคลที่เข้าร่วมประชุมในครั้งนั้นได้ร่วมกันวางแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อ ดังนี้ (Caribbean Food And Nutrition Institute, 1976 : 6)

1. การใช้สื่อแต่ละประเภท ควรจะพิจารณาถึงข้อจำกัด และอุปสรรคในการสื่อสารกับผู้รับสาร เช่น การอยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกลความเจริญ ความยากไร้ ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ ตลอดจนลักษณะสังคม และวัฒนธรรม
2. การพิจารณาใช้สื่อแต่ละประเภท จะต้องพิจารณาถึงการเข้าถึงผู้รับสารพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้รับสาร
3. ขนาดของผู้ฟัง ความน่าเชื่อถือที่มีต่อสื่อที่เลือกเปิดรับ เป็นตัวกำหนดที่สำคัญต่อการแพร่กระจายนวัตกรรม (Innovation) และการยอมรับข่าวสารจากสื่อ
4. พิจารณาถึงปฏิกิริยาตอบได้ในพฤติกรรมการรับสื่อของผู้รับสาร
5. หากเนื้อหาของสารมีวัตถุประสงค์ที่จะแจ้งข่าวสาร (To Inform) หรือกระตุ้นความสนใจ (Reinforce Or Motivate) จะใช้ ดัดสนใจเลือกได้เหมาะสมที่สุด

แคทซ์ กับ ลาซาสเฟลด์ (Katz and Lazarsfeld , 1955 : 27) ก็เห็นพ้องต้องกันว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลมีผลต่อการทำให้ผู้รับสารยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และยอมรับที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มากที่สุด ฉะนั้น สื่อบุคคลจึงมีความสำคัญกว่าสื่อมวลชนในชั้นสูงใจ ส่วนสื่อมวลชนจะมีความสำคัญกว่าในชั้นของการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และอาจมีผลบ้างในการสร้างทัศนคติในเรื่องที่บุคคลยังไม่เคยรับรู้มาก่อน

สำหรับปัจจัยที่ทำให้การติดต่อสื่อสารโดยผ่านสื่อบุคคลมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลมากกว่าการติดต่อสื่อสารโดยผ่านสื่อมวลชน ตามแนวความคิดของ Lazarsfeld และคณะมี 4 ประการ คือ

1. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล สามารถจัดการเลือกรับสารของผู้ฟังได้ เนื่องจาก การหลีกเลี่ยงการรับฟัง หรือการสนทนาเป็นไปได้อย่างกว้างกว่าการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยในการรับข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้น ผู้รับสารอาจหลีกเลี่ยงไม่รับฟังเนื้อหาที่ขัดแย้งกับทัศนคติ และความเชื่อของคน หรือเรื่องที่ไม่สนใจได้ง่าย
2. การติดต่อสื่อสารแบบเผชิญหน้า เปิดโอกาสให้ผู้ส่งสารสามารถปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาที่ใช้สนทนากันได้ในเวลารวดเร็ว ถ้าหากเนื้อหาที่สนทนากันนั้นได้รับการต่อต้านจากคู่สนทนา

3. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลนั้น จะมีลักษณะง่าย ๆ เป็นกันเอง จึงง่ายต่อการชักจูงให้คล้อยตาม

4. ผู้รับสารส่วนใหญ่มักจะเชื่อถือในข้อคัดค้าน และความคิดเห็นของผู้ที่เขารู้จัก และนับถือมากกว่าบุคคลที่เขาไม่เคยรู้จักมาก่อน แล้วมาติดต่อสื่อสารด้วย

นอกจากนี้ ทฤษฎีการสื่อสารแบบหลายขั้นตอน(Multi - Step Flow of Communication) ยังได้กล่าวไว้ว่า ข่าวสารส่วนใหญ่ที่เผยแพร่จากสื่อมวลชนไปยังประชาชนเป้าหมายนั้น มักจะผ่านผู้นำความคิดเห็น (Opinion Leader) หรือผู้ที่เข้าถึงสื่อมากกว่าเสียก่อน แล้วบุคคลเหล่านี้จึงจะนำเอาข่าวสารข้อมูลที่ได้รับไปเผยแพร่แก่ประชาชนเป้าหมายคนอื่นต่อ ๆ กันไป ซึ่งในการถ่ายทอดข่าวสารแต่ละครั้งผู้ถ่ายทอดจะสอดแทรกทัศนคติ หรือความคิดเห็นของตนลงไปด้วยทำให้ผู้รับสารคนท้าย ๆ ได้รับข่าวสารที่มีทัศนคติของกลุ่มตนหนาแทรกมาด้วย ซึ่งมีผลไม่น้อยที่จะทำให้ผู้รับสารคล้อยตาม (Menzel H. and E. Katz ,1955 : 377 - 452)

ประสิทธิผลของสื่อเฉพาะกิจ อันได้แก่ ใบปลิว ใบประกาศ คู่มือภาพโฆษณา เอกสารรายงานประจำปี หนังสือเล่มเล็ก จุลสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ เสียงตามสาย เป็นต้น สื่อเหล่านี้จัดทำขึ้น เพื่อปลูกฝังความนิยมสร้างความสำเร็จแก่ผู้รับสาร โดยมีหลักคือ ใช้ข้อความและภาษาง่าย ๆ ใช้ศิลปะการพิมพ์ที่ดี ระวังผู้อ่านด้วยภาพประกอบ ด้วยอักษรสี และการจัดหน้าเล่ม (อนันต์ธนา อังกินันท์ , 2524 : 7 - 8) การเผยแพร่ข่าวสารความรู้ความสามารถจัดได้หลายรูปแบบ แล้วแต่ความเหมาะสมของสภาพท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม งบประมาณความพร้อมของผู้รับบริการ และผู้จัดการ สื่อเฉพาะกิจที่ใช้เผยแพร่ข่าวสารความรู้ ที่ผู้รับสารให้ความสนใจสูง เรียงลำดับได้ ดังนี้

1. งานแพร่กระจายเสียงในหมู่บ้าน (เสียงตามสาย)
2. งานจัดป้ายข่าวสารความรู้ (ป้ายนิเทศ , ภาพโฆษณา)
3. งานพิมพ์เอกสารแพร่ข่าวสารความรู้ (เอกสารเผยแพร่)
4. งานห้องสมุด เช่น ห้องสมุดชุมชน ที่อ่านหนังสือหมู่บ้าน เป็นต้น
5. การจัดกิจกรรมเสริมงานแพร่ข่าวสารความรู้ เช่น การสาธิต การได้วาที่การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

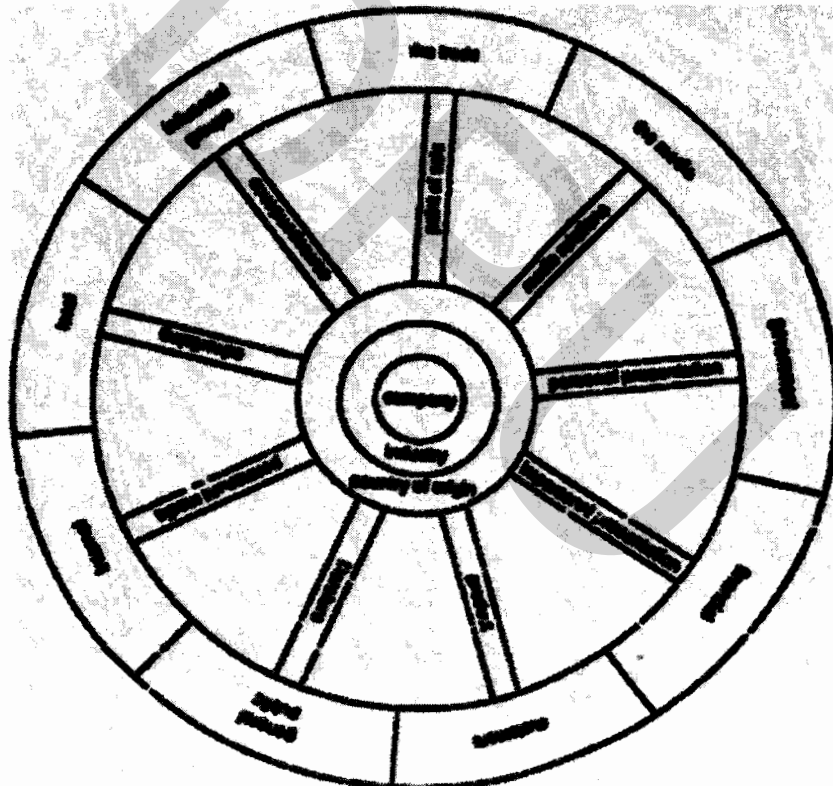
โรนัลด์ ดี สมิทซ์ (Ronald D. Smith, 1996 : 58) รวบรวมข้อควรรู้ที่น่าสนใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการโน้มน้าวใจของช่องทางการสื่อสารไว้ ดังนี้

1. การสื่อสารแบบเผชิญหน้า (Face-to-face communication) มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ดีกว่าการนำเสนอสารผ่านสื่อชนิดอื่น
2. สุนทรพจน์ (Speech) แม้จะทำให้เกิดความเข้าใจได้น้อยกว่า แต่ก่อให้เกิดการยอมรับได้มากกว่าสารที่อยู่ในรูปของการเขียน (A written message)
3. การพูดโน้มน้าวใจอย่างแรงกล้า (Intense oral exhortation) และการพูดโดยค่อย ๆ ลดเสียงลง (more subdued speaking) มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย แต่วิธีการทั้งสองแบบโน้มน้าวใจได้ดีกว่าสารที่อยู่ในรูปของการเขียน
4. การสื่อสารด้วยบุคคล (Personal Communication) มีความเป็นไปได้สูงที่จะชักจูงใจให้เกิดผล 3 ประการ คือ การตระหนัก (Awareness) การยอมรับ (Acceptance) และการปฏิบัติ (Action)
5. สื่อมวลชน (Public Media) มีประโยชน์ในการตอกย้ำทัศนคติเดิมมากกว่าการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
6. สื่อมวลชนอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น (modification) หรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ยังไม่ฝังรากลึกได้ (minor attitude change) แต่ยากที่จะเปลี่ยนแปลงผู้ชมให้มีทัศนคติไปในทางตรงข้ามได้
7. สื่อมวลชนมีผลต่อทัศนคติใหม่ หรือทัศนคติที่ยังไม่คงทนถาวร (Weak or new attitudes) ได้มากกว่าทัศนคติที่ฝังรากลึกแล้ว (Established attitudes) การดำเนินงานสำหรับนักเขียนเพื่อการประชาสัมพันธ์ที่อาจทำได้ ก็คือ อาจจะใช้ข่าว และสื่อโฆษณา เพื่อเข้าถึงกลุ่มคนที่เป็นกลาง (Neutrals) และพยายามทำให้เกิดการยอมรับทัศนคติตั้งแต่แรกในสถานการณ์ใหม่ ๆ
8. การผสมผสานระหว่างสื่อมวลชน และสื่อบุคคลมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ดีกว่าการใช้สื่อใด สื่อหนึ่ง เพียงอย่างเดียว
9. สื่อสิ่งพิมพ์ (Print media) สร้างความสนใจ และจงใจให้ผู้รับสารกลับมาเปิดรับสารใหม่โดยสมัครใจ (voluntary re-exposure) ได้มากกว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์
10. สื่อสิ่งพิมพ์ (Print media) ช่วยให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวที่มีเนื้อหาซับซ้อนได้ดีกว่าสื่อวิทยุ และโทรทัศน์ (Broadcast Media)
11. สื่อวิทยุ และโทรทัศน์ทำให้เกิดความน่าสนใจมากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์

12. การสื่อสารผ่านสื่อ (Mediated Communication) ให้ประสิทธิภาพการโน้มน้าวใจที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย จากงานวิจัยชิ้นหนึ่ง พบว่าสารที่นำเสนอในรูปแบบการเขียน แถบบันทึกเสียง และแถบบันทึกทัศน์ มีประสิทธิภาพใกล้เคียงกัน

13. การนำเสนอทางโทรทัศน์ หรือวีดิทัศน์ (Televised or videotaped presentations) ก่อให้เกิดผลกระทบต่อปัจจัยด้านแหล่งสาร (Source factors) เพิ่มขึ้น

เดวิด เบิร์นสแตน (David Bernstein) (อ้างถึงใน Shirley Harrison , 2002 : 47 - 48) เสนอแบบจำลองวงล้อการสื่อสาร (The Communication Wheel หรือ Bernstein's wheel) ซึ่งอาจนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับวางแผนกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ดังนี้

ภาพที่ 2.5 แสดงแบบจำลองวงล้อการสื่อสารของเดวิด เบิร์นสแตน

ที่มา : (Bernstein , 1986 อ้างถึงใน Shirley Harrison , 2002 : 47-48)

แบบจำลองแสดงถึงสื่อที่จัดที่อยู่ภายในวงล้อ และสื่อแต่ละสื่อแทนช่องทางการสื่อสาร 9 ช่องทาง ที่องค์กรใช้เพื่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายทั้ง 9 กลุ่ม ช่องทาง การสื่อสารดังกล่าว ประกอบด้วย

สินค้าหรือบริการ (product or service) ได้แก่ สินค้าหรือบริการที่เป็นขององค์กร คุณประโยชน์ วิธีการจัดส่งถึงลูกค้า ลักษณะการบรรจุหีบห่อ

สิ่งตีพิมพ์ (literature) ได้แก่ รายงานประจำปี โบปทิว (leaflet) และแผ่นพับขนาดใหญ่ (brochures) หนังสือคู่มือ (handbooks and manuals) จุลสาร (bulletin) จดหมายข่าวของพนักงาน (employee newsletters) และวารสารภายใน (house-journal) อุปกรณ์การศึกษาสำหรับโรงเรียน (educational materials for school) การออกแบบ (design) การใช้คำ การนำเสนอข่าวสารอื่นๆ ที่มีค่าใช้จ่าย

สื่อมวลชนสัมพันธ์ (media relations) ได้แก่ ข่าวแจก การจัดแถลงข่าว การให้สื่อมวลชนเยี่ยมชมกิจการ

สื่อถาวร (permanent media) ได้แก่ สัญลักษณ์ต่างๆ (signs) ยวดยานพาหนะ (vehicles) เครื่องแบบ (uniforms) หัวจดหมาย (letterheads) หรือลักษณะสถาปัตยกรรมของอาคาร

การนำเสนอผ่านสื่อบุคคล (personal presentation) ได้แก่ การนำเสนอแบบตัวต่อตัว (person-to-person presentation) การนำเสนอเป็นกลุ่ม (group presentation)

การนำเสนอผ่านสื่อที่ไม่มีบุคคล (impersonal presentation) ได้แก่ วิดีโอ สไลด์ นิทรรศการ ป้ายติดประกาศ (notice-boards) และการเป็นผู้อุปถัมภ์ (sponsorship)

การติดต่อกันทางจดหมาย (correspondence) ได้แก่ ลักษณะ และการใช้จดหมาย โทรสาร โทรเลข และบันทึกข้อความ (memos)

การโฆษณา (advertising) ได้แก่ การโฆษณาประชาสัมพันธ์บริษัท

การส่งเสริมการขาย (point of sale) ได้แก่ การจัดวางสินค้า (displays) การลดแลกแจกแถมสินค้า (special offers) และการแข่งขัน (competitions)

แบบจำลองของเบิร์นสเตนแสดงถึงช่องทางการสื่อสารหลายช่องทางที่บริษัท หรือ องค์กรสามารถเลือกใช้เพื่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม เบิร์นสเตน เสนอแบบจำลองในลักษณะของวงล้อที่สามารถหมุนได้ 360 องศา แสดงให้เห็นว่า การสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มไม่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะช่องทางใดช่องทางหนึ่ง แต่สามารถสลับ

เปลี่ยนไปใช้ช่องทางอื่น ๆ ได้เช่นกัน ดังนั้น การสื่อสารประชาสัมพันธ์จึงสามารถทำได้โดยไม่จำกัด

ดังนั้น สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์มีมากมายหลายประเภท การตัดสินใจเลือกใช้สื่อใด จำเป็นต้องรู้จักธรรมชาติ และเอกลักษณ์ของสื่อแต่ละชนิด เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของงาน เพื่อให้การดำเนินงานประชาสัมพันธ์สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การพิจารณาเลือกใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์มีปัจจัยที่ควรต้องคำนึงถึง ดังนี้ (วิจิตร อวาทกุล , 2534 : 109 - 110)

1. เหมาะสม ตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่จะรับเรื่องราวจากสื่อ นั้น ๆ สามารถแพร่กระจายไปยังผู้รับจำนวนมาก
2. ประหยัดค่าใช้จ่าย ราคาข่อมเยากว่า เหมาะสมกว่า
3. มีลักษณะยืดหยุ่น ปรับตัวเข้าได้ทุกกลุ่ม ทุกระดับมากกว่า
4. สื่อสารแพร่กระจายรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ตามต้องการ
5. สื่อ นั้น ๆ อาจดำเนินการผ่านสื่อ หรือเครื่องมือหลายชนิด หรือรวมกัน เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มผู้รับได้อย่างทั่วถึง
6. สื่อ นั้นเปิดรับเผยแพร่ขององค์การได้สะดวก เต็มที่ ไม่จำกัดเนื้อที่ เวลา ช่วงเวลาที่เหมาะสมได้ตามประสงค์

นอกจากนี้ยังมีผู้วิจัยพบว่า สื่อเพียงประเภทเดียวข่อม ไม่มีประสิทธิผลเพียงพอ การใช้สื่อแบบผสมผสานจะสำเร็จผลตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างรวดเร็ว (Singh , 1976 : 54)

สำหรับแนวคิดเรื่องสื่อประชาสัมพันธ์นี้ ผู้วิจัยจะใช้เป็นกรอบในการทำความเข้าใจ และเพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาว่าหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์อะไร อย่างไรบ้าง ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นพรัตน์ มุนีรัตน์ (2541) ศึกษาเกี่ยวกับ การสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวง อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในคีรีวง รูปแบบการสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในคีรีวง บทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวง

ผลการวิจัยพบว่า มีรูปแบบการสื่อสารปรากฏขึ้นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวง ประกอบด้วย 4 รูปแบบ คือ 1) การสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ 2) การสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบมาก 3) การสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบน้อย 4) การสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการ เรื่องบทบาทของผู้นำในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวง พบว่า ผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้อาวุโส ประธานและกรรมการกลุ่มองค์กรในชุมชน โดยกลุ่มผู้นำเหล่านี้ต่างมีบทบาทร่วมกันในฐานะคณะกรรมการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวง นับตั้งแต่การก่อตั้งชมรมการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวง รวมถึงการกำหนดแผนการจัดการ และ กฎ ระเบียบ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การดูแลและบริการนักท่องเที่ยวรวมทั้งการแก้ไขปัญหา

กอบกวี ชื่นรักสกุล (2545) ศึกษาเกี่ยวกับ การสื่อสารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งในเกาะเกร็ด โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษา บทบาทการสื่อสาร การใช้สื่อ กลุ่มผู้นำ กลุ่มสมาชิกในชุมชน และกลุ่มบุคคลภายนอก ปัญหาที่เกิดในชุมชน และวิธีการสื่อสารเพื่อแก้ปัญหาในชุมชนเกาะเกร็ด

ผลการศึกษาพบว่า เรื่องบทบาทการสื่อสารนั้น กลุ่มผู้นำเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร และเป็นผู้มีบทบาทจัดการกระแสด่วนข่าวสารในชุมชน คำแนะนำ กิจกรรมการพัฒนา และเรื่องส่วนตัว การประกอบอาชีพ การสร้างความสัมพันธ์ และการรวมตัว บทบาทกลุ่มสมาชิก คือ การรับสาร ถ่ายทอดข่าวสาร เสนอข้อมูล แสดงความต้องการในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม และร่วมตัดสินใจพัฒนาชุมชนกับรัฐ กลุ่มบุคคลภายนอกให้ข้อมูลข่าวสาร การมุ่งใจขอความร่วมมือ และสื่อสารกับภายนอกเพื่อพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง สื่อที่ใช้มาก คือ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผลิตโดยบุคคลภายนอก ปัญหาสำคัญที่เกิดในชุมชน คือการสร้าง ความเชื่อถือให้เกิดแก่คนในชุมชน และขาดความร่วมมือ

จากสมาชิกที่มีการศึกษาสูง แก้ไขได้โดยผู้นำใช้การสื่อสารแบบงูใจ และสื่อสารตัวต่อตัวกับผู้นำชุมชน

นริศรา นงนุช (2544) ศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบการสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาถึง รูปแบบการสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารปรากฏขึ้นในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมอญเกาะเกร็ด ประกอบด้วย 4 รูปแบบ คือ 1) การสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ 2) การสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบมาก 3) การสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบน้อย 4) การสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการ

ไพฑูรย์ จันทรา (2546) ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยาน (สวนหิน) ของประเทศไทย : กรณีศึกษาวนอุทยานผางาม จังหวัดเลย โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาถึงปัจจัยสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยาน (สวนหิน)

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญลำดับต้น ๆ ได้แก่ สภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนปัจจัยเรื่องรายได้จากการท่องเที่ยวจะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมา

ธงชัย อินทรพันธุ์ (2545) ศึกษาเกี่ยวกับ การจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย

จากผลการวิจัยพบว่า ชาวบ้านมีความรัก ศรัทธาในตัวผู้นำ พร้อมใจกันทำงาน ซึ่งลักษณะของผู้นำต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ ตั้งใจทำงานจริงจึงไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง” ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การสำรวจเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง และการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง โดยใช้วิธีการนำเสนอแบบ พรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

3.1 กรอบระเบียบวิธีวิจัย

ตารางที่ 3.1 แสดงกรอบระเบียบวิธีวิจัย

ปัญหาคำถามวิจัย	แนวคิด ทฤษฎี	ระเบียบวิธีวิจัย	
		กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย	วิธีการวิจัย
1. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง	- แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ - แนวคิดเรื่องโฮมสเตย์ - แนวคิดเรื่องธุรกิจชุมชน	- ผู้นำชุมชน - บุคคลภายนอก (เจ้าหน้าที่รัฐ)	- การสำรวจเอกสาร - การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม - การสัมภาษณ์เชิงลึก
2. รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีลักษณะอย่างไร	- แนวคิดเรื่องรูปแบบของการสื่อสาร - แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม	- ผู้นำชุมชน - ชาวบ้าน - บุคคลภายนอก (เจ้าหน้าที่รัฐ)	- การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม - การสัมภาษณ์เชิงลึก

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ปัญหามำการวิจัย	แนวคิด ทฤษฎี	ระเบียบวิธีวิจัย	
		กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย	วิธีการวิจัย
3. การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางมีการใช้สื่ออะไร อย่างไรบ้าง	- แนวคิดเรื่องสื่อประชาสัมพันธ์	- ผู้นำชุมชน - บุคคลภายนอก (เจ้าหน้าที่รัฐ) - นักท่องเที่ยว	- การสำรวจเอกสาร - การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม - การสัมภาษณ์เชิงลึก

ในส่วนต่อไปนี้จะกล่าวถึงรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพอันประกอบด้วยวิธีการวิจัยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล วิธีการเข้าถึงข้อมูล ความเชื่อถือได้ของข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

3.2 วิธีการวิจัย

3.2.1 การสำรวจเอกสาร (Documentary Research) การเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่ หนังสือ ตำรา แผ่นพับ เอกสารจากสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร / วารสาร อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3.2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง จำนวน 38 คน โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

(1) ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

- ธวัช บุญพัก อดีตกำนันตำบลปลายโพงพาง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

- สุพรชัย ยกย่อง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ และกรรมการประสานงาน
ชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

- ณัฐวุฒิ บุญพัก กรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

(2) ชาวบ้าน จำนวน 9 คน ซึ่งเป็นเจ้าของบ้านทรงไทย หมู่ 7 บ้านโคกเกตุ
ตำบลปลายโพงพาง ที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย
ปลายโพงพาง ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านขึ้นมา

- ไกล่ เมืองรมณ์ อายุ 76 ปี บ้านเลขที่ 51 หมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ตำบล
ปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อาชีพทำสวนมะพร้าว

- สมพงษ์ เมืองรมณ์ อายุ 63 ปี บ้านเลขที่ 60 หมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ตำบล
ปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อาชีพทำสวนมะพร้าว

- ชูพงษ์ เนตรประไพโร อายุ 50 ปี บ้านเลขที่ 75 หมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ตำบล
ปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อาชีพทำสวนมะพร้าว

- มะลิ ยศวิปาน อายุ 66 ปี บ้านเลขที่ 93 หมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ตำบล
ปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อาชีพทำสวนมะพร้าว

- ประภา บุญพัก อายุ 53 ปี บ้านเลขที่ 116 หมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ตำบล
ปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อาชีพทำสวนมะพร้าว

- อรุณ กลิ่นทอง อายุ 74 ปี บ้านเลขที่ 118 หมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ตำบล
ปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อาชีพทำสวนมะพร้าว

- สนม ประสบแสง อายุ 75 ปี บ้านเลขที่ 145 หมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ตำบล
ปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อาชีพทำสวนมะพร้าว

- เกลีย์ ปานมา อายุ 79 ปี บ้านเลขที่ 147 หมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ตำบล
ปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อาชีพทำสวนมะพร้าว

- ทองคำ กฤษณะเศรษฐี อายุ 76 ปี บ้านเลขที่ 235 หมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ตำบล
ปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อาชีพทำสวนมะพร้าว สวนส้มโอ

(3) บุคคลภายนอกชุมชน จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่จากภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

- สมบัติ พรหมจรรย์ เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 1
- สุพร โรจนานนท์ หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริม และพัฒนา สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม

(4) นักท่องเที่ยว จำนวน 24 คน ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง โดยจัดแบ่งนักท่องเที่ยวออกได้เป็น 4 กลุ่ม (ตามข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง) (ธวัช บุญพัก, สัมภาษณ์, 26 มิถุนายน 2548) ได้แก่

(4.1) นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จำนวน 6 คน

- ไพฑูรย์ เจริญสิน อายุ 48 ปี อาชีพแม่บ้าน จ.กรุงเทพฯ
- วารี อัครวรรตนิภรณ์ อายุ 43 ปี อาชีพพนักงานบริษัท จ.กรุงเทพฯ
- สมศักดิ์ โชติเมธี ภิรมณ์ อายุ 47 ปี อาชีพค้าขาย จ.กรุงเทพฯ
- กรวิทย์ นารบ อายุ 45 ปี อาชีพค้าขาย จ.กรุงเทพฯ
- ณัฐพร เขาวถาวร อายุ 35 ปี อาชีพค้าขาย จ.กรุงเทพฯ
- อภิชาติ ปทุมโชติ อายุ 47 ปี อาชีพพนักงานธนาคาร จ.สระบุรี

(4.2) นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน จำนวน 6 คน

- อุบลรัตน์ แดงอ่อน อายุ 34 ปี อาชีพพนักงานบริษัท จ.กรุงเทพฯ
- ศิริพร เพ็ญประยูร อายุ 34 ปี อาชีพรับราชการ จ.กรุงเทพฯ
- รุ่งอรุณ จันไชยยศ อายุ 28 ปี อาชีพรับราชการ จ.กรุงเทพฯ
- ฉัตรชัย แจ่มรัมย์ อายุ 33 ปี อาชีพพนักงานธนาคาร จ.กรุงเทพฯ
- อรรถพล เดชาคำ อายุ 28 ปี อาชีพรับราชการ จ.เชียงใหม่
- จารึก ไชยเลิศ อายุ 29 ปี อาชีพรับราชการ จ.เชียงราย

(4.3) นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จำนวน 6 คน

- กัทธริยา ใจโปร่ง อายุ 22 ปี อาชีพนักศึกษา จ.กรุงเทพฯ
- นฤมล พึ่งแก้ว อายุ 23 ปี อาชีพนักศึกษา จ.กรุงเทพฯ
- ศศิวิมล คณารักษ์สันติ อายุ 22 ปี อาชีพนักศึกษา จ.กรุงเทพฯ
- สุวดี สุขประเสริฐ อายุ 23 ปี อาชีพนักศึกษา จ.ปทุมธานี

- ปรินทร์ โชคทวีทรัพย์ อายุ 24 ปี อาชีพนักศึกษา จ.กรุงเทพฯ
- อรรวรรณ ยอดพรหมมา อายุ 24 ปี อาชีพนักศึกษา จ.กรุงเทพฯ

(4.4) นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ จำนวน 6 คน

- Jennifer Pilly อายุ 28 ปี ประเทศแคนาดา
- Yuko Yarimizu อายุ 26 ปี ประเทศญี่ปุ่น
- Kjell Hagelin อายุ 35 ปี ประเทศสวีเดน
- Hirayama Kazuo อายุ 32 ปี ประเทศญี่ปุ่น
- Alex Pilato อายุ 29 ปี ประเทศสหรัฐอเมริกา
- Fukuhara Nobuo อายุ 31 ปี ประเทศญี่ปุ่น

3.2.3 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการณ์ด้วยตนเอง และจะเข้าร่วมทำกิจกรรมกับชาวบ้านในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ทั้งวันเสาร์ วันอาทิตย์ ที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา และวันปกติธรรมดาที่มีการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน เช่นการประชุมของทางหมู่บ้าน ผู้วิจัยก็ได้เข้าร่วมประชุมกับทางหมู่บ้านด้วยในบางครั้ง ทั้งการประชุมอย่างเป็นทางการของชาวบ้านกับทางผู้นำชุมชน และการประชุมอย่างไม่เป็นทางการของทางกลุ่มผู้นำ และกลุ่มชาวบ้านที่มักจะมีการจับกลุ่มพูดคุยกันในวงน้ำชา วงเหล้าในหมู่บ้าน ทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้ และได้รับข้อมูลตามขอบเขตของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้โดยที่ผู้ถูกสังเกตจะไม่รู้สึกรู้สีกตัว และรู้สึกอึดอัดใจจึงเป็นวิธีการที่คืออย่างหนึ่งที่ใช้ได้ในการเก็บข้อมูล

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นข่าวที่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง โดยไม่ว่าจะเป็น แผ่นพับประชาสัมพันธ์ สื่อนิยายสาร / วารสาร สื่ออินเตอร์เน็ต ข่าวสารคดี และอื่นๆ การศึกษาคำราวิชาการ บทความทางวารสาร และงานบันทึกการสัมมนาที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษา และกำหนดแนวทางการตั้งคำถาม โดยได้นำคำถามมาขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ท่านอื่น ๆ ก่อน จากนั้นจะลงไปในพื้นที่ทำการสังเกตการณ์ การทำงาน การรวมกลุ่มของสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เพื่อเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

แล้วจึงนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ท่านอื่น ๆ ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นจะเริ่มเก็บข้อมูลซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

ในขั้นแรก : ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลประเภทเอกสาร และนำมาวิเคราะห์ในเบื้องต้น เพื่อใช้ประกอบในการตั้งคำถามสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการนำไปใช้สรุปอภิปรายผล

ในขั้นที่สอง : การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง โดยติดต่อจากทางผู้นำชุมชน ขอเข้าไปร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

ในขั้นที่สาม : การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับกลุ่มเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ โดยในการสัมภาษณ์จะใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth) ในเรื่องของการร่วมกันในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน และการสื่อสารที่ใช้ทั้งภายใน และภายนอก ในการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) กับผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และนักท่องเที่ยวโดยใช้ความเป็นกันเองในระหว่างการสัมภาษณ์ นอกจากนี้การจดบันทึกแล้ว ผู้วิจัยจะขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ในการบันทึกเสียงโดยเครื่องบันทึก (วิทยุเทป) ตลอดการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อช่วยในการเก็บข้อมูล ไม่ผิดพลาด และได้ข้อมูลอย่างครบถ้วน ผู้วิจัยจะทำการถอดเทปโดยจะตั้งแต่ประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องที่สามารถตอบปัญหาการวิจัยในการศึกษาเรื่องนี้ได้ ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยจะวิเคราะห์โดยนำทฤษฎีในบทที่ 2 นั้นมาประกอบกับข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายเพื่อที่จะได้คำตอบในการวิจัยที่ดีที่สุด

ในการไปสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะไปพบเจ้าตัวผู้ให้สัมภาษณ์ก่อนเพื่อทำความรู้จัก ทำการพูดคุยอย่างเป็นกันเอง และอธิบายงานศึกษาวิจัยในครั้งนี้ หลังจากนั้นจะทำการนัดวัน เวลา เพื่อที่จะได้มาทำการสัมภาษณ์ตามเวลาที่ผู้ให้สัมภาษณ์สะดวกที่สุด หากผู้ให้สัมภาษณ์มีความสะดวกพร้อมให้สัมภาษณ์ก็จะดำเนินการสัมภาษณ์ทันที

สำหรับแนวคำถามนั้น ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ครอบคลุมทั้งผู้นำชุมชน ชาวบ้าน บุคคลภายนอกชุมชน และนักท่องเที่ยว ซึ่งในการสัมภาษณ์จะคอยฟัง และจับประเด็นเพื่อจะได้ สัมภาษณ์ให้ลึกลงไปในบริบทต่าง ๆ และเก็บรายละเอียดเพื่อจะได้ตอบปัญหา และอธิบายได้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวคำถามของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 4 กลุ่ม ดังนี้

แนวคำถามสำหรับผู้นำชุมชน

- หมู่บ้านของท่านมีประวัติความเป็นมาอย่างไร
- ท่านคิดว่าการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านเกิดขึ้นได้อย่างไร
- ท่านคิดว่าปัจจัยอะไรบ้าง ที่มีส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน
- ภายในหมู่บ้านของท่านมีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวของหมู่บ้านกันมากน้อยแค่ไหน อย่างไร
  - ระหว่างกลุ่มผู้นำในชุมชนมีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวของหมู่บ้านกันมากน้อยแค่ไหน อย่างไร
  - ในการวางมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรท่องเที่ยวของหมู่บ้านของท่านมีวิธีการในการกำหนดมาตรการเหล่านี้กันอย่างไร
  - เมื่อท่านต้องการที่จะแจ้งข่าวสาร หรือขอความร่วมมือกับชาวบ้านเรื่องการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่านใช้วิธีการสื่อสารอย่างไร
  - ท่านมีวิธีการพูดคุยกับบุคคลภายนอก (เจ้าหน้าที่ของรัฐ) เกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอย่างไร โดยวิธีไหนบ้าง
  - ภายในหมู่บ้านของท่าน มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์อะไร อย่างไรบ้าง ในการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้กับบุคคลภายนอกได้รู้จัก

แนวคำถามสำหรับชาวบ้าน

- หมู่บ้านของท่านมีประวัติความเป็นมาอย่างไร
- ภายในหมู่บ้านของท่านมีการพูดคุยระหว่างชาวบ้านในหมู่บ้านด้วยตนเองเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวของหมู่บ้านกันมากน้อยแค่ไหน อย่างไร
  - ท่านมีการพูดคุยกับกลุ่มผู้นำชุมชนในหมู่บ้านเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอย่างไร โดยวิธีไหนบ้าง
  - ท่านมีวิธีการพูดคุยกับบุคคลภายนอก (เจ้าหน้าที่ของรัฐ) เกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอย่างไร โดยวิธีไหนบ้าง

- ท่านมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านร่วมกัน
โดยวิธีการใดบ้าง

- ท่านมีโอกาสดำเนินการแก้ไขปัญหาในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านร่วมกัน
โดยวิธีการใดบ้าง

- ท่านมีโอกาสดรับผลประ โยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านร่วมกัน
โดยวิธีการใดบ้าง

- ท่านมีโอกาสดประเมินผลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านร่วมกัน
โดยวิธีการใดบ้าง

แนวคำถามสำหรับบุคคลภายนอกชุมชน (เจ้าหน้าที่จากภาครัฐ)

- นโยบายของหน่วยงานของท่าน มีความสำคัญในการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของ
หมู่บ้านได้หรือไม่ อย่างไรบ้าง

- ทำไมหน่วยงานของท่านจึงส่งเสริมให้หมู่บ้านจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
แบบโฮมสเตย์ขึ้นมา

- หน่วยงานของท่านเข้าไปช่วยเหลือ และสนับสนุนอะไรบ้าง ในการจัดการท่องเที่ยว
ของหมู่บ้าน และใช้วิธีการอย่างไร

- ความสัมพันธ์กับชุมชน และผู้นำชุมชนเป็นอย่างไรบ้าง

- ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐด้วยกัน มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไรบ้าง

- ท่านมีวิธีการพูดคุยกับกลุ่มผู้นำชุมชนในหมู่บ้านเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยว
ของหมู่บ้านอย่างไร โดยวิธีไหนบ้าง

- ท่านมีวิธีการพูดคุยกับกลุ่มชาวบ้านในหมู่บ้านเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยว
ของหมู่บ้านอย่างไร โดยวิธีไหนบ้าง

- ท่านมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน
โดยวิธีการใดบ้าง

- ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้าน หน่วยงานของท่านมีส่วนช่วย
อย่างไรบ้าง ในการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้กับบุคคลภายนอกได้รู้จัก

แนวคำถามสำหรับนักท่องเที่ยว

- ท่านคิดว่าอะไรคือสิ่งจูงใจให้ท่านเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง
- ท่านเคยเห็นหรือได้ยินเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางจากสื่ออะไรบ้าง
- ท่านคิดว่าสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทใดมีส่วนช่วยในการตัดสินใจมาท่องเที่ยวได้มากที่สุด
- สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทใดที่ท่านนิยมเปิดรับข่าวสารประชาสัมพันธ์มากที่สุด
- ท่านได้รับข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางในเรื่องใดบ้าง
- ท่านมีข้อเสนอแนะอะไรบ้าง เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางโดยผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ
- ท่านมีความรู้สึกประทับใจอะไรบ้าง ในการมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง
- นอกจากการได้มาท่องเที่ยวแล้ว ท่านได้อุดหนุนผลิตภัณฑ์หรือสินค้าต่าง ๆ ของชาวบ้านหรือไม่ อย่างไรบ้าง
- ท่านคิดว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านมีประโยชน์ต่อชาวบ้านอย่างไรบ้าง
- ท่านมีข้อเสนอแนะอะไรบ้าง เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ในส่วน of คำถามทั้งหมดนี้ เป็นเพียงแนวทางหรือกรอบในการสัมภาษณ์เท่านั้น เพราะในการสัมภาษณ์จริงผู้วิจัยอาจสามารถถามรายละเอียด ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยคำถามที่ใช้ก็เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบได้อย่างเต็มที่ และต่อเนื่อง หากจบการสัมภาษณ์แล้วยังไม่ได้รายละเอียดครบถ้วนก็จะกลับไปขอสัมภาษณ์อีกครั้งจากผู้ให้สัมภาษณ์ได้

3.4 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ใช้เวลาทั้งสิ้น 3 เดือน คือ เดือนธันวาคม 2548 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2549

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบประเด็นคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ โดยผู้สัมภาษณ์มีประเด็นคำถามเฉพาะที่ต้องการคำตอบไว้จำนวนหนึ่ง โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีอิสระในการให้ข้อมูลเพิ่มเติม และเครื่องมือที่ใช้คือ

1. เทปบันทึกเสียง ในการสัมภาษณ์บุคคลที่ต้องการข้อมูล
2. สมุดบันทึก เพื่อจดบันทึกเหตุการณ์ของบุคคลที่เราต้องการข้อมูล
3. กล้องถ่ายรูปเพื่อบันทึกภาพสถานที่ และบุคคลที่ร่วมกิจกรรมในหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง
4. คำถามในการสัมภาษณ์ เพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์ และสนทนาพูดคุยอย่างเป็นทางการ

3.6 วิธีการเข้าถึงข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดลำดับการเข้าถึงข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และสภาพแวดล้อมทั่วไปภายในหมู่บ้าน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัย และเตรียมความพร้อมในการเข้าพบกลุ่มเป้าหมาย
2. ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยเบื้องต้น โดยลงสำรวจพื้นที่ของหมู่บ้านในระหว่างการศึกษา และเข้าร่วมกิจกรรมกับคนในหมู่บ้าน และเกริ่นแนะนำตัวกับกลุ่มเป้าหมายพอสังเขป
3. ผู้วิจัยทำหนังสือผ่านคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
4. ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นแกนนำหมู่บ้าน โดยการนัดหมายและแนะนำ โดยในการเข้าพบครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนะนำตัว โดยการแสดงบทบาทของนักวิจัยจากนั้นอธิบาย และบอกจุดมุ่งหมายในการวิจัย แนวคำถามในการสัมภาษณ์ และประโยชน์ของการวิจัย โดยขอความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมาย
5. ในระหว่างการรอการพิจารณาเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยเข้าพบปะเยี่ยมเยียนกลุ่มเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ และร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น

6. เมื่อได้รับการพิจารณา และความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายแล้ว ผู้วิจัยทำการชี้แจงกรอบในการวิเคราะห์วิจัย และตกลงกับกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลต่าง ๆ

7. ผู้วิจัยดำเนินการในกระบวนการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายตามข้อตกลงร่วมกันกับการร่วมทำกิจกรรม หรือเยี่ยมเยือนกลุ่มเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ การเก็บข้อมูลจึงดำเนินไปด้วยความจริงใจ ความไว้วางใจ และการรักษาสัมพันธภาพตลอดระยะเวลาการวิจัย

3.7 ความเชื่อถือได้ของข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบหลายวิธีด้วยกันคือ การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตอากัปกริยา การแสดงออกในขณะสัมภาษณ์ หรือพูดคุยกับผู้นำ และชาวบ้านทั่วไปตลอดจนการตรวจสอบข้อมูลโดยให้กลุ่มเป้าหมายที่ได้สัมภาษณ์เป็นผู้ตรวจสอบประเด็นสำคัญต่าง ๆ และข้อมูลทุกส่วนมาใช้ประกอบกันในการทบทวนตรวจสอบข้อมูล นอกจากนั้นความเชื่อถือได้ของข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความสำคัญต่อกระบวนการในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างยิ่ง และมีแนวทางปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลเพิ่มเติม ดังนี้

1. ควบคุมสถานการณ์การวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ โดยการสร้างสัมพันธภาพและความจริงใจ ความไว้วางใจที่ดีกับกลุ่มเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความร่วมมือตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย

2. ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียด และขั้นตอนในการวิจัยทำความเข้าใจร่วมกันกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดความร่วมมือ สามารถให้ข้อมูลได้ตามความเป็นจริง

3. ผู้วิจัยฝึกฝนและพัฒนาตนเอง ในเรื่องเทคนิคการสัมภาษณ์ การสังเกต และการบันทึกข้อมูล ทั้งก่อนการเก็บข้อมูลจริงเพื่อให้เกิดทักษะก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลจริง

4. ผู้วิจัยกำหนดบันทึกการสังเกต โดยการจดจำปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น หากช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลไม่สามารถทำการบันทึกด้วยการจดบันทึกได้ และเมื่อออกจากชุมชนแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการบันทึกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยทันที หากเป็นการสัมภาษณ์ที่ได้ขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์แล้ว เมื่อการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น ผู้วิจัยถอดเทปการสัมภาษณ์อย่างละเอียดตามความเป็นจริงในทันที ซึ่งช่วยให้สามารถลำดับประเด็น และเหตุการณ์ได้อย่างต่อเนื่อง และนำข้อมูลที่สรุปได้ไปวางแผนในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. ผู้วิจัยให้ความสำคัญเรื่องจริยธรรมในการทำการวิจัย และเคารพสิทธิส่วนบุคคลของกลุ่มเป้าหมาย กรณีที่กลุ่มเป้าหมายไม่เต็มใจที่จะให้สัมภาษณ์ในบางประเด็นก็สามารถยกเลิกการให้ข้อมูลได้ทุกขั้นตอนการวิจัย และพยายามไม่ให้เกิดผลเสียหายต่อกลุ่มเป้าหมาย และหมู่บ้าน

3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ” เป็นงานวิจัยที่เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเอกสาร การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์ โดยจะวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหานำวิจัยทั้ง 3 ข้อ คือ

- (1) ปัจจัยอะไรบ้าง ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง
- (2) รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีลักษณะอย่างไร
- (3) การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการใช้สื่ออะไร อย่างไรบ้าง

จากข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกข้อมูลในแต่ละประเด็นตามลำดับ และแยกวิเคราะห์เมื่อสามารถตอบปัญหานำการวิจัยที่ตั้งไว้ได้ครบทุกข้อ

3.9 การนำเสนอข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลการวิจัย ดังนี้

บทที่ 4 ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลจากการค้นคว้าทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหมู่บ้าน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และชาวบ้านในหมู่บ้าน และใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Descriptive) เพื่ออธิบายถึงประวัติความเป็นมา และสภาพของหมู่บ้านปลายโพงพาง

ตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลจากการค้นคว้าทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหมู่บ้าน ข้อมูลจากการสังเกตการณ์รวมทั้ง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำชุมชน และ

บุคคลภายนอกชุมชน (เจ้าหน้าที่จากภาครัฐ) และใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Descriptive) เพื่ออธิบายถึงปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพาง

ตอนที่ 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำชุมชน ชาวบ้านในหมู่บ้าน และบุคคลภายนอกชุมชน (เจ้าหน้าที่จากภาครัฐ) และใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Descriptive) เพื่ออธิบายถึงรูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ตอนที่ 4 ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลจากการค้นคว้าทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้าน ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ รวมทั้งข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำชุมชน บุคคลภายนอกชุมชน (เจ้าหน้าที่จากภาครัฐ) และใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Descriptive) เพื่ออธิบายถึงการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ตอนที่ 5 ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ และใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Descriptive) เพื่ออธิบายถึงประสิทธิผลของการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ในตำบลปลายโพงพางที่คนในหมู่บ้านมารวมตัวกันเป็นกลุ่มจัดหมู่บ้านเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ขึ้นมา โดยอาศัยศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ผสมผสานกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมของชาวบ้าน จนสามารถสร้างกระแสความนิยมเป็นที่รู้จักได้อย่างรวดเร็วในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ ส่งผลให้ชาวบ้านมีรายได้ในท้องถิ่นของคนในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภายในหมู่บ้านขึ้นมา

ในการศึกษาเรื่อง “การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อตอบปัญหานำการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง
2. รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีลักษณะอย่างไร
3. การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการใช้สื่ออะไร อย่างไรบ้าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสำรวจเอกสาร (Documentary Research) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 38 คน อันประกอบไปด้วย กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มชาวบ้าน กลุ่มบุคคลภายนอกชุมชน(เจ้าหน้าที่จากภาครัฐ) และกลุ่มนักท่องเที่ยว หลังจากที่ได้ข้อมูลทั้งหมดมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจะนำผลที่ได้มาตอบปัญหานำการวิจัยโดยจะนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 5 ตอน ดังต่อไปนี้ คือ

- ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมา และสภาพของหมู่บ้านปลายโพงพาง
- ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง
- ตอนที่ 3 รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง
- ตอนที่ 4 การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง
- ตอนที่ 5 ประสิทธิภาพของการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ดังมีรายละเอียดในแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมา และสภาพของหมู่บ้านปลายโพงพาง

จากการที่ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลของหมู่บ้านปลายโพงพาง ที่ได้มาจากการค้นคว้าข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ทำให้เห็นถึงที่มาก่อนที่จะมีการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านปลายโพงพาง ตั้งแต่ครั้งยังเป็นแขวงที่ขึ้นต่อจังหวัดราชบุรี ก่อนที่จะมีการก่อตั้งเป็นตำบลปลายโพงพางอย่างเป็นทางการ ก่อนปี พ.ศ. 2265 จนกระทั่งปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม โดยเริ่มตั้งแต่การเข้ามาตั้งรกรากของคนในพื้นที่ การประกอบอาชีพ การเกิดภะวะน้ำเค็ม และแห้งแล้ง จนกระทั่งการเข้ามาของโรงงานจากกรุงเทพมหานคร และ โครงสร้างทางสังคม เพื่อให้เห็นภาพรวมของลักษณะหมู่บ้าน โดยแบ่งตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน ดังนี้

- 1.1 จากราชบุรีสู่สมุทรสงคราม (ก่อน พ.ศ. 2265 – พ.ศ. 2444)
- 1.2 จากข้าวสู่มะพร้าว (พ.ศ. 2445 – พ.ศ. 2511)
- 1.3 จากภะวะน้ำเค็ม และแห้งแล้งสู่โรงงาน (พ.ศ. 2512 - พ.ศ. 2541)
- 1.4 ยุคปัจจุบัน (พ.ศ. 2542 – ปัจจุบัน)

1.1 จักราชบุรีสู่สมุทรสงคราม (ก่อน พ.ศ. 2265 – พ.ศ. 2444)

จังหวัดสมุทรสงคราม เดิมสันนิษฐานว่าเป็นแขวง ๆ หนึ่งของจังหวัดราชบุรี มีชื่อเรียกว่า “สวนนอก” ต่อมาในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาจึงแยกออกจากจังหวัดราชบุรี เรียกว่า เมือง “แม่กลอง” เพราะตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลอง ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญมาแต่โบราณ คราประจำจังหวัดทำเป็นรูปกลองลอยน้ำสองฝั่งเป็นคันมะพร้าวซึ่งแสดงถึงอาชีพหลักของชาวแม่กลอง

ภาพที่ 4.1 คราประจำจังหวัด และคำขวัญของเมือง “แม่กลอง”

ชื่อเมือง “แม่กลอง” เปลี่ยนเป็น “สมุทรสงคราม” ในปีใดนั้นไม่ทราบแน่ชัด แต่สันนิษฐานได้ว่า เปลี่ยนราวปี พ.ศ. 2265 ถึงปี พ.ศ. 2299 เพราะจากหลักฐานในหนังสือกฎหมายตราสามดวงว่าด้วยพระราชกำหนดเรื่อง “การเรียกสินไหมพินัยคดีความ” ได้ปรากฏชื่อเมือง “แม่กลอง” เมือง “สาครบุรี” และเมืองสมุทรปราการอยู่ และต่อมาพบข้อความในพระราชกำหนด ซึ่งตราขึ้นในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ เมื่อปี พ.ศ. 2299 ความระบุว่า “โปรดเกล้าฯ ให้พระยารัตนาธิเบศร์สมุหมณฑลเจ็ยรบาล เอาตัวขุดวิเศษวานิช (จีนอะป็นเด็ก) ขุนทิพ และหมื่นรุทอักษร ที่บังอาจกราบบังคมทูลขอตั้งบ่อนเบี้ยในแขวงเมืองสมุทรสงคราม เมืองราชบุรี และเมืองสมุทรปราการทั้ง ๆ ที่มีกฎหมายตั้งห้ามไว้ก่อนแล้ว มาลงโทษฯ” (ปฤชณ นุดคาหวัง , 2543 : 9)

มีการบันทึกเกี่ยวกับการทำสวนว่า สมุทรสงครามเป็น 1 ใน 10 เมืองที่อยู่ในเขตที่ต้องเสียอากรสวนใหญ่ และในรัชกาลที่ 6 ก็มีการบันทึกอาชีพ และสินค้าสำคัญของมณฑลราชบุรีไว้ในสมุทรราชบุรี เมื่อ พ.ศ. 2467 ว่า “ การทำไร่ และสวนมีทั่วไปทุกจังหวัด ส่วนใหญ่มีชื่อเสียงปรากฏคือสวนหมาก และมะพร้าว ในท้องที่จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดราชบุรี ส่วนไร่นาที่ปลูกพืชก็มีมากใน 2 จังหวัดคือ ไร่พริก หอม กระเทียม ยาสูบ ยาสูบ... บรรดามะพร้าวที่ซื้อขายกันที่ตลาดคลองสะพานหัน ตลาดจนพริก หอม กระเทียมที่ซื้อขายกันในตลาดกรุงเทพฯ ก็ล้วนแต่ไปจากมณฑลราชบุรีทั้งสิ้น ” (ปฤชุน บุคคาหวัง , 2543 : 10)

ย้อนหลังไปตามประวัติศาสตร์ 7 ชั่วโมงคน หรือมากกว่า 200 ปี ก่อนสมัยรัตนโกสินทร์ จังหวัดสมุทรสงครามยังรวมอยู่กับจังหวัดราชบุรีที่มีหลวงยกบัตรแห่งมณฑลราชบุรีเป็นผู้ดูแลความทุกข์สุขของประชาชน ปลายรัชกาลของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชกรุงธนบุรี หลวงยกบัตรมณฑลราชบุรีนาม “ ทองด้วง ” (ภายหลังคือสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์) ได้มาขอนางสาว “ นาค ” คำบลงข้าง อำเภอมัวพวาแต่งงาน

มีผู้เล่าขานต่อ ๆ กันมาว่าหลวงยกบัตรฯ ได้เดินทางทางเรือไปตามลำคลองต่าง ๆ ของแม่กลองซึ่งรวมถึงคลองต่าง ๆ ทั้ง 7 ของตำบลปลายโพรงพางด้วย และได้มีการขุดขยายคลองต่าง ๆ ให้กว้างลึกขึ้นเพื่อให้เพียงพอแก่การค้ารังชีพ และการสัญจรทางเรือสำหรับชาวบ้าน ก่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ทั้งไม้ผล สัตว์น้ำ และเป็นต้นกำเนิดที่ชาวบ้านถือว่าเป็นยุคแรก ของตำบลปลายโพรงพาง (ประมินทร์ แสนประสิทธิ์ , 2543 : 37)

ภาพที่ 4.2 สภาพลำคลองของตำบลปลายโพรงพางที่ชาวบ้านใช้ในการดำรงชีพ

แรกเริ่มมีคลองธรรมชาติเริ่มต้นจากริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองบริเวณใกล้เคียงกับ วัดโพรงพางต่าง ผ่านมาทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เป็นเส้นพรมแดนระหว่างอำเภออัมพวา กับ อำเภอเมือง ซึ่งชาวบ้านในลำคลองนี้มีอาชีพคักกุ้งด้วยโพรงพาง จึงสันนิษฐานว่าเป็นที่มาของ ชื่อ “ คลองโพรงพาง ” ที่ไหลผ่านตำบลสวนหลวง ตำบลบางนางลี่ และตำบลปลายโพรงพาง อำเภออัมพวา ต่อมาในสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ขุดคลองขึ้นอีกคลอง “ คลองประชามชื่น ” โดยเริ่มจากวัดภุมรินทร์กุฎีทองไปทางทิศใต้ เพื่อเป็นเส้นทางไปสู่ตำบลยี่สารอำเภออัมพวา และตำบลบางตะนูน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี และเป็นเส้นทางลัดทางน้ำ ตัดผ่านคลองโพรงพางที่บริเวณวัดนางพิมพ์ ส่วนคลอง ทางด้านฝั่งอำเภอเมืองที่มีชื่อเรียกว่า “ คลองโพรงพางต่าง ”

ในบริเวณตำบลยังมีอีกคลองหนึ่งซึ่งเป็นคลองธรรมชาติ “ คลองวัดประชา ” (ในอดีตเรียกว่า “ คลองปลายบางชันแตก ”) ไหลผ่านตำบลชันแตก อำเภอเมืองมายัง ตำบลปลายโพรงพางผ่านหมู่บ้าน 4 หมู่บ้าน คือหมู่ 1, 2, 3 และ 4 จึงสันนิษฐานว่าผู้นำชุมชน ในสมัยนั้นได้นำชื่อคลองธรรมชาติ สองคลองมารวมกัน คือ ปลาย (จากคลองปลายบางชันแตก) + โพรงพาง เป็น ตำบลปลายโพรงพาง (องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพรงพาง , 2545 : 25)

จากจำนวนรายชื่อผู้นำของตำบลปลายโพรงพางที่องค์การบริหารส่วนตำบล ปลายโพรงพาง (อบต.) ได้รวบรวมไว้ 7 คนจนกระทั่งปัจจุบัน อันได้แก่ พันปาน และพันกล้า เมื่อสมัยที่ยังขึ้นต่อแขวงราชบุรี และอีก 5 คน เมื่อตำบลได้มาขึ้นตรงต่อจังหวัดสมุทรสงคราม ในสมัยรัชกาลที่ 6 คือขุนพัฒนาโพรงพาง (สมบุรณ์ กด้วยประยงค์) , ขุนศิริ คุ้มภัยราษฎร์ (ศิริ คุ้มภัย) , เทียม มีสุข , สมพงษ์ หัตถาพันธ์ , ออมสิน ปานยศ , ธวัช บุญพัก และสะอาด พึ่งฉิม (กำนันคนปัจจุบัน) (องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพรงพาง , 2545 : 26) ได้แสดงให้เห็นว่า ตำบลดังกล่าวเพิ่งเกิดขึ้นไม่นานนัก ซึ่งสอดคล้องกับคำบอกเล่าของ เกลีย์ ปานมา คนเฒ่าคนแก่ ในตำบลปลายโพรงพางที่มีอายุเกิน 70 ปี เล่าให้ฟังว่า

“ชายเองเป็นคนรุ่นที่ 4 ของตระกูลเป็นอย่างน้อยที่อาศัย และทำมาหากินโดยการทำการเกษตรในหมู่บ้านแห่งนี้” (เกลีย์ ปานมา , สัมภาษณ์ , 29 มกราคม 2549)

ต้นตระกูลของครอบครัวในตำบลส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธที่อพยพมาจากอำเภอเขาชัย
จังหวัดเพชรบุรีกว่า 200 ปี ที่ผ่านมาเป็นกลุ่มแรกได้เข้ามาจับจองพื้นที่ในหมู่บ้านที่ยังเป็นป่ารก
เพื่อทำการเกษตร จากนั้นก็เริ่มมีชาวบ้านจากจังหวัดราชบุรีตามเข้ามาตั้งรกรากที่ตำบลนี้ เป็นกลุ่ม
ที่สองและหลังจากที่มีชาวพุทธเข้ามาตั้งหลักฐานในตำบลนี้ได้ไม่นานนักก็ได้มีชาวมุสลิม
จำนวน 3 ครอบครัวอพยพจากท่าแร่ บ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรีเพราะความยากจน เข้ามา
จับจองพื้นที่ในเขตหมู่ที่ 9 ในปัจจุบันเป็นกลุ่มแรก ดังที่ คุณชายอรุณ กลิ่นทอง ชาวบ้าน
ในหมู่บ้าน เล่าให้ฟังถึงเรื่องนี้ว่า

“ในปัจจุบันนี้ ภายในหมู่บ้านมีผู้นับถือศาสนาอิสลามที่อายุมากกว่า 60 ปีเป็นมุสลิม
รุ่นที่ 3 ในตำบลแห่งนี้ หลังจากมุสลิม 3 ครอบครัวแรก ได้มีกลุ่มชาวมุสลิมตามเข้ามาตั้งถิ่นฐาน
ในหมู่บ้าน และมีการแต่งงานกับคนพุทธจึงทำให้กลุ่มชาวมุสลิมขยายตัวอย่างรวดเร็วอยู่ในพื้นที่
หมู่บ้านแห่งนี้” (อรุณ กลิ่นทอง , สัมภาษณ์ , 29 มกราคม 2549)

ภาพที่ 4.3 มัสยิดที่ประชุมทำศาสนกิจของชาวมุสลิมในตำบลปลายโพงพาง

1.2 จากข้าวสู่มะพร้าว (พ.ศ. 2445 – พ.ศ. 2511)

คนพุทธ และมุสลิมในสมัยแรกเริ่มเข้ามาจับจองพื้นที่ทำการเกษตร โดยเริ่มจากการ
ปลูกข้าว แต่ภายหลังเริ่มพบว่าพื้นที่ดังกล่าวเหมาะแก่การเพาะปลูกมะพร้าวมากกว่า จึงเริ่มมีการ
ปลูกมะพร้าวกันมากขึ้น และในช่วงเวลาประมาณ 100 ปีที่ผ่านมา ชาวบ้านมีการปลูกข้าว
ในร่องสวนยังพอมิให้เห็นในละแวกนี้บ้าง กล่าวคือหลังจากที่มีการเพาะปลูกมะพร้าวในสวนแล้ว

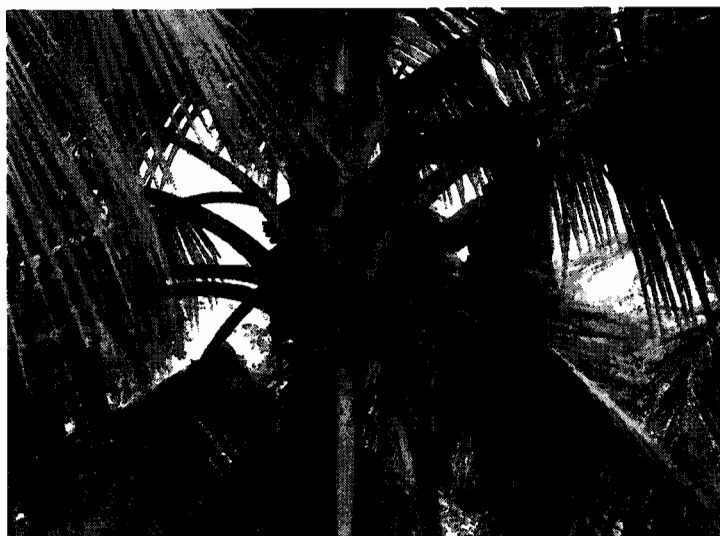
ชาวสวนยังคงใช้พื้นที่ในสวนให้เกิดประโยชน์สูงสุดในฤดูน้ำหลากด้วยการปลูกข้าวในร่องสวน เพื่อเพิ่มผลผลิตโดยในช่วงเดือน 11 (ตุลาคม) จะมีน้ำหลากซึ่งเป็นน้ำจืดจากทางภาคเหนือลงมา และน้ำจะขังอยู่ตามท้องร่องในสวนมะพร้าวทำให้ดินนิ่มพอที่จะปลูกข้าว ชาวสวนมะพร้าวในสมัยนั้นจะเอาต้นกล้าข้าวลงปลูก เมื่อเดือน 12 (พฤศจิกายน) ข้าวก็จะตั้งท้อง และสุกในเดือนอ้าย (ธันวาคม) หรือเดือนยี่ (มกราคม) ซึ่งชาวสวนจะมีการลงแขกโดยเพื่อนบ้าน และญาติพี่น้อง มาช่วยกันนวดข้าวช่วงประมาณเดือน 3 (กุมภาพันธ์) หรือเดือน 4 (มีนาคม)

ภาพที่ 4.4 สวนมะพร้าวที่ชาวบ้านนิยมปลูกกันมากในตำบลปลายโพงพาง

มากกว่าครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา การปลูกข้าวในร่องสวนเริ่มหมดไปเมื่อระดับน้ำในร่องสวนสูงประมาณหัวเข่าเหมาะสำหรับการปลูกมะพร้าวแต่ไม่เหมาะกับการปลูกข้าว ประกอบกับความสูงของต้นมะพร้าวที่เริ่มคบบังแสงอาทิตย์สำหรับต้นกล้าต้นข้าวที่ปลูกในร่องสวน จึงทำให้การปลูกข้าวในบริเวณนี้หมดไปโดยปริยายจึงทำให้ครอบครัวในตำบลนี้ที่มีที่ทางเป็นของตนเองหันมาปลูกมะพร้าวเพื่อทำน้ำตาลเพียงอย่างเดียวกันแทบทุกครัวเรือน ซึ่งคุณยายทองคำ กฤษณะเสรมณี ชาวบ้านในหมู่บ้านได้เล่าเสริมถึงเรื่องนี้ว่า

“ในขณะที่ชาวบ้านบางส่วนที่ไม่มีที่ทางเป็นของตัวเองก็สามารถเช่าที่เพื่อทำสวนมะพร้าวของตัวเองที่เรียกกันว่า “ถือสวน” หรือไม่ก็รับจ้างขึ้นตาล และเคี้ยวตาลตามที่คนในพื้นที่เรียกกันว่าเป็นอาชีพ “ขึ้นตาลจ้าง” ให้กับคนที่มีที่มากเกินกำลังคนในครอบครัว” (ทองคำ กฤษณะเสรมณี, สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2549)

ภาพที่ 4.5 แสดงการขึ้นตาลของชาวบ้านปลายโพงพาง

ตัวเลขของครอบครัวที่เคี้ยวตาลในจังหวัดสมุทรสงครามมีสูงถึง 510 เคา (1 เคาสำหรับ 1 ครัวเรือน) ระหว่างปี พ.ศ. 2508 – 2509 และสิ่งที่แสดงถึงการผลิตน้ำตาลมะพร้าวที่สูงมากของจังหวัด คือจำนวนกระทะของแต่ละเคาภายในครัวเรือน ที่ส่วนใหญ่นิยมใช้เตาชนิด 3 กระทะ และ 2 กระทะ และนอกจากนั้นยังมีผู้ใช้เตาขนาดใหญ่ชนิด 12 กระทะเลยทีเดียว โดยชาวสวนในสมัยนั้นได้ทำอาชีพนี้มากกว่า 20 ปี (สภากิจแห่งชาติ , 2511 : 6)

ภาพที่ 4.6 แสดงการเคี้ยวตาลของชาวบ้านปลายโพงพาง

แต่ในปัจจุบันครอบครัวในปลายโพงพางที่ยังเกี่ยวตาลอยู่มักจะใช้เตาที่มีเพียง 2 – 5 กระทะเท่านั้น ส่วนใหญ่ทำอาชีพนี้ตลอดทั้งปี แม้ในฤดูร้อนจะมีน้ำตาลจากจันทน์น้อยกว่าปกติ แต่ถ้าหากหยุดทำก็หมายถึงการไม่มีรายได้มาจุนเจือครอบครัว แต่จะมีเพียงส่วนน้อยที่มีที่ดินขนาดเล็ก และจำนวนต้นมะพร้าวน้อยไม่เพียงพอต่อการเกี่ยวตาลในแต่ละวัน

1.3 จากภาวะน้ำเค็ม และแห้งแล้งสุโรงงาน (พ.ศ. 2512 – พ.ศ. 2541)

เมื่อมีการสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2512 ซึ่งเปิดใช้งานเป็นเขื่อนแรกในลำน้ำแม่กลอง ตามมาด้วยเขื่อนศรีนครินทร์ในปี พ.ศ. 2521 และเขื่อนเขาแหลมในปี พ.ศ. 2528 เพื่อช่วยขยายพื้นที่ชลประทานสองฝากฝั่งแม่กลอง การสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์ดังกล่าวทำให้พื้นที่ท้ายน้ำไม่ได้รับน้ำจืดจากทางต้นน้ำมาไล่น้ำเค็มที่เอ่อขึ้นมาท่วมเหมือนเมื่อก่อน ถึงแม้การสร้างถนนหลายสายจะช่วยเป็นพนังกั้นน้ำเค็มให้ แต่เมื่อผนวกกับความแห้งแล้งที่เกิดขึ้นประมาณ พ.ศ. 2519 – พ.ศ. 2522 ก็ได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำแม่กลอง และเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้จังหวัดสมุทรสงครามได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากภาวะน้ำเค็มจัด สวนมะพร้าวหลายหมื่นไร่ล้มตาย และที่เหลืออยู่ให้ผลผลิตต่ำ ส่วนสวนผลไม้อื่นๆ ที่มีการปลูกกันในขณะนั้นก็ได้รับผลกระทบอย่างชัดเจน จากความเสียหายครั้งนั้นสวนมะพร้าวที่เคยทำน้ำตาลได้ลดน้อยลง เปลี่ยนมาเป็นมะพร้าวเก็บผล และมะพร้าวอ่อนมากขึ้น ทั้งมีการปรับเปลี่ยนจากสวนมะพร้าวเป็นพื้นมาเป็นสวนคละ ที่ประกอบด้วยมะม่วง ส้มโอ และลิ้นจี่ เป็นต้น (ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2544 : 16-17)

ภาพที่ 4.7 สวนส้มโอของชาวบ้านปลายโพงพางที่มีการปลูกแทนสวนมะพร้าว

ภาพที่ 4.8 สวนลิ้นจี่ของชาวบ้านปลายโพงพางที่มีการปลูกแทนสวนมะพร้าว

ตำบลปลายโพงพางแห่ง 1 แม่น้ำ (แม่กลอง) 7 คลอง 19 ตำบลประโคน 185 หลังคาเรือนทรงไทยเป็นเพียงหนึ่งในหมู่บ้านทรงไทยเล็ก ๆ ริมน้ำที่แทบจะไม่มี ความแตกต่างจาก 35 ตำบลในจังหวัดสมุทรสงครามที่ชาวบ้านมากกว่า 60 เปอร์เซ็นต์ (องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพงพาง, 2545 : 26) ดำรงชีพด้วยการเกษตรประกอบด้วย มะพร้าวเป็นหลัก อย่างไรก็ตามหลังจากภาวะแห้งแล้งที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้นี้ ทำให้เกษตรกรในพื้นที่ หันไปนิยมทำสวนผลไม้ที่มีส้มโอ และลิ้นจี่ จึงทำให้ผลผลิตทางการเกษตรในละแวกนี้มีส้มโอ พันธุ์ขาวใหญ่ขายตลอดทั้งปีโดยสามารถเก็บลูกได้ทุก ๆ 2 เดือน หลังจากที่ถูกปลูกไปแล้วประมาณ 2-3 ปี ในขณะที่ฤดูลิ้นจี่จะมีเพียงปีละหน คือช่วงเดือนมีนาคม ของทุกปี

แม้ว่าส้มโอ และลิ้นจี่จะเข้ามามีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจสำหรับจังหวัด สมุทรสงครามในช่วงปลายปีที่ผ่านมานี้ มะพร้าวยังถือว่าเป็นพืชหลักที่สร้างรายได้ และอาชีพ สำหรับหลายครัวเรือนเหมือนที่เคยเป็นมาตลอดระยะเวลาหลายชั่วอายุคน เพราะมะพร้าวไม่ต้อง ดูแลมากนักเพียงแค่ใส่ปุ๋ยเฉลี่ยปีละ 3 ครั้งในช่วง 5-6 ปีแรก และหลังจากนั้นก็ลดเหลือเพียงปี ละครั้ง และดูแลตัดหญ้าไม่ให้สูงเกินไป และคอยดูแลให้มีน้ำขังอยู่ในร่องสวนตลอดทั้งปี ซึ่งถือเป็นงานหนักเพียงปีละหนด้วยการ “ทำดิน” หรือการลอกท้องร่องที่ปัจจุบันนิยมจ้างคนงานเท่านั้น โดยการวิดโคลนสีดำจากท้องร่องสวนขึ้นมาไว้บนคันท้องร่อง เท่านั้นชาวสวนสูงวัยก็สามารถเก็บ ลูกมะพร้าวขายได้เป็นประจำทุก ๆ 2 เดือนซึ่งต่างจากส้มโอที่ต้องการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ตั้งแต่การรดน้ำทุกวันเว้นวัน ใส่ปุ๋ย และฆ่าฆ่าแมลงเป็นประจำ รวมทั้งการกำจัดวัชพืชซึ่งเป็นงาน

ที่หนักเกินไปสำหรับคนในวัยชราส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับคำบอกเล่าของ คุณยายสนม ประสบแสง ชาวบ้านในหมู่บ้านที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“หลาย ๆ ครอบครัวในหมู่บ้านปลายโพงทางที่ยังมีที่ดินอยู่ติดกับบ้านของตนเองประมาณ 2 – 5 ไร่ โดยส่วนใหญ่ยังคงปลูกมะพร้าวมากกว่าส้มโอ หรือลิ้นจี่” (สนม ประสบแสง, สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2549)

มะพร้าวที่ชาวสวนปลูกจึงมีสองประเภทคือ ระหว่างมะพร้าวลูกคก หรือมะพร้าวน้ำเยอะ ถ้าปลูกเพื่อเก็บลูกมะพร้าวขายก็จะไม่มีน้ำ หรือปลูกเพื่อเอาน้ำตาลใส่เพื่อมาเคี้ยวทำน้ำตาลปีบมะพร้าวก็จะไม่ให้ผล

มะพร้าวที่เก็บได้สามารถขายได้ทั้งหลายโดยคิดเป็นร้อยละ 400 บาท หรือสามารถนำมาปอกเปลือกมะพร้าวออกแล้วขายเป็นเนื้อมะพร้าวขาวส่งโรงงานทำกะทิจะได้ราคาที่ดีกว่าคือประมาณกิโลกรัมละ 5 บาท นอกจากเนื้อมะพร้าวที่ขายได้ราคาแล้ว เปลือกมะพร้าว และกะลามะพร้าวยังสามารถขาย โดยเปลือกแข็งของมะพร้าวจะมีคนมารับซื้อไปทำที่นอน หรือปลูกกล้วยไม้ได้ถึงร้อยละ 10 บาท ส่วนเปลือกนั้นก็เอาไปผสมดินทำเป็นปุ๋ยให้ต้นไม้ ในขณะที่กะลาก็สามารถขายได้ร้อยละ 15 บาท

เนื่องจากมะพร้าวยังแก่ยิ่งสูงจึงมีหลายครอบครัวที่ไม่ต้องการทำงานหนัก และเสี่ยงอันตรายในการขึ้นตาล จึงอาจจะจ้างคนในหมู่บ้านที่ไม่มีที่เป็นของตัวเองเพื่อเก็บลูกมะพร้าวให้แล้วสมาชิกในครอบครัวทำขั้นตอนที่เหลือที่ไม่ใช้แรงงาน และเสี่ยงอันตรายคือการปอกเปลือกและทิวลูกมะพร้าวเพื่อทำเป็นมะพร้าวขาวส่งโรงงาน อย่างไรก็ตามมีหลายครอบครัวที่ไม่ต้องการลงแรงใด ๆ ด้วยการจ้างคนงานทำทุกขั้นตอน และได้รับรายได้ประมาณ 500 – 2,000 บาทต่อเนื้อที่ประมาณ 3 – 5 ไร่หลังจากหักค่าจ้าง และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้ว หรือเมื่อมะพร้าวยังแก่ยิ่งสูงเมื่อสูงเกินไป และอันตรายเกินกว่าที่จะมีคนขึ้นเก็บมะพร้าว ต้นมะพร้าวยังสามารถตัดขายให้กับโรงงานเพื่อนำไปทำไม้กระดานในราคาตันละ 50 – 100 บาท ขึ้นอยู่กับขนาดอายุของต้นมะพร้าว และหากบ้านใครชอบใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทางมะพร้าวนั้นก็สามารถนำมาริดใบออกให้หมด และเหลาให้เหลือแต่ก้านมะพร้าว จากนั้นมัดไว้เป็นมัด ๆ เพื่อทำเป็นไม้กวาดทางมะพร้าวสามารถขายได้กิโลกรัมละ 4 – 5 บาท

นั่นเป็นวิธีการเก็บมะพร้าวขายโดยไม่มีการแปรรูปภายในหมู่บ้าน แต่ก็เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าจังหวัดสมุทรสงครามนั้นมีชื่อเสียงในการแปรรูปน้ำตาลมะพร้าวให้เป็นน้ำตาลปีบด้วยการเคี่ยวมาหลายทศวรรษ และยังคงมีหลายครอบครัวที่ยังคงรักษาอาชีพทำน้ำตาลหรือเคี่ยวตาลกับชีวิตที่เรียบง่ายอยู่จวบจนทุกวันนี้

วิถีชีวิตที่เรียบง่ายริมคลองของชาวสวนแห่งปลายโพงทางเริ่มต้นตั้งแต่ก่อนพระอาทิตย์ขึ้นเพื่อพายเรือไปเก็บซึ่งที่ดักกุ้งเอาไว้ตั้งแต่หัวค่ำวันก่อนหน้านั้นก่อนที่จะมีคนมาขโมยกุ้งที่ดักได้ จากนั้นชาวสวนก็จะใช้เวลาทั้งวันไปกับวิถีชีวิตที่พวกเขาสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ คือการทำน้ำตาลมะพร้าว ตั้งแต่การขึ้นตาลในสวนรอบเช้าประมาณ 06.00 น. และรวบรวมตาลใส (น้ำตาลสดที่ยังไม่ได้ต้ม) เพื่อมาเคี่ยวเป็นน้ำตาลปีบ และน้ำตาลปึกในตอนสาย ซึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้เวลาจนกระทั่งบ่ายก่อนขึ้นตาลอีกครั้งประมาณ 16.00 น. แล้วจึงนำตาลใสที่ได้จากรอบบ่ายมาอุ่นไว้เพื่อเคี่ยวรวมกับตาลใสเช้าถัดไป หรือบางบ้านที่มีสมาชิกในครอบครัวลดน้อยลงเนื่องจากลูกหลานส่วนใหญ่อพยพเข้าไปอยู่ในเมืองก็มักจะลดการเคี่ยวน้ำตาลเหลือเพียงวันเว้นวันเพราะมีกำลังคนขึ้นเก็บน้ำตาลใสลดลง และไม่คุ้มค่าพื้นที่จะเคี่ยวทุกวัน จึงทำการอุ่นตาลใสเอาไว้เพื่อเคี่ยวรวมกันวันเว้นวัน

ภาพที่ 4.9 แสดงการเคี่ยวน้ำตาลจนกลายมาเป็นน้ำตาลปีบของชาวบ้าน

เมื่อเดือนน้ำตาลเสร็จแล้วจะมีพ่อค้าจากในเมืองมารับซื้อไปในราคาปีบละ 450 – 580 บาท ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาของปี เช่นถ้าเป็นช่วงใกล้เทศกาลตรุษจีน น้ำตาลปีบก็จะขายดี และได้ราคา เนื่องจากมีความต้องการสูงเพื่อนำไปใช้สำหรับทำขนม และแต่ละครอบครัวจะผลิตน้ำตาลได้ประมาณ 4 – 20 ปีบต่อสัปดาห์ ขึ้นอยู่กับปริมาณต้นมะพร้าวที่มีงวงในน้ำตาล และจำนวนสมาชิกในครอบครัว

แม้ว่างานเกี่ยวตาลจะลดลงทำให้มีเวลาว่างมากขึ้นเชื่อว่าพวกเขาจะมีเวลาว่างจากสวนในวันว่างชาวสวนมะพร้าวมักจะเข้าสวนเพื่อดูแลความสะอาดสวน และกำจัดวัชพืช เก็บทางมะพร้าว และลูกมะพร้าวแห้งที่หล่นตามสวน และที่สำคัญพวกเขาจะใช้เวลาสำรวจ และตัดต้นไม้ที่ไม่ต้องการในสวน ทั้งต้นไม้ที่ตัดมา และทางมะพร้าวแห้งนอกจากจะทำให้สวนมะพร้าวสะอาด และไม่มีรากต้นไม้อื่นมารบกวนต้นมะพร้าวแล้ว ยังสามารถนำมาเป็นฟืนในการเลี้ยวน้ำตาล เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้อถ่านอีกทางหนึ่ง

ภาพที่เห็นจนจินตนาการภายในหมู่บ้าน คือตายายสองคนที่นั่งอยู่บนลานบ้านหิบบั๊บไบจากตัดมาให้ได้ความยาวเท่า ๆ กัน ประมาณ 2 ฟุตแล้วพับครึ่งเรียงบนไม้เหลายาวประมาณ 1 เมตร เมื่อเสร็จแล้วจะเป็นหลังคาไบจากที่เรียงกันเป็นคับนำไปขายได้ราคาประมาณร้อยละ 200 บาท แม้ว่าจะเป็นงานที่ใช้เวลามาก แต่ชาวบ้านมักจะพอใจที่จะใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ และเกิดรายได้เนื่องจากวัสดุที่ใช้นั้นไม่ต้องซื้อหา เพียงเข้าไปในสวนก็ตัดมาใช้ได้เลย

หากบ้านไหนไม่ได้ขึ้นตาลก็จะทำมะพร้าวขาวส่งโรงงานกะทิ หรือดูแลสวนส้มโอของตนเองซึ่งล้วนใช้เวลาทั้งวัน หลังจากอาหารเย็นชาวสวนจะเข้านอนตั้งแต่หัวค่ำ (แต่ในระยะหลังเริ่มเข้านอนดึกมากขึ้นเมื่อมีโทรทัศน์) เพื่อเตรียมตัวสำหรับเช้าวันถัดไป กิจกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นทุกวันไม่มีวันหยุดเสาร์อาทิตย์หรือนักขัตฤกษ์ จะมีการพักผ่อนจริง ๆ ก็เพียงปีละสามวัน ในช่วงกลางเดือนห้า หรือ ช่วงเทศกาลสงกรานต์เท่านั้นเพื่อทำบุญ และถือโอกาสพักผ่อน อดทนอดทน ประสพแสง ชาวบ้านในหมู่บ้าน เล่าให้ฟังถึงเรื่องนี้ว่า

“โดยส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านในหมู่บ้านที่ประกอบอาชีพทำสวนจะไม่มีวันหยุด จะมีหยุดก็ช่วงกลางเดือนห้า หรือช่วงสงกรานต์เท่านั้น” (สนม ประสพแสง, สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2549)

ความเปลี่ยนแปลงย่อมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ คำบลปลายโพงพางไม่สามารถรักษาอาชีพทำน้ำตาลมะพร้าวที่มีมาช้านานจนกลายเป็นสายเลือดของคนที่นี่เอาไว้ได้เมื่อภาวะการขยายตัวของความเจริญจากเมืองหลวง การสร้างเขื่อนในจังหวัดใกล้เคียง และภาวะความแห้งแล้ง กล่าวคือตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2510 ได้มีการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมจากย่านเมืองหลวงมาตั้งริมแม่น้ำสองฝั่ง เช่น อุตสาหกรรมสีข้าว น้ำตาล กระดาษ ทอผ้า และโรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อมอีกจำนวนมาก

จากภาวะการขยายตัวของโรงงาน และภาวะแห้งแล้งในจังหวัดทำให้คนหนุ่มสาวที่ยังอยู่ในวัยทำงานเริ่มหันหลังให้กับอาชีพเกษตรกรรมในหมู่บ้าน และมุ่งหน้าเข้าสู่เมืองเพื่อทำงานในโรงงานมากขึ้น เพราะเป็นงานที่สะดวกสบายมากกว่า ใช้แรงงานน้อยกว่า และมีเวลากำหนดที่ชัดเจน จะทิ้งไว้ก็แต่กลุ่มประชากรที่ไม่แตกต่างจากหมู่บ้าน หรือคำบลตามต่างจังหวัดของประเทศที่ส่วนใหญ่ประกอบด้วยเด็กที่ยังอยู่ในวัยเรียน และไปโรงเรียนประถม หรือมัธยมต้นที่ตั้งอยู่ในละแวกหมู่บ้าน และผู้สูงอายุ หรือคนส่วนน้อยที่ไม่นิยมทำงานในโรงงานที่ยังคงอยู่กับบ้านเพื่อดูแลส่วนส้มโอ ลิ้นจี่ และมะพร้าวของคน และยิ่งไปกว่านั้นยังเหลืออีกไม่กี่ครอบครัวที่ยังรักษาอาชีพเติบตาลเอาไว้ คงคำบอกเล่าของคุณยายสนม ประสบแสง ชาวบ้านในหมู่บ้านที่เล่าให้ฟังว่า

“สมัยนี้พวกหนุ่มสาวในหมู่บ้านไม่ค่อยมีใครสนใจอาชีพเกษตรกันแล้ว ส่วนใหญ่จะไปทำงานโรงงานกันหมดแล้ว” (สนม ประสบแสง, สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2549)

1.4 ยุคปัจจุบัน (พ.ศ. 2542 - ปัจจุบัน)

คำบลปลายโพงพางปัจจุบันตั้งอยู่ในอำเภออัมพวา มีประชากรร้อยละ 94.68 ของจำนวนประชากรทั้งสิ้น 9,157 คนในคำบลปลายโพงพางนับถือศาสนาพุทธ และอีกร้อยละ 5.32 ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่ 9 นับถือศาสนาอิสลาม และมีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มบนเนื้อที่ 14.7 ตารางกิโลเมตร หรือ 9,191 ไร่ มีลำคลองแบ่งแยกหมู่บ้านหลายสายที่สำคัญ 7 สาย ได้แก่ คลองโคกเกตุ คลองโพงพาง คลองประชามชื่น คลองแขก คลองขุดเล็ก คลองอ้อม และ คลองชลประทาน

ทิศเหนือ   ดิศตำบลนางสี และตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา
 ทิศใต้   ดิศตำบลยี่สาร และตำบลแพรกหนามแดง อำเภออัมพวา
 ทิศตะวันออก   ดิศตำบลบางขันแตก อำเภอเมืองสมุทรสงคราม
 ทิศตะวันตก   ดิศตำบลวัดประดู่ และตำบลบางแค อำเภออัมพวา

ปัจจุบันตำบลปลายโพรงประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน

หมู่ที่ 1 บ้านปากวน , หมู่ที่ 2 บ้านวัดนางพิมพ์ , หมู่ที่ 3 บ้านลัดดาช่วย , หมู่ที่ 4 บ้านอมรวดี , หมู่ที่ 5 บ้านคลองขุดเล็ก , หมู่ที่ 6 บ้านหน้าวัดนางพิมพ์ , หมู่ที่ 7 บ้านโคกเกต , หมู่ที่ 8 บ้านสี่แยก , หมู่ที่ 9 บ้านคลองแขก (องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพรง , 2545 :52)

สำหรับวิธานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาหมู่ที่ 7 บ้านโคกเกตเพราะเป็นหมู่บ้านที่มีเจ้าของบ้านทรงไทย และชาวบ้านเข้าร่วม โครงการการท่องเที่ยวตั้งแต่ในช่วงแรกเริ่มจนกระทั่งปัจจุบัน ในขณะที่หมู่บ้านอื่นเริ่มมีเข้ามาร่วมเพียงไม่กี่หลังคาเรือน และเจ้าของบ้านทรงไทยส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการ ฯ มักจะมีความสัมพันธ์ทางใดทางหนึ่ง กล่าวคือ ถ้าไม่ได้เป็นญาติทางสายเลือด การแต่งงาน ก็จะเป็นคนในหมู่บ้านที่เคารพนับถือกันมานาน นอกจากนี้แล้วหมู่บ้านโคกเกตยังเป็นที่ตั้งศูนย์บริการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพรง ซึ่งหมู่บ้านโคกเกตจะทำให้เห็นภาพความสัมพันธ์ของชาวบ้านได้มากกว่าหมู่บ้านอื่น ๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ ตั้งแต่เริ่มแรก

บ้านโคกเกตมีอายุประมาณ 70 ปี พ.ศ. 2485 คำว่า “โคกเกต” เป็นการตั้งชื่อตามวัด แต่ก่อนชื่อ หมู่บ้านคลองขุดตากล่อม สาเหตุที่ชื่อนี้เพราะตากล่อมเป็นคนที่ขุดคลอง หลังจากนั้นมีการสร้างวัดโคกเกต เมื่อปี พ.ศ. 2440 จึงมีการเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านโคกเกต ส่วนทางตอนท้ายหมู่บ้านจะเรียกว่า “ คลองทางเกวียน ” ซึ่งแต่เดิมมีเกวียนเป็นจำนวนมาก (องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพรง , 2545 : 52)

ชาวบ้านในหมู่บ้าน โคกเกตส่วนใหญ่จะอพยพมาจากจังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากสภาพพื้นที่ของหมู่บ้านเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก มีทั้งพืช ผัก และปลาหลากหลายชนิด และมีอาชีพที่เก่าแก่คือ การทำน้ำตาลมะพร้าว แต่ปัจจุบันอาชีพทำน้ำตาลมะพร้าวได้ลดจำนวนลง

เนื่องจากแรงงานในพื้นที่ได้ออกขายแรงงานในเมืองเป็นจำนวนมาก ดังคำบอกเล่าของ คุณยายเกลี้ย ปานมา ชาวบ้านในหมู่บ้านที่เล่าให้ฟังว่า

“ในปัจจุบันนี้อาชีพทำน้ำตาลมะพร้าวของหมู่บ้านลดลงไปมาก เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่ไปทำงานในเมืองกันหมด” (เกลี้ย ปานมา, สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2549)

ปัจจุบันบ้านโคกเกตุ หมู่ 7 ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ที่สุด มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 293 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 1,736 คน เป็นชาย 827 คน เป็นหญิง 909 คน (สถานีอนามัยบ้านโคกเกตุ, 2548)

ที่ตั้ง และอาณาเขต

หมู่บ้านโคกเกตุ อยู่ห่างจากอำเภอเมือง 12 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตดังนี้ คือ

ทิศเหนือ มีอาณาเขตติดต่อกับบ้านอมรวดี หมู่ที่ 4 ระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร

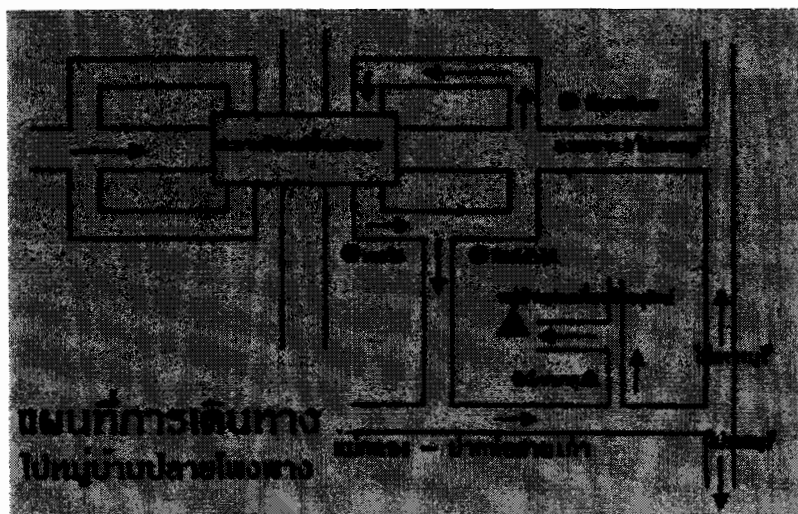
ทิศใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับบ้านคลองแขก หมู่ที่ 9 ระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร

ทิศตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับบ้านอมรวดี หมู่ที่ 4 และบ้านคลองขุดเล็ก หมู่ที่ 5 ระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก มีอาณาเขตติดต่อกับวัดสี่แยก หมู่ 8 ระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร (องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพงพาง, 2545 : 53)

เส้นทางคมนาคม

บ้านโคกเกตุ หมู่ 7 ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองอัมพวาเป็นระยะทาง 12 กิโลเมตร โดยถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3093 ถนน รพช.สส.3015 (บ้านโคกเกตุ – บ้านคลองขุดเล็ก) ถนนสายปลายคลองโคกเกตุ การคมนาคมของชาวบ้านไปยังหมู่บ้านใกล้เคียงส่วนมากจะนิยมใช้เรือเป็นยานพาหนะหลัก เพราะวิถีชีวิตที่สืบเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ถ้าเป็นการเดินทางในระยะไกลก็จะไปรถโดยสารสองแถว สายแม่กลอง – วัดโคกเกตุ โดยรถขาออกจะเริ่มตั้งแต่เวลา 06.00 – 18.30 น. จะไม่มีรถโดยสารสองแถวไปอำเภออัมพวา มีแต่ไปอำเภอเมือง ระยะทาง 12 กิโลเมตร ค่าโดยสารสำหรับผู้ใหญ่ 10 บาท และเด็กนักเรียน 5 บาท

ภาพที่ 4.10 แสดงแผนที่เดินทางไปบ้านโคกเกตุ

สำหรับผู้ที่ต้องการเดินทางไปกรุงเทพมหานคร จะต้องเดินทางไปท่าอากาศยาน บริเวณหลังตลาดชนวนซ์ เพื่อที่จะขึ้นรถปรับอากาศ ชั้น ปอ.2 สายกรุงเทพ - สมุทรสงคราม ปลายทางจะสิ้นสุดที่หมอชิตใหม่ จะมีรถออกทุกๆ 3 ชั่วโมง ค่าโดยสาร 60 บาท เริ่มตั้งแต่ 05.00 - 17.30 น. ใช้เวลาเดินทาง 3 ชั่วโมง สายกรุงเทพฯ - ดำเนินสะดวก ปอ.1 ปลายทาง สิ้นสุดที่สายใต้ใหม่ เริ่มตั้งแต่ 05.00 - 17.30 น. ค่าโดยสาร 75 บาท นอกจากนี้แล้วยังมีตัวแทน บริษัทรถตู้บริการรับ - ส่งผู้โดยสารที่จะเดินทางไปกรุงเทพมหานคร จอดรับผู้โดยสารบริเวณ ตรงข้ามลานจอดรถหน้าวัดหลวงพ่อบ้านแหลม ประตูเล็กข้างหน้า โดยจะส่งจุดจอดรถปลายทางที่ อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ คิดค่าโดยสารคนละ 60 บาท ถ้ารถตู้ที่จอดบริเวณลานจอดรถหน้าวัด หลวงพ่อบ้านแหลม จะเป็นสายมอริคิงส์ ปีนเกล้า - แม่กลอง เริ่มตั้งแต่เวลา 06.00 - 20.00 น. คิดค่าโดยสาร 50 บาท ซึ่งส่วนใหญ่นิยมใช้บริการนี้มากเพราะใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 1.30 ชั่วโมง จะออกจากจุดจอดรับผู้โดยสารเต็มหรือเกือบเต็ม ธุรกิจรถตู้เริ่มขึ้นเมื่อ 8 ปีที่ผ่านมา

สภาพภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของบ้านโคกเกตุโดยภาพรวมแล้วเป็นที่ราบลุ่มแบบขรุขระสวน ลักษณะของดินเป็นดินมหาชัย หรือเรียกว่าดินเหนียวระบบมหาชัย ซึ่งหมายความว่า ดินที่มีความ เค็มอยู่ตื้น และให้สอดคล้องกับพื้นที่ ดินมหาชัยเหมาะสมกับการปลูกส้มโอ มะพร้าว พุทรา ส่วนลิ้นจี่พอปลูกได้ ซึ่งในอดีตเคยปลูกข้าว มาในปัจจุบันปลูกได้แต่ไม่ค่อยดี (พื้นที่ที่ปลูกข้าว คือ บ้านวัดสี่แยก หมู่ 8 ที่แยกออกจากบ้านโคกเกตุ หมู่ 7) เนื่องจากสภาพของดิน และทางหน่วย

ราชการได้เข้ามาช่วยเหลือโดยการให้ปูนขาว เพื่อที่จะมาแก้ไขให้ดินเป็นกรด - ค่าง และพื้นที่บางส่วนจะเป็นที่ราบลุ่มดินร่วนปนทราย ซึ่งจะต้องปลูกต้นมะพร้าวก็ยังสามารถอยู่ได้ เพราะพื้นที่จะมีทั้งน้ำจืด และน้ำกร่อยสลับกัน เนื่องจากมีการทำประตูกั้นน้ำที่ตำบลบางหญ้าแพรก บ้านโคกเกตุมีพื้นที่ทั้งหมดที่มีผู้ถือครอง 1,750 ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร 1,623 ไร่ (ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบลปลายโพรงพาง , 2545)

สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของบ้านโคกเกตุ เนื่องจากสถานที่ตั้งอยู่ใกล้ทะเล จึงได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมทำให้อากาศค่อนข้างชุ่มชื้นอยู่เสมอ ฤดูหนาว ฤดูร้อนไม่จัด อุณหภูมิเฉลี่ย 27 องศาเซลเซียส ฤดูร้อน ประมาณเดือนมีนาคมถึงเมษายน ฤดูฝน ประมาณเดือนมิถุนายนถึงตุลาคม และฤดูหนาว เดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ (องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพรงพาง , 2545 : 55)

แหล่งน้ำ

บ้านโคกเกตุ มีแหล่งน้ำที่ใช้ในการอุปโภครวมทั้งใช้ในการเกษตรหลายแห่ง ซึ่งจะเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น แบ่งได้ดังนี้ คือ (องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพรงพาง , 2545 : 58)

(1) คลองโคกเกตุ

คลองโคกเกตุ เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญของชาวบ้านโคกเกตุ ซึ่งแต่เดิมมีชื่อว่าคลองชุกตากล่อม สาเหตุที่เรียกชื่อนี้ เพราะตากล่อมเป็นคนชุก ลักษณะของคลองจะเป็นเส้นตรงไปชนกับคลองโพรงพาง คลองที่มนุษย์เป็นคนสร้างขึ้นจะมีลักษณะแตกต่างจากคลองที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ คือ เป็นเส้นตรง ไม่คดเคี้ยว คลองโคกเกตุมีต้นน้ำตั้งแต่บ้านอมรวดี หมู่ 4 ไปจนถึงบ้านสี่แยก หมู่ 8 ชาวบ้านโคกเกตุใช้คลองนี้เป็นเส้นทางคมนาคมหลัก และใช้ในการทำเกษตรกรรม

ภาพที่ 4.11 สภาพคลอง โศกเกต ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญของชาวบ้าน โศกเกต

(2) คลองลำประโดง

คลองลำประโดง เป็นลำคลองเล็ก ๆ ที่แยกออกมาจากคลอง โศกเกต ซึ่งเกิดจากการขุดจากคนโบราณสมัยก่อน คลองลำประโดงในบ้าน โศกเกตมีทั้งหมด 4 ลำประโดง

ภาพที่ 4.12 สภาพคลองลำประโดง เป็นลำคลองเล็ก ๆ ที่แยกออกมาจากคลอง โศกเกต

แหล่งน้ำที่ใช้ในการบริโภค แหล่งน้ำที่ใช้ในการบริโภคของบ้านโคกเกต
มีระบบประปาหมู่บ้านโดยการเจาะน้ำบาดาล มาตั้งแต่ พ.ศ. 2540 คิดค่าบริการหน่วยละ 5 บาท
ประปาหมู่บ้านโคกเกต มี 4 แห่ง คือ (องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพงพาง , 2545 : 58)

1. หน้าองค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพงพาง ประเภทระบบประปามาตรฐาน ก
2. บริเวณรอยต่อกับบ้านวัดสี่แยก หมู่ 8 ประเภทระบบประปามาตรฐาน ก
3. โรงเรียนวัดโคกเกต ประเภทระบบประปามาตรฐาน ข
4. บริเวณหน้าหมู่บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ประเภทระบบประปามาตรฐาน ข

การเมืองการปกครองท้องถิ่น

บ้านโคกเกต หมู่ 7 เป็นหมู่บ้านที่ใหญ่ที่สุดในตำบลปลายโพงพางจนสามารถแยกพื้นที่
ออกเป็นบ้านวัดสี่แยก หมู่ 8 เมื่อ 40 ปีที่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามบ้านโคกเกตก็ยังมีพื้นที่มากที่สุด
การปกครองท้องถิ่นจะมีผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นกลุ่มคนที่คอยดูแลชาวบ้าน
ซึ่งผู้ใหญ่บ้านจะมีวาระการดำรงการงาน 5 ปี ซึ่งจะแตกต่างสมัยก่อนที่ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อมีอายุ 60 ปี
ก็ต้องเกษียณอายุพ้นจากตำแหน่ง ตั้งแต่การเกิดขึ้นของบ้าน โคกเกต เมื่อ พ.ศ. 2485 มาจนถึง
ปัจจุบัน มีผู้ใหญ่บ้านมาแล้วเป็นจำนวน 7 คน ดังนี้ คือ (องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพงพาง ,
2545 : 60)

1. สัมฤทธิ์ ชินวงศ์
2. หุ่น พวงสมบูรณ์
3. ประเสริฐ ยศวิปาน
4. แก้ว มณีศรีจันทร์
5. ธวัช บุญพัด
6. นิमित อินทหลวง
7. สุพรชัย ยกย่อง คนปัจจุบัน

ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานราชการ
เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพงพาง เป็นต้น กลุ่มคนกลุ่มนี้จะมีหน้าที่บริหารงานทางด้าน
การพัฒนาหมู่บ้าน , ดูแลกลุ่มต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้งดูแลความสงบเรียบร้อย

ประชากร

บ้านโคกเกตมีจำนวนครัวเรือนประชากรทั้งหมด 293 ครัวเรือน จากการสำรวจของ
อสม. ประจำหมู่บ้าน เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ทราบว่ามีประชากรทั้งหมด 1,736 คน

แยกเป็นชาย 827 คน หญิง 909 คน แบ่งเป็นวัยแรงงาน คือบุคคลที่มีอายุอยู่ในช่วง 15 – 59 ปี จำนวน 1,128 คน คิดเป็นร้อยละ 64.97 บุคคลที่มีอายุอยู่ในช่วงต่ำกว่าวัยแรงงาน คือ แรกเกิด 14 ปี มีจำนวน 381 คน คิดเป็นร้อยละ 21.94 และวัยชรา คือ บุคคลที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 13.07 (สถานีอนามัยบ้านโคกเกตุ , 2548)

การอพยพแรงงาน

ชาวบ้านโคกเกตุจะมีการอพยพแรงงานไปทำงานนอกหมู่บ้าน ในลักษณะชั่วคราว และถาวรกล่าวคือ ลักษณะชั่วคราว เช่น การออกไปรับจ้าง ขึ้นคันมะพร้าว และทำงานโรงงาน ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร และราชบุรี ซึ่งเป็นเขตอุตสาหกรรมมหาชัย จะมีโรงงานขนาดใหญ่จำนวนมาก เช่น โรงงานเครือเจริญโภคภัณฑ์ โรงงานอาหารกระป๋อง ฯลฯ การออกไปทำงานในโรงงานในเขตพื้นที่ใกล้เคียงมีระยะทางที่ใกล้ จึงทำให้เดินทางไปกลับได้ โดยที่มีรถบัส 6 ล้อ ขนาดใหญ่ และสองแถว จะรับ – ส่ง ที่หน้าปากทางเข้าวัดโคกเกตุ ริมถนนสมุทรสงคราม – ปากท่อ ส่วนการอพยพแรงงานถาวร คือ การเดินทางเข้าไปทำงานเป็นลูกจ้างบริษัทในกรุงเทพมหานคร จะเดินทางกลับมาเฉพาะวันหยุด หรือวันนักขัตฤกษ์ คุณป้ามะลิ ยศวิปาน ชาวบ้านในหมู่บ้านเล่าให้ฟังเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

“ชาวบ้านในหมู่บ้านออกไปทำงานกันหลายพื้นที่ บ้างก็ไปทำงานในจังหวัดใกล้ ๆ เช่น ราชบุรีบ้าง บางคนก็ไปทำงานไกลถึงกรุงเทพฯ นาน ๆ ถึงจะกลับ” (มะลิ ยศวิปาน , สัมภาษณ์ , 22 มกราคม 2549)

ระบบการแลกเปลี่ยน

ชาวบ้านโคกเกตุ ในอดีตมีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบ การแลกเปลี่ยนสิ่งของต่อสิ่งของ โดยที่นำสิ่งของที่ตนเองมีอยู่จำพวกผลไม้ เช่น มะพร้าว ส้มโอ นำไปแลกของทะเลที่ตลาดนัดคลองโคน เดินทางใช้เรือเป็นยานพาหนะหลัก ซึ่งปัจจุบันคือบริเวณ ที่คิดว่า “ไปนัค” โดยจะมีการกำหนดวันแรม วันคำชาวบ้านจะเป็นผู้ที่กำหนดขึ้นเอง ก็นำสินค้า ไปแลกเปลี่ยนกันเหมือนกับตลาดคลองโคน สินค้าที่ได้จะเป็น กะทิ หน่อไม้คอง เป็นต้น ความเจริญมากขึ้นระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนไป ซึ่งให้คุณค่ากับเงิน ประกอบกับเริ่มมีพ่อค้าเดินทางเข้ามาในหมู่บ้านเพื่อที่จะมารับซื้อน้ำตาลมะพร้าว ระบบการแลกเปลี่ยนจากสิ่งของต่อสิ่งของ มาเป็นการใช้เงินมาเป็นสื่อกลาง ซึ่งคุณลุงชูพงษ์ เนตรประไพ ชาวบ้านในหมู่บ้านเล่าให้ฟัง เกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

“เมื่อก่อนชาวบ้านขาดเหลืออะไร ก็จะนำสิ่งของพวกผลผลิตของตัวเองที่เหลือใช้เหลือกินไปแลกกับสิ่งของที่ตนเองขาดหรือไม่มี โดยไม่ต้องมีการใช้เงินเลย ผิดกับปัจจุบันที่ถ้าอยากได้อะไรก็ต้องใช้เงินแลกหามา” (ชูพงษ์ เนตรประไพโร, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2549)

การใช้แรงงาน

ชาวบ้านโคกเกตุจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก คือ การทำสวนมะพร้าว ส้มโอ โดยอาศัยแรงงานภายในครัวเรือนเป็นหลัก ซึ่งมักจะเป็นคนที่อยู่ในวัยกลางคน และสูงอายุ เพราะปัจจุบันคนหนุ่มสาวส่วนมากจะเดินทางไปศึกษาต่อในกรุงเทพมหานคร และบริเวณจังหวัดใกล้เคียง และเดินทางไปขายแรงงานในเขตอุตสาหกรรมมหาชัย และจังหวัดราชบุรีจึงทำให้การใช้แรงงานจะเป็นพ่อ แม่ ปู่ย่า ตายาย ที่มีอายุมากเป็นคนทำสวนมะพร้าว และการทำน้ำตาลมะพร้าว ซึ่งถือว่าเป็นอาชีพหลักของคนในสมัยก่อนมีจำนวนลดลง คนหนุ่มสาวไม่มีประสบการณ์ในการขึ้นต้นมะพร้าว เนื่องจากต้นมะพร้าวสูงขึ้นมาก เมื่อไม่มีคนหนุ่มสาวในครอบครัวที่จะทำเกษตรกรรมก็เกิดการจ้างงานคนนอกครอบครัวจะเป็นการจ้างงานชั่วคราว เช่น การขายหญ้า การขึ้นต้นมะพร้าว เป็นต้น ดังคำบอกเล่าของคุณยายเกลี้ย ปานมา ชาวบ้านในหมู่บ้านเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

“สมัยนี้ลูกหลานโดยเฉพาะ คนหนุ่มคนสาวทำเกษตรกันไม่เป็นแล้ว ต้องจ้างคนอื่นมาทำ” (เกลี้ย ปานมา, สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2549)

อาชีพ

อาชีพของชาวบ้านโคกเกตุ คือ การทำสวน ส่วนอาชีพรองคือ อาชีพรับจ้าง และค้าขาย

1) การทำสวน

การทำสวนมะพร้าว เป็นอาชีพหลักของชาวบ้านโคกเกตุแทบทุกหลังคาเรือน โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีการปลูกต้นมะพร้าวตั้งแต่บรรพบุรุษ มะพร้าวเป็นผลไม้ที่ไม่ต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่เหมือนกับผลไม้ชนิดอื่น สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี ชาวบ้านนิยมปลูกมะพร้าวเพื่อขายซึ่งในปัจจุบันจะมีคนที่ทำน้ำมะพร้าวลดลง เนื่องจากไม่มีคนขึ้นมะพร้าวจึงหันมาปลูกมะพร้าวขายโดยจะขายเป็นมะพร้าวขาว ซึ่งเป็นมะพร้าวที่แก่ เมื่อกะเทาะกะลาออกมาแล้วปอกผิวจะปลอกมะพร้าวขาวไปโรงงานเพื่อแปรรูปอีกทีหนึ่ง แล้วมะพร้าวดำ จะเป็นมะพร้าวที่กะเทาะแต่ไม่ขูดผิวมะพร้าว แต่ในอดีตผลพลอยได้จากการแปรรูปมะพร้าว คือ การทำน้ำตาลมะพร้าว

ซึ่งเป็นอาชีพที่สร้างรายได้อย่างมากให้กับชาวบ้านในสมัยก่อน โดยที่ปลูกมะพร้าวแล้วจะตัดจั่นมะพร้าวให้น้ำตาลใสออกจากจั่นมะพร้าว หลังจากนั้นนำน้ำตาลใสมาผ่านกรรมวิธีแบบโบราณจนได้น้ำตาลมะพร้าว และคุณป้าประภา บุญพิศ ชาวบ้านในหมู่บ้านได้บอกเล่าเสริมเกี่ยวกับเรื่องการทำสวนเพิ่มอีกว่า

“นอกจากการทำสวนมะพร้าวแล้ว ในหมู่บ้านยังมีการทำสวนส้มโอ โดยจะทำการปลูกส้มโอในร่องสวน ส้มโอที่ปลูกที่บ้านโคกเกตุจะนิยมพันธุ์ขาวใหญ่ จะให้ผลผลิตดีในช่วงเดือน มีนาคม – พฤษภาคม แล้วนำมาวางขายเป็น กิโลละ 17 – 19 บาท ถ้าหากบ้านใดเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านทรงไทยปลายโพรงพาง ก็จะนำมาวางขายหน้าบ้านเพื่อขายให้แก่นักท่องเที่ยว จะขาย 3 ลูก 100 บาท เป็นการสร้างรายได้อีกทางหนึ่ง”(ประภา บุญพิศ, สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2549)

2) อาชีพรับจ้าง

อาชีพรับจ้างทั่วไปของชาวบ้านโคกเกตุ จะมีไม่มากเพราะแต่ละคนจะทำสวนของตนเอง หากเกิดการจ้างงานขึ้นอยู่กับขนาดของสวนที่มีขนาดใหญ่ และสมาชิกในครอบครัวมีการอพยพแรงงานไปทำงานในเขตอุตสาหกรรมมหาชัย การรับจ้างที่เกิดขึ้นที่บ้านโคกเกตุคือ การรับจ้างค้ายุ้ง จะได้วันละ 200 บาท และการรับจ้างล้างปีปน้ำตาลมะพร้าวได้ปีละ 1 บาท

3) การค้าขาย

อาชีพการค้าขายเป็นอาชีพที่เกิดขึ้นมาหลังจากมีผลผลิตออกสู่ตลาด เจ้าของสวนหรือชาวบ้านก็ต้องทำการค้าขาย จะมีส่วนหนึ่งที่มีอาชีพค้าขายทุกวันพุธ ชาวบ้านโคกเกตุจะมีตลาดนัดบริเวณหน้าวัดโคกเกตุ หรือเรียกว่า “นัดโคกเกตุ” แต่ละคนจะนำของที่ตนมีอยู่มาขาย เช่น บางบ้านทำน้ำตาลมะพร้าว ทำขนมไทย หรือผลไม้ที่จะนำมาขายกันที่นัด ซึ่งชาวบ้านโคกเกตุ จะไม่ไปค้าขายที่ตลาดนัดอื่นนอกจากวัดโคกเกตุทีเดียว

สาธารณูปโภค

1) เส้นทางคมนาคม สายหลัก คือ ถนนสมุทรสงคราม - ปากท่อ (สายเก่า) ทางหลวงหมายเลข 3098 และถนน รพช. สส. 3051 (บ้านโคกเกตุ – บ้านคลองขุดเล็ก) ซึ่งใช้เป็นเส้นทางหลักในการติดต่อกับอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม

สมัยก่อนชาวบ้านจะเดินทางไปทุกสถานที่จะใช้เรือเป็นยานพาหนะหลัก โดยที่บ้านแต่ละหลังจะตั้งอยู่ริมคลองพอมีการทำถนนจึงทำให้การคมนาคมสะดวกสบาย แต่การเปลี่ยนแปลงก็ไม่เกิดขึ้นมาก ชาวบ้านนั่งรถยนต์ รถเมล์ ส่วนเรือก็ยังคงเป็นยานพาหนะที่ทุกบ้านใช้ในปัจจุบันก็ยังมีอยู่ จะเป็นเรือที่มีขนาดเล็ก เรียกว่าเรืออือบค และเรือติดเครื่องยนต์ ซึ่งจะใช้รับ – ส่งนักเรียน และบรรทุกน้ำตาลมะพร้าว และผลไม้ออกจากสวนเพื่อ ไปขาย (องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพงพาง , 2545 : 62)

ภาพที่ 4.13 แสดงการเดินทางของชาวบ้านที่ยังใช้เรือเป็นยานพาหนะหลัก

2) ไฟฟ้า บ้านโคกเกตเริ่มมีไฟฟ้าเอกชน เมื่อปี พ.ศ. 2520 และปี พ.ศ. 2523 มีไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นผู้ดำเนินการติดตั้ง ปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน ในอดีตชาวบ้านจะใช้ฟืน ถ่าน หรือตะเกียงน้ำมัน ให้แสงสว่าง ตะเกียงน้ำมันก็ยังมีเหลืออยู่เวลาที่ชาวบ้านออกเดินทางตอนกลางคืนโดยที่ใช้เรือ ไม่ว่าจะออกไปหากุ้ง ตกปลา ก็จะมีตะเกียงน้ำมันวางอยู่ที่หัวเรือ เมื่อมีไฟฟ้าเข้ามาชาวบ้านมีความสะดวกสบายมากขึ้น ส่งผลต่อการประกอบอาชีพ เช่น การทำน้ำตาลมะพร้าว จากเดิมใช้ตุ้มเป็นเครื่องมือที่ต้มน้ำตาลเปลี่ยนมาเป็นใช้มอเตอร์ไฟฟ้ามาช่วยทำให้รวดเร็วขึ้น(องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพงพาง, 2545 : 63)

3) เครื่องใช้ไฟฟ้า ตั้งแต่มีไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้านชาวบ้านได้นำเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น โทรทัศน์ วิทยุ เตารีด เครื่องซักผ้า ตู้เย็น บางบ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพางมีความทันสมัยมากนำเครื่องปรับอากาศติดตั้งที่บ้าน มาช่วยเพิ่มความสะดวกความสบายในการดำเนินชีวิตแต่ละวัน และต้อนรับนักท่องเที่ยว เครื่องใช้ไฟฟ้าหลัก ๆ ของชาวบ้านโคกเกตุมีแทบทุกหลังคาเรือน

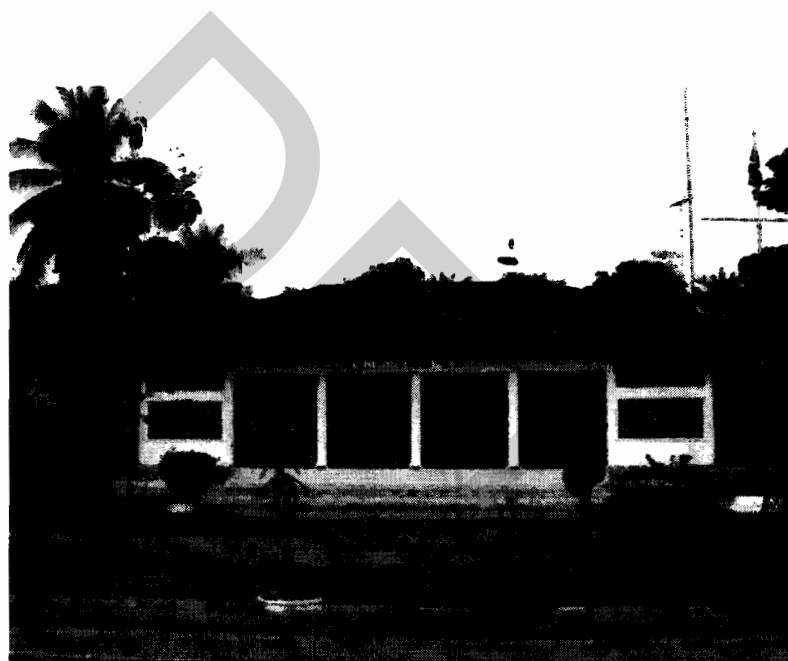
4) หอกระจายข่าว สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 7 ใช้ในการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร หรือเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านเพื่อให้ชาวบ้านได้รับรู้อย่างทั่วถึง

ภาพที่ 4.14 หอกระจายข่าวของหมู่บ้านใช้ในการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร หรือเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน

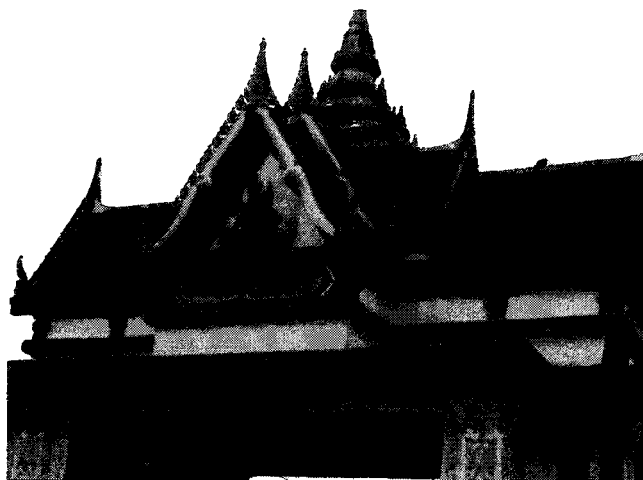
5) ศาลา ศาลาที่ใช้เป็นที่นัดพบ หรือมีการประชุมของหมู่บ้าน คือ ศาลาเฉลิมพระเกียรติ สร้างขึ้น พ.ศ. 2539 ซึ่งศาลาอยู่ติดกับองค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพงพาง เป็นศาลาประชุมได้ถึง 100 คน ถึงแม้จะไม่มีการประชุมจะมีชาวบ้านมานั่งจับกลุ่มคุยกัน และบนศาลาเฉลิมพระเกียรติจะมีศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีชุมชนด้วย ดังคำบอกเล่าของคุณลุงสมพงษ์ เมืองรมณ์ ชาวบ้านในหมู่บ้านที่ได้เล่าว่า

“ศาลาเฉลิมพระเกียรติเป็นที่ประชุมของหมู่บ้าน ถ้าวันไหน ไม่มีการประชุมก็จะมีชาวบ้านมานั่งคุยกัน” (สมพงษ์ เมืองรมณ์ , สัมภาษณ์ , 22 มกราคม 2549)

ภาพที่ 4.15 ศาลาเฉลิมพระเกียรติซึ่งเป็นที่ประชุมของหมู่บ้าน

6) วัด โศกเกต ชาวบ้าน บ้าน โศกเกตนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 99.7 วัดที่เป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน คือ วัด โศกเกต ซึ่งจะตั้งอยู่ใกล้บริเวณหมู่บ้าน และอยู่ตรงข้ามกับองค์การบริหารส่วนตำบล และสถานีอนามัยวัด โศกเกต ชาวบ้านจะมาทำบุญที่วัดตามวันสำคัญทางศาสนา และจัดงานศพของคนในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะมาทางเรือหรือเดินถ้าหากมาทางเรือ บริเวณท่าหน้าหน้าวัดซึ่งมีบริเวณที่เพียงพอสำหรับชาวบ้าน (องค์การบริหารส่วนตำบล ปลายโพงพาง , 2545 : 64)

ภาพที่ 4.16 วัดโคกเกตุซึ่งเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน

7) สถานีอนามัย สถานีอนามัยตั้งอยู่บนเขตรรณีสงฆ์วัดโคกเกตุ หมู่ 7 ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม สถานีอนามัยหลังเดิมสร้างขึ้นเมื่อปี 2525 โดยได้รับการอนุเคราะห์สร้างให้โดยพระครูสังวรานุโยค เจ้าอาวาสวัดโคกเกตุได้เปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2525 ต่อมาในปี 2542 ได้รับงบประมาณเป็นเงิน 1,800,000 บาท เพื่อสร้างเป็นสถานีอนามัยขนาดทั่วไป และได้สร้างแล้วเสร็จ เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 จำนวนบ้านพักเจ้าหน้าที่ ได้รับงบประมาณให้ก่อสร้างบ้านพักระดับ 1 จำนวน 1 หลัง เมื่อ พ.ศ. 2528 พื้นที่ที่รับผิดชอบ 3 หมู่บ้าน จำนวน 712 หลังคาเรือน ประชาชนรวม 4,024 คน ดังนี้ (สถานีอนามัยบ้านโคกเกตุ , 2548)

ภาพที่ 4.17 สถานีอนามัยของหมู่บ้าน

8) ร้านค้า ร้านค้าภายในหมู่บ้าน มีร้านค้าจำนวน 10 ร้าน ซึ่งจะขายสินค้าที่มีลักษณะเหมือน ๆ กัน เป็นร้านค้าขายของชำ และเป็นสินค้าที่มีความจำเป็นในครัวเรือน เช่น ข้าวสาร น้ำปลา พริก เป็นต้น ร้านค้าที่เปิดภายในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่แล้วจะมีการขายอาหารด้วย จำพวกก๋วยเตี๋ยวจะเป็นก๋วยเตี๋ยวหมูน้ำแดง ชามละ 10 บาท แล้วอาหารตามสั่งจานละ 15 บาท ถ้าหากร้านใดไม่ขายอาหารก็จะมีเรือขายก๋วยเตี๋ยวมาจอดบริเวณหน้าร้านเป็นประจำ ส่วนร้านขายของสดจะไม่มี ถ้ามีจะมีแม่ค้าพายเรือขายอาหารสดจากหมู่บ้านอื่น และมีตลาดนัดทุกวันพุธที่บริเวณหน้าวัดโคกเกตุ โดยจะมีพ่อค้า แม่ค้านำของสด เช่น ผัก ผลไม้ เนื้อหมู เนื้อปลา กุ้ง และปลาหมึกสดมาขายเป็นจำนวนมาก และยังมีตัวแทนจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค เช่น สบู่ ยาสีฟัน จากโรงงานมาขายทุกวันพุธ (องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพรงพาง , 2545 : 64)

ภาพที่ 4.18 ร้านค้าขายของชำภายในหมู่บ้านมีสินค้าที่มีความจำเป็นในครัวเรือน

9) โทรศัพท โทรศัพทที่มีที่บ้านโคกเกตุจะเป็นโทรศัพทสาธารณะ ติดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2539 เป็นโทรศัพทขององค์การโทรศัพทแห่งประเทศไทย จำนวน 3 คู่ และโทรศัพทติดตามบ้านเรือน ถ้าหากเจ้าของต้องการติดสามารถแจ้งกับองค์การโทรศัพทแห่งประเทศไทยที่อำเภอเมืองได้ อัตราค่าบริการเหมือนกับโทรศัพททั่วไป (องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพรงพาง , 2545 : 65)

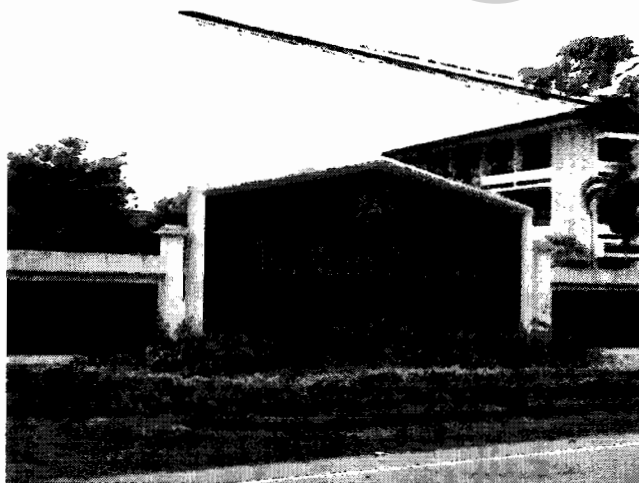
ครอบครัว และเครือญาติ

ครอบครัวของชาวบ้านโคกเกต จะเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยว แต่ละบ้านจะมีพ่อแม่ และบุตรเท่านั้น ส่วนผู้เฒ่าวัยชรา ปู่ย่า ตายายนั้นส่วนมากจะมีบ้านบริเวณติดกัน ไปมาหาสู่กันได้ ตลอดเวลา ขนาดครอบครัวของบ้านโคกเกตจำนวนมากที่สุดจะไม่เกิน 8 คน จะไม่มีกฏเกณฑ์ เกี่ยวกับการครองเรือนว่าเขยหรือสะใภ้เข้าบ้าน มีแต่เพียงถ้าหากแต่งงานออกไปจะมีบ้านอยู่บริเวณ ใกล้เคียงกันจึงทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดี เช่นการช่วยเหลือแบ่งปัน การโอบอ้อมอารี ดั่งคำบอกเล่าของคุณยายเกลี้ย ปานมา ชาวบ้านในหมู่บ้านเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

“ชาวบ้านในหมู่บ้านจะรู้จักกันหมด เพราะส่วนใหญ่เป็นญาติกัน บ้านก็อยู่ใกล้ ๆ กัน”
(เกลี้ย ปานมา, สัมภาษณ์ , 22 มกราคม 2549)

การศึกษา

บ้านโคกเกตมีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน คือ โรงเรียนวัดโคกเกต (โรงเรียนขยายโอกาส) เมื่อก่อนชื่อ โรงเรียนเสริม สมบูรณ์วงศ์ ซึ่งนายเสริม ยศวิปาน เป็นผู้บริจาคเงินสร้างโรงเรียน ผู้ใหญ่ผู้ พงษ์สมบูรณ์ และหลวงพ่อดวงค์ ก็เป็นบุคคลที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างโรงเรียน เลยนำพยางค์ของแต่ละคนมารวมกันจนกลายเป็นโรงเรียนเสริม สมบูรณ์วงศ์ แต่พอสร้าง วัดโคกเกตเลยเปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็นโรงเรียนโคกเกต ปัจจุบันเป็นโรงเรียนที่เปิดสอน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นโรงเรียนมัธยมขยายโอกาสแห่งเดียว ในตำบลปลายโพงพาง มีนักเรียนทั้งหมด 537 คน (โรงเรียนวัดโคกเกต, 2548)

ภาพที่ 4.19 โรงเรียนวัดโคกเกตซึ่งเป็นโรงเรียนประจำหมู่บ้าน

สาธารณสุข

การรักษาพยาบาลของชาวบ้านโคกเกตุ หากมีอาการไม่หนัก เจ็บป่วยธรรมดา ก็จะไปรักษาที่สถานอนามัยปลายโพงพาง ซึ่งตั้งอยู่กับองค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพงพาง การเดินทางสะดวก แต่ถ้าหากมีอาการหนัก ต้องอาศัยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ และเครื่องมือแพทย์ ที่ทันสมัยชาวบ้านจะต้องเดินทางไปรักษาที่โรงพยาบาลอัมพวาอยู่ที่ตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และโรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม การไปรักษาที่สถานอนามัยโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ส่วนโรงพยาบาลอัมพวา และโรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ชาวบ้านสามารถใช้บัตรประกันสุขภาพ (30 บาทรักษาทุกโรค) การรักษาของชาวบ้านนอกจากจะรักษาโดยแพทย์ปัจจุบันแล้วก็ยังมีการรักษาโดยแพทย์แผนโบราณ ที่วัดโคกเกตุ จะเป็นการรักษาด้วยสมุนไพร และน้ำมันดีจากเจ้าอาวาส โดยจะรักษาโรคทั่วไปที่แพทย์ปัจจุบันรักษาไม่หาย เช่น โรคอัมพฤกษ์ (สถานอนามัยบ้านโคกเกตุ , 2548)

ศาสนา และความเชื่อ

วัดโคกเกตุตั้งอยู่ริมคลองขุดตากล่อม หมู่ที่ 7 ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้สร้างวัดโคกเกตุบุญศิริณี พระอธิการบุญมี สายทอง ได้มาริเริ่มสร้างขึ้นเป็นสำนักสงฆ์ เมื่อ พ.ศ. 2440 ได้ขออนุญาต วิ สุง คาม สีมา และผูกพันชสีมา พระอุโบสถ เมื่อปี พ.ศ. 2445 (เป็นอุโบสถหลังแรก) ซึ่งคุณลุงสมพงษ์ เมืองรมณ์ ชาวบ้านในหมู่บ้านได้บอกเล่าเสริมเกี่ยวกับเรื่องวัดโคกเกตุนี้ว่า

“ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีเจ้าอาวาสมาแล้ว 5 รูป ก็ตั้งแต่พระอธิการบุญมี สายทอง พระอธิการถึก เอี่ยมสะอาด พระอธิการวงศ์ พุทธศิริ พระครูสมุห์บุญนาค อธิโต และเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันคือ พระครูใบฎีกาช่อ ปญญาทีโป และในปัจจุบันวัดโคกเกตุมีพระภิกษุ และสามเณรจำพรรษา 22 รูป” (สมพงษ์ เมืองรมณ์ , สัมภาษณ์ , 22 มกราคม 2549)

ความเชื่อของชาวบ้านวัดโคกเกตุจะมีความเชื่อเรื่องของผีบ้านผีเรือนเท่านั้น จะไม่มีความเชื่อเรื่องอื่น ๆ เพราะเนื่องมาจากชาวบ้านโคกเกตุได้รับความเจริญมา และที่ตั้งหมู่บ้านอยู่ใกล้เมืองจึงทำให้ไม่มีความเชื่อเรื่องงมงาย (สภาวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม , 2545 : 89)

ประเพณี

ชาวบ้าน บ้านโคกเกตุมีประเพณีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกับประเพณีของภาคกลาง เช่น พิธีการแต่งงาน พิธีขึ้นบ้านใหม่ พิธีบวชนาค พิธีโกนจุก และงานพิธีสำคัญทางศาสนา ประเพณีที่สำคัญของจังหวัดสมุทรสงครามมีประเพณีที่สำคัญอยู่หลายอย่าง เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีถวายสลากภัตต์ ประเพณีแห่เทียนประจําพรรษา ประเพณีตักบาตรเทโว ทำบุญสารทไทย ประเพณีชักพระ และประเพณีลอยกระทง นอกจากนี้ยังมีประเพณีทางศาสนาที่ชาวบ้านยึดถือปฏิบัติ เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา ประเพณีนมัสการรอยพระพุทธรูปบาทตามที่วัดต่าง ๆ ที่มีรอยพระบาทจำลอง ประเพณีทอดกฐิน และทอดผ้าป่า เป็นต้น (สภาวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม , 2545 : 90)

ภาพที่ 4.20 แสดงประเพณีวัฒนธรรมการตักบาตรพระทางเรือยามเช้าของชาวบ้าน โคกเกตุ

การนำเสนอผลการวิจัยในส่วนของประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านปลายโพงพงตั้งแต่เริ่มต้นการก่อตั้งเป็นตำบลปลายโพงพงจนถึงปัจจุบันจะช่วยทำให้มองเห็นภาพรวม และง่ายต่อการทำความเข้าใจในการนำเสนอผลการวิจัยในตอนอื่นๆ โดยเฉพาะในเรื่องของปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพง ซึ่งจะนำเสนอในตอนต่อไป

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพาง

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูล ด้วยการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ทำให้ผู้วิจัยพบว่า มีปัจจัยอยู่ 2 ปัจจัยด้วยกัน ที่นำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง คือปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในของหมู่บ้าน ซึ่งคุณธวัช บุญพัค อดีตกำนันตำบลปลายโพงพาง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“ปัจจัยต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญ ที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน จะว่าไป ก็จะประกอบไปด้วย 2 ปัจจัยด้วยกัน ก็คือ ปัจจัยแรกจะเป็นการช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกต่าง ๆ ที่เข้ามาช่วยหมู่บ้านของเรา และปัจจัยอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กัน ก็คือ ปัจจัยจากภายในหมู่บ้านของพวกเราเอง ที่มีความสำคัญ” (ธวัช บุญพัค, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2548)

2.1 ปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยที่เป็นบริบท (สิ่งแวดล้อม) ภายนอกของหมู่บ้าน ที่มีความสำคัญในการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จได้ มีดังนี้

- 2.1.1 นโยบายของกรมการพัฒนาชุมชน
- 2.1.2 นโยบายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
- 2.1.3 การส่งเสริมจากสื่อมวลชน

2.1.1 นโยบายของกรมการพัฒนาชุมชน

ในปี พ.ศ. 2540 รัฐบาลได้มีนโยบายแก้ปัญหา และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมใน 49 จังหวัด ซึ่งทางรัฐบาลได้ระบุว่าเป็นอุปสรรคในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประกอบกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลจึงกำหนดให้มีการรณรงค์

ปีการท่องเที่ยวไทย 2541-2542 (Amazing Thailand 1998-1999) เพื่อดึงเงินตราต่างประเทศ และสร้างเสริมรายได้ให้แก่ประชาชน ตามคำขวัญ “ไทยช่วยไทย กินของไทย ใช้ของไทย เที่ยวเมืองไทย ร่วมใจประหยัด” นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญ ในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม

กรมการพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย จึงได้มีการ คอบสนองนโยบายรัฐบาลในการพัฒนา และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนปีท่องเที่ยวไทย จึงได้มีนโยบายจัดทำโครงการ “หมู่บ้านท่องเที่ยว” ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 โดยเน้นการส่งเสริม หมู่บ้านที่มีความพร้อมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้าไปสัมผัส โดยนำเอาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน หรือละแวกใกล้เคียงมาเป็นจุดขาย จัดให้มีการท่องเที่ยว แบบธรรมชาติ หรือที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” ขึ้นมา

สำนักงานพัฒนาจังหวัดสมุทรสงครามจึงได้กระตุ้นให้องค์กรประชาชนต่าง ๆ ให้ตระหนักถึงศักยภาพของหมู่บ้านตำบลในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และใช้เป็นยุทธวิธี ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และเสริมสร้างรายได้ของครอบครัว ชุมชน ด้วยศักยภาพของตำบลปลายโพงทางที่มีทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต และวัฒนธรรม ในหมู่บ้านที่เอื้อประ โยชน์ผนวกกับพลังการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านที่มีความพร้อม มากที่สุดในการส่งเสริมให้กลายเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ภาพที่ 4.21 สำนักงานพัฒนาจังหวัดสมุทรสงครามที่มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของหมู่บ้าน

หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางก็เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่กรมการพัฒนาชุมชน มีนโยบายในการส่งเสริมให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยได้มีการจัดส่งเจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชนของทางจังหวัดสมุทรสงครามเข้าไปดูแลดำเนินการตั้งแต่เริ่มแรกโดยมีนโยบายที่เน้นให้ทางหมู่บ้านมีการดำเนินงานด้วยตนเอง และมีการสนับสนุนส่งเสริมในการร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ไข และร่วมกันวางแผน ระหว่างเจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชนกับชาวบ้านในหมู่บ้านอยู่อย่างตลอดเวลา ซึ่งคุณสุพร โรจนานนท์ หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริม และพัฒนา สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“นโยบายของกรมการพัฒนาชุมชนของเราได้เข้ามาช่วยเหลือการท่องเที่ยวของหมู่บ้านตั้งแต่เริ่มแรก โดยได้มีการจัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปให้ความช่วยเหลือ โดยเน้นในเรื่องของการส่งเสริมอาชีพ รายได้ ของหมู่บ้านให้พึ่งตนเองได้ และเน้นให้ทางหมู่บ้านมีการดำเนินการด้วยตนเองโดยมีการส่งเสริมในการร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ไข และร่วมกันวางแผน ไปพร้อม ๆ กับทางหมู่บ้าน ทำให้หมู่บ้านยืนด้วยตนเองได้” (สุพร โรจนานนท์, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2549)

ภาพที่ 4.22 เจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงครามที่มีบทบาทในการช่วยเหลือส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านกำลังให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัย

นอกจากนโยบายที่เน้นให้ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวมีการดำเนินงานด้วยตนเองแล้ว ทางกรมพัฒนาชุมชน ยังได้มีนโยบายในการช่วยส่งเสริมในเรื่องของงบประมาณให้กับทางหมู่บ้าน

โดยจะคอยช่วยประสานทางงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่พร้อมให้การช่วยเหลือ ซึ่งคุณสุพร โรจนานนท์ หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนา สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“นอกจากจะเข้าไปช่วยดูแลดำเนินงานกันทุกชั้นตอนแล้ว เรายังมีนโยบายเข้าไปช่วยเหลือดูแลในเรื่องของงบประมาณ โดยกรมของเราไม่ได้มีงบประมาณช่วยเหลือเต็มเม็ดเต็มหน่วย แต่เราใช้วิธีการประสานทางงบประมาณจากทางหน่วยงานอื่น ๆ ที่เข้าพร้อมให้ความช่วยเหลือ” (สุพร โรจนานนท์, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2549)

2.1.2 นโยบายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานของรัฐ ที่ทำหน้าที่กำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวในระดับประเทศ และภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพลักษณ์ในด้านการส่งเสริมการตลาดประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว จะเห็นได้จากนโยบายหลักของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ได้ให้ไว้ ทั้ง 8 ประการ ดังนี้

1. ส่งเสริม ชักจูงให้นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเดินทางมาสู่ประเทศไทยเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ เข้าเพิ่มพูนเศรษฐกิจส่วนรวมโดยริบคว่น
2. ขยายแหล่งท่องเที่ยวให้กระจายไปในท้องถิ่น เพื่อเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้ถึงประชากรในทุกภูมิภาค
3. อนุรักษ์ และฟื้นฟูสมบัติวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของไทยไว้ด้วยดีที่สุด
4. พัฒนาล้ำอำนวยความสะดวก และบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดี เพื่อสร้างความประทับใจ ให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนให้มากขึ้น
5. เพื่อความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศให้สามารถเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางต่าง ๆ ในประเทศไทย ด้วยความมั่นใจในความปลอดภัยของร่างกาย และทรัพย์สินของตน และหมู่คณะ
6. ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยภายในประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อย และเยาวชน เพื่อเป็นการเพิ่มสวัสดิการด้านการท่องเที่ยวแก่คนไทย
7. เสริมกำลังคน ที่เป็นคนไทยเข้าทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มากที่สุด

8. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอันเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

จากนโยบายหลักทั้ง 8 ประการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จะพบว่ามีนโยบายที่ชัดเจนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ถึง 3 นโยบายด้วยกัน คือ

นโยบายข้อ 2 ขยายแหล่งท่องเที่ยวให้กระจายในท้องถิ่นเพื่อเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้ถึงประชากรในทุกภูมิภาค

นโยบายข้อ 3 อนุรักษ์ และฟื้นฟูสมบัติวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของไทยไว้ด้วยดีที่สุด

นโยบายข้อ 8 ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอันเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

จากนโยบายของทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่มีความชัดเจนในเรื่องของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำให้หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 1 ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการดูแลการท่องเที่ยวของทางจังหวัดสมุทรสงคราม โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 1 ได้เข้ามาช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านตั้งแต่เริ่มการเปิดตัวเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยได้บรรจุให้หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ซึ่งมีการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์เป็นหนึ่งในสินค้าทางการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนการตลาดมาไม่น้อยกว่า 5 ปี คุณสมบัติ พรหมจารีย์ เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 1 ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“นโยบายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้ความสำคัญกับหมู่บ้านปลายโพงพางมาตลอดหลาย ๆ ปีที่ผ่านมา มีการส่งเสริมนับตั้งแต่การเปิดตัวของหมู่บ้านท่องเที่ยวให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ก็คือทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้บรรจุให้หมู่บ้านปลายโพงพาง หรือกิจกรรมโฮมสเตย์เป็นหนึ่งในสินค้าทางการท่องเที่ยวของทางสำนักงาน ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนการตลาดมาไม่ต่ำกว่า 5 ปีแล้ว ซึ่งเป็นสินค้าที่เราให้ความสนใจเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาช่วยกันมาตั้งแต่เริ่ม” (สมบัติ พรหมจารีย์, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2549)

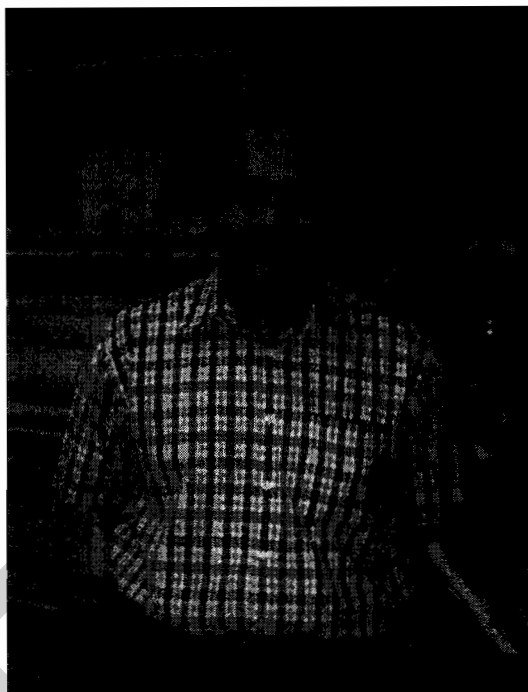

ภาพที่ 4.23 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 1 ที่มื่นโยบายนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้าน

นอกจากการได้เข้ามาช่วยส่งเสริมในระยะเริ่มแรกของการเปิดตัวหมู่บ้านท่องเที่ยวแล้ว ในระยะต่อมาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 1 ก็ได้มีนโยบายในการส่งเสริมเตรียมความพร้อมให้กับทางหมู่บ้านท่องเที่ยว โดยได้มีการจัดส่งเจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวเข้ามาจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน และชาวบ้านในเรื่องของเทคนิคต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน เช่น เทคนิคการให้บริการการต้อนรับนักท่องเที่ยว เทคนิคการเป็นเจ้าบ้านที่ดี เทคนิคการเป็นผู้นำชมสถานที่ท่องเที่ยว และเทคนิคเกี่ยวกับความรู้เรื่องของภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐาน ซึ่งคุณสมบัติ พรหมจารีย์ เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 1 ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“พอเริ่มเปิดตัวไปได้สักระยะหนึ่ง ในเรื่องของการเตรียมความพร้อมทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ก็ได้มีนโยบายในการส่งเสริมโดยเข้าไปช่วยอบรมในเรื่องของการให้ความรู้กับทางผู้นำชุมชน และกับชาวบ้าน ในเรื่องของการบริหารจัดการหมู่บ้านว่าจะดูแลรักษาทำความสะอาด ทำเรื่องของที่จอดรถ ทำเรื่องเส้นทางท่องเที่ยว เรื่องของเทคนิคการให้บริการว่าจะให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวกันอย่างไร การเป็นเจ้าบ้านที่ดีทำอย่างไร เรื่องของการเป็นผู้นำชมสถานที่ท่องเที่ยว และมีการอบรมเทคนิคสั้น ๆ ให้ความรู้เรื่องของภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐาน ให้สามารถติดต่อกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้อย่างเข้าใจ” (สมบัติ พรหมจารีย์, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2549)

ภาพที่ 4.24 สมบัติ พรหมจรรย์ เจ้าหน้าที่การทอเกี่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 1 ที่มีบทบาทในการช่วยเหลือส่งเสริมการทอเกี่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้าน

2.1.3 การส่งเสริมจากสื่อมวลชน

การส่งเสริมการทอเกี่ยวของหมู่บ้านทอเกี่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพานั้น สื่อมวลชนถือได้ว่าเป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ช่วยเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทอเกี่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จัก และช่วยดึงดูความสนใจ ของนักทอเกี่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ โดยเฉพาะสื่อมวลชนประเภทสถานีโทรทัศน์ ซึ่งจะมีบทบาทอย่างมากในการ ได้เข้ามาทำการบันทึกภาพการทอเกี่ยวของหมู่บ้าน เพื่อนำไปออกอากาศ ไม่ว่าจะเป็นสถานีโทรทัศน์ภายในประเทศ เคเบิลทีวี หรือแม้แต่ สถานีโทรทัศน์ในต่างประเทศ ก็ได้เข้ามาถ่ายทำรายการทางโทรทัศน์อย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ มีการเปิดตัวหมู่บ้านทอเกี่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพานขึ้นมา ดังจะเห็นได้จาก คำบอกเล่าของ คุณฉวีวุฒิ บุญพิศ ผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นคณะกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้าน ทอเกี่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาน ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“สื่อมวลชนถือได้ว่าเป็นปัจจัยภายนอกหมู่บ้านที่มีความสำคัญในการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว” (ฉัฐวุฒิ บุญพืด , สัมภาษณ์ , 24 ธันวาคม 2548)

คุณสุพรชัย ยกย่อง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ซึ่งเป็นคณะกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้กล่าวเสริมถึงเรื่องนี้อีกว่า

“สื่อมวลชนมีส่วนช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน โดยเฉพาะมีสถานีโทรทัศน์มาถ่ายทำรายการในหมู่บ้านหลายสถานีด้วยกันทั้งของไทย และของต่างประเทศอยู่อย่างต่อเนื่อง ทำให้หมู่บ้านของเราเป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอกได้อย่างรวดเร็ว” (สุพรชัย ยกย่อง , สัมภาษณ์ , 31 ธันวาคม 2548)

ภาพที่ 4.25 สถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ มาถ่ายทำรายการในหมู่บ้านอยู่เป็นประจำ

รายการทางโทรทัศน์ที่ได้เคยทำการบันทึกภาพ และได้ออกอากาศจนทำให้นักท่องเที่ยวสนใจ และให้การตอบรับเป็นอย่างดีด้วยการเดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่บ้านมีหลายรายการด้วยกัน เช่น

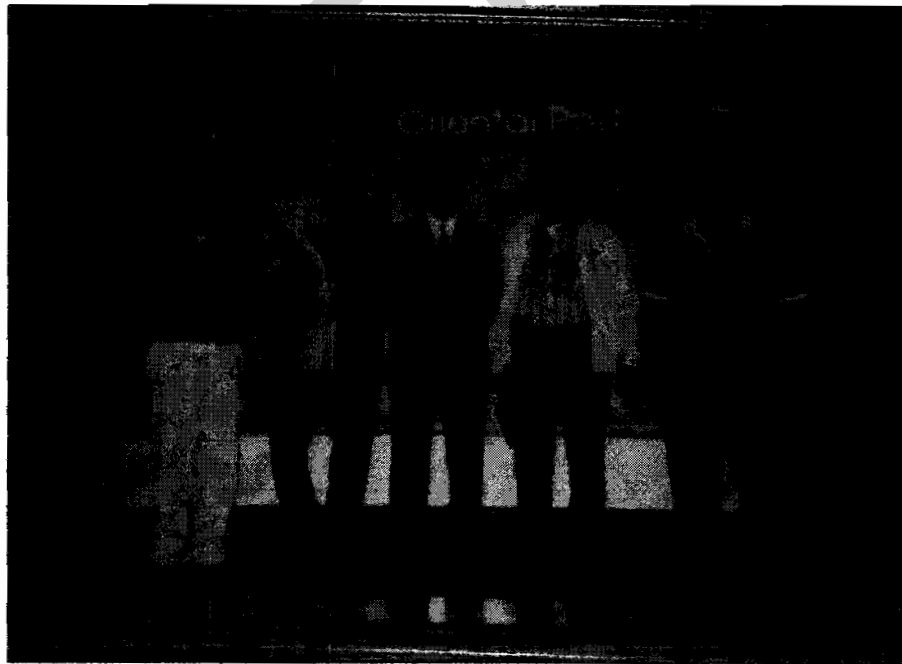
- รายการของคุณคำรณ หว่างหวังศรี ที่ได้ทำการบันทึกภาพหมู่บ้านท่องเที่ยวเพื่อออกอากาศถึงสองครั้ง สำหรับสองรายการ ในปี พ.ศ. 2545

- รายการของคุณไตรภพ ลิมปพัทธ์ ก็ได้มาทำการบันทึกภาพของหมู่บ้านท่องเที่ยว และได้ทำการสัมภาษณ์อดีตกำนันธวัช บุญพัทธ์ ผู้นำชุมชน และผู้คิดริเริ่มจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านเพื่อออกอากาศในรายการทไวไลท์โชว์ เมื่อปลายเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546

- รายการของคุณย้งศักดิ์ จงเลิศเจษฎาวงศ์ ได้ใช้หมู่บ้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เป็นฉากหลังสำหรับรายการสอนทำอาหารเผยแพร่ทางโทรทัศน์ ปลายเดือน มีนาคม พ.ศ. 2547 โดยเน้นไปที่การสัญจรทางเรือ และบ้านทรงไทยที่เก่าแก่

- รายการโลกใบใหญ่ ของทางช่อง 7 โดยมี ดีเจปิ๊อบ คำเกษม ได้เข้ามาถ่ายทำรายการสารคดีเชิงท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านซึ่งได้ออกอากาศในวันพุธที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548

- รายการ English minute grant ของทางช่อง 3 ก็ได้ใช้หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เป็นฉากหลังสำหรับรายการสอนภาษาอังกฤษเผยแพร่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ดันเดือน มกราคม พ.ศ. 2549

ภาพที่ 4.26 อดีตกำนันธวัช บุญพัทธ์ พร้อมด้วยคณะกรรมการชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางในรายการทไวไลท์โชว์

รายการที่กล่าวมาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของรายการโทรทัศน์ทั้งหมดที่เคยทำการบันทึกภาพ และได้ออกอากาศ เนื่องจากหมู่บ้านแห่งนี้ได้รับการกล่าวถึงเป็นเวลาหลายครั้ง แต่ที่กล่าวมานี้เป็นรายการที่ทำให้ผู้รับสื่อสนใจ และให้การตอบรับเป็นอย่างดี ด้วยการเดินทางมาเยี่ยมชม และพักค้างในสถานที่จริง ซึ่งคุณกรวิทย์ นารบ นักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“ที่มาท่องเที่ยวก็เพราะ ได้เห็น ในรายการโลกใบใหญ่ ของทางช่อง 7 ที่มีการนำเสนอ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ก็เลยอยากจะมาเห็นของจริง” (กรวิทย์ นารบ, สัมภาษณ์ , 28 มกราคม 2549)

คุณศิริพร เฟิงประยูร นักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ได้กล่าวเสริมถึงเรื่องนี้อีกว่า

“ได้เห็นความสวยงามของหมู่บ้านในรายการโทรทัศน์ทางช่อง 3 ในรายการ *English minute Gant* เลยทำให้อยากมาเห็น” (ศิริพร เฟิงประยูร , สัมภาษณ์ , 14 มกราคม 2549)

2.2 ปัจจัยภายใน

ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านที่มีส่วนสำคัญในการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จได้ มีดังนี้

- 2.2.1 สภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว
- 2.2.2 วิถีชีวิต และประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้าน
- 2.2.3 บทบาทของผู้นำชุมชน
- 2.2.4 ผลประโยชน์จากรายได้ที่จะได้รับ

2.2.1 สภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านนั้นสิ่งสำคัญอันดับแรกที่จะต้องพิจารณา และถือเป็นปัจจัยภายในหมู่บ้านที่มีความสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นก็คือสภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพงงถือได้ว่าเป็นหมู่บ้านที่มีสภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยเฉพาะบรรยากาศริมสองฝั่งคลองที่มีความร่มรื่นแวดล้อมไปด้วยสวนมะพร้าว และสวนส้มโอที่ยังคงความเป็นธรรมชาติเหมาะสำหรับการนั่งเรือเพื่อเที่ยวชมความงามที่มีคลองมากถึง 7 คลอง 19 ลำประโดง ที่ไหลผ่านเข้าไปถึงหัวกระโดบ้านทุกหลังถ้วนทั่วทุกหัวระแหงจากแม่น้ำลิกกล้าเป็นคลองแคบ จากคลองเป็นคูคั้น จากคูเป็นลำกระโดง

ภาพที่ 4.27 สภาพคลองเป็นคู คูเป็นลำกระโดงเข้าไปเป็นร่องสวน

การเดินทางไปมาหาสู่กันสามารถใช้เรือเป็นพาหนะได้อย่างคล่องแคล่ว อีกทั้งทิวทัศน์ตามลำคลองที่คดเคี้ยวตัดเลาะผ่านละเมาะไม้ และคงคืนจากสลับด้วยต้นลำพู พืชไม้อื่น ๆ ที่ทอดกิ่งโค้งสองฝั่งคลองเข้าหากันมองเหมือนกับซุ้มหลังคาโค้งตามธรรมชาติที่มีน้ำใสเรือแล่นผ่านไปเบื้องล่าง ด้วยความสมดุลของธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ในท้องน้ำ และป่าชายเลนริมตลิ่ง บนดินไม้เป็นที่ชุมนุมของนกหลายชนิด อาทิ นกยางกรอก นกกระเต็นสีฟ้าอกขาว

นกค้อยติวิด นกแขงแขว โผบินโฉบเฉี่ยวให้เห็นอยู่เสมอ ทั้งนี้ยังรวมไปถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำ นานาชนิด เช่น นกกระยาง นกเป็ดน้ำ

ภาพที่ 4.28 สภาพต้นจาก และพืชพรรณไม้อื่น ๆ มองเหมือนชุ่ม ไค้งธรรมชาติ

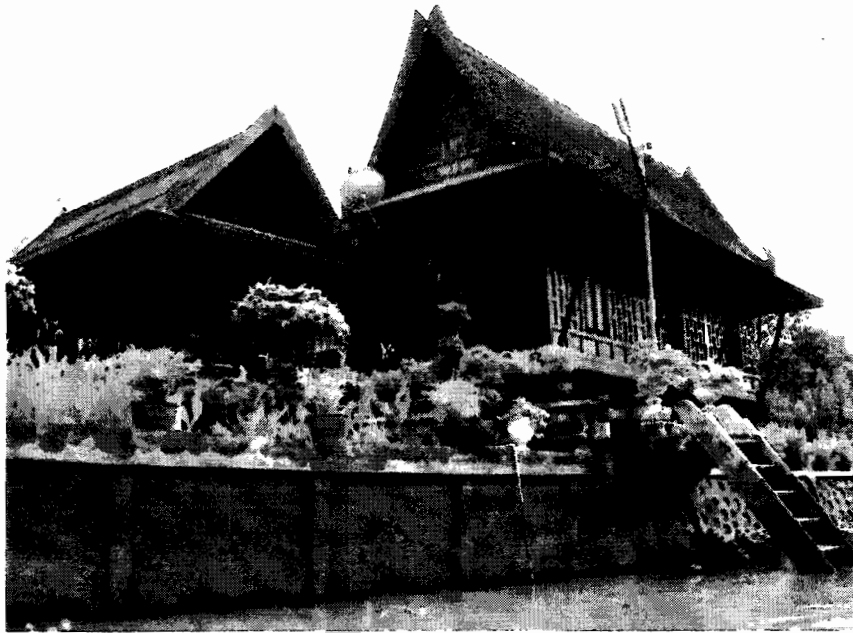
บริเวณริมสองฝั่งคลองก็จะได้พบเห็นบ้านทรงไทยที่มีอายุนับร้อย ๆ ปี ที่มีมากถึง 185 หลังคาเรือน ตั้งอยู่เรียงรายอยู่ริมคลองสลับกับสวนมะพร้าว และสวนส้มโอ ซึ่งหาได้ยากในปัจจุบัน ซึ่งบ้านทรงไทยของชาวบ้านในหมู่บ้านส่วนใหญ่มักนิยมปลูกสร้างกัน อย่างเรียบง่ายเป็นเรือนไม้ชั้นเดียว ยกพื้นเรือนสูงทำให้ลมพัดผ่านได้สะดวก อากาศภายในบ้าน จึงค่อนข้างเย็นสบายแม้ว่าอุณหภูมิภายนอกบ้านจะร้อน อีกทั้งหลังคาจั่วทรงสูงยังช่วยบรรเทา ความร้อนที่ถ่ายเทมาสู่ห้องต่าง ๆ ภายในตัวเรือน ส่วนวัสดุผนังหลังคานั้นก็เลือกใช้แตกต่างกันไป ตามฐานะ และรสนิยม เช่น ผนังด้วยกระเบื้องว่าว กระเบื้องดินเผา และสังกะสี ชายคาที่ยื่นยาว มีประโยชน์ในการช่วยป้องกันแสงแดด และสายฝน พื้นที่โล่งด้านหน้าที่ยื่นเป็นเรือนชานริมน้ำ มีขนาดไม่กว้างขวางนัก บ้านทุกหลังยังใช้ประโยชน์จากเรือนชานสำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ หรือบางหลังได้สร้างหลังคาแผ่ออกมาปกคลุมเรือนชาน หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า พะไล บริเวณชาน และได้ถุนบ้าน คือ สถานที่รวมตัวของคนในครอบครัวซึ่งในยามเย็น หรือยามว่าง จากการทำงาน สมาชิกในครอบครัวก็จะมาร่วมวงสนทนากัน และอาจมีเพื่อนบ้านมาเยี่ยมเยือน พุดคุยด้วย

ในปัจจุบันพบว่า การปลูกบ้านทรงไทยของหมู่บ้านปลายโพงพางจะมีการตัดทอนรายละเอียดในรูปแบบของการสร้างเรือนไทยไปบ้าง เช่น เรือนไทยครึ่งตึกครึ่งไม้ ที่มีการก่ออิฐฉาบปูนใต้ฐานเรือน เป็นห้องต่าง ๆ ทำบันไดขึ้นบ้านไว้ในชายคา มิให้ตากแดดตากฝน แต่หลังคายังเป็นไทยแบบเดิม หรือหน้าต่างซึ่งแต่เดิมเป็นหน้าต่างไม้เปิดเข้าด้านในตัวเรือนเปลี่ยนเป็นกระจกกระบวนบานกระทุ้ง หรือบานเลื่อนบานเกล็ด เพื่อให้มีประโยชน์ใช้สอยตามวิถีชีวิตของความเป็นอยู่ในปัจจุบัน นับว่าเป็นการรักษาเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมไว้ได้ระดับหนึ่ง ซึ่งคุณรัชช บุญพัก อดีตกำนันตำบลปลายโพงพาง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“สภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยภายในหมู่บ้านที่มีความสำคัญมากเพราะว่าการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านของเราต้องอาศัยธรรมชาติของพื้นที่เป็นตัวส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นคูคลอง ลำประ โคงสองฝั่งที่ยังเป็นธรรมชาติ บ้านเรือนของชาวบ้านที่เป็นบ้านทรงไทยที่มีอายุนับร้อย ๆ ปี ซึ่งหาดูได้ยากมากในปัจจุบัน” (รัชช บุญพัก , สัมภาษณ์ , 17 ธันวาคม 2548)

คุณสุพรชัย ยกย่อง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ซึ่งเป็นคณะกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้กล่าวเสริมถึงเรื่องนี้อีกว่า

“หมู่บ้านของเรามีสภาพพื้นที่ที่มีจุดเด่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นบรรยากาศสองฝั่งคลอง บ้านทรงไทยที่มีมากถึง 185 หลังภายในหมู่บ้าน” (สุพรชัย ยกย่อง , สัมภาษณ์ , 31 ธันวาคม 2548)

ภาพที่ 4.29 ลักษณะของบ้านทรงไทยที่อยู่ติดริมน้ำ หลังคาหน้าจั่ว

ภาพที่ 4.30 ลักษณะของบ้านทรงไทยแบบประยุกต์ เป็นเรือนไทยครึ่งตึกครึ่งไม้

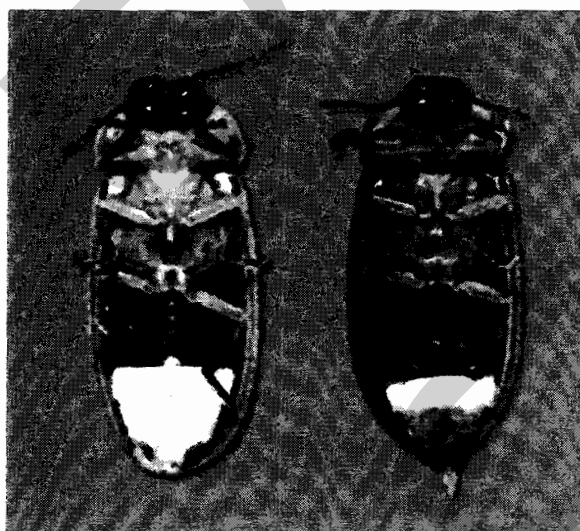
ภาพที่ 4.31 หนึ่งในบ้านทรงไทยที่มีอายุนับร้อย ๆ ปี ของหมู่บ้านปลายโพงพาง

นอกจากบรรยากาศริมสองฝั่งคลอง และบ้านทรงไทยที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะตัวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางแล้ว หมู่บ้านแห่งนี้ ยังมีสภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอีกอย่างหนึ่ง นั่นก็คือในตอนเวลากลางคืน สภาพพื้นที่บริเวณรอบ ๆ ริมสองฝั่งคลองของหมู่บ้านที่มีต้นลำพู ขึ้นอยู่จะมีหอยหลายชนิดมาเกาะอยู่บริเวณ โคนต้นลำพู ซึ่งจะเป็นอาหารของตัวอ่อนหิ่งห้อย จะส่งผลทำให้บริเวณนั้นจะเต็มไปด้วยหิ่งห้อยจำนวนมากนับไม่ถ้วนที่เรียงรายอยู่บนต้นลำพู

ภาพที่ 4.32 ต้นลำพูที่ขึ้นอยู่ริมคลองต่าง ๆ ซึ่งมีตัวแมลงหิ่งห้อยอาศัยอยู่

ตัวหึ่งห้อย หรือหึ่งห้อย มีชื่อเรียกหลายอย่าง บางแห่งเรียก แมงคาเรือง หรือแมลงแสง บ้างก็เรียกว่า ทิ้งถ่วง บ้างก็เรียกหนอนกระสือ หึ่งห้อยนั้นมีหลายชนิด นักวิชาการพบว่า ทั่วโลก มีหึ่งห้อยประมาณ 2,000 ชนิด ประเทศไทยมีประมาณกว่า 100 ชนิด ในเขตลุ่มแม่น้ำแม่กลองนี้มีอยู่ 5 ชนิด จากการบอกเล่าของชาวบ้านทำให้ทราบว่า หึ่งห้อยชอบเกาะเฉพาะต้นลำพู เพราะใบลำพูเล็ก ใบไม่มีขน และได้ค้นลำพูมีหอยตัวเล็กมากินอาหารที่บริเวณรากของต้นลำพู ซึ่งอาหารของหอยดังกล่าวจะมีส่วนสัมพันธ์กับอาหารที่หึ่งห้อยชอบ การกระพริบของแสงหึ่งห้อยที่เป็นแสงชีวภาพ กระพริบไปตามจังหวะหายใจที่สุดเอาออกซิเจนเข้าไปทำปฏิกิริยากับแถบแสง ซึ่งมีสารลูซิเฟอริน หึ่งห้อยตัวเมียมีแถบเรืองแสง 1 แถบ อยู่ที่ปล้องที่ 5 หรือที่ 8 ส่วนตัวผู้จะมีแถบเรืองแสง 2 แถบ อยู่ที่ปล้องที่ 5 และ 6 หรือปล้องที่ 7 และ 8 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิด หรือพันธุ์

ภาพที่ 4.33 หึ่งห้อยตัวผู้มีแถบเรืองแสง 2 แถบ ส่วนหึ่งห้อยตัวเมียมีแถบเรืองแสง 1 แถบ

ประโยชน์ของหึ่งห้อยนั้นสามารถเป็นดัชนีชี้วัดความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ และสภาพแวดล้อม อีกทั้งแสงสว่างของหึ่งห้อยยังมีประโยชน์มหาศาลตามธรรมชาติในยามค่ำคืน สามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ เหมือนอย่างเช่นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพางแห่งนี้ที่ได้รับประโยชน์จากการกระพริบแสงระยิบระยับของหึ่งห้อย จำนวนมากตลอดริมสองฝั่งคลองเป็นภาพที่สวยงาม และสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ซึ่งคุณปริณทร์ โชคทวีทรัพย์ นักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“ประทับใจในบรรยากาศรอบ ๆ ของหมู่บ้าน ชอบบ้านทรงไทยที่มีอายุนับร้อย ๆ ปี และประทับใจในความสวยงามของหิ้งห้อยมาก ๆ เหมือนมีคนเอาไฟมาประดับไว้เลย” (ปริินทร์ โชคทวีทรัพย์, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

คุณภทริยา ใจโปร่ง นักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่บ้านได้กล่าวเสริมถึงเรื่องนี้อีกว่า

“ประทับใจในความเป็นธรรมชาติริมสองฝั่งคลอง ที่มีหิ้งห้อยที่สวยงามมาก เหมือนคันศรสมาสเลย” (ภทริยา ใจโปร่ง, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

2.2.2 วิถีชีวิต และประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้าน

หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงทาง เป็นหมู่บ้านที่ชาวบ้านมีวิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เรียบง่ายแบบไทย ๆ โดยเฉพาะวิถีชีวิตด้านการประกอบอาชีพของชาวบ้านซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดขาย ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี อันประกอบไปด้วย

2.2.2.1 การทำสวนมะพร้าว

2.2.2.2 การขึ้นตาล

2.2.2.3 การเคี้ยวตาล

2.2.2.4 การทำสวนส้มโอ

2.2.2.5 การดักจับกุ้ง

2.2.2.1 การทำสวนมะพร้าว

จากการศึกษาอาชีพการทำสวนมะพร้าวของชาวบ้านในหมู่บ้านปลายโพงทาง พบว่า ชาวบ้านส่วนมากจะพิจารณาว่ามะพร้าวน้ำตาลคันใดดีจะเอาไว้ทำพันธุ์ ชาวบ้านปลายโพงทางจะปล่อยให้มะพร้าวติดลูกในช่วงฤดูฝน เมื่อลูกมะพร้าวมีสีเหมือนก้ามปู ทะเล และปลายผลเป็นสีน้ำตาลบ้างแล้วไม่อ่อนเกินไป และไม่แก่เกินไป เนื่องจากถ้าอ่อนเกินไป

การงอกเป็นต้นไม้ดี และพันธุ์จะกลาย ชาวสวนมะพร้าวจะป็นต้นขึ้นไปตัดทะลายมะพร้าวที่จะทำพันธุ์นั้น พร้อมนำเชือกขึ้นไปด้วย เพื่อผูกทะลายมะพร้าวแล้วค่อย ๆ โยเชือกลงสู่พื้นดิน จากนั้นใช้มีดคม ๆ ปาดเปลือกใกล้หัวจุก จากนั้นนำลูกมะพร้าวพันธุ์ไปวางบนดินที่มีความชุ่มชื้นจนมีใบอ่อน 2-3 ใบ เป็นเวลาที่มะพร้าวได้กินอาหารที่สะสมอยู่ในรูปของจาวมะพร้าวที่อยู่ภายนอกทะลายหมดแล้ว รากเริ่มกินดินใช้มีดคม ๆ มาตัดรากนำไปปลงร่องสวนที่เตรียมดินไว้แล้ว นี่คือหลักการของชาวสวนปลายโพงพางในการปลูกมะพร้าว

2.2.2.2 การขึ้นตาล

การขึ้นตาลของชาวสวนมะพร้าวในหมู่บ้านปลายโพงพางนั้น ก่อนขึ้นตาล ชาวสวนมะพร้าวจะเอาไม้พะยอม ไม้เคี่ยม หรือไม้ตะเคียน ที่สับเป็นชิ้นเล็กๆ ใส่ไว้ในกระบอกน้ำตาล เพื่อกันน้ำตาลบูด เพราะต้องแขวนรอน้ำตาลไว้หลายชั่วโมง ก่อนที่จะนำมาเคี้ยว และไม้ดังกล่าวยังทำให้น้ำตาล “เป็นตัว” เวลาเคี้ยวอีกด้วย ถ้าไม่ใส่เวลาเคี้ยวน้ำตาลจะไม่แห้งหรือไม่เป็นตัว หรือเย็นเป็นน้ำคั้นตัวอย่างรวดเร็ว การขึ้นตาลจะใช้เวลาขึ้นประมาณตีห้า และเสร็จเวลาประมาณเที่ยงวัน เพราะตาลเวลาเช้าจะออกมากกว่าตาลเวลาเย็นเพราะจำนวนชั่วโมงที่แขวนกระบอกรอน้ำตาลไว้ตั้งแต่เย็นวันก่อนมาถึงเช้าวันใหม่มากกว่า ดันไหนตาลออกดีมากก็ใช้กระบอกลูกใหญ่กว่าดันที่ออกน้อย ทั้งนี้ชาวสวนมะพร้าวที่แข็งแรงจะขึ้นตาลได้รอบละประมาณ 100 - 120 ดัน แล้วแต่ตาลสูง หรือเตี้ยคิดเป็นน้ำตาลแห้งประมาณ 2 ปีบ ส่วนชาวสวนผู้หญิงจะขึ้นได้น้อยกว่าแต่ผู้หญิงเก่ง ๆ ก็ขึ้นได้ไม่แพ้ผู้ชายเหมือนกัน โดยทั่วไปชาวสวนมะพร้าวจะพักตาลช่วงหน้าแล้ง เพราะตาลก็เช่นเดียวกับคน เมื่อใช้งานหนักก็ต้องพัก ถ้าไม่พักจะออกงวงน้อยลงเล็กน้อย ลั่นลง หรือออกงวงห่างออกไปหรือหมดงวง แต่ถ้ามีดินมากก็ใช้วิธีสลับกันก็จะมีตาลให้ทำได้ทั้งปี แต่ถ้ามีน้อยก็อาจทำตาลหกเดือนเจ็ดเดือน แล้วพักสี่เดือนห้าเดือน เพราะตาลจะหมดกำลัง

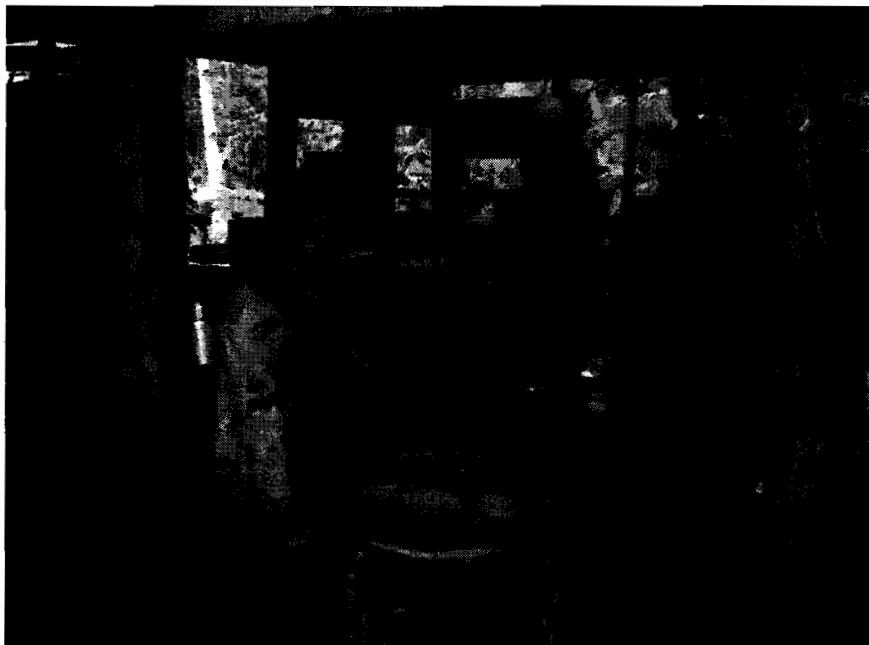

ภาพที่ 4.34 การขึ้นตาลของชาวสวนมะพร้าวในหมู่บ้านปลายโพงพาง

2.2.2.3 การเคี้ยวตาล

จากการศึกษาพบว่า ชาวสวนมะพร้าวในหมู่บ้านปลายโพงพางต้องใช้เวลามากในการขึ้นตาล เวลาพักระหว่างตาลเข้ากับตาลเย็นจะมีเพียง 2-3 ชั่วโมง จึงไม่สามารถทำงานทุกขั้นตอนได้ทั้งหมดคนเดียวตั้งแต่ไปขึ้นตาล เคี้ยวตาล ลวกกระบอ กหาฟีน ฯลฯ กระบวนการผลิตน้ำตาลจึงต้องใช้แรงงานมาก ต้องมีคนในครอบครัว หรือลูกจ้างช่วยด้วย จึงจะเป็นหน่วยการผลิตที่สมบูรณ์ เช่นเดียวกับนางสำเนา ไพรฤกษ์ ที่ทำหน้าที่เคี้ยวน้ำตาลขายอย่างเดียวโดยการรับซื้อน้ำตาลแล้วนำมาเคี้ยว

การเคี้ยวตาล ชาวสวนมะพร้าวจะนำกระบอ กน้ำตาลใส่มากรองรวม แล้วเทผ่านกรองผ้าขาวบางในภาชนะที่เรียกว่า “ กระซอน ” เพื่อกรองเอาไม้พะยอมที่ใส่ไว้กั้นกระบอ กและสิ่งแมลง หรือฝุ่นผง กระทบหนึ่ง ๆ จะใส่น้ำตาลใส่ได้ประมาณเกือบ 3 ปีบ ซึ่งจะเคี้ยวเป็นน้ำตาลแห้งได้ประมาณ 10 กิโล หรือ 3 กระทะเคี้ยวได้ 1 ปีบน้ำตาลแห้ง (30 กิโลกรัม) ในหน้าฝนจะใช้เวลาเคี้ยวานกว่าหน้าแล้งเพราะมีน้ำฝนปนอยู่ในน้ำตาลใส และฟีนมักจะเปียกขึ้น

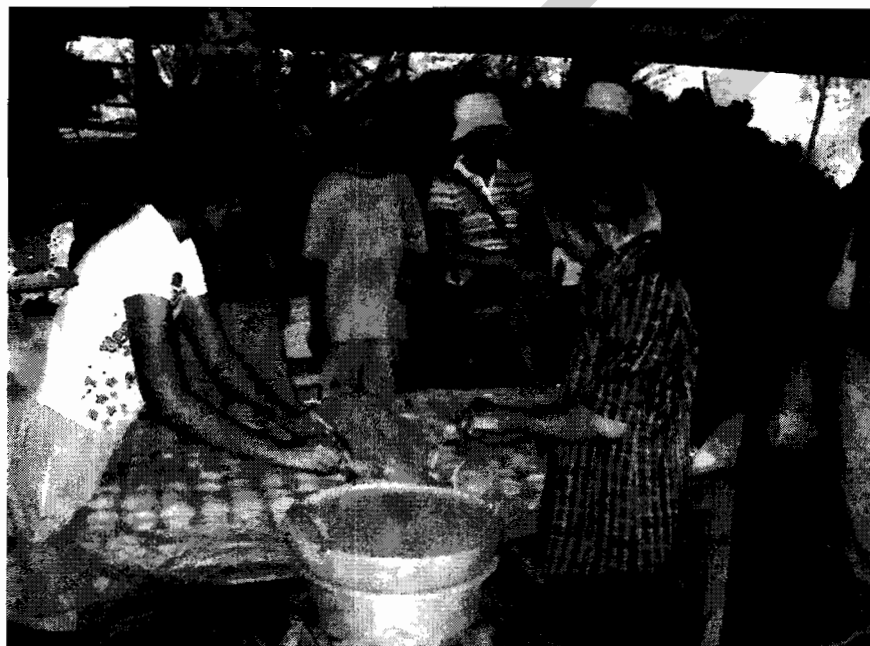

ภาพที่ 4.35 ตำนา ไพรฤกษ์ เจ้าของเตาน้ำตาลมะพร้าววิศกดิ์กำลังตีขวดตาล

เมื่อเริ่มตีขวดตอนที่น้ำตาลใส่ยังไม่เดือดจะมีฟองมาก ก็จะใช้กระซอนแบบมีด้ามถือ ตักฟองออก เมื่อเริ่มเดือดฟูขึ้นก็จะใช้ กระจัง หรือ โคนี ครอบลงไปในกระทะกันไม่ให้ น้ำตาลเดือดออกนอกกระทะ ปรกติน้ำตาลในกระทะจะทยอยเดือดไล่กันไป จากกระทะลูกแรกที่อยู่ใกล้ที่ใส่ฟืนไล่ไปตามลำดับจนถึงกระทะที่อยู่ใกล้ปล่อง น้ำตาลจะเข้มข้นขึ้นเป็นลำดับ พอเป็นฟองเหนียวเหมือนน้ำลายวัว หรือ เป็นดอกหมาก ไม่ล้นกระทะ ก็นำเอากระจัง หรือ โคนีออก แขนง น้ำตาลจะเป็นสีเหลือง และมีบางส่วนติดอยู่ตามขอบกระทะใช้เนี่ยนขูดลงไปรวมกัน จากนั้นน้ำตาลจะปูดขึ้น คือเดือดแต่เนื้อข้นมากฟองก็จะยุบลง ชาวสวนมะพร้าวจะจับกระทะหมุนไปมาไม่ให้น้ำตาลไหม้จนเนื้อข้นหนืดฟอง ยกลงวางบนยางนอกรถยนต์แล้วใช้เหล็กกระทั้งน้ำตาล หรือลวดกระทั้งน้ำตาลกระทั้งแล้วหมุนวีไปมา เพื่อให้เนื้อน้ำตาลละเอียดเสมอกัน และเย็นตัวลง ถ้าไม่กระทั้งน้ำตาลจะแห้งเหมือนกันแต่เนื้อจะหยาบเป็นเม็ด ๆ จากนั้นนำกระทะมาวางบนสามเสา แล้วขูดใส่ปีบ หรือหยอดเป็นน้ำตาลปึก

ภาพที่ 4.36 ชาวบ้านปลายโพงพางกำลังขูดน้ำตาลใส่ปีบ

ภาพที่ 4.37 ชาวบ้านปลายโพงพางกำลังสาธิตการหยอดน้ำตาลปึกให้นักท่องเที่ยวดู

ภาพที่ 4.38 น้ำตาลปึกที่หยอดเสร็จแล้วจำนวนมาก

2.2.2.4 การทำสวนส้มโอ

การทำสวนส้มโอ คือ อาชีพหนึ่งของชาวปลายโพงพางที่ปลูกขึ้นมาแทนที่สวนมะพร้าวที่สร้างรายได้ดีกว่า ผลตอบแทนมากกว่า 10 เท่าของการทำสวนมะพร้าว เพราะในปัจจุบันหนึ่งในผลไม้ที่นิยมที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี จนกล่าวว่าเป็น “ผลไม้พระเอกของชาวแม่กลอง” คือ ส้มโอ ซึ่งเป็นต้นไม้ยืนต้นที่ปลูกง่าย รักษาง่าย สามารถปลูกได้ดีในดินเกือบทุกชนิดแต่จะเจริญงอกงามได้คุณภาพดี มีผลดกควรปลูกในพื้นที่ดินโปร่งร่วนซุยถึงเหนียวเป็นดินที่ระบายน้ำได้ดี

พันธุ์ส้มโอที่นิยมปลูกคือ “พันธุ์ขาวใหญ่” ลักษณะผลใหญ่ ทรงกลมแป้น รสชาติหวานกลมกล่อม อมเปรี้ยวเล็กน้อย และมีกลิ่นหอมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ลักษณะต้นของส้มโอ รูปทรงต้นสูงโปร่ง กิ่งก้านค่อนข้างยาว ใบสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านใต้ใบมีขนนุ่ม และมีขนาดใหญ่กว่าพันธุ์อื่น ผลผลิตของส้มโอจะมีผลออกมาตลอดทั้งปี แต่ถ้าจะให้ได้ผลผลิตส้มโอมากจะเป็น “ส้มปี” คือออกดอกประมาณเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ ซึ่งจะตัดขายได้ในเดือนสิงหาคม – กันยายน

ภาพที่ 4.39 สวนส้มโอพันธุ์ขาวใหญ่อาชีพนปัจจุบันที่ชาวบ้านนิยมปลูกแทนที่สวนมะพร้าว

ผลส้มโอที่แก่จัด สีของผลจะจางลงจากที่เขียวเป็นเขียวอมเหลือง ตรงบริเวณก้นผลจะแบน และนึ่ม เมื่อใช้นิ้วมือกดจะบุ๋มลงตามแรงกด ถ้าใช้วิธีตีคผลฟังเสียง เสียงจะแตกต่างจากผลอ่อน และต้องเลือกส้มโอผลทรงแป้น มิใช่ทรงสูงเพราะเปลือกจะหนา น้ำหนักต้องมาก ถ้าต้องการเก็บผลส้มโอไว้ให้นาน ต้องตัดผลที่อายุประมาณ 6 เดือน จะเก็บไว้ได้ประมาณ 30 วัน แต่ถ้าปล่อยให้แก่มีอายุ 8 เดือนจะเก็บไว้ได้เพียงไม่กี่วัน การรับประทานส้มโอต้องรอส้มโอที่ตัดทิ้งไว้ 4-5 วัน รสชาติดีกว่าการรับประทานส้มโอที่ตัดแล้วรับประทานในทันที โดยเรียกกันว่าให้ “ลึ่มด้น” เป็นการนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์กับภูมิปัญญาชาวบ้าน เนื่องจากส้มโอเมื่อถูกสภาพอากาศร้อนจึงเกิดปฏิกิริยาจากการที่ผลส้มโอหายใจมากขึ้นใช้อาหารที่อยู่ในรูปของน้ำตาล และกรดหมดไปเร็วขึ้น จึงทำให้รสชาติดีขึ้นเพราะปริมาณกรดลดน้อยลงทำให้รสเปรี้ยวหมดไป

2.2.2.5 การดักจับกุ้ง

การดักจับกุ้งเป็นวิถีชีวิตด้านการประกอบอาชีพอย่างหนึ่งของชาวบ้านปลายโพงพาง ที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปตลอด 2 ฝั่งคลอง ตั้งแต่คลองแขก คลองโคกเกตุ คลองวัดประชา และไปจนถึงคลองปลายโพงพาง ซึ่งการดักจับกุ้งส่วนใหญ่ชาวบ้านปลายโพงพางจะใช้ซั้งเป็นเครื่องมือในการจับกุ้ง และสัตว์น้ำอื่น ๆ ลักษณะของซั้งจะเป็นส่วนที่ใช้วางแนวตั้งรูปร่างเป็นตะแกรงทรงกระบอก สูงประมาณ 1.20 เมตร ถึง 1.50 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.40 เมตร ถึง 0.50 เมตร มีช่องเปิดเข้าตามแนวตั้งของทรงกระบอก ตรงบริเวณจุดปลายของช่องทางกันรูปสามเหลี่ยมที่วางด้านหน้าเปิดกว้างให้สายน้ำที่ไหลพัดเอากุ้ง และสัตว์น้ำอื่น ๆ เข้าไปในแนวไปติดกับซั้งที่วางดักไว้ตรงปลายสุดของมุมสามเหลี่ยม การดักวางจะนำมาวางไว้ในช่วงที่น้ำขึ้นเต็มแล้ว ซั้งจะวางพอดีกับระดับน้ำ และรอจนถึงเวลาเช้าก็จะมาเก็บซั้งเพื่อเอากุ้ง ปลา และสัตว์น้ำที่ติดอยู่ออกไปกิน หรือขาย หากมีจำนวนมากพอ

นอกจากซั้งแล้วยังมีโพงพาง เครื่องมือในการดักจับสัตว์น้ำ เช่น ปลา และกุ้งที่เป็นวิถีชีวิตของชาวปลายโพงพาง โพงพาง คือ ตาข่ายทำเป็นรูปกรวยเหมือนอุงกาแพที่ยึดไว้กับเสาหรือหลักสองหลัก ซึ่งตั้งไว้ในคลอง หรือกลางแม่น้ำ ปล่อยตาข่ายรูปกรวยไหลทอดไปตามกระแสน้ำเพื่อดักปลาหรือกุ้ง ที่พัดลอยมาตามกระแสน้ำหลุดเข้าไปติดอยู่ในโพงพาง คุณณัฐวุฒิ บุญพัก ผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นคณะกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“วิถีชีวิตการทำสวนมะพร้าว การขึ้นศาล การเกี่ยวศาล การทำสวนส้มโอ และ การดักจับกุ้งถือได้ว่าเป็นจุดขายที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านเราได้เป็นอย่างดี”
(ณัฐวุฒิ บุญพัก , สัมภาษณ์ , 24 ธันวาคม 2548)

ธวัช บุญพัก อดีตกำนันตำบลปลายโพงพาง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้กล่าวเสริมถึงเรื่องนี้ว่า

“ชาวบ้านในหมู่บ้านปลายโพงพางทุกคนรู้ และเข้าใจการทำสวนมะพร้าว การทำน้ำศาลมะพร้าว การขึ้นศาล การเกี่ยวศาล การทำสวนส้มโอ และการดักจับกุ้ง

เป็นประสบการณ์ การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชาวบ้านในหมู่บ้าน
ปลายโพงพางที่สามารถนำมาให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเป็นการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของ
หมู่บ้านเราได้เหมือนกัน” (ธวัช บุญพิศ, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2548)

นอกจากวิถีชีวิตของชาวบ้านในการประกอบอาชีพการทำสวนมะพร้าว
การขึ้นตาล การเคี้ยวตาล การทำสวนส้มโอ และการดักจับกุ้งแล้ว ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวยังเป็น
หมู่บ้านที่มีประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้านแบบไทย ๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดขายช่วยส่งเสริม
การท่องเที่ยวของหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี อันประกอบไปด้วย

2.2.2.6 การดักบาตรพระทางเรือยามเช้า

2.2.2.7 การส่ง และลาญาติที่มาเยี่ยม

2.2.2.6 การดักบาตรพระทางเรือยามเช้า

การดักบาตรพระทางเรือยามเช้า ถือได้ว่าเป็นประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น
ของหมู่บ้านปลายโพงพางที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ปฏิบัติกันมาเป็นเวลายาวนาน ดังนั้นชาวบ้านจึงใช้
วัฒนธรรมประเพณีการทำบุญดักบาตรพระทางเรือยามเช้ามาเป็นจุดขาย ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยว
ได้อย่างลงตัว โดยตอนเช้า เจ้าของบ้านแต่ละหลังจะเตรียมดอกไม้ ข้าว และกับข้าวไว้ให้
นักท่องเที่ยวที่พักที่บ้านของคนได้ใส่บาตร โดยพระจากวัดโลกเกตุจะพายเรือออกบิณฑบาตร
ทุกเช้าตั้งแต่เวลาประมาณ 05.30 น. เพื่อที่จะสามารถพายตามเส้นทางรอบหมู่บ้านของพระ
แต่ละรูป และกลับถึงวัดประมาณ 07.00 น. ยกเว้นวันที่มีงานบุญ หรืองานศพที่วัด พระที่วัด
จะงดการบิณฑบาตร

ภาพที่ 4.40 เจ้าของบ้านแต่ละหลังจะเตรียมดอกไม้ ข้าว และกับข้าวไว้ให้นักท่องเที่ยวที่พักที่บ้าน
ของคนใต้สำคร

ภาพที่ 4.41 พระจากวัด โศกเกตุจะพายเรือออกบิณฑบาตทุกเช้า

เรือบลำเล็กของพระที่พายออกมาบิณฑบาตร นักท่องเที่ยวจะเห็นบาตรพระวางอยู่ตรงด้านหน้าพร้อมกับดอกไม้หลากชนิดที่ชาวบ้านได้ถวายพร้อมกับอาหาร ส่วนทางด้านท้ายเรือ ก็จะมีถ้วยอาหารทั้งแกง และผัดวางเรียงอย่างเป็นระเบียบด้านท้ายเรือลำเล็กนี้ วิธีการดับบาตรของที่นี่ไม่ได้แปลกไปจากที่อื่น ๆ เพียงแต่ชาวบ้านไม่นิยมเตรียมอาหารใส่ถุงพลาสติกแต่เตรียมข้าวใส่โต กับข้าวใส่ถ้วยขนาดเล็ก ดอกไม้หนึ่งกำพร้าพร้อมน้ำหนึ่งขวดเล็ก เมื่อพระพายเรือมาถึงศาลาริมน้ำหน้าบ้านก็จะดับข้าวใส่บาตรพระถวายด้วยกับข้าวไว้ที่ฝาบาตรเพื่อที่ท่านจะได้ถ่ายอาหารใส่ถ้วยเล็ก ๆ ที่เตรียมมาทางด้านท้ายเรือจากนั้นก็เป็นการถวายน้ำและดอกไม้ก่อนที่ท่านจะให้ศีลให้พร แล้วพายเรือรับของถวายจากบ้านถัดไป ซึ่งคุณรัช บุญพิศ อดีตกำนันตำบลปลายโพรงพาง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพรงพาง ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

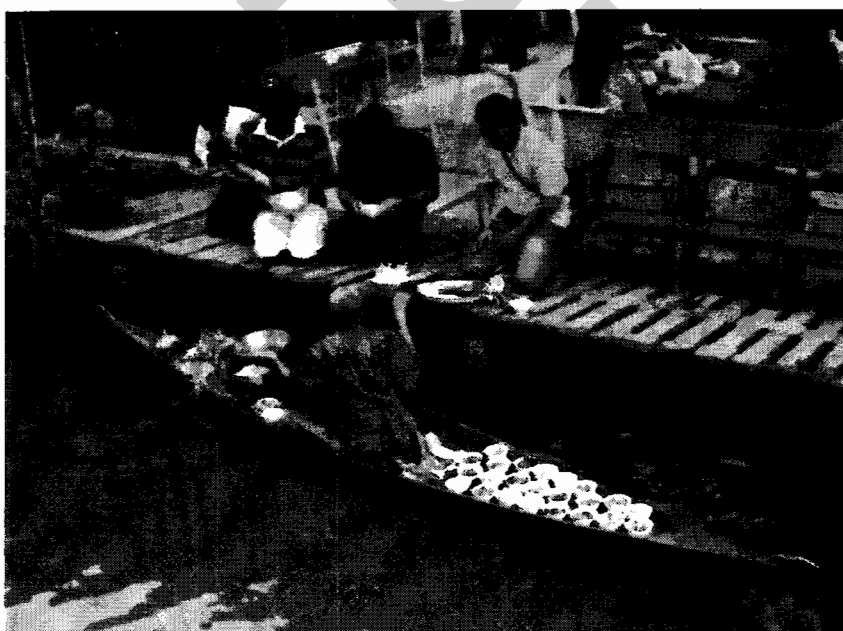
“การดับบาตรพระทางเรือยามเช้าของหมู่บ้านเรานั้น ถือได้ว่าเป็นวิถีชีวิต เป็นวัฒนธรรมของชาวบ้านในหมู่บ้าน ที่มีการปฏิบัติกันมาอย่างยาวนาน แต่ตอนนี้ถือได้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นจุดขายช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านเราได้เป็นอย่างดี”(รัช บุญพิศ , สัมภาษณ์ , 17 ธันวาคม 2548)

Jennifer Pilly นักท่องเที่ยวชาวแคนาดาที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“ประทับใจ มาเที่ยวแล้วได้ทำบุญใส่บาตรพระทางเรือตอนเช้าไม่เคยเห็นไม่เคยทำมาก่อน เป็นวัฒนธรรมที่น่าประทับใจมาก ” (Jennifer Pilly , สัมภาษณ์ , 7 มกราคม 2549)

ภาพที่ 4.42 นักท่องเที่ยวกำลังทำบุญใส่บาตรพระทางเรือตอนเช้า

ภาพที่ 4.43 คอกไม้หลากชนิดอยู่ทางด้านหัวเรือ ส่วนทางด้านท้ายเรือก็มีถ้วยอาหารทั้งแกง และผัดวางเรียงอย่างเป็นระเบียบ

2.2.2.7 การส่งและลาญาติที่มาเยี่ยม

การส่งและลาญาติที่มาเยี่ยม ก็ถือได้ว่าเป็นประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้านปลายโพงพางที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ปฏิบัติกันมาเป็นเวลายาวนาน ซึ่งเป็นประเพณีวัฒนธรรมแบบไทยตั้งแต่อดีต เวลาที่มีญาติ หรือบุคคลที่เคารพนับถือมาเยี่ยมเยือนที่บ้าน ก่อนที่แขกจะกลับเจ้าของบ้านก็มักจะมาส่ง และเตรียมสิ่งของไว้ให้เป็นของฝากที่ระลึก หรืออาจจะเป็นขนมไว้ให้รับประทานระหว่างการเดินทางกลับ ซึ่งที่หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง นักท่องเที่ยวก็จะมีโอกาสได้สัมผัสกับประเพณีวัฒนธรรมเช่นนี้ด้วย

จากการที่ผู้วิจัยได้สังเกตระหว่างการไปพักเพื่อเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้พบกับภาพที่ประทับใจ ดังที่ชาวบ้านบอกไว้ว่า “ชาวบ้านจะดูแลนักท่องเที่ยวเหมือนเป็นญาติคนหนึ่ง” และการกระทำของชาวบ้านก็เกิดจากความห่วงใยที่แสดงถึงน้ำใจอันเป็นมิตร ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางกลับจะเห็นภาพชาวบ้านที่เป็นเจ้าของบ้านแต่ละหลังเดินทางมาส่งนักท่องเที่ยวที่ทำน้ำบริเวณบ้านของตนเอง และจะถือสิ่งของติดไม้ติดมือมาแทบทุกคนบางคนก็ถือขนมไทย ๆ บางคนก็ถือส้มโอ ชาวบ้านทุกคนนำมาด้วยความตั้งใจที่ตรงกัน คือ เพื่อนำมามอบให้เป็นของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวที่มาพักบ้านของตน แสดงออกถึงความมีน้ำใจของชาวบ้านที่นักท่องเที่ยวหาไม่ได้จากการไปท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น ๆ หรือในสถานที่อื่น ๆ คุณสุพรชัย ยกย่อง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ซึ่งเป็นคณะกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้กล่าวถึงเรื่องนี้อีกว่า

“ประเพณีวัฒนธรรมการส่ง และลาญาติที่มาเยี่ยม นั้น ถือได้ว่าเป็นประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้านของเราที่มีการปฏิบัติกันมาเป็นเวลายาวนานแล้ว เป็นประเพณีแบบไทย ๆ ที่สามารถสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี และเป็นการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านเราได้อีกทางหนึ่งด้วย” (สุพรชัย ยกย่อง , สัมภาษณ์ , 31 ธันวาคม 2548)

2.2.3 บทบาทของผู้นำชุมชน

ในการจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพรงพางนั้น กลุ่มผู้นำชุมชนของหมู่บ้านมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการช่วยจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จนั้นประกอบด้วย ผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ประธาน และ กรรมการของหมู่บ้าน โดยกลุ่มผู้นำเหล่านี้ต่างมีบทบาทร่วมกันในฐานะคณะกรรมการชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพรงพาง ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญในการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพรงพางให้ประสบความสำเร็จได้ มีดังนี้

- 2.2.3.1 บทบาทในการก่อตั้งชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพรงพาง
- 2.2.3.2 บทบาทในการกำหนด แผนการจัดการ และ กฎ ระเบียบ
- 2.2.3.3 บทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
- 2.2.3.4 บทบาทในการดูแล และบริการนักท่องเที่ยว
- 2.2.3.5 บทบาทในการแก้ไขปัญหา

2.2.3.1 บทบาทในการก่อตั้งชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพรงพาง

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ผู้นำชุมชน ประกอบด้วย อดีตกำนันธวัช บุญพิศ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้อาวุโสในหมู่บ้านมีบทบาทในการเริ่มต้นคิดสร้างสรรค์กิจกรรมขึ้นเพื่อเป็นเวทีให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรม และชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพรงพางก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งเกิดจากความคิดร่วมกันของกลุ่มผู้นำในอันที่จะจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นมาภายในหมู่บ้าน ภายหลังจากการเดินทางไปศึกษาดูงานการจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอื่น ๆ ร่วมกับตัวแทนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากคำบอกเล่าของ คุณสมบัติ พรหมจารีย์ เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 1 ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“อดีตกำนันชวซ์ บุญพัก และผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวละครในการเป็นคนเริ่มคิดให้เกิดการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นมาภายในหมู่บ้าน” (สมบัติ พรหมจารีย์, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2549)

“ช่วงประมาณเดือนสิงหาคม 2541 เราส่งตัวแทนซึ่งเป็นกลุ่มผู้นำชุมชนก็มีอดีตกำนัน และผู้ใหญ่บ้านไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่จังหวัดเชียงรายโดยมีตัวแทนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเข้ามาจุดประกายให้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นในบ้านเรา” (สุพรชัย ขยก่อง, สัมภาษณ์, 31 ธันวาคม 2548)

2.2.3.2 บทบาทในการกำหนดแผนการจัดการ และ กฎ ระเบียบ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า กลุ่มผู้นำที่เป็นแกนหลักของชุมชนเกือบทั้งหมด ได้แก่ผู้ใหญ่บ้าน ประธานและกรรมการของหมู่บ้าน ได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการ โดยร่วมกันกำหนดแผนการจัดการ และ กฎ ระเบียบ ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้าน ขึ้นมาจากการประชุมของคณะกรรมการชมรมการท่องเที่ยว ซึ่งชาวบ้านเองก็ยอมรับในแผนการจัดการ และ กฎ ระเบียบที่กำหนดขึ้นโดยกลุ่มผู้นำที่เป็นคณะกรรมการชมรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน คุณสุพรชัย ขยก่อง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ซึ่งเป็นคณะกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“ชาวบ้านที่นี่ไม่ค่อยมีปัญหา เขาจะเชื่อผู้นำ ในที่ประชุมว่าอย่างไรก็ว่าตามกัน เหมือนกับเรื่องกฎระเบียบ การแบ่งรายได้ กลุ่มผู้นำเขาคิดกันไว้แล้ว เอมามาถามในที่ประชุมถ้าไม่มีใครค้านก็เอาตามนั้น” (สุพรชัย ขยก่อง, สัมภาษณ์, 31 ธันวาคม 2548)

นอกจากนี้จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยในการประชุมสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2549 ณ ศูนย์บริการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง พบว่า ประธานชมรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านจะเป็นผู้เสนอแผนการจัดการการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ซึ่งได้รับแนวความคิดมาจากทาง ททท. มาเสนอต่อที่ประชุมสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน และสมาชิกส่วนใหญ่ลงมติเห็นชอบด้วยกับแผนการจัดการรูปแบบใหม่ที่ประธานชมรมเสนอ

2.2.3.3 บทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ชาวบ้านทั่วไปในหมู่บ้านปลายโพงพงงได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากกลุ่มผู้นำชุมชนซึ่งเป็นคณะกรรมการชมรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน โดยสื่อสารผ่านทางหอกระจายข่าว และในการประชุมของหมู่บ้าน โดยเน้นเรื่องการรักษาสภาพแวดล้อมภายในหมู่บ้านท่องเที่ยว และการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับชาวบ้านในหมู่บ้านได้รับรู้กัน ซึ่งคุณชวีช บุญพัค อดีตกำนันตำบลปลายโพงพงง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพงง ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“ เรื่องการท่องเที่ยว เรื่องของชมรม เวลาประชุมหมู่บ้านผมก็มีการพูดแทรกอยู่ตลอด ให้คนในหมู่บ้านเข้าไปเป็นสมาชิกชมรม บอกเขาว่าบ้านเราเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแล้วก็ต้องพยายามรักษาสภาพแวดล้อมไว้ให้ได้ ” (ชวีช บุญพัค , สัมภาษณ์ , 17 ธันวาคม 2548)

“ พวกผู้นำจะเป็นคนให้ข้อมูลเรื่องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยพูดออกทางหอกระจายข่าว กับเวลาที่มีการประชุมของหมู่บ้าน เรื่องที่เน้นอยู่บ่อยๆ ก็คือเรื่องการกระจายรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวให้กับชาวบ้านทั้งในส่วนของบ้านพัก นำเที่ยว คนเรือขายของ ” (สุพรชัย ยกย่อง , สัมภาษณ์ , 31 ธันวาคม 2548)

นอกจากนี้จากการสังเกตในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของผู้วิจัย ยังพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่จะแนะนำให้ผู้วิจัยไปพบกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการชมรม โดยเฉพาะผู้ที่เป็นประธานชมรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

2.2.3.4 บทบาทในการดูแล และบริการนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาวิจัย พบว่า กลุ่มผู้นำชุมชนซึ่งเป็นคณะกรรมการชมรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน มีบทบาทโดดเด่นในการดูแล และให้บริการกับนักท่องเที่ยว โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านกับนักท่องเที่ยว การดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว แม้ว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวไม่ได้ติดต่อผ่านมาทางชมรมการท่องเที่ยวก็ตาม ซึ่งคุณชวีช บุญพัค

อดีตกำนันตำบลปลายโพรง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพรง ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“เวลาที่มีนักท่องเที่ยวหลงเข้ามาที่รถ 2 แถว เขาก็พามาหาผม ผมก็จะพาไปคู การท่องเที่ยวของหมู่บ้านของเรา อธิบายเรื่องการท่องเที่ยวของหมู่บ้านของเราให้เข้าใจ ”
(ธวัช บุญพิศ, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2548)

“เวลานักท่องเที่ยวเข้ามาแต่ละชุด จะไปปรับกันที่หน้าวัด ผู้นำก็จะเล่าเรื่อง ของหมู่บ้านปลายโพรงให้นักท่องเที่ยวฟัง ก่อนที่จะแยกย้ายกันไปตามบ้านพัก ”
(สุพรชัย ยกย่อง, สัมภาษณ์, 31 ธันวาคม 2548)

2.2.3.5 บทบาทในการแก้ไขปัญหา

จากการศึกษาวิจัย พบว่า เมื่อการจัดการการท่องเที่ยวประสบปัญหา เช่น การจัดคิวให้กับกลุ่มบ้านพัก หรือ กลุ่มคนเรือไม่ลงตัว นักท่องเที่ยวเข้ามาโดยไม่ได้ติดต่อมา ล่วงหน้า หรือ นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจผิดกับการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมของชมรมการท่องเที่ยว กลุ่มผู้นำชุมชน ได้เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาในลักษณะของการให้คำปรึกษากับสมาชิก ดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับนักท่องเที่ยว คุณสุพรชัย ยกย่อง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ซึ่งเป็นคณะกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพรง ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“ การแก้ปัญหาของนักท่องเที่ยว คณะกรรมการส่วนหนึ่ง เช่น อดีตกำนัน ธวัช บุญพิศ ผมเป็นผู้ใหญ่บ้านเราอยู่กันตรงนี้แล้ว ก็ช่วยกันแก้ไขไปก่อน เช่น จัดหาที่พัก ให้ข้อมูลหมู่บ้าน ถ้ามีปัญหาจะคุยกันในส่วนที่สามารถจะทำได้ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าไป ”
(สุพรชัย ยกย่อง, สัมภาษณ์, 31 ธันวาคม 2548)

“ ถ้ามีปัญหาในการจัดคิวของสมาชิก ผมจะปรึกษากับประธาน หรือ ไม่ กรรมการ หรือ บางครั้งผมก็ตัดสินใจเอง ” (สุพรชัย ยกย่อง, สัมภาษณ์, 31 ธันวาคม 2548)

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ และจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย พบว่า บทบาทที่โดดเด่นของผู้นำชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านนั้น ผู้คิดอยู่กับบุคคล คือ ประธานชมรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน เนื่องจากนับตั้งแต่ช่วงก่อตั้งชมรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านขึ้นมา จนมาถึงปัจจุบัน ผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานชมรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านนั้น คือ อติศกานันธวัช บุญพิศ แม้ว่าจะหมดวาระในตำแหน่งไปแล้ว แต่ก็ยังคงได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานชมรมการท่องเที่ยวต่อไปจากการประชุมสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2542 และยังคงมีบทบาทสำคัญอยู่เช่นเดิม เช่น บทบาทในการประสานงานกับทาง ททท. บทบาทในการเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในหมู่บ้านดังจะเห็นได้จากตัวอย่างข้อมูลในการสัมภาษณ์ คุณสุพรชัย ยกย่อง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ซึ่งเป็นคณะกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“ คนที่มีบทบาทในหมู่บ้านเรื่องการท่องเที่ยวของหมู่บ้านตอนนี้ก็คือ อติศกานันธวัช บุญพิศ (ประธานชมรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน) แก่ประสานอยู่กับทาง ททท. ตลอดเวลา” (สุพรชัย ยกย่อง, สัมภาษณ์, 31 ธันวาคม 2548)

2.2.4 ผลประโยชน์จากรายได้ที่จะได้รับ

การที่จะทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านเกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนได้นั้น สิ่งสำคัญที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้ชาวบ้านในหมู่บ้านเกิดแรงจูงใจในการเข้ามา ร่วมกันเพื่อจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านขึ้นมานั้น ก็คือ การได้รับผลประโยชน์ จากการจัดสรรรายได้จากการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ซึ่งแต่เดิมก่อนที่จะมีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นมาในหมู่บ้านนั้น ชาวบ้านในหมู่บ้านส่วนใหญ่ก็จะประกอบอาชีพทำสวนมะพร้าว สวนส้มโอ สวนลิ้นจี่ มีรายได้เฉลี่ยปีละไม่กี่หมื่นบาทต่อครอบครัว หรือชาวบ้านที่มีรายได้จากการเที่ยวตาลเฉลี่ยสัปดาห์ละไม่กี่พันบาทต่อคน

ปัจจุบันชาวบ้านในหมู่บ้านแห่งนี้ ที่มีอาชีพเสริมเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยการเปิดบ้านทรงไทยของตนรับนักท่องเที่ยวเข้าพัก เป็นการสร้างรายได้เสริมที่ดี และโดยส่วนใหญ่เป็นอาชีพเสริมที่ให้รายได้สูงกว่ารายได้หลักทางด้านเกษตรเสียอีก เพราะหาก

นักท่องเที่ยวเข้าพักประมาณ 4 คน ซึ่งหมายถึง 400 บาท ต่อสัปดาห์ และหากสัปดาห์ใดที่นักท่องเที่ยวหนาแน่นก็หมายความว่าสัปดาห์นั้นเจ้าของบ้านจะมีรายได้สูงเกือบหนึ่งพันบาทเลยทีเดียว โดยที่เจ้าของบ้านส่วนใหญ่มักจะคิดว่าเป็นการได้กำไรที่ไม่ต้องลงทุน หรือลงแรง เพียงแค่การนั่งคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือเล่าชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขา หรือสิ่งที่น่ารู้ภายในหมู่บ้านให้นักท่องเที่ยวฟัง ซึ่งก็นับเป็นการคลายเหงาสำหรับคนเฒ่าคนแก่ที่เห็นหน้ากันอยู่สองคนทุกเมื่อเชิ้อวัน นอกเหนือไปจากการช่วยกันเตรียมที่หลับที่นอนให้นักท่องเที่ยวเพียงไม่กี่สิบนาที พร้อมทั้งเตรียมอาหาร และดอกไม้สำหรับตกแต่งอาคารในตอนเช้า ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวันของชาวบ้านที่ไม่เคยขาดอยู่แล้ว

จากการที่ชาวบ้านมีรายได้เสริมเพิ่มขึ้นทำให้ชาวบ้านมีเงินที่จะนำมาปรับปรุงบ้านของตนเองให้สวยงามอยู่เสมอ เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและอยากที่จะกลับมาท่องเที่ยวในหมู่บ้านนี้อีก คุณสุพรชัย ยกย่อง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ซึ่งเป็นคณะกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพวง ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“รายได้จากการท่องเที่ยวที่ชาวบ้านจะได้รับถือได้ว่าเป็นรายได้เสริมจากรายได้หลักทางการเกษตรที่ชาวบ้านเขาทำอยู่ ทำให้ชาวบ้านมีกำลังใจในการช่วยกันส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านของเรา โดยที่เมื่อชาวบ้านมีรายได้พวกเขาก็จะมีการเริ่มทำนุบำรุงบ้านของเขาให้สวยงาม เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้าน” (สุพรชัย ยกย่อง, สัมภาษณ์, 31 ธันวาคม 2548)

นอกจากเจ้าของบ้านที่เปิดบ้านต้อนรับนักท่องเที่ยวจะมีรายได้เสริมเพิ่มมากขึ้นแล้ว การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านยังส่งผลให้เกิดการสร้างธุรกิจชุมชนขึ้นภายในหมู่บ้าน และสามารถสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านหลายๆ กลุ่มด้วยกัน เช่น

กลุ่มคนเรือ ก็จะมีรายได้จากการขับเรือพานักท่องเที่ยวไปส่งตามบ้านพัก และพาไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ โดยคนขับเรือจะมีรายได้จากการขับเรือโดยคิดเป็นรอบ ๆ รอบละ 300 – 400 บาท ขึ้นอยู่กับระยะทางที่ขับเรือพานักท่องเที่ยวไปส่งตามบ้านพัก และตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ

ภาพที่ 4.44 กลุ่มคนเรือของหมู่บ้านมีรายได้จากการจับเรือพานักท่องเที่ยวไปส่งตามบ้านพัก และตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ

กลุ่มแม่ค้า ก็จะมีรายได้จากการขายสินค้าของตนเองไม่ว่าจะเป็นแม่ค้าบนเรือที่ขายกล้วยเคี้ยว ขายกล้วยทอด ขายขนมครก และแม่ค้าบนแพ ที่หมายถึง แม่ค้าที่มีร้านค้าของชำบนบก ไม่ว่าจะติดริมน้ำหรือไม่ก็ตาม เนื่องจากในสมัยก่อนบ้านเรือนส่วนใหญ่มักจะหันหน้าลงน้ำ และมีร้านค้าของชำเป็นแพ ชาวบ้านในตำบลนี้ยังคงเรียกร้านค้าที่ตั้งอยู่บนบกว่า “แพ” ซึ่งแม่ค้าบนแพเหล่านี้ก็จะมีโอกาสขายของให้กับนักท่องเที่ยว นอกเหนือจากการขายให้กับชาวบ้านในหมู่บ้าน

ภาพที่ 4.45 แม่ค้าขายกล้วยเดี่ยวในหมู่บ้านมีรายได้จากการขายกล้วยเดี่ยวให้นักท่องเที่ยว

ภาพที่ 4.46 แม่ค้าขายขนมในหมู่บ้านก็มีรายได้จากการขายขนมต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยว

กลุ่มบ้านที่เคียวตาลก็จะมีรายได้จากการที่นักท่องเที่ยวได้แวะเข้ามาดูการแสดง
วิธีการเคียวตาล และได้รับการอุดหนุนซื้อน้ำตาล จากนักท่องเที่ยวอยู่เป็นประจำเป็นการสร้าง
รายได้ ได้อีกทางหนึ่ง

ภาพที่ 4.47 ชาวบ้านที่เคียวตาลมีรายได้จากการขายน้ำตาลให้นักท่องเที่ยว

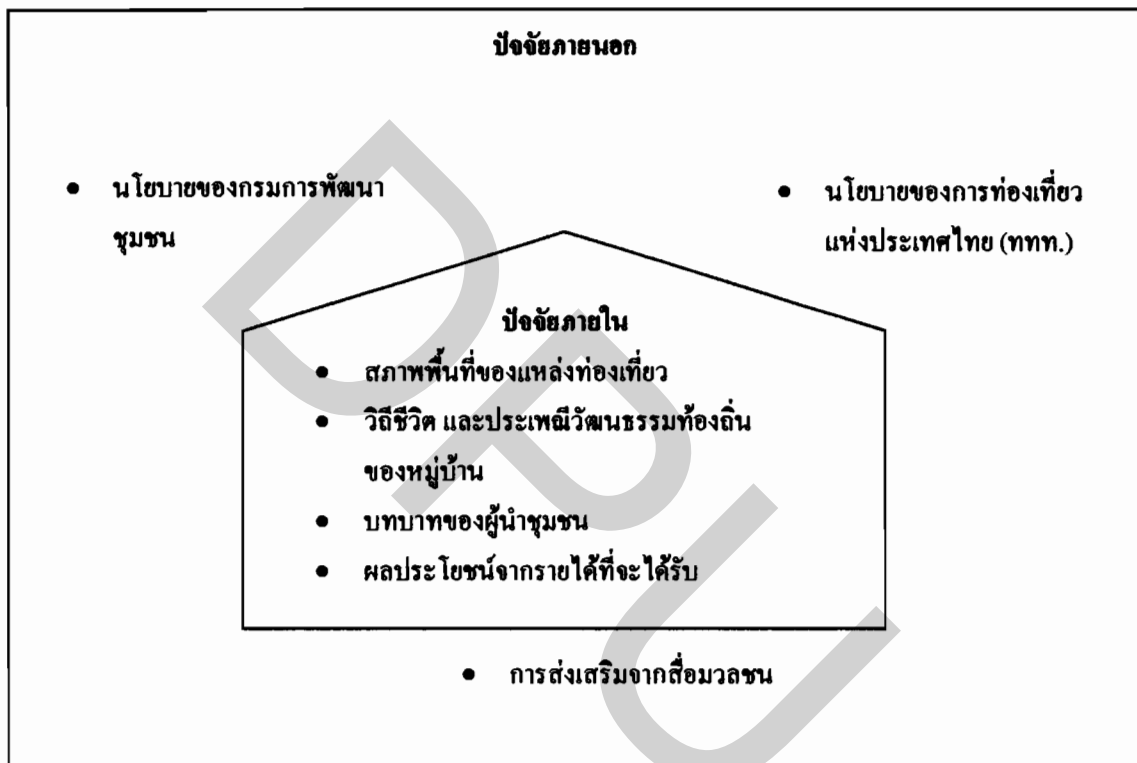
กลุ่มบ้านสวนผลไม้ ก็จะมีรายได้จากการที่นักท่องเที่ยวได้แวะเข้ามาดูสวนผลไม้
และได้รับการอุดหนุนซื้อผลไม้ต่าง ๆ เช่น ส้มโอ ลิ้นจี่ จากนักท่องเที่ยวอยู่เป็นประจำ

คุณชววิช บุญพืด อดีตกำนันตำบลปลายโพงพาง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“ นอกจากกลุ่มที่รับนักท่องเที่ยวเข้าพักจะ ได้รายได้แล้ว กลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
กับการท่องเที่ยวก็จะ ได้รับผลประโยชน์จากรายได้ด้วยกันทั้งหมด มันเหมือนเป็นธุรกิจชุมชน
ที่จะเป็นตัวกระตุ้น และช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้คงอยู่คู่กับหมู่บ้านตลอดไป”
(ชววิช บุญพืด , สัมภาษณ์ , 17 ธันวาคม 2548)

ผลการศึกษาจากข้อมูลทางด้านเอกสาร การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับเรื่องปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาสรุปเป็นภาพรวมที่แสดงให้เห็นถึงปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้ดังนี้

ภาพที่ 4.48 แสดงภาพรวมปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ตอนที่ 3 รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

จากการศึกษาข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย พบว่า ในการจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางนั้น มีรูปแบบการสื่อสาร ปรากฏขึ้น 4 รูปแบบ ดังนี้

- 3.1 รูปแบบการสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ
- 3.2 รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันมาก
- 3.3 รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันน้อย
- 3.4 รูปแบบการสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการ

3.1 รูปแบบการสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ

รูปแบบการสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการเป็นลักษณะของการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ไม่มีกฎเกณฑ์ใดๆ มากำหนด เป็นการสื่อสารที่เกิดจากความสนิทสนมคุ้นเคย และจากความสัมพันธ์ในทางส่วนตัว ได้แก่ การพบปะพูดคุยสนทนากัน โดยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นระหว่างกัน ซึ่งเป็นรูปแบบการสื่อสารที่เกิดขึ้นในแทบทุกขั้นตอนของการจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง โดยเป็นการสื่อสารระหว่างประชาชนทุกกลุ่มในหมู่บ้านด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชนด้วยกัน ระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชนกับชาวบ้านทั่วไปในชุมชนที่เป็นสมาชิก ระหว่างชาวบ้านที่เป็นสมาชิกในชุมชนด้วยตนเอง รวมทั้ง ระหว่างกลุ่มผู้นำในชุมชนกับหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับอาชีพเช่น สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ภาคกลางเขต 1 สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม

3.1.1 การสื่อสารระหว่างประชาชนในชุมชนปลายโพงพางด้วยตนเอง

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย สามารถสรุปรูปแบบการสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการระหว่างประชาชนในชุมชนปลายโพงพางด้วยตนเอง ออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ คือ

3.1.1.1 การพูดคุยในวงกินดื่ม

3.1.1.2 การบอกปากต่อปาก

3.1.1.3 การแจ้งทางโทรศัพท์

3.1.1.1 การพูดคุยในวงกินดื่ม

“ การพูดคุยในวงกินดื่ม ” นั้นเป็นการพูดคุยกันกลุ่มเล็ก ๆ ในวงน้ำชา วงเหล้า โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) วงน้ำชา

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ และจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยพบว่า ในช่วงเวลาเช้าตรู่เวลาประมาณ 06.00 น. ถึง 08.00 น. ชาวบ้านปลายโพงพาง โดยเฉพาะผู้ชายมักจะมาชุมนุมกันตามบริเวณบ้านของผู้นำในชุมชน และร้านขายน้ำชา กาแฟ โดยแหล่งใหญ่ซึ่งคึกคักมากที่สุดได้แก่ บริเวณ “แพหน้าวัด” ซึ่งเป็นชุมชนด้านหน้าวัดโลกเกตุ เนื่องจากบริเวณดังกล่าวนี้ ถือเป็นศูนย์กลางของชุมชนปลายโพงพาง ซึ่งรวมทั้งที่ตั้งของสถานที่สำคัญ ๆ ของชุมชนไว้ได้แก่ ตลาด วัด สถานีอนามัย คิวรถสองแถวแม่กลอง-วัดโลกเกตุ รถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง รวมถึงที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพงพาง นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งรวมบ้านของกลุ่มผู้อาวุโสในหมู่บ้าน จนอาจกล่าวได้ว่าบริเวณดังกล่าวเป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสารเรื่องต่าง ๆ ภายในชุมชนปลายโพงพาง และรวมทั้งเรื่องของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านด้วย

การพูดคุยในวงน้ำชาด้วยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนนั้น มักจะเกิดขึ้นที่บ้านของผู้อาวุโสในชุมชนท่านหนึ่งซึ่งเป็นร้านค้าอยู่ตรงข้ามสถานีอนามัยบ้านโลกเกตุ หรือที่มักเรียกกันว่า “แพลุงจิตร” ซึ่งบรรดากลุ่มผู้นำชุมชนคนอื่น ๆ โดยเฉพาะอดีตกำนันชวัช บุญพิศ ซึ่งเป็นผู้นำในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้าน จะมานั่งสนทนาในวงน้ำชาแทบทุกเช้า บางครั้งชาวบ้านที่เป็นสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านก็จะมานั่งร่วมวงสนทนาด้วย ดังคำบอกเล่าของคุณลุงสมพงษ์ เมืองรัมย์ สมาชิกชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“ส่วนใหญ่พวกเรามีการพูดคุยกันอยู่เป็นประจำเกือบทุกเช้าที่แพลงจิตรหน้าสถานีอนามัยเป็นร้านประจำของเรา เราไปนั่งกินน้ำชา กาแฟกัน บ้างครั้งก็ได้พูดคุยกันกับกำนันธวัช เกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวของหมู่บ้านของเราอยู่เป็นประจำ” (สมพงษ์ เมืองรมณ์, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2549)

ภาพที่ 4.49 แพลงจิตร สถานที่นัดพบพูดคุยกันของชาวบ้านในวงน้ำชา

2) วงเหล้า

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ และจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยยังพบว่า วงเหล้าเป็นอีกวงสนทนาหนึ่งที่มีการพูดคุยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน โดยเฉพาะในเย็นวันอาทิตย์ เวลาประมาณ 16.00 น. เป็นต้นไป หลังจากต้อนรับนักท่องเที่ยวกลับหมดแล้ว ก็จะมีชาวบ้านที่เป็นสมาชิกชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นเจ้าของบ้านพัก คนเรือ หรือแม่กระทั่งชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิก ก็จะมานั่งกินเหล้ากันที่บ้านของอดีตกำนันธวัช บุญพัด ซึ่งเป็นที่ทำการศูนย์บริการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ก็จะมานั่งพูดคุยกัน เรื่องที่พูดคุยกันส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว และร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการทำความเข้าใจกับชาวบ้านทั่วไป ในชุมชนต่อข้อวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ได้สร้างปัญหาให้กับชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิก ทั้งนี้ ความคิดเห็น ข้อวิพากษ์วิจารณ์ และคำแนะนำจากวงสนทนาพูดคุยกัน ในบางครั้งจะถูก

หยิบยกเข้าไปพูดคุยในที่ประชุมอย่างเป็นทางการด้วยเช่นกัน ดังคำบอกเล่าของคุณลุงชูพงษ์ เนตรประไพร สมาชิกชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“วันอาทิตย์ตอนเย็น ๆ เราก็ไปนั่งกินเหล้าที่บ้านกำนัน ใครมีเรื่อง มีปัญหาอะไรก็ยกขึ้นมาคุยกัน เช่นว่ามีหนังสือพิมพ์ลงข่าวตำหนิก็คุยกันว่าจะให้เกิดขึ้นแบบนั้นไม่ได้แล้ว ก็คุยกันแล้วเอาไปเสนอในที่ประชุม ก็นั่งคุยกันหัวค้ำข้าง หรือไม่ก็ตอนเข้าไปกินน้ำชากันบ้าง คนนอกที่ไม่ได้เป็นสมาชิกอะไร ก็มานั่งคุยแสดงความคิดเห็นกัน” (ชูพงษ์ เนตรประไพร, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2549)

ภาพที่ 4.50 บริเวณศูนย์บริการการท่องเที่ยวบ้านกำนันรัช สถานที่พูดคุยกันของชาวบ้านในวงเหล้า

3.1.1.2 การบอกปากต่อปาก

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยพบว่า “การบอกปากต่อปาก” เป็นรูปแบบการสื่อสารที่พบได้ทั่วไปในชุมชนปลายโพงพาง ที่มีขนาดไม่ใหญ่นัก และชาวบ้านต่างมีความสัมพันธ์ส่วนตัว หรือมีความใกล้ชิดกันอยู่แล้ว เช่นเป็นการบอกเล่าข้อมูลข่าวสารความรู้จากการไปศึกษาดูงานการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ เช่นจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน อุทัยธานี เพชรบุรี และราชบุรี ของกลุ่มผู้นำชุมชน และสมาชิกของหมู่บ้านที่เป็นตัวแทน

การท่องเที่ยวของหมู่บ้าน การบอกเล่าเรื่องการชักชวนชาวบ้านมาเข้าร่วมเป็นสมาชิกการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน และการบอกเล่าในเรื่องของการให้ข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบกฎเกณฑ์ ของการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ดังคำบอกเล่าของชาวบ้าน ที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“เวลาที่ออกไปดูงานที่อื่นกันมา ก็จะกลับมาบอกเล่าต่อกันกระจายความรู้ที่ได้รับ จากการดูงานในกลุ่มของพวกเขา” (อรุณ กลิ่นทอง, สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2549)

“ในช่วงแรกของการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ก่อนจะรับสมัครสมาชิก มีการประชาสัมพันธ์กันก่อนทางหอกระจายข่าว และมีการชักชวนกันแบบบอกปากต่อปากกัน แต่พอช่วงหลังการท่องเที่ยวของหมู่บ้านเปิดรับสมัครเพิ่มอีก ก็ได้คนที่มาเป็นสมาชิก เป็นคนไปชวนชาวบ้านที่ยัง ไม่ได้เป็นสมาชิมาสมัครเป็นสมาชิกการท่องเที่ยวของหมู่บ้านของเรา” (ประภา บุญพิทักษ์, สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2549)

“เราใช้ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกของหมู่บ้านท่องเที่ยวเข้าไปช่วยในการพูดคุยทำความเข้าใจ และชักชวนชาวบ้านให้เข้ามาเป็นสมาชิก เช่น ดุงสมพงษ์ สนิทกับคนแถวคลองวัดโคกเกตุ เวลาทำอะไรก็ติดต่อพูดคุยกันตลอด ก็ได้ดุงสมพงษ์ เป็นคนลงไปพูดคุยว่าทางหมู่บ้านท่องเที่ยวต้องการอะไร มีระเบียบ กติกาอะไร” (ณัฐวุฒิ บุญพิทักษ์, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2548)

3.1.1.3 การแจ้งทางโทรศัพท์

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ และจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยพบว่า การแจ้งทางโทรศัพท์เป็นอีกวิธีหนึ่ง ที่ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างกันของกลุ่มผู้นำชุมชนของหมู่บ้านที่ดูแลจัดการการท่องเที่ยวกับสมาชิกของหมู่บ้านท่องเที่ยวที่เป็นชาวบ้าน ในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งเมื่อนักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้ามาบริเวณศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยวของหมู่บ้านแล้ว ทางกลุ่มผู้นำชุมชนของหมู่บ้านที่ดูแลจัดการการท่องเที่ยวก็จะใช้วิธีการแจ้งทางโทรศัพท์ให้กับเจ้าของบ้านที่เป็นสมาชิกแต่ละหลังให้ทราบว่าวันนี้มีนักท่องเที่ยวจะเข้ามาพักเป็นจำนวนกี่คน เพื่อให้เจ้าของบ้านที่เป็นสมาชิกจะได้เตรียมการต้อนรับนักท่องเที่ยวได้อย่างทันที่ ดังคำบอกเล่าของชาวบ้านที่เป็นเจ้าของบ้านที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของหมู่บ้านท่องเที่ยว ได้เล่าให้ฟังว่า

“เวลาที่นักท่องเที่ยวจะเข้ามาพักที่บ้าน ทางศูนย์เขาก็จะใช้วิธีการแจ้งทางโทรศัพท์ให้เราทราบว่าวันนี้มีนักท่องเที่ยวมาพักก็คนเราจะได้เตรียมการต้อนรับได้อย่างทันที” (สนม ประสบแสง, สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2549)

“เวลามีนักท่องเที่ยวจะเข้ามาพักที่บ้าน ทางกำนันก็จะแจ้งทางโทรศัพท์ให้ทราบว่าจะมีนักท่องเที่ยวมาพักก็คน” (ไกล่ เมืองรมณ์, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2549)

3.1.2 การสื่อสารระหว่างกลุ่มผู้นำในชุมชนปลายโพงพางกับหน่วยงานภายนอก

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยสามารถสรุปรูปแบบการสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการออกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ คือ

3.1.2.1 การคุยนอกรอบ

3.1.2.2 การจับเข้าคุยกัน

3.1.2.1 การคุยนอกรอบ

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่า การคุยนอกรอบ นั้นเป็นลักษณะของการสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการซึ่งปรากฏขึ้นระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการบริหารชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางกับเจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 1 โดยในช่วงเริ่มต้นของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ของหมู่บ้านปลายโพงพาง ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 1 อย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดการประชุมกันบ่อยเดือนสองเดือนครั้ง ในการประชุมร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกับกลุ่มผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางนั้น พบว่าในช่วงระหว่างเวลาก่อน และหลังการประชุมอย่างเป็นทางการได้มีการพูดคุยด้วยบรรยากาศที่เป็นกันเองระหว่างเจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และทางกลุ่มผู้นำชุมชนของหมู่บ้าน ซึ่งความเป็นกันเองในการพูดคุยปรึกษาหารือที่เกิดขึ้นนั้น ส่วนหนึ่งเนื่องจากเจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่เข้ามานั้น มีพื้นเพเป็นคนจังหวัดสมุทรสงครามเช่นเดียวกัน

ดังจะเห็นได้จากคำบอกเล่าของ คุณฉวีรุจิ บุญพิศ ผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นคณะกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้เล่าให้ฟังว่า

“เวลาที่มีการประชุมกันระหว่างตัวแทนของหมู่บ้านกับทางเจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ก่อนและหลังการประชุมก็จะมีการพูดคุยกันอย่างเป็นกันเอง เพราะทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ส่งเจ้าหน้าที่ซึ่งจะเป็น พี่ทม และ พี่ศรี มาประชุมเพื่อมาช่วยในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยว เพราะเข้ากับชาวบ้านได้ดี และอีกอย่างหนึ่งก็ว่าเป็นคนแม่กลองเหมือนกันเลยพูดคุยกันง่ายขึ้น” (ฉวีรุจิ บุญพิศ, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2548)

3.1.2.2 การจับเข้าคุยกัน

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่า การจับเข้าคุยกันนั้น เป็นลักษณะของการสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งปรากฏขึ้นระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชนกับทางเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม โดยในช่วงตั้งแต่เริ่มแรกของการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านปลายโพงพางได้รับการส่งเสริม และความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม ด้วยการเข้ามาพูดคุย และทำความเข้าใจกับกลุ่มแกนนำของชุมชนด้วยความสนิทสนมคุ้นเคย เนื่องจากก่อนหน้าที่หมู่บ้านปลายโพงพางจะได้รับการแนะนำสนับสนุนส่งเสริมเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์จากพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงครามนั้น ทางเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจังหวัดได้เข้ามาอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านปลายโพงพางเพื่อทำโครงการพัฒนาอาชีพเสริมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมาเป็นเวลาเกือบ 2 ปีแล้ว ดังนั้นความสนิทสนมคุ้นเคย และความไว้วางใจที่มีต่อเจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชนจังหวัดจึงมีมาก ดังจะเห็นได้จากการบอกเล่าของคุณรัช บุญพิศ อดีตกำนันตำบลปลายโพงพาง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ที่ได้เล่าให้ฟังถึงเรื่องนี้ว่า

“ทางเจ้าหน้าที่พัฒนาจังหวัด เขาเข้ามาพูดคุยกับกลุ่มผู้นำชุมชนก่อนตั้งแต่เริ่มจัดตั้งการท่องเที่ยวของหมู่บ้านแล้วจึงทำให้สนิทกัน ไว้วางใจกันมีอะไรก็จะคุยกันตรง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน” (รัช บุญพิศ, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2548)

3.2 รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันมาก

ผลจากการศึกษาวิจัย พบว่า รูปแบบการสื่อสารอีกลักษณะหนึ่งที่ปรากฏขึ้นในการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง คือ รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันมาก กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทางที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความคิดเห็น การตอบโต้ระหว่างกันมาก ซึ่งรูปแบบการสื่อสารลักษณะนี้มักจะเกิดขึ้นในการประชุมอย่างเป็นทางการของกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการดูแลจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ทั้งนี้ผู้วิจัยจะขอกกล่าวถึงรายละเอียดรูปแบบการสื่อสารลักษณะดังกล่าว ดังต่อไปนี้

3.2.1 การประชุมของกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยพบว่า การประชุมของกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ซึ่งประกอบด้วยอดีตกำนันธวัช บุญพัก ประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวรับหน้าที่เป็นประธานในการประชุม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ รับหน้าที่เป็นรองประธานในการประชุม ผู้อาวุโสในหมู่บ้านรับหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในการประชุม และตลอดจนผู้นำชุมชนท่านอื่นๆ ที่เป็นคณะกรรมการการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ก็จะเข้าร่วมประชุมกันอย่างพร้อมเพียง

การประชุมอย่างเป็นทางการของกลุ่มผู้นำชุมชนในหมู่บ้านท่องเที่ยวเวลานั้น มีขึ้นบ่อยครั้งในระยะเริ่มแรก โดยมีการส่งจดหมายเชิญประชุม มีการกำหนดวาระการประชุม (คู่มืออย่างจดหมายเชิญประชุมจากภาคผนวก) และบางครั้งมีการบันทึกการประชุมด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นทางการของการประชุมได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ในการประชุมยังมีการแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางชนิดที่เรียกว่า “ เลียงกันเกือบเป็นเกือบตาย ” ดังที่ คุณณัฐวุฒิ บุญพัก ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีหน้าที่เป็นคณะกรรมการประสานงานการท่องเที่ยวของหมู่บ้านได้เล่าให้ฟังถึงเรื่องนี้ว่า

“เมื่อก่อน ในระยะเริ่มแรกเราประชุมกันบ่อยเดือนละ 2 ครั้งมีการตั้งวาระกัน มีการบันทึกการประชุม มีการออกจดหมายเชิญประชุมก่อนวันประชุมก็จะมีการประชุม ทางหอกระจายข่าว แล้วเวลาประชุมก็มีการแสดงความคิดเห็นเถียงกันเกือบเป็นเกือบตาย อยู่เป็นประจำ” (ฉัฐวุฒิ บุญพัก, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2548)

ทว่าบางครั้งการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางนั้นก็มิผลทำให้การประชุม ไม่สามารถหาข้อสรุปได้ ซึ่งจะเห็นได้จากการบอกเล่าต่อไปนี้

“การประชุมแต่ละครั้งของกลุ่มผู้นำชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว ของหมู่บ้านมักจะสรุปกันไม่ได้ แต่ละคนก็คิดไปคนละอย่าง เป็นลักษณะการประชุม ปรัชญาหารือกัน ไม่ได้มีการลงมติกัน” (สุพรชัย ยก่อง, สัมภาษณ์, 31 ธันวาคม 2548)

ทั้งนี้การประชุมในช่วงเริ่มต้นของการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านส่วนใหญ่ จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดกฎ ระเบียบกติกา ข้อบังคับ ของหมู่บ้านท่องเที่ยว

“ระเบียบ กติกา ที่ตั้งขึ้นมาของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเราใช้วิธีการประชุมของ กลุ่มผู้นำชุมชนในหมู่บ้านท่องเที่ยวที่เป็นคณะกรรมการ โดยจะช่วยกันดูเรื่องปัญหาเป็นหลัก แล้วมาช่วยกันดูว่ากติกาที่ตั้งขึ้นมานั้นดีหรือไม่คืออย่างไร... ค่าบริการของนักท่องเที่ยวก็เกิด จาก การประชุม โดยทางกลุ่มผู้นำชุมชน ในหมู่บ้านท่องเที่ยวจะมีส่วนร่วมในการช่วยกันคิด ว่าค่าบริการ ที่กำหนดขึ้น นักท่องเที่ยวรับได้หรือไม่ ชุมชนรับได้หรือไม่ แต่เรายังชุมชนเป็นหลัก” (ฉัฐวุฒิ บุญพัก, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2548)

ส่วนการประชุมในระยะหลังจากการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านไปได้ระยะหนึ่งแล้ว เนื้อหาของการประชุมได้เปลี่ยนแปลงไป จากการสัมภาษณ์พบว่า วาระการประชุมจะเน้น เรื่องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว การเตรียมรับนักท่องเที่ยว การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแผนการจัดการท่องเที่ยว รวมทั้งการสรุปผลการดำเนินงาน

“การประชุมของกลุ่มผู้นำชุมชนหมู่บ้านท่องเที่ยวในระยะหลังจะเน้นเรื่อง การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว เช่น ปัญหาขยะก็จะมีแสดงความคิดเห็นกัน ในการ ประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ให้หมดไป” (สุพรชัย ยก่อง, สัมภาษณ์, 31 ธันวาคม 2548)

“ในระยะหลังเรามีการประชุมกันในเรื่องของการปรับเปลี่ยนแผนการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งมีการประชุมกันเพื่อหาข้อสรุป ผลการดำเนินงานในการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านของเราอีกด้วย” (ณัฐวุฒิ บุญพัก, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2548)

3.3 รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันน้อย

ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารอีกลักษณะหนึ่งที่ปรากฏขึ้นในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง คือ รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันน้อย กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทางที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็น การตอบโต้ระหว่างกันน้อยมาก ซึ่งรูปแบบการสื่อสารลักษณะนี้มักจะเกิดขึ้นในการประชุมอย่างเป็นทางการของสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง และการประชุมระหว่างตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางกับหน่วยงานภายนอก ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ทั้งนี้ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงรายละเอียดรูปแบบการสื่อสารลักษณะดังกล่าว ดังต่อไปนี้

3.3.1 การประชุมของสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ และจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย พบว่าการประชุมของสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง อันประกอบด้วยผู้นำชุมชนของหมู่บ้านท่องเที่ยวทุกคนที่เป็นคณะกรรมการชมรมที่มีหน้าที่ดูแลจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ผู้อาวุโสในชุมชน ซึ่งเป็นที่ปรึกษาการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน และชาวบ้านที่เป็นสมาชิกของหมู่บ้านท่องเที่ยวนั้น มีลักษณะที่เป็นทางการอย่างชัดเจน ซึ่งเห็นได้จากการส่งจดหมายเชิญประชุมให้กับสมาชิกของหมู่บ้านท่องเที่ยวทุกคน มีการกำหนดวาระการประชุม (ดูตัวอย่างจดหมายเชิญประชุมจากภาคผนวก) จากประธานหมู่บ้านท่องเที่ยว ดังคำบอกเล่าของคุณสุพรชัย ยกย่อง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“เวลาเรียกประชุมของหมู่บ้านท่องเที่ยวเขาจะมีหนังสือเชิญมาประชุม มีการกำหนดเป็นวาระเป็นหนังสือออกจากทางหมู่บ้านท่องเที่ยว เขาจะประชุมกลุ่มผู้นำชุมชน ที่เป็นคณะกรรมการของหมู่บ้านท่องเที่ยวกันก่อน แล้วค่อยเรียกประชุมสมาชิกกันอีกครั้ง”
(สุพรชัย ยกย่อ, สัมภาษณ์, 31 ธันวาคม 2548)

ภาพที่ 4.51 การประชุมของสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

นอกจากนี้จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยโดยการเข้าร่วมในการประชุมของสมาชิกชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2549 ณ ศูนย์บริการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง โดยการประชุมดังกล่าวปรากฏรูปแบบการสื่อสารที่เป็นทางการอย่างชัดเจน จากบรรยากาศการประชุมที่ค่อนข้างเป็นทางการ ยกตัวอย่างเช่น ในการเสนอชื่อสมาชิกเพื่อเป็นคณะกรรมการชุดใหม่ ผู้ที่ถูกเสนอชื่อจะต้องมีสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมยกมือรับรอง 3 คนขึ้นไป หรือเมื่อประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวนำเสนอแผนการจัดการการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ของชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ก็มีการเสนอเป็นญัตติเพื่อให้สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมลงมติว่ายอมรับหรือไม่ยอมรับ

ในขณะที่เดียวกันจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยยังพบว่า การประชุมของชาวบ้านที่เป็นสมาชิกที่เข้าร่วมการประชุมนั้น จะไม่ค่อยพูดแสดงความคิดเห็นตอบโต้ หรือซักถามปัญหากันในที่ประชุม เมื่อกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการของหมู่บ้านท่องเที่ยวเปิดโอกาส

ให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นกลับมีสมาชิกแสดงความคิดเห็นกันเพียงไม่กี่คนที่แสดงความคิดเห็นในแทบทุกประเด็น ในการประชุมกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการของหมู่บ้านท่องเที่ยว จึงต้องรับบทหนักในการทำหน้าทีเป็นผู้พูดให้ข้อมูล และแสดงความคิดเห็นเสียเองเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้จากตัวอย่างคำบอกเล่าของสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวที่ได้เข้าร่วมการประชุมได้สะท้อนให้เห็นภาพการมีปฏิริยาโต้ตอบในการสื่อสารกันน้อยเด่นชัดขึ้น ดังนี้

“เราเป็นสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวเหมือนกัน น่าจะช่วยกันพูดไม่ใช่มานั่งเงียบ แล้วพูดกันอยู่ไม่กี่คน ผมว่ามันจะไม่ค่อยได้ประโยชน์กับหมู่บ้านท่องเที่ยวของเราเท่าไร” (สมพงษ์ เมืองรมณ์ , สัมภาษณ์ , 22 มกราคม 2549)

“เวลาประชุมกันแล้วไม่มีใครพูดเรื่องปัญหาแต่มาวิจารณ์กันข้างนอกมาขายกัน ในที่ชุมชนทำให้ปัญหาขิงบานปลาย” (ชูพงษ์ เนตรประไพ, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2549)

3.3.2. การประชุมระหว่างตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

จากการศึกษาวิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันน้อยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางนั้น ยังปรากฏในการประชุมร่วมระหว่างตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) โดยในส่วนของตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางนั้น ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการบริหารชมรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ผู้อาวุโสของหมู่บ้านที่เป็นที่ปรึกษาของการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน และสมาชิกของหมู่บ้านท่องเที่ยวบางคน และในส่วนของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่จากกองพัฒนาบริการการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 1

ภาพที่ 4.52 การประชุมระหว่างตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพาง กับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

ทั้งนี้จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยพบว่า การประชุมร่วมระหว่างตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง กับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เป็นการประชุมที่เป็นทางการ ดังจะเห็นได้จากการที่ทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จะมีการส่งจดหมายเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจากหน่วยงานราชการในระดับอำเภอ และระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้อง อันประกอบด้วย ปลัดอำเภออัมพวา พัฒนาการอำเภออัมพวา ประธานสภาการส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม ผู้อำนวยการกองพัฒนาบริการการท่องเที่ยว ผู้ช่วยผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 1 มาประชุมร่วมกันกับตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง นอกจากนี้ ลักษณะของความเป็นทางการยังปรากฏในคำพูดที่ใช้ในการประชุม ซึ่งมีการใช้คำว่า “เรียน” เป็นคำเริ่มต้นของการพูดในที่ประชุม ดังคำบอกเล่าของคุณัญชฎา นุญพัค ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะกรรมการบริหารชมรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน และเป็นตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวที่ได้เข้าร่วมประชุมได้เล่าให้ฟังว่า

“ในการประชุมร่วมกับทาง ททท. นั้น ทางเขามีการเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องทางจังหวัดมาร่วมด้วยหลายท่านเป็นการประชุมอย่างเป็นทางการมาก มีการใช้คำว่า “เรียน” ก่อนเริ่มต้นของการพูดในที่ประชุมด้วยเสมอ” (ณัฐฎา นุญพัค, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2548)

นอกจากนี้ จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยยังพบว่า ในการประชุมร่วมระหว่างตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง กับทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.)นั้น ตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางไม่ค่อยพูดแสดงความคิดเห็น หรือมีปฏิกิริยาโต้ตอบมากนักในขณะที่เจ้าหน้าที่จากกองพัฒนาบริการการท่องเที่ยวกลับมีบทบาทอย่างมากในการนำเสนอข้อมูลซึ่งเกี่ยวกับแผนการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านในรูปแบบใหม่ และการวิเคราะห์ปัญหาจากการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง โดยตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางที่เข้าร่วมประชุมนั้น มีบทบาทเป็นผู้รับฟังเสียเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าจะมีการแสดงความคิดเห็นบ้างจากผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการของหมู่บ้านท่องเที่ยว แต่ก็ไม่มากนัก และประเด็นที่พูดคุยกันในที่ประชุมนั้น มีเนื้อหาค่อนข้างหนักไปทางวิชาการซึ่งตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้จากคำบอกเล่าของคุณลุงสมพงษ์ เมืองรมณ์ ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวที่ได้เป็นตัวแทนของหมู่บ้านที่ได้เข้าร่วมประชุม ได้ช่วยสะท้อนให้เห็นภาพของรูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิกิริยาโต้ตอบกันน้อยได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

“ในที่ประชุมพวกเขาเป็นนักวิชาการพูดเรื่องที่เราไม่ถนัด ไม่รู้เรื่อง เราเองก็มีความสามารถแค่นี้จะไปคุยกับเขาถึงเรื่องที่ค่อนข้างใหญ่โตมโหฬารถึงเรื่องที่เรา ยังมองไม่เห็นทำให้คุยกันยาก เราเองก็ไม่รู้ว่าจะไปพูดอะไรกับเขา เราก็ได้ฟังเขาอย่างเดียว” (สมพงษ์ เมืองรมณ์, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2549)

3.4 รูปแบบการสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการ

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง คือ การสื่อสารผ่านหอกระจายข่าว ซึ่งกลุ่มผู้นำชุมชนของหมู่บ้านท่องเที่ยวที่เป็นคณะกรรมการชมรมใช้ในการสื่อสารกับประชาชนทั่วไปในชุมชน โดยจากข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยสามารถสรุปลักษณะการใช้หอกระจายข่าวของกลุ่มผู้นำชุมชนของหมู่บ้านท่องเที่ยวได้ 2 ประเด็น ดังนี้ คือ

3.4.1 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่า ในระยะเริ่มแรกของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านนั้น กลุ่มผู้นำชุมชนซึ่งเป็นคณะกรรมการดูแลจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้ใช้ประโยชน์จากหอกระจายข่าวของทางหมู่บ้านในการพูดคุยให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อทำความเข้าใจกับชาวบ้านทั่วไปในชุมชนปลายโพงพาง โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังที่คุณธวัช บุญพัค อดีตกำนันตำบลปลายโพงพาง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางที่ได้เล่าให้ฟังถึงเรื่องนี้ว่า

“ก่อนที่จะตั้งเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเมื่อตั้งหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใหม่ ๆ ผมจะพูดเรื่องการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านของเรา ออกทางหอกระจายข่าวอยู่ตลอด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องผลประโยชน์ที่ชาวบ้านจะได้รับ เรื่องของสิ่งแวดล้อม เพื่อทำความเข้าใจกับชาวบ้าน” (ธวัช บุญพัค, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2548)

“ถ้าวันไหนจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามา ตอนเช้าเวลาที่เปิดหอกระจายข่าว ก็จะมีการพูดให้ชาวบ้านฟังว่ามีคณะนักท่องเที่ยวเข้ามา ก็บอกให้ชาวบ้านช่วยกันดู เขามาดูวิถีชีวิต อะไรก็ว่าไป เขามาจากที่ไกล ๆ ก็ให้ช่วยดูแลให้ความสะดวก ก็คอยชี้แนะให้ชาวบ้านได้เข้าใจ” (ธวัช บุญพัค, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2548)

ทั้งนี้สอดคล้องกับคำบอกเล่าของคุณป้ามะลิ ยศวิปาน ชาวบ้านในหมู่บ้านที่เป็นสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้าน ที่ได้กล่าวเสริมถึงเรื่องนี้ว่า

“เมื่อก่อนพวกผู้นำเขาพูดเรื่องการท่องเที่ยว เรื่องการอนุรักษ์ทางหอกระจายข่าวอยู่เรื่อย ๆ” (มะลิ ยศวิปาน, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2549)

3.4.2 การดักเคียนชาวบ้าน

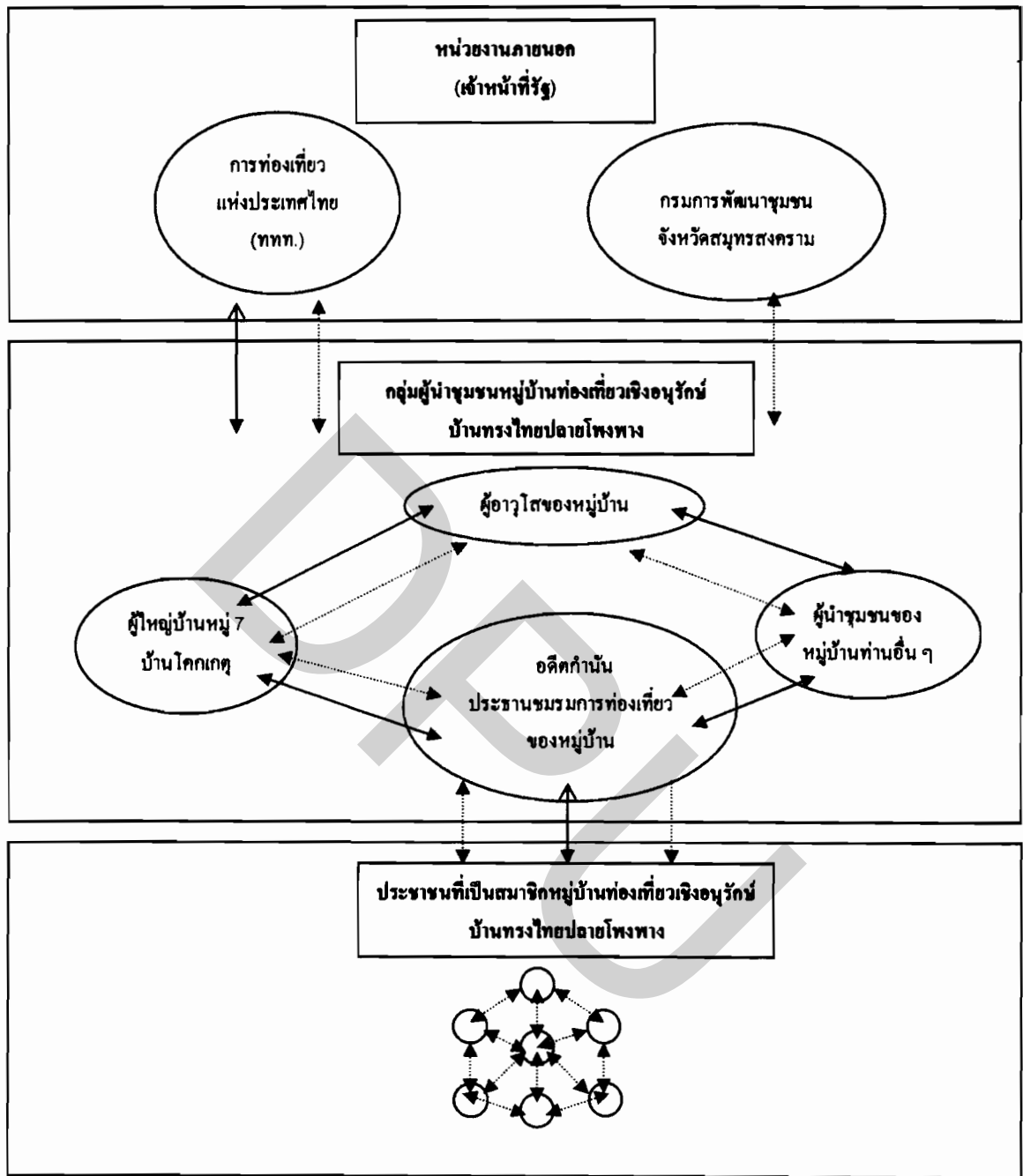
จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยยังพบว่า นอกจากการให้ข้อมูลข่าวสารแล้ว บางครั้งกลุ่มผู้นำหมู่บ้านท่องเที่ยวยังมีการกล่าวดักเคียนบุคคลผ่านทางหอกระจายข่าวด้วย ซึ่งมีผลทำให้เกิดความขัดแย้งกันขึ้นระหว่างผู้นำกับชาวบ้าน ทั้งนี้จากคำบอกเล่าของคุณลุงชูพงษ์ เนตรประไพโร ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวได้เล่าให้ฟังว่า

“บางครั้งผู้นำหมู่บ้านใช้หอกระจายข่าวดักเคียนชาวบ้านที่ทำผิด บางเรื่องเป็นความเข้าใจผิดกัน แต่ว่ากันออกทางหอกระจายข่าวไปแล้ว แม้ว่าจะไม่ออกชื่อคำหยาบใคร แต่ที่นี้สังคมมันเล็กก็รู้กันว่าใครทำ เช่น เคยมีกรณีที่ชาวบ้านพูดจาไม่ดีกับนักท่องเที่ยวเขาก็ขอโทษกันแล้ว แต่พอนักท่องเที่ยวกลับมาที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเขาก็บอกผู้นำ ก็ออกหอกระจายข่าวให้คนที่พูดจาไม่ดีกับนักท่องเที่ยวไปขอโทษนักท่องเที่ยวอีก เพราะว่าการที่เป็นแบบนี้ทำให้เสียชื่อเสียงซึ่งการต่อว่าออกทางหอกระจายข่าวมันทำให้เกิดความขัดแย้งกัน เพราะคนที่ถูกว่า เขาก็คิดว่ามีอะไรน่าจะมาพูดกันได้ มาบอกกันได้ แต่พอผู้นำทำผิดชาวบ้านทำได้แค่วิจารณ์กันในวงเหล้า วงน้ำชา” (ชูพงษ์ เนตรประไพโร, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2549)

ภาพที่ 4.53 หอกระจายข่าวของหมู่บ้านที่กลุ่มผู้นำชุมชนใช้ในการพูดคุยกับชาวบ้านในหมู่บ้าน

ผลการศึกษาจากข้อมูลทางการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับเรื่องรูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาสรุปเป็นภาพแสดงรูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้ดังนี้

- หมายเหตุ**
- (1) $\longleftrightarrow$ หมายถึง รูปแบบการสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ
  - (2) $\longleftrightarrow$ หมายถึง รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันมาก
  - (3) $\longrightarrow$ หมายถึง รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันน้อย
  - (4) $\dashrightarrow$ หมายถึง รูปแบบการสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการ

ภาพที่ 4.54 แสดงรูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ตอนที่ 4 การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์ของทางหมู่บ้านท่องเที่ยว และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายทำให้ผู้วิจัยพบว่า หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง และเพื่อเป็นการเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน ดังคำบอกเล่าของคุณรัช นุญพัค อดีตกำนันตำบลปลายโพงพาง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“วัตถุประสงค์ของการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านเราอันดับแรกเลยต้องการให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักหมู่บ้านของเราว่ามีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ขึ้นมา และต้องการเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านของเรา” (รัช นุญพัค, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2548)

การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางนั้น มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ประกอบไปด้วย 4 สื่อด้วยกัน มีรายละเอียดดังนี้ คือ

- 4.1 สื่อบุคคล
- 4.2 สื่อเฉพาะกิจ
- 4.3 สื่อมวลชน
- 4.4 สื่ออินเทอร์เน็ต

4.1 สื่อบุคคล

สื่อบุคคล เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่สามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ต้องการเผยแพร่ไปสู่ผู้รับสารได้โดยตรง และสามารถชักจูงใจผู้รับสารได้โดยวิธีการพูดคุยแบบกันเอง ทำให้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเป็นไปในลักษณะที่ยืดหยุ่น ปรับให้เข้ากับผู้รับสารเป็นราย ๆ ไปได้ และสามารถที่จะซักถาม ทำความเข้าใจ และมีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันได้ ทำให้ได้รับทราบความรู้สึกนึกคิดของผู้รับสารได้ทันที และจากการศึกษาวิจัยพบว่า หมู่บ้านท่องเที่ยว

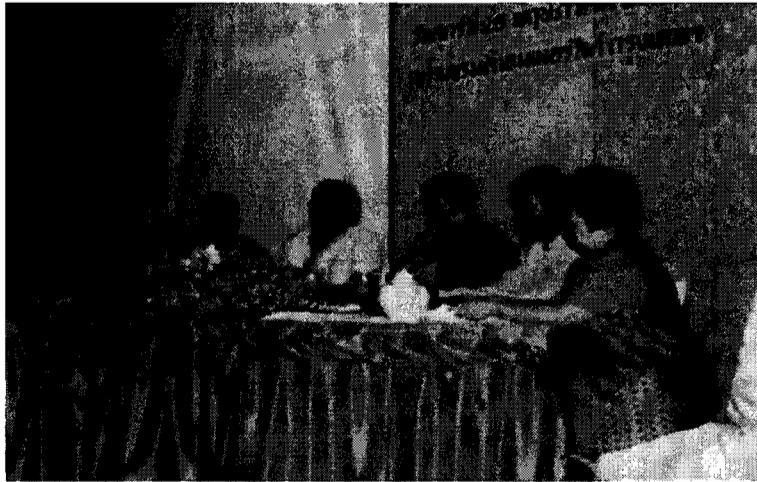
เชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อบุคคลเป็นหลัก ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านให้กับนักท่องเที่ยว ได้รับรู้ เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อบุคคลนั้นเป็นการประชาสัมพันธ์โดยที่ไม่ต้อง เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น และเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ง่ายที่สุด ที่ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้ใช้ในการประชาสัมพันธ์ อันได้แก่

- 4.1.1 ผู้นำชุมชน และชาวบ้านในหมู่บ้านท่องเที่ยว
- 4.1.2 เพื่อนฝูง และญาติพี่น้องของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยว
- 4.1.3 เจ้าหน้าที่ของบริษัทนำเที่ยว
- 4.1.4 เจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

4.1.1 ผู้นำชุมชน และชาวบ้านในหมู่บ้านท่องเที่ยว

จากข้อมูลในการค้นคว้าทางเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย พบว่า ผู้นำชุมชน และชาวบ้านในหมู่บ้านท่องเที่ยว ถือได้ว่าเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ประเภท สื่อบุคคลกลุ่มแรกที่ได้ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอก โดยผู้นำชุมชน และชาวบ้านในหมู่บ้านเมื่อ ได้ออกไปนอกหมู่บ้าน เวลาไปพบใครที่ไหน ทั้งญาติ และเพื่อน ๆ มีโอกาสดังจะเชิญชวนให้คนภายนอกได้เข้ามาท่องเที่ยวที่ในหมู่บ้าน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งอดีตกำนันธวัช บุญพิศ ผู้นำชุมชน และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มักจะได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรบรรยายในการให้ความรู้ เรื่องของการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ตามสถานที่ต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ และได้มีโอกาสพบปะผู้คนจำนวนมากในแต่ละครั้ง ซึ่งอดีตกำนันธวัช บุญพิศ ก็ได้ทำตัวเอง เป็นสื่อบุคคลในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านไปในตัวด้วย ดังคำบอกเล่าของคุณธวัช บุญพิศ อดีตกำนันตำบลปลายโพงพาง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“ส่วนใหญ่เราประชาสัมพันธ์ด้วยตัวเองเป็นหลัก ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนเราช่วยกัน เป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ ใครพบใคร ใครเจอใคร ก็บอกให้มาเที่ยวกัน อย่างบางที่ ผมจะ ได้รับเชิญไปบรรยายเป็นวิทยากรในเรื่องของการทำธุรกิจ SME การท่องเที่ยวในลักษณะแบบที่ หมู่บ้านเราทำอยู่เป็นประจำ มีคนไปเข้าร่วมประมาณครั้งละสามถึงสี่ร้อยคน มีคนเห็นเราก็เหมือน เป็นสื่อเองด้วย” (ธวัช บุญพิศ , สัมภาษณ์ , 17 ธันวาคม 2548)

ภาพที่ 4.55 อดีตกำนันรวิชัย บุญพิศ ผู้นำชุมชนและประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรบรรยายเรื่องการจัดการท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ เป็นการช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านได้อีกทางหนึ่ง

4.1.2 เพื่อนฝูง และญาติพี่น้องของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยว

จากข้อมูลในการค้นคว้าทางเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายพบว่า เพื่อนฝูง และญาติพี่น้องของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวนั้น ถือได้ว่าเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อบุคคลที่สำคัญที่สุด ที่ช่วยส่งเสริมประชาสัมพันธ์ชักจูงใจให้กับนักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ ที่เป็นเพื่อนของตนเอง หรือ ไม่ใช่เป็นญาติพี่น้องของตนเองได้เข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เพราะนักท่องเที่ยวแต่ละคนที่เคยมาเที่ยวแล้วส่วนใหญ่ก็จะเกิดความประทับใจ และแต่ละคนก็จะมิกกลุ่มเพื่อน และญาติพี่น้องของตนเองที่ยังไม่เคยมาเที่ยวอยู่เป็นจำนวนมาก เกิดการบอกต่อกัน ขยายจากหนึ่งเป็นสอง จากสองเป็นสี่ อย่างไม่หยุดยั้ง เป็นการช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้เป็นอย่างดี ดังคำบอกเล่าของคุณฉวีรุณี บุญพิศ กรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“การประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านของเราที่สำคัญที่สุด ก็จะมาจากตัวนักท่องเที่ยวเอง ที่จะเป็นสื่อบุคคล ที่จะมีการบอกต่อกัน เพราะแต่ละคนจะต้องมีเพื่อนฝูง และญาติพี่น้อง นักท่องเที่ยวมาเที่ยวหมู่บ้านเราเป็นหมื่น เราก็จะได้คนที่ไม่รู้จักหมู่บ้านของเราเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ก็เป็นหมื่นคน แต่คนเราแต่ละคนมีเพื่อน และญาติไม่ต่ำกว่าห้าคน ถ้าแต่ละคนมีเพื่อน และญาติ

พี่น้องห้าคนก็ห้าหมื่นคนแล้ว หลาย ๆ ปี มันก็จะขยายมากยิ่งขึ้น เราไม่ต้องทำอะไรเลย ถือได้ว่าเพื่อนฝูง และญาติพี่น้องของนักท่องเที่ยงที่เคยมาเที่ยว เป็นสื่อบุคคลอย่างดี ที่ช่วยประชาสัมพันธ์ให้กับหมู่บ้านของเรา” (ณัฐวุฒิ บุญพัก, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2548)

นฤมล พึ่งแก้ว นักท่องเที่ยงชาวไทย กลุ่มนักเรียน นักศึกษา ที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยงในหมู่บ้านท่องเที่ยงได้กล่าวถึงเรื่องนี้อีกว่า

“ได้ยินเรื่องของหมู่บ้านท่องเที่ยงมาจากเพื่อน ๆ และญาติ ๆ ที่เคยมาเที่ยวแล้วเล่าให้ฟังจึงอยากจะมาเที่ยว” (นฤมล พึ่งแก้ว, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

4.1.3 เจ้าหน้าที่ของบริษัทนำเที่ยว

จากข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย พบว่าเจ้าหน้าที่ของบริษัทนำเที่ยว ถือได้ว่าเป็นสื่อบุคคล ที่มีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยงเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยงได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยงชาวต่างชาติ จะได้รับรู้ข้อมูล และเรื่องราวของทางหมู่บ้านจากเจ้าหน้าที่บริษัทนำเที่ยวที่จะมีการให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทางหมู่บ้านท่องเที่ยงให้กับนักท่องเที่ยง จนนักท่องเที่ยงเกิดความสนใจ และอยากที่จะมาเที่ยงยังหมู่บ้านท่องเที่ยงเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านได้อีกทางหนึ่ง ดังคำบอกเล่าของคุณสุพรชัย ยก่อง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 7 บ้านโคกเกตุ และกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยงเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“พวกเจ้าหน้าที่ของบริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ ช่วยในเรื่องการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวหมู่บ้านของเราได้เยอะ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยงชาวต่างชาติที่เดินทางมากับบริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะรู้จักหมู่บ้านท่องเที่ยงของเราจากเจ้าหน้าที่บริษัทนำเที่ยวพวกนี้” (สุพรชัย ยก่อง, สัมภาษณ์, 31 ธันวาคม 2548)

Kjell Hagelin นักท่องเที่ยงต่างชาติชาวสวีเดน ที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยงหมู่บ้านได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“มีเจ้าหน้าที่บริษัทนำเที่ยวแนะนำ บอกถึงข้อมูลหมู่บ้านท่องเที่ยงเชิงอนุรักษ์แห่งนี้จึงอยากมาเที่ยว” (Kjell Hagelin, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

Fukuhara Nobuo นักท่องเที่ยวต่างชาติชาวญี่ปุ่นที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ได้กล่าวเสริมถึงเรื่องนี้ว่า

“เคยได้ยินจากเจ้าหน้าที่บริษัทนำเที่ยว เขาแนะนำพุดถึงหมู่บ้านท่องเที่ยวแห่งนี้ให้ฟัง” (Fukuhara Nobuo, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

4.1.4 เจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

จากข้อมูลในการค้นคว้าทางเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย พบว่า เจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ถือได้ว่าเป็นสื่อบุคคลที่สำคัญที่ได้มีส่วนช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในการช่วยแนะนำและให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับทางหมู่บ้านให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ ที่ได้ติดต่อสอบถามข้อมูลเข้ามา และยังช่วยแนะนำให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับทางหมู่บ้านแก่ทางสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ที่อยากได้ข้อมูลข่าวสารของทางหมู่บ้าน ดังคำบอกเล่าของคุณสมบัติ พรหมจารีย์ เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 1 ที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยของเราทุกคนก็จะมีส่วนช่วยในเรื่องของการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้กับทางหมู่บ้านท่องเที่ยวอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวที่ได้ติดต่อเข้ามา ไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ และทางเรายังได้ช่วยให้คำแนะนำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทางหมู่บ้านแก่พวกสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ที่อยากจะได้ข้อมูลของทางหมู่บ้านอีกด้วย (สมบัติ พรหมจารีย์, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2549)

ธวัช บุญพัค อดีตกำนันตำบลปลายโพงพาง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้กล่าวเสริมถึงเรื่องนี้อีกว่า

“ตัวเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ช่วยหมู่บ้านของเราได้เยอะมีการแนะนำนักท่องเที่ยวที่ไม่รู้จักหมู่บ้านท่องเที่ยวของเราให้เข้ามาเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติเป็นการประชาสัมพันธ์ช่วยหมู่บ้านของเราได้อีกทางหนึ่ง” (ธวัช บุญพัค, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2548)

Hirayama Kazuo นักท่องเที่ยวต่างชาติชาวญี่ปุ่น ที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยว
ในหมู่บ้านได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“ได้รับคำแนะนำการท่องเที่ยวของหมู่บ้านจากทางเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย เขาแนะนำและบอกว่าเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์”
(Hirayama Kazuo, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

4.2 สื่อเฉพาะกิจ

สื่อเฉพาะกิจเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่ถูกผลิตขึ้นมา โดยมีเนื้อหาที่เฉพาะ
และมีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่ผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม ผู้ส่งสารสามารถส่งข้อมูลข่าวสารเฉพาะเรื่อง
ให้ผู้รับสารเป้าหมายได้อย่างสอดคล้องเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการสื่อสารนั้น ๆ
และยังสามารถทำให้ผู้รับสารเป้าหมายได้รับทราบข่าวสารความรู้ได้โดยตรงและถูกต้อง
อันจะส่งผลต่อการตัดสินใจ และการลงมือปฏิบัติไปในแนวทางที่ผู้ส่งสารต้องการได้ และ
จากการศึกษาวิจัย พบว่า หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการใช้
สื่อเฉพาะกิจเข้ามาช่วยในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านหลายรูปแบบด้วยกัน
ซึ่งมีทั้งที่ผลิตสื่อเฉพาะกิจของหมู่บ้านขึ้นมาเอง และสื่อเฉพาะกิจบางส่วนก็มีหน่วยงานภายนอก
ผลิตขึ้นมาให้ ช่วยส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ได้เป็นอย่างดี
ซึ่งสามารถแบ่งสื่อเฉพาะกิจที่ช่วยส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ได้ดังนี้ คือ

4.2.1 แผ่นพับ

4.2.2 ป้ายบอกทาง

4.2.3 หนังสือคู่มือการท่องเที่ยว

4.2.4 เอกสารทางวิชาการ

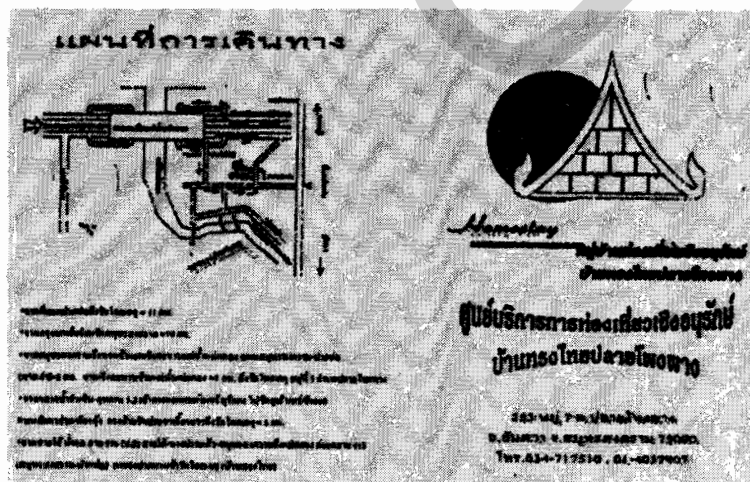
4.2.5 สินค้าของที่ระลึก

4.2.1 แผ่นพับ

จากข้อมูลในการค้นคว้าทางเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย
พบว่า แผ่นพับประชาสัมพันธ์ของทางหมู่บ้านถือได้ว่าเป็นสื่อเฉพาะกิจชนิดแรก ที่ทางหมู่บ้าน
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้มีการจัดทำขึ้นมาด้วยตนเองในระยะเริ่มแรก
ของการเปิดตัวหมู่บ้านท่องเที่ยวขึ้นมา โดยแผ่นพับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านนั้น

จะมีลักษณะที่เรียบง่ายเป็นแบบพับสอง โดยด้านหน้าของแผ่นพับจะมีรูปหน้าจั่วทรงไทย ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางอยู่ด้านบน ส่วนด้านล่างจะเป็นที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ติดต่อกับทางหมู่บ้าน ส่วนด้านหลังแผ่นพับ จะเป็นแผนที่การเดินทางมายังหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ส่วนด้านในของแผ่นพับทั้งหมดจะมีเนื้อหาโปรแกรมการท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านพร้อมทั้งมีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทั้งหมดของการท่องเที่ยว โดยในการจัดทำแผ่นพับขึ้นมาของทางหมู่บ้านท่องเที่ยว นั้น ตอนแรก ๆ ทางกลุ่มผู้นำชุมชนของหมู่บ้านจะนำแผ่นพับที่ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวจัดทำขึ้นมาไปฝากวางไว้ตามสถานที่ราชการในตัวจังหวัดสมุทรสงครามเป็นส่วนใหญ่ แต่ต่อมาระยะหลัง ๆ ก็ได้มีการไปฝากวางไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ ที่มีผู้คนพลุกพล่าน เช่น เมืองทองธานี กับที่ถนนข้าวสาร ในกรุงเทพฯ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ และจะได้มาท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ดังคำบอกเล่าของคุณรัช บุญพิศ อดีตกำนันตำบลปลายโพงพาง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“ในตอนแรก ๆ ของการเปิดตัวหมู่บ้าน เรามีการจัดทำแผ่นพับขึ้นมาเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านท่องเที่ยวของเราเอง ทำกันแบบง่าย ๆ มีรายละเอียดที่สำคัญ ๆ เท่านั้น และในตอนแรก ๆ เราก็จะนำไปฝากวางไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ ของตัวจังหวัด แต่ช่วงระยะหลัง ๆ เราจะนำไปฝากวางไว้ตามสถานที่ที่มีผู้คนมาก ๆ ในกรุงเทพฯ ก็มีที่เมืองทองธานี กับที่ถนนข้าวสารเป็นหลัก” (รัช บุญพิศ, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2548)

ภาพที่ 4.56 แผ่นพับประชาสัมพันธ์ของทางหมู่บ้านที่มีการจัดทำขึ้นมาเอง

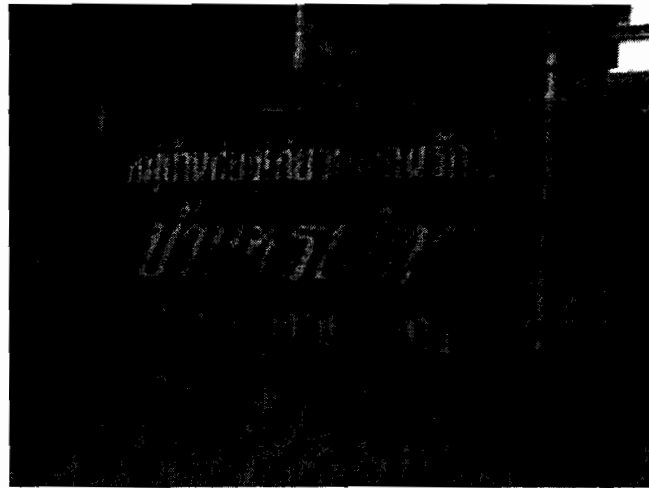
4.2.2 ป้ายบอกทาง

จากข้อมูลในการค้นคว้าทางเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย พบว่า ป้ายประชาสัมพันธ์บอกทาง ถือได้ว่าเป็นสื่อเฉพาะกิจที่ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้มีการจัดทำขึ้นมาเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางผ่านไปมาได้พบเห็น และเป็นการช่วยนำทางให้กับนักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านได้อย่างถูกต้อง ซึ่งในการจัดทำป้ายบอกทางของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางนั้น ส่วนใหญ่มีการจัดทำขึ้นมาเองโดยมีการหาซื้อไม้แล้วนำมาเขียนแบบง่าย ๆ โดยชาวบ้านในหมู่บ้าน และบางส่วนก็มีหน่วยงานของทางจังหวัดสมุทรสงครามเป็นผู้จัดทำให้ด้วย โดยส่วนใหญ่ ป้ายบอกทางจะถูกนำไปติดตั้งตามจุดสำคัญ ๆ ต่าง ๆ ตามถนนสายหลัก ๆ เพื่อจะได้เป็นที่สะดุดตาแก่นักท่องเที่ยวทั่วไป และเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านได้อีกทางหนึ่งด้วย ดังคำบอกเล่าของคุณสุพรชัย ชกข่อง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ และกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพางที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“หมู่บ้านของเรามีการจัดทำป้ายบอกทางเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์หมู่บ้าน และเพื่อเป็นป้ายนำทางให้กับนักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้ามาในหมู่บ้านจะได้ไม่หลงทาง การทำป้ายบอกทางของหมู่บ้านของเรานั้นมีการทำกันเองเป็นส่วนใหญ่ และมีบางส่วนที่ทางจังหวัดได้เข้ามาช่วยจัดทำให้ (สุพรชัย ชกข่อง, สัมภาษณ์, 31 ธันวาคม 2548)

ภาพที่ 4.57 ป้ายประชาสัมพันธ์บอกทางของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวที่มีการจัดทำกันขึ้นมาเอง

ภาพที่ 4.58 ป้ายประชาสัมพันธ์บอกทางของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวที่มีหน่วยงานของทางจังหวัดสมุทรสงครามเป็นผู้จัดทำ

4.2.3 หนังสือคู่มือการท่องเที่ยว

จากข้อมูลในการค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายพบว่า หนังสือคู่มือการท่องเที่ยวเป็นสื่อเฉพาะกิจที่ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้อีกทางหนึ่ง โดยหนังสือคู่มือการท่องเที่ยวเป็นสื่อเฉพาะกิจที่ทางบุคคลภายนอกเป็นผู้จัดทำขึ้น ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเพียงแค่ออกรับข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านแก่บุคคลภายนอกที่มาขอข้อมูลในการจัดทำ โดยส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือคู่มือการท่องเที่ยวที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นหลัก และมีบางส่วนที่ภาคเอกชนเป็นผู้ผลิตขึ้นมา เนื้อหาภายในหนังสือคู่มือการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีรายละเอียดที่เกี่ยวกับเรื่องของการท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านลงไว้อย่างชัดเจน และมีรูปแบบสีสันท่าน่าอ่านเป็นอย่างยิ่ง ช่วยดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ดังคำบอกเล่าของคุณรัฐฉวี บุญพัศ กรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“พวกหนังสือคู่มือการท่องเที่ยวนั้น เป็นสื่ออีกชนิดหนึ่งที่ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวหมู่บ้านของเราได้มาก เพราะมีสีสัน รูปแบบที่น่าอ่าน หมู่บ้านของเราไม่ได้เป็นคนจัดทำขึ้น แต่มีหน่วยงานภายนอกเป็นผู้จัดทำให้ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เขาช่วยจัดทำให้” (ฉัฐวุฒิ บุญพัก, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2548)

ภาพที่ 4.59 หนังสือคู่มือการท่องเที่ยว สื่อเฉพาะกิจที่ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

4.2.4 เอกสารทางวิชาการ

จากข้อมูลในการค้นคว้าทางเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายพบว่า เอกสารทางวิชาการนั้น เป็นสื่อเฉพาะกิจที่ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งเอกสารทางวิชาการนั้น เป็นสื่อเฉพาะกิจที่บุคคลภายนอกจัดทำขึ้นมาเอง ทางหมู่บ้าน ไม่ได้เป็นผู้จัดทำ โดยส่วนใหญ่จะเป็นคณาจารย์ นักศึกษาที่เข้ามาทำการศึกษาคูณงาน ทำวิจัยกันในหมู่บ้านท่องเที่ยวแห่งนี้ และเข้ามาขอข้อมูลกับคนในหมู่บ้าน ข้อมูลที่ได้ และเผยแพร่ไปนั้นก็จะเป็นสิ่งที่ช่วยประชาสัมพันธ์หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้อีกทางหนึ่งด้วย ดังคำบอกเล่าของคุณชวีช บุญพัก อดีตกำนันตำบลปลายโพงพาง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“เอกสารทางวิชาการที่พวกคณะครูอาจารย์ และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ได้เดินทางเข้ามาทำวิจัยกัน มาขอข้อมูลกัน จัดทำกันขึ้นมานั้น ถือได้ว่าได้ช่วยประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวหมู่บ้านของเราได้อีกทางหนึ่ง” (ธวัช บุญพัด, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2548)

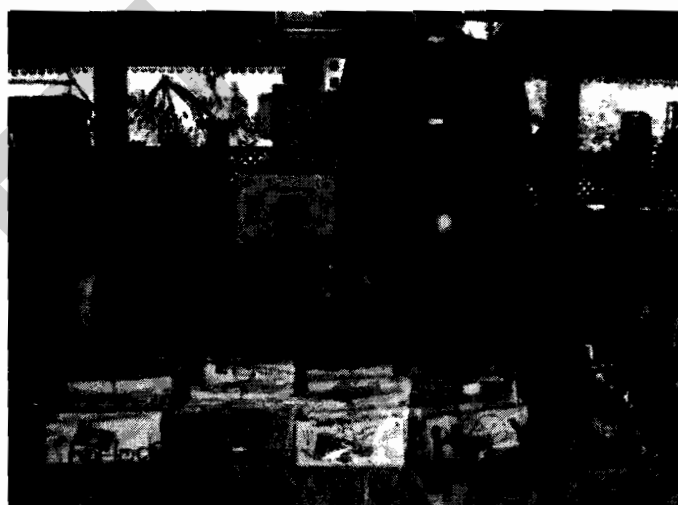
ภาพที่ 4.60 เอกสารทางวิชาการ สื่อเฉพาะกิจที่ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

4.2.5 สินค้าของที่ระลึก

จากข้อมูลในการค้นคว้าทางเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย พบว่า สินค้าของที่ระลึกถือได้ว่าเป็นสื่อเฉพาะกิจที่ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้ โดยสินค้าของที่ระลึกของทางหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเป็นพวกเสื้อ และหมวกที่มีลวดลายเป็นรูปหิ้งห้อย แสดงถึงสัญลักษณ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้เป็นอย่างดี ซึ่งสินค้าของที่ระลึกเหล่านี้ ทางหมู่บ้านเป็นผู้จัดทำขึ้นมาเองเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางเข้ามาได้เลือกซื้อหาไปสวมใส่เอง หรือไม่ก็ซื้อไปฝากบุคคลอื่น ๆ ที่รู้จักเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านได้เป็นอย่างดีอีกทางหนึ่ง ดังคำบอกเล่าของคุณสุพรชัย ยกย่อง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ

และกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง
ที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“สินค้าของที่ระลึกที่ทางหมู่บ้านของเราจัดทำขึ้นมา ก็เพื่อเป็นสื่อประชาสัมพันธ์
ให้กับหมู่บ้านของเราได้อีกทางหนึ่ง โดยที่เราไม่ต้องเสียค่าประชาสัมพันธ์อะไรเลย เพราะเรา
ขายสินค้าของที่ระลึก เราได้เงิน แลมันยังเป็นการช่วยการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านของเราได้อีก”
(สุพรชัย ยก่อง, สัมภาษณ์, 31 ธันวาคม 2548)

ภาพที่ 4.61 สินค้าของที่ระลึกของทางหมู่บ้านช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้าน
ได้เป็นอย่างดีอีกทางหนึ่ง

4.3 สื่อมวลชน

สื่อมวลชนเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่ทำให้ผู้ส่งสาร ซึ่งอาจเป็นบุคคลเดียว หรือ
กลุ่มบุคคลสามารถส่งข่าวสารข้อมูลไปยังผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายจำนวนมาก และอาศัยอย่าง
กระจัดกระจายได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว และจากการศึกษาพบว่า หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
บ้านทรงไทยปลายโพงพางก็มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อมวลชนเข้ามาช่วย
ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน
ให้กับนักท่องเที่ยวได้รับรู้ โดยสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อมวลชนเหล่านี้ ทางหมู่บ้านท่องเที่ยว

ไม่ได้เป็นผู้ผลิตขึ้นมาเอง แต่มีบุคคลภายนอกเป็นผู้ผลิตขึ้นมา ซึ่งสามารถแบ่งสื่อประชาสัมพันธ์ ประเภทสื่อมวลชนที่ทางหมู่บ้านใช้ในการประชาสัมพันธ์ ได้ดังนี้ คือ

- 4.3.1 โทรทัศน์
- 4.3.2 วิทยุ
- 4.3.3 หนังสือพิมพ์
- 4.3.4 นิตยสาร/วารสาร

4.3.1 โทรทัศน์

จากข้อมูลในการค้นคว้าทางเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย พบว่า สื่อทางโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่ได้ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้ โดยสื่อทางโทรทัศน์ที่ได้ช่วยในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านนั้น ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวไม่ได้เป็นผู้จัดทำหรือผลิตขึ้นมาเอง แต่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอกเป็นผู้ผลิตให้โดยเฉพาะในระยะเริ่มก่อนการเปิดตัวหมู่บ้านท่องเที่ยว ทางหมู่บ้านได้ประสานงานขอรับการสนับสนุนจากกรมการพัฒนาชุมชน จังหวัดสมุทรสงคราม ในการบันทึกวีดิทัศน์เผยแพร่การดำเนินงานจัดการท่องเที่ยวของทางหมู่บ้าน ทางสถานีโทรทัศน์ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อสมท.) ช่อง 9 เป็นผลทำให้มีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจ และเริ่มมาเยี่ยมชมการดำเนินงาน ทั้ง ๆ ที่ยังอยู่ในระหว่างเตรียมการเปิดตัวหมู่บ้านท่องเที่ยว ซึ่งก่อให้เกิดผลดีในการปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยว และมีการประชาสัมพันธ์ต่อ ๆ กัน ทำให้มีสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสถานีโทรทัศน์ในประเทศ เคเบิลทีวี และสถานีโทรทัศน์ในต่างประเทศ ได้เดินทางเข้ามาภายในหมู่บ้านท่องเที่ยวเพื่อติดต่อขอถ่ายทำรายการทางสถานีโทรทัศน์อยู่อย่างต่อเนื่อง เป็นระยะ โดยทางหมู่บ้านท่องเที่ยวนั้น ก็ได้มีการช่วยเหลือบริการในเรื่องต่าง ๆ เช่น ในเรื่องของที่พัก เรื่องของอาหารการกินต่าง ๆ ทางหมู่บ้านจะเป็นผู้ออกให้ เพราะถือว่าได้เข้ามาช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอก ดังคำบอกเล่าของคุณสุพรชัย ยกย่อง ผู้ใหญ่บ้านช่อง 7 บ้านโคกเกตุ และคณะกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“สื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์มีส่วนช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านของเราได้เยอะ โดยเฉพาะมีสถานีโทรทัศน์มาถ่ายทำรายการในหมู่บ้านหลายสถานี

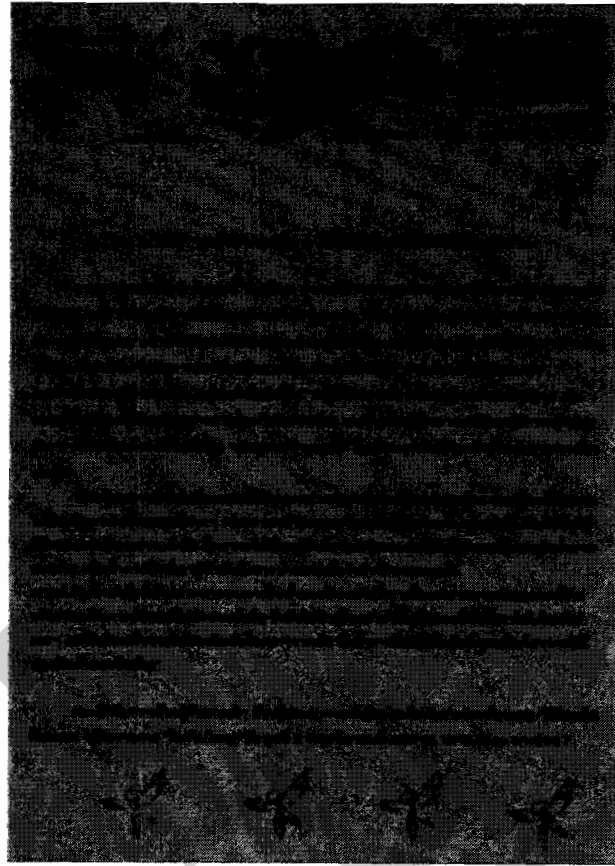
ด้วยกัน ทั้งของไทย และของต่างประเทศอยู่อย่างต่อเนื่อง ทำให้หมู่บ้านของเราเป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอกได้อย่างรวดเร็ว” (สุพรชัย ขยก่อง , สัมภาษณ์ , 31 ธันวาคม 2548)

ณัฐวุฒิ บุญพัก ผู้นำชุมชนซึ่งเป็นคณะกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้กล่าวเสริมถึงเรื่องนี้อีกว่า

“สื่อทางโทรทัศน์ เราไม่ได้เป็นผู้ผลิตเอง เขาเข้ามาช่วย มาถ่ายทำกันเอง เราก็ช่วยในเรื่องของที่พัก เรื่องของอาหารการกินต่าง ๆ ให้กับเขา ในสิ่งที่เราจะช่วยได้ เพราะถือว่าเขา มาช่วยเราประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านเราให้เป็นที่รู้จัก” (ณัฐวุฒิ บุญพัก , สัมภาษณ์ , 24 ธันวาคม 2548)

รายการทางโทรทัศน์ที่ได้เคยทำการบันทึกภาพ และได้ออกอากาศจนทำให้นักท่องเที่ยวสนใจ และให้การตอบรับเป็นอย่างดี ด้วยการเดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่บ้าน มีหลายรายการด้วยกัน เช่น

- รายการของคำรณ หว่างหวังศรี ที่ได้ทำการบันทึกภาพหมู่บ้านท่องเที่ยวเพื่อออกอากาศถึงสองครั้ง สำหรับสองรายการ ในปี พ.ศ. 2545
- รายการของไตรภพ ลิมปพัทธ์ ก็ได้มาทำการบันทึกภาพของหมู่บ้านท่องเที่ยวและได้ทำการสัมภาษณ์อดีตกำนันธวัช บุญพัก ผู้นำชุมชน และผู้คิดริเริ่มจัดตั้งการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน เพื่อออกอากาศในรายการทไวไลท์โชว์ เมื่อปลายเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546
- รายการของยิ่งศักดิ์ จงเลิศเจษฎาวงศ์ ได้ใช้หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เป็นฉากหลังสำหรับรายการสอนทำอาหารเผยแพร่ทางโทรทัศน์ปลายเดือนมีนาคม พ.ศ. 2547 โดยเน้นไปที่การสัญจรทางเรือ และบ้านทรงไทยที่เก่าแก่
- รายการโลกใบใหญ่ ของทางช่อง 7 โดยมี ดีเจปิ๊อบ คำเกษมได้เข้ามาถ่ายทำรายการสารคดีเชิงท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน ซึ่งได้ออกอากาศในวันพุธที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548
- รายการ English minute gant ของทางช่อง 3 ก็ได้ใช้หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทยปลายโพงพาง เป็นฉากหลังสำหรับรายการสอนภาษาอังกฤษเผยแพร่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ดันเดือนมกราคม พ.ศ. 2549

ภาพที่ 4.62 รายการ โลกใบใหญ่ ของทางช่อง 7 ได้เข้ามาถ่ายทำรายการสารคดีเชิงท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน ซึ่งได้ออกอากาศในวันพุธที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 เป็นการช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี

4.3.2 วิทย์

จากข้อมูลในการค้นคว้าทางเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายพบว่า สื่อทางวิทย์เป็นสื่อมวลชนที่ได้ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้ โดยสื่อทางวิทย์ที่ได้ช่วยในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านนั้น ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวไม่ได้เป็นผู้จัดทำหรือผลิตขึ้นมาเอง แต่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอกเป็นผู้ผลิตให้โดยเฉพาะในช่วงแรก ๆ ของการเปิดตัวหมู่บ้านท่องเที่ยวได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ได้คอยช่วยประสานงานฝากข่าวประชาสัมพันธ์ของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวไปให้กับทางสถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นต่าง ๆ ได้ช่วยออกอากาศประชาสัมพันธ์ให้อยู่เสมอและในช่วงระยะหลังก็ได้มีสถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นต่าง ๆ ได้ติดต่อเข้ามาภายในหมู่บ้าน

อยู่เป็นประจำเพื่อขอข้อมูลเรื่องราวการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน และในบางครั้ง บางคลื่นสถานีวิทยุกระจายเสียงก็ได้มีการจัดกิจกรรมพาผู้ฟังมาท่องเที่ยวในหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางอยู่อย่างต่อเนื่อง ดังคำบอกเล่าของณัฐฉา บุญพัค ผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นคณะกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้เล่าให้ฟังว่า

“สื่อทางวิทยุ นั้น ถือได้ว่าเป็นสื่ออีกชนิดหนึ่งที่ได้ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านของเราได้อีกทางหนึ่ง ในช่วงแรก ๆ ทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เขาได้ช่วยสนับสนุนฝากข่าวประชาสัมพันธ์ของทางหมู่บ้านไปให้กับทางสถานีวิทยุคลื่นต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ แต่พอระยะหลัง ๆ ก็มีสถานีวิทยุคลื่นต่าง ๆ เขาได้ติดต่อเข้ามาหาเราเอง มาขอข้อมูลบ้าง มาขอจัดกิจกรรมนำเที่ยวบ้าง เราก็ให้การช่วยเหลือเป็นอย่างดี ถือได้ว่าเป็นการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านของเรา” (ณัฐฉา บุญพัค, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2548)

สถานีวิทยุที่ได้เคยเข้ามาติดต่อขอข้อมูล และได้ทำการเผยแพร่ออกอากาศเรื่องราวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวจนทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจ และให้การตอบรับเป็นอย่างดี ด้วยการเดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่บ้านมีหลายสถานีวิทยุด้วยกันที่สำคัญ เช่น

- สถานีวิทยุคลื่น 106.5 MHz. รายการ Green Wave ของบริษัท เอไอเอ็ม มีเดีย ซึ่งเป็นสถานีวิทยุที่นำเสนอเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ชัดเจนที่สุด ก็ได้มีการนำเสนอเรื่องราวการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางอยู่หลายครั้ง และบางครั้งก็ได้จัดกิจกรรมพาผู้ฟังมาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านท่องเที่ยว ในชื่อโครงการ Green Trip ด้วย

4.3.3 หนังสือพิมพ์

จากข้อมูลในการค้นคว้าทางเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายพบว่า สื่อหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่ได้ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้ โดยสื่อหนังสือพิมพ์ที่ได้ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านนั้น ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวไม่ได้เป็นผู้จัดทำหรือผลิตขึ้นมาเอง แต่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอกเป็นผู้ผลิตให้โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีบุคคลภายนอก ซึ่งเป็นพวกคอลัมนิสต์ของทางสื่อหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ได้ติดต่อเข้ามาเพื่อขอข้อมูล และเข้ามาเที่ยวชมในหมู่บ้านท่องเที่ยวอยู่เป็นประจำโดยทางหมู่บ้านท่องเที่ยวนั้น

ก็ได้มีการช่วยเหลือบริการในเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องของที่พัก เรื่องของอาหารการกินต่าง ๆ ทางหมู่บ้านจะเป็นผู้ออกให้ เพราะถือว่าได้เข้ามาช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้าน ให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอก ดังคำบอกเล่าของคุณรัช บุญพัศ อดีตกำนันตำบล ปลายโพงพาง และประธานชมรมหมู่บ้านเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“สื่อหนังสือพิมพ์ก็เป็นอีกสื่อหนึ่งที่ได้ช่วยประชาสัมพันธ์หมู่บ้านท่องเที่ยวของเราให้เป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไป เราไม่ได้เป็นผู้ผลิตขึ้นมาเอง เขามาผลิตของเขาเอง เราเพียงให้ข้อมูลเขา และช่วยเขาในเรื่องต่าง ๆ ที่ทางเราพอช่วยได้ เช่น ในเรื่องของที่พัก อาหารการกินต่าง ๆ เราจัดให้ เพราะถือว่าเขามาช่วยเรา ประชาสัมพันธ์ให้กับหมู่บ้านของเรา”(รัช บุญพัศ, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2548)

สื่อหนังสือพิมพ์ที่ได้เคยเข้ามาติดต่อขอข้อมูล และได้ทำการเผยแพร่เรื่องราวของหมู่บ้านท่องเที่ยวจนทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจ และให้การตอบรับเป็นอย่างดี ด้วยการเดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่บ้าน มีหลายหนังสือพิมพ์ด้วยกัน ที่สำคัญ เช่น

- หนังสือพิมพ์คมชัดลึก ฉบับวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2545 ในคอลัมน์คมชัดลึก-ทั่วไทย เรื่อง “บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ที่พักผ่อนของคนรักธรรมชาติ” โดย กัมปนาท ชันตระกูล ที่ได้นำเสนอเรื่องราวการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แบบ “Home Stay” ของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

- หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ.2548 ในคอลัมน์ท่องเที่ยว เรื่อง “กินลมชมหิ่งห้อยที่ปลายโพงพาง” ได้นำเสนอบรรยากาศการได้ไปท่องเที่ยวชมหิ่งห้อยที่มีความสวยงาม และสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

4.3.4 นิตยสาร/วารสาร

จากข้อมูลในการค้นคว้าทางเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย พบว่า สื่อทางนิตยสาร/วารสาร เป็นสื่อมวลชนชนิดแรก ๆ ที่ได้ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้ โดยสื่อทางนิตยสาร/วารสาร ที่ได้ช่วยในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านนั้น ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวไม่ได้เป็นผู้จัดทำ หรือผลิตขึ้นมาเอง แต่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอกเป็นผู้ผลิตให้ โดยเฉพาะในระยะแรกของการเปิดตัวหมู่บ้านท่องเที่ยว

เชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ทางหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ช่วยติดต่อประสานให้ทาง อนุสาร อ.ส.ท. ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นนิตยสารท่องเที่ยวชั้นนำที่มีบทบาทในการนำเสนอเรื่องราวการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้มาลงเรื่องราวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยว และได้รับการเผยแพร่ทาง อนุสาร อ.ส.ท. ในปีที่ 40 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2542 ซึ่งถือได้ว่าเป็น นิตยสาร/วารสาร ฉบับแรก ที่ได้ลงเรื่องราวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพางไว้อย่างน่าประทับใจ เป็นผลทำให้นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ และเดินทางเข้ามา ท่องเที่ยวในหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ดังคำบอกเล่าของคุณธวัช บุญพัด อดีตกำนันตำบล ปลายโพงพาง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“ในระยะแรกของการเปิดตัวหมู่บ้าน เราได้รับการช่วยเหลือจากทางการท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย ได้ติดต่อให้ทางอนุสาร อ.ส.ท. ได้เข้ามาเขียนเรื่องราวของหมู่บ้านลงในนิตยสาร ซึ่งสมัยนั้น เป็นนิตยสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่มียอดจำหน่ายสูงสุดในประเทศไทย ถือได้ว่าเป็นสื่อที่มีผู้อ่านที่เป็นนักท่องเที่ยวจริง ๆ ให้ความสนใจ ทำให้หมู่บ้านท่องเที่ยวของเราเป็นที่รู้จัก แก่นักท่องเที่ยวมากขึ้นในขณะนั้น”(ธวัช บุญพัด, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2548)

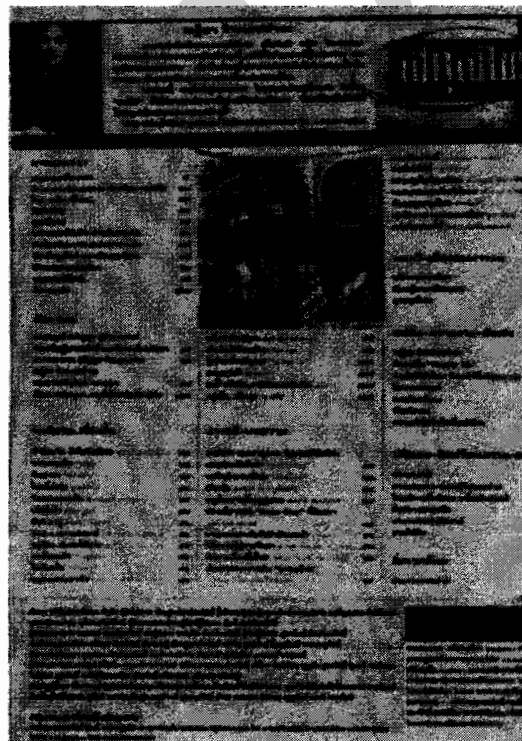
หลังจากการเผยแพร่เรื่องราวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพาง ผ่านทาง อนุสาร อ.ส.ท. ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ไม่นานเป็นผลทำให้ ในระยะต่อมา ก็ได้มีคณะผู้จัดทำนิตยสาร/วารสารฉบับต่าง ๆ อีกมากมาย ได้เดินทางเข้ามา ในหมู่บ้านท่องเที่ยวเพื่อติดต่อขอข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทางหมู่บ้านเพื่อนำไปเผยแพร่ อยู่อย่างต่อเนื่อง โดยทางหมู่บ้านท่องเที่ยวนั้น ก็ได้มีการช่วยเหลือบริการในเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องของที่พักรับ เรื่องของอาหารการกินต่าง ๆ ทางหมู่บ้านจะเป็นผู้ออกให้เพราะถือได้ว่าได้เข้ามา ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ ดังคำบอกเล่า ของคุณฉวีรุจิ บุญพัด ผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นคณะกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“สื่อทางนิตยสาร/วารสาร ทางหมู่บ้านเราไม่ได้เป็นผู้ผลิตขึ้นมาเอง มีคนเขาเข้ามา ช่วยมาเขียนลงในนิตยสาร/วารสารของเขา ถือว่าเขามาช่วยเราประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ของหมู่บ้านของเรา เราก็มีการช่วยเขาในเรื่องของที่พักรับ และเรื่องอาหารการกินต่าง ๆ ให้กับเขา”(ฉวีรุจิ บุญพัด, สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2548)

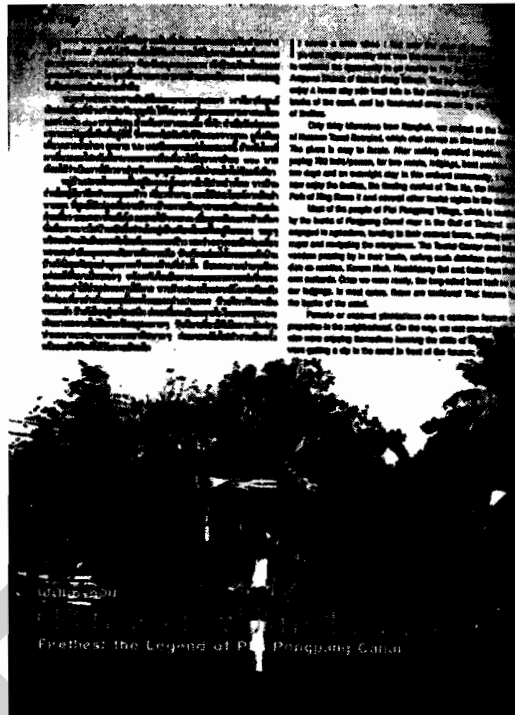
นิตยสาร/วารสารที่ได้เคยเข้ามาติดต่อขอข้อมูล และได้ทำการเผยแพร่เรื่องราวของทางหมู่บ้านจนทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจ และให้การตอบรับเป็นอย่างดีด้วยการเดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่บ้านมีหลายนิตยสารด้วยกันที่สำคัญ เช่น

- นิตยสารสกุลไทย รายสัปดาห์ ปีที่ 48 ฉบับที่ 2499 ประจำวันอังคาร ที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2545 ที่ได้นำเสนอเรื่องราวการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ในส่วนของสารคดี-บทความ เรื่อง ท่องเที่ยวแบบ “Home Stay” ที่อัมพวาโดย สุรีย์ เหมะพรรณ

- นิตยสารกินรี ประจำเดือนสิงหาคม พ.ศ.2546 ในคอลัมน์ท่องเที่ยว เรื่องนิทานหิ้งห้อยตำนานคลองปลายโพงพาง โดย นิติกานต์ สุทิน ที่ได้นำเสนอเรื่องราวการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง โดยเฉพาะในเรื่องของความสวยงามของหิ้งห้อยยามค่ำคืนของหมู่บ้าน

ภาพที่ 4.63 นิตยสารสกุลไทย รายสัปดาห์ ปีที่ 48 ฉบับที่ 2499 ประจำวันอังคารที่ 10 กันยายน พ.ศ.2545 ที่ได้นำเสนอเรื่องราวการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ภาพที่ 4.64 นิเทศสารกนิรี ประจำเดือนสิงหาคม พ.ศ.2546 ในคอลัมน์ท่องเที่ยวที่ได้นำเสนอ เรื่องราวการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

4.4 สื่ออินเทอร์เน็ต

สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัยมากในยุคปัจจุบันเพราะสามารถเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีรายละเอียดมากกว่าสื่ออื่น ๆ เพราะมีพื้นที่มากกว่า และมีความรวดเร็ว ครอบคลุมทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ เนื่องจากผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายไม่ได้จำกัดเฉพาะเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น และจากการศึกษาพบว่า หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางก็มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ประเภทสื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วยในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้กับนักท่องเที่ยวได้รับรู้ ซึ่งสามารถแบ่งสื่อประชาสัมพันธ์ ประเภทสื่ออินเทอร์เน็ตที่ทางหมู่บ้านใช้ในการประชาสัมพันธ์ ได้ดังนี้ คือ

4.4.1 บริการข้อมูลทางเว็บไซต์ (WWW)

4.4.2 บริการข้อมูลบนกระดานข่าวที่มีการโพสต์กันในกระทู้ของเว็บไซต์

4.4.1 บริการข้อมูลทางเว็บไซต์ (WWW)

จากข้อมูลในการค้นคว้าทางเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย พบว่า บริการข้อมูลทางเว็บไซต์ (www) เป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว โดยสามารถแบ่งบริการข้อมูลทางเว็บไซต์ (www) ออกได้ 2 รูปแบบ ดังนี้ คือ

4.4.1.1 บริการข้อมูลทางเว็บไซต์ที่หน่วยงานภายนอกจัดทำให้

4.4.1.2 บริการข้อมูลทางเว็บไซต์ที่ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวจัดทำขึ้นเอง

4.4.1.1 บริการข้อมูลทางเว็บไซต์ที่หน่วยงานภายนอกจัดทำให้

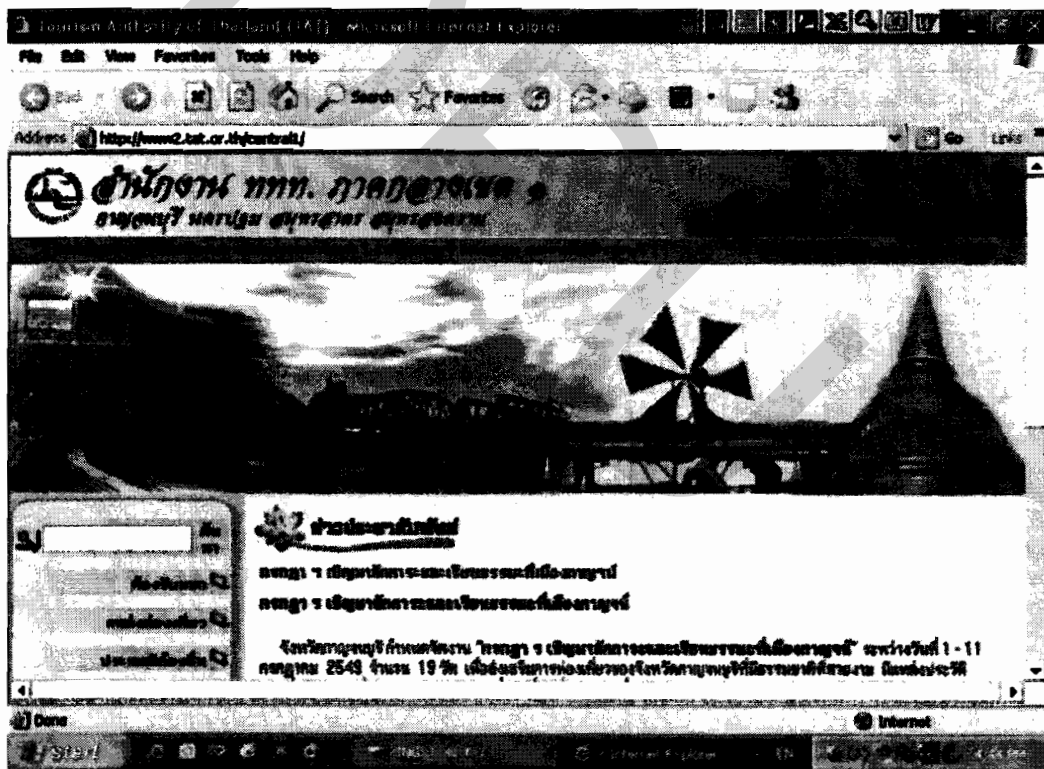
จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ในระยะเริ่มแรกของการเปิดตัวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางนั้น ก็ได้มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตตามเว็บไซต์ต่าง ๆ โดยได้รับความช่วยเหลือ จากทางเจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงครามที่จะคอยช่วยประสานงานให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ได้ช่วยจัดทำข้อมูลการท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวลงตามเว็บไซต์ของหน่วยงานต่าง ๆ ให้ โดยเฉพาะในเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (www.tat.go.th) ที่ได้มีบทบาทอย่างมากในการช่วยลงข้อมูลเรื่องของการท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง โดยมีการนำเสนอเนื้อหาต่าง ๆ เช่น ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน รายละเอียดของการเดินทาง อัตราค่าใช้จ่าย และภาพถ่ายต่าง ๆ ของทางหมู่บ้านที่สวยงาม ดังคำบอกเล่าของคุณสมบัติ พรหมจารีย์ เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 1 ได้เล่าให้ฟังว่า

“ในระยะเริ่มแรกของการเปิดตัวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางนั้น ทางกรมการพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงครามได้ประสานมากับทางเราโดยให้ทางเราการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ช่วยจัดทำข้อมูลการท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านลงในเว็บไซต์เพื่อช่วยในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอก” (สมบัติ พรหมจารีย์, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2549)

ธวัช บุญพัก อดีตกำนันตำบลปลายโพงพาง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้เล่าเสริมถึงเรื่องนี้ อีกว่า

“หมู่บ้านของเรามีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่ออินเตอร์เน็ตตามเว็บไซต์ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้จัดทำให้ในระยะเริ่มแรกของการเปิดตัวหมู่บ้านโดยได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดี โดยเฉพาะหน่วยงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ได้คอยช่วยเหลือนำข้อมูลของทางหมู่บ้านลงในเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยมีการลงรายละเอียดต่าง ๆ ของทางหมู่บ้านไม่ว่าจะเป็นประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน รายละเอียดต่าง ๆ ของการเดินทาง และอัตราการใช้จ่าย” (ธวัช บุญพัก, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2548)

ภาพที่ 4.65 เว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (www.tat.go.th) มีบทบาทอย่างมากในการช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

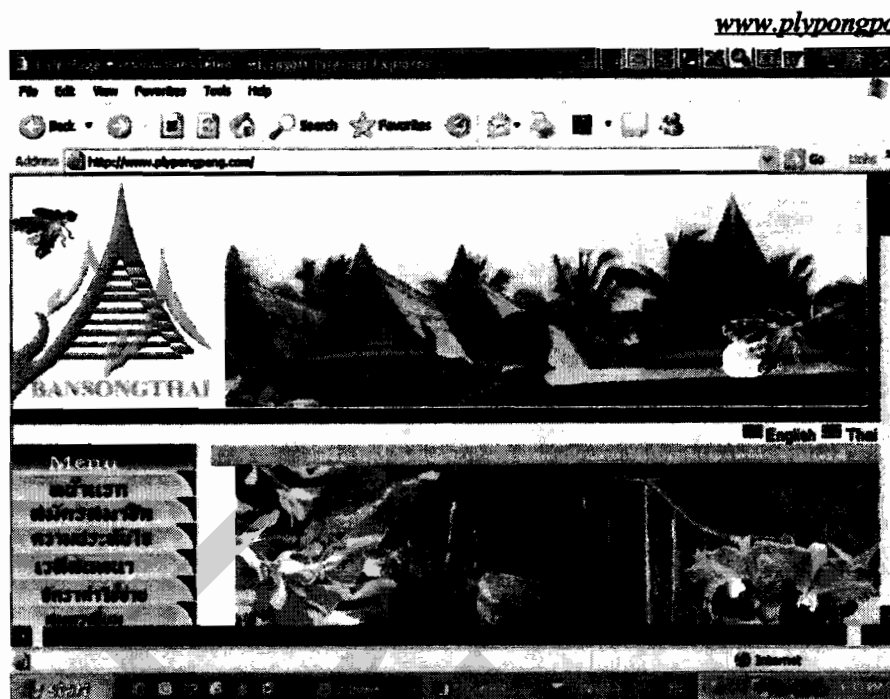
4.4.1.2 บริการข้อมูลทางเว็บไซต์ที่ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวจัดทำขึ้นเอง

จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ภายหลังจากการที่หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้เปิดตัวเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวได้ระยะหนึ่ง ซึ่งเป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวได้พอสมควร ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ก็ได้มีการจัดทำเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านขึ้นมาเองภายใต้เว็บไซต์ที่มีชื่อว่า www.plypongpong.com ซึ่งการจัดทำเว็บไซต์ขึ้นมาเองนี้ทางหมู่บ้านได้มีการว่าจ้างโปรแกรมเมอร์ให้เป็นผู้จัดทำ และดูแลเว็บไซต์ของทางหมู่บ้าน โดยทางหมู่บ้านจะเป็นผู้ดูแลในส่วนเนื้อหาของเว็บไซต์ทั้งหมด และสามารถเข้าไปปรับเปลี่ยนได้ด้วยตัวเอง โดยจะมีโปรแกรมเมอร์ผู้ดูแลเว็บไซต์จะเป็นผู้แนะนำ และรับผิดชอบคอยดูแลเรื่องของเทคนิคต่าง ๆ ให้ ซึ่งทางหมู่บ้านจะต้องเสียเงินค่าใช้จ่ายให้กับ โปรแกรมเมอร์เป็นรายปี เฉลี่ยปีละ 3,500 บาท โดยเนื้อหาของเว็บไซต์ www.plypongpong.com นั้นจะมีการนำเสนอข้อมูลเรื่องราวต่าง ๆ ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางอย่างละเอียด เช่น ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจภายในหมู่บ้าน ข้อมูลความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องของหิ้งห้อย รายละเอียดของการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน โปรแกรมการท่องเที่ยว อัตราค่าใช้จ่าย ตลอดจนภาพถ่ายต่าง ๆ ที่สวยงามของทางหมู่บ้าน และข้อความประทับใจของนักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน ดังคำบอกเล่าของคุณธวัช บุญพัด อดีตกำนันตำบลปลายโพงพาง และประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“หมู่บ้านของเรามีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่ออินเตอร์เน็ตถือว่าเราเป็นระดับอินเตอร์เผยแพร่ข่าวสารไปทั่วโลก เรามีการทำเว็บไซต์ของเราเองชื่อ www.plypongpong.com โดยมีการจ้างโปรแกรมเมอร์เป็นผู้ดูแลให้ แต่เนื้อหาเราดูแลเอง (ธวัช บุญพัด , สัมภาษณ์ , 17 ธันวาคม 2548)

ณัฐวุฒิ บุญพัด กรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้เล่าเสริมถึงเรื่องนี้ อีกว่า

“เนื้อหาของเว็บไซต์ที่หมู่บ้านเราจัดทำขึ้นมาเอง จะมีการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ของทางหมู่บ้านอย่างละเอียด อย่างเช่น ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านของเรา สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ของหมู่บ้าน รายละเอียดต่าง ๆ ของการเดินทาง อัตราค่าใช้จ่าย และความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องของหิ้งห้อยที่เป็นจุดเด่นของทางหมู่บ้าน” (ณัฐวุฒิ บุญพัด , สัมภาษณ์ , 24 ธันวาคม 2548)

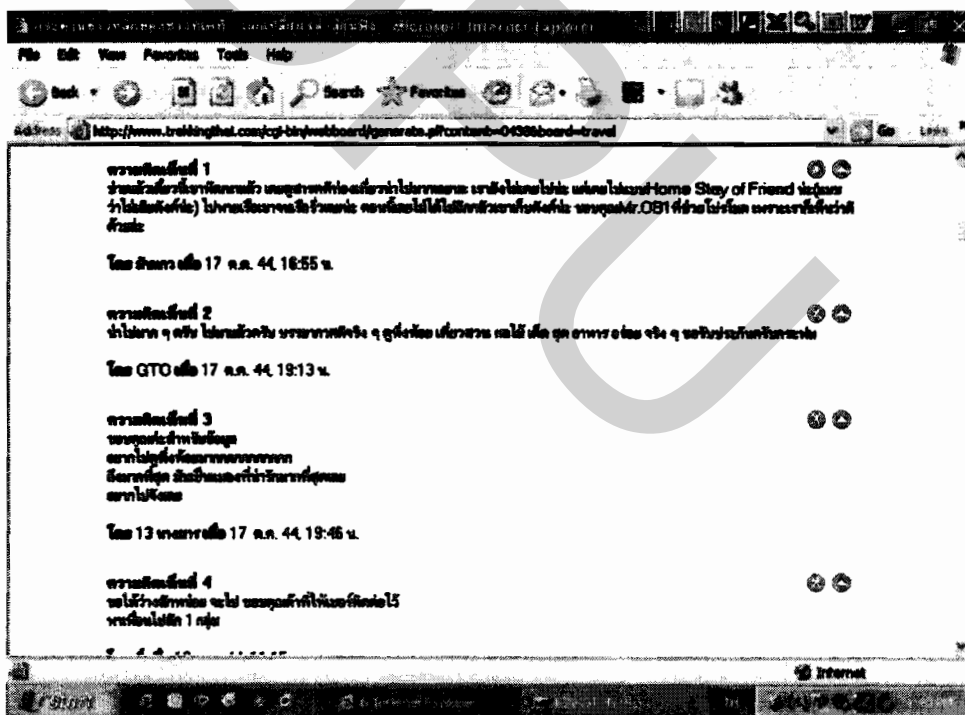
ภาพที่ 4.66 หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการจัดทำเว็บไซต์ www.plypongpong.com เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านขึ้นเอง

4.4.2 บริการข้อมูลบนกระดานข่าวที่มีการโพสต์กันในกระดานของเว็บไซต์

จากข้อมูลในการค้นคว้าทางเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายพบว่า บริการข้อมูลบนกระดานข่าวที่มีการโพสต์กันในกระดานของเว็บไซต์ต่าง ๆ นั้น เป็นช่องทางหนึ่งที่ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวได้ โดยที่ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอะไรเลย เกิดขึ้นจากการที่นักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านท่องเที่ยวแล้วได้เข้าไปโพสต์กันในกระดานของเว็บไซต์ต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ เช่น www.sabuy.com/hometown/songthai.html และ <http://bangkok.thailandtoday.com/sightseeing/wkndool.html> ได้เขียนถึงหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ไว้อย่างน่าสนใจ โดยเน้นที่ความเป็นธรรมชาติของสถานที่ วิถีชีวิตของชาวสวนแบบที่ไม่ต้องจัดฉาก และหาดูได้ยากยิ่งในปัจจุบัน ความเป็นกันเองของเจ้าของบ้านทรงไทยที่ยังคงความเป็นชาวสวนไว้ค่อนข้างสูง และที่พลาดไม่ได้คือ การเดินทางไปชมหิ้งห้อยนับพันที่ควรค่าแก่การเดินทางไปพักผ่อนเป็นอย่างยิ่ง และหมู่บ้านท่องเที่ยว

เชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางยังได้รับการพูดถึง โดยมีการโพสต์กันอยู่เป็นประจำ ใน www.pantip.com ในห้องท่องเที่ยว blueplanet และห้องเฉลิมไทยที่พูดถึงเรื่องปกิณกะบันเทิง ค้างค้ำบอกเล่าของคุณสุพรชัย ยกย่อง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ และกรรมการประสานงานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางที่ได้เล่าให้ฟังว่า

“การโพสต์กันในกระทู้ของเว็บไซต์ต่าง ๆ ถือได้ว่าเป็นการประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านของเราได้อีกทางหนึ่ง เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่สมัยนี้ นิยมเข้าไปหาข้อมูล โดยการโพสต์กันในกระทู้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นกัน และส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านของเรา เวลาพวกเขากลับไปแล้ว บางคนก็จะเข้าไปเขียน แสดงถึงความประทับใจในกระทู้เว็บไซต์ต่าง ๆ อยู่เสมอ ถึงการได้เข้ามาท่องเที่ยวหมู่บ้านของเราถือได้ว่าเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์หมู่บ้านของเราได้อีกทางหนึ่งด้วย” (สุพรชัย ยกย่อง, สัมภาษณ์, 31 ธันวาคม 2548)

ภาพที่ 4.67 บริการข้อมูลบนกระดานข่าวที่มีการโพสต์กันในกระทู้ของเว็บไซต์ต่าง ๆ ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพางได้เป็นอย่างดี

ผลการศึกษาจากข้อมูลทางด้านเอกสาร การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับเรื่องการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาสรุปเป็นตารางแสดงการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

สื่อบุคคล	สื่อเฉพาะกิจ	สื่อมวลชน	สื่ออินเทอร์เน็ต
1. ผู้นำชุมชน และชาวบ้านในหมู่บ้านท่องเที่ยว	1. แผ่นพับ	1. โทรทัศน์	1. บริการข้อมูลทางเว็บไซต์ (www)
2. เพื่อนฝูง และญาติพี่น้องของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยว	2. ป้ายบอกทาง	2. วิทยุ	1.1 บริการข้อมูลทางเว็บไซต์ที่หน่วยงานภายนอกจัดทำให้
3. เจ้าหน้าที่ของบริษัทนำเที่ยว	3. หนังสือคู่มือการท่องเที่ยว	3. หนังสือพิมพ์	1.2 บริการข้อมูลทางเว็บไซต์ที่ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวจัดทำขึ้นเอง
4. เจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	4. เอกสารทางวิชาการ	4. นิตยสาร/วารสาร	2. บริการข้อมูลบนกระดานข่าวที่มีการโพสต์กันในกระดานข่าวเว็บไซต์

**ตอนที่ 5 ประสิทธิภาพของการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง**

ประสิทธิภาพของการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางนั้น จะวัดจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 การรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

5.2 ประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีส่วนช่วยในการตัดสินใจมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

5.3 ลักษณะของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

5.4 ความรู้สึกประทับใจในการมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

5.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

5.6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

5.1 การรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ผลจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มครอบครัว กลุ่มคนทำงาน กลุ่มนักเรียน นักศึกษา และกลุ่มชาวต่างชาติ โดยภาพรวมมีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางดังต่อไปนี้

1. สื่อบุคคล
2. สื่อเฉพาะกิจ
3. สื่อมวลชน
4. สื่ออินเตอร์เน็ต

1. สื่อบุคคล

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อบุคคล โดยเคยได้ยินเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านมาจากเพื่อน ๆ ที่ได้บอกต่อกันมา ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

“ได้ยินการท่องเที่ยวของหมู่บ้านจากเพื่อน ๆ ที่ทำงานบอกต่อกันมาเกี่ยวกับหมู่บ้านแห่งนี้” (วาริ อัครวรรตณภรณ์, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“เพื่อน ๆ บอกต่อกันมาเพราะเขาเคยมาที่นี่” (กรวิทย์ นารบ, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

2. สื่อเฉพาะกิจ

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 3 ท่าน มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อเฉพาะกิจ โดยได้เคยเห็นสื่อเฉพาะกิจที่มีเรื่องการท่องเที่ยวของหมู่บ้านมาจาก หนังสือคู่มือการท่องเที่ยว ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

“เคยเห็นการท่องเที่ยวของหมู่บ้านจากหนังสือคู่มือการท่องเที่ยว” (วาริ อัครวรรตณภรณ์, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“เคยเห็นจากหนังสือคู่มือการท่องเที่ยวซานิมนุทราเวล” (สมศักดิ์ โชติเมธีภิรมณ์, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“เคยเห็นในหนังสือคู่มือการท่องเที่ยวที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับหมู่บ้านแห่งนี้ได้ลงไว้” (ณัฐพร เชาวถาวร, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

3. สื่อมวลชน

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 6 ท่าน มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อมวลชน โดยทั้งหมดได้เคยเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านมาจากรายการทางโทรทัศน์ ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

“เคยเห็นในรายการทางโทรทัศน์ที่มีการถ่ายทอดพระเทพฯ ทรงเสด็จเปิดงานอุทยาน ร.2 ที่อำเภออัมพวา และก็มีสารคดีประกอบเกี่ยวกับหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพรงพงด้วย” (ไพฑูรย์ เจริญสิน, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“เคยเห็นในสื่อโทรทัศน์เป็นรายการท่องเที่ยวของทางช่องไทยทีวี” (วาริ อัครวรรตณภรณ์, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“เคยเห็นในสื่อโทรทัศน์ รายการที่นี้ประเทศไทย”(สมศักดิ์ โชติเมธีภิรมณ์, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“เคยเห็นในสื่อทางโทรทัศน์รายการท่องเที่ยวของทางช่อง 7 รายการโลกใบใหญ่” (กรวิทย์ นารบ, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

“เคยเห็นในรายการโทรทัศน์ทางช่องไอทีวี เป็นรายการท่องเที่ยว” (ณัฐพร เชาวถาวร, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

“เคยเห็นในสื่อทางโทรทัศน์ เป็นรายการประเภทวาไรตี้” (อภิชาติ ปทุมโชติ, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

4. สื่ออินเทอร์เน็ต

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกุ่มครอบครัว จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 1 ท่าน มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่ออินเทอร์เน็ต โดยได้เคยเห็นสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีเรื่องของการท่องเที่ยวของหมู่บ้านในกระดานเว็บบอร์ดของเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

“เคยเห็นเรื่องราวท่องเที่ยวของหมู่บ้านปลาย โพงพางในกระดานเว็บบอร์ดของเว็บไซต์การท่องเที่ยว ” (วาริ อัครวัฒน์ภรณ์ , สัมภาษณ์ , 14 มกราคม 2549)

กลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงานมีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลาย โพงพาง ดังต่อไปนี้

1. สื่อบุคคล
2. สื่อเฉพาะกิจ
3. สื่อมวลชน
4. สื่ออินเทอร์เน็ต

1. สื่อบุคคล

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกุ่มคนทำงาน จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 5 ท่าน มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อบุคคล โดยเคยได้ยินเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านมาจากเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน และคนในครอบครัว ที่เคยมาเที่ยวแล้วเล่าให้ฟังซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

“มีเพื่อนที่เคยมาเที่ยวหมู่บ้านแห่งนี้แล้วเล่าให้ฟัง” (อุบลรัตน์ แดงอ่อน , สัมภาษณ์ , 7 มกราคม 2549)

“เพื่อนเล่าให้ฟังว่า เคยมาเที่ยวแล้วประทับใจ”(รุ่งอรุณ จันไชยยศ ,สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“มีการบอกต่อกันมาโดยเพื่อน ๆ ที่ทำงาน”(ฉัตรชัย แจ่มรัมย์ ,สัมภาษณ์ , 28 มกราคม 2549)

“เคยได้ยินจากคนในครอบครัว มาเที่ยวแล้วบอกเล่าให้ฟัง”(อรรถพล เดชาคำ, สัมภาษณ์ , 4 กุมภาพันธ์ 2549)

“หัวหน้าี่ทำงาน เขาเคยมาเที่ยวแล้วก็มาเล่าให้ฟังจึงอยากที่จะมาเที่ยวบ้าง” (จารึก ไชยเลิศ , สัมภาษณ์ , 11 กุมภาพันธ์ 2549)

2. สื่อเฉพาะกิจ

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 1 ท่าน มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อเฉพาะกิจ โดยได้เคยเห็นสื่อเฉพาะกิจที่มีเรื่องราวการท่องเที่ยวของหมู่บ้านมาจากหนังสือคู่มือการท่องเที่ยว ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

“เห็นในหนังสือคู่มือการท่องเที่ยว บอกถึงสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม” (รุ่งอรุณ จันไชยยศ , สัมภาษณ์ , 21 มกราคม 2549)

3. สื่อมวลชน

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 5 ท่าน มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อมวลชน โดยส่วนใหญ่ได้เคยเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านมารายการทางโทรทัศน์ และมีบางส่วนได้เคยเห็นในหนังสือพิมพ์ และนิตยสาร ด้วย ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

“เคยเห็นในรายการทางโทรทัศน์ เป็นรายการท่องเที่ยวจะมีฉากเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ที่สวยงามของหมู่บ้าน” (อุบลรัตน์ แดงอ่อน, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“เคยเห็นในสื่อทางโทรทัศน์ เป็นรายการท่องเที่ยวของช่อง 7 รายการโลกใบใหญ่ ” (ฉัตรชัย แจ่มรัมย์, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

“เห็นทางสื่อโทรทัศน์ในรายการ *English minute Gant* ทางช่อง 3 และเคยเห็นในหนังสือพิมพ์” (ศิริพร เพ็งประยูร, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“เคยเห็นในรายการโทรทัศน์ของช่อง 3 เป็นรายการการท่องเที่ยว และเคยเห็นได้อ่านเจอในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ” (จารึก ไชยเลิศ, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

“เคยเห็นในรายการโทรทัศน์เป็นรายการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว และเคยอ่านพบในนิตยสารท่องเที่ยว” (รุ่งอรุณ จันไชยยศ, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

4. สื่ออินเทอร์เน็ต

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงานจำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 1 ท่าน มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่ออินเทอร์เน็ต โดยได้เคยเห็นสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีเรื่องราวของการท่องเที่ยวของหมู่บ้านในเว็บไซต์การท่องเที่ยวหมู่บ้านปลายโพงพาง ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

“เคยเห็นในสื่ออินเทอร์เน็ต ในเว็บไซต์การท่องเที่ยวของหมู่บ้าน [www. Phypongpan.com](http://www.Phypongpan.com)” (อุบลรัตน์ แดงอ่อน, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

กลุ่มที่ 3 นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ดังต่อไปนี้

1. สื่อบุคคล
2. สื่อเฉพาะกิจ
3. สื่อมวลชน
4. สื่ออินเทอร์เน็ต

1. สื่อบุคคล

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวก่อนนักเรียน นักศึกษา จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 6 ท่าน มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อบุคคล โดยเคยได้ยินเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านมาจากเพื่อน ๆ และญาติ ๆ ที่เคยมาเที่ยวแล้วเล่าให้ฟัง ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

“ได้ยินจากเพื่อน ๆ เพราะเพื่อน ๆ เคยมาเที่ยวในหมู่บ้านนี้แล้วกลับไปเล่าให้ฟัง”
(ภัทริยา ใจโปร่ง, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“ได้ยินจากเพื่อนเล่าให้ฟังถึงหมู่บ้านปลายทางว่ามีธรรมชาติที่สวยงาม”
(ศศิวิมล คณารักษ์สันติ, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“ได้ยินมาจากเพื่อนโดยเฉพาะเพื่อน ๆ ที่เคยมาเที่ยวแล้ว เล่าให้ฟัง”
(สุวดี สุขประเสริฐ, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

“มีเพื่อนบอกต่อ ๆ กันมา รู้จากเพื่อนเป็นอันดับแรก”(ปริญทร์ โชคทวีทรัพย์, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

“ได้ยินจากเพื่อนที่เคยมาแล้วเล่าให้ฟัง”(อรวรรณ ยอดพรหมมา, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

“ได้ยินมาจากเพื่อน ๆ และญาติ ๆ ที่เคยมาเที่ยวแล้วเล่าให้ฟัง”(นฤมล พึ่งแก้ว, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

2. สื่อเฉพาะกิจ

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อเฉพาะกิจ โดยได้เคยเห็นสื่อเฉพาะกิจที่มีเรื่องราวการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน มาจากคู่มือการท่องเที่ยว เช่น คู่มือการท่องเที่ยวของ ททท. ชุด Unseen Thailand ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

“เคยเห็นเรื่องราวของหมู่บ้านปลายโพงทางจากคู่มือท่องเที่ยวทั่วไทย”
(ภัทริยา ใจโปร่ง, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“เคยเห็นข้อมูลการท่องเที่ยวของหมู่บ้านจากหนังสือคู่มือท่องเที่ยวของ ททท. ชุด Unseen Thailand” (อรวรรณ ยอดพรหมา, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

3. สื่อมวลชน

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 5 ท่าน มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อมวลชน โดยส่วนใหญ่ได้เคยเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านมาจากรายการทางโทรทัศน์ สपोर्टโฆษณาทางโทรทัศน์ของทาง ททท. และมีบางส่วนที่เคยเห็นผ่านทางหนังสือพิมพ์ และนิตยสารด้วย ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

“เคยเห็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ปลายโพงทาง ในรายการโทรทัศน์ รายการเมืองไทย เมืองยิ้ม ทางช่อง 9” (ภัทริยา ใจโปร่ง, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“เคยเห็นหมู่บ้านปลายโพงทางในรายการทางโทรทัศน์ รายการ what is it?”
(ปรินทร์ ไชคทวีทรัพย์, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

“เคยเห็นภาพหมู่บ้านปลายโพงพางในสปอร์ตโฆษณาทางโทรทัศน์ของทาง ททท. ที่มีที่เบิร์ดเป็นฟรีเซนเตอร์” (อรรรรณ ยอดพรหมา, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

“เคยเห็นเรื่องราวเกี่ยวกับหมู่บ้านแห่งนี้จากทางหนังสือพิมพ์ทางคอลัมน์ท่องเที่ยว” (นฤมล พึ่งแก้ว, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“เคยเห็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ของหมู่บ้านปลายโพงพาง ในรายการโทรทัศน์ช่อง 7 รายการโลกใบใหญ่ และเคยเห็นในนิตยสารด้วย” (ศศิวิมล คณารักษ์สันติ, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

4. สื่ออินเทอร์เน็ต

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 6 ท่านมีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่ออินเทอร์เน็ตโดยได้เคยเห็นสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีเรื่องราวของการท่องเที่ยวของหมู่บ้านในเว็บไซต์การท่องเที่ยวของทาง ททท. เว็บไซต์ ของหมู่บ้านปลายโพงพาง (www.plypongpang.com) และจากกระทู้บนเว็บบอร์ด ทาง เว็บไซต์ต่าง ๆ ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

“เห็นข้อมูลของหมู่บ้านในเว็บไซต์การท่องเที่ยวของทาง ททท. และเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั่วไป” (อรรรรณ ยอดพรหมา, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

“เห็นเรื่องราวของหมู่บ้านในเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และเคยเห็นในกระทู้ของเว็บไซต์ท่องเที่ยวต่าง ๆ” (สุวดี สุขประเสริฐ, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

“เห็นข้อมูลการท่องเที่ยวของหมู่บ้านในเว็บไซต์ของปลายโพงพางเองเลย และเห็นในกระทู้บนเว็บบอร์ดของเว็บไซต์ท่องเที่ยว” (ภัทริยา ใจโปร่ง, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“เห็นเรื่องราวการท่องเที่ยวของหมู่บ้านในเว็บไซต์พวกกระทู้ในพันทิพย์ที่เขาโพสต์กันไว้” (นฤมล พึ่งแก้ว, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“เห็นข้อมูลของหมู่บ้านแห่งนี้ในกระดานเว็บบอร์ดของเว็บไซต์ท่องเที่ยวต่าง ๆ”
(ศศิวิมล คณารักษ์สันติ, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“เห็นข้อมูลการท่องเที่ยวของหมู่บ้านปลายโพงพางในเว็บ *Snook.com*”
(ปรินทร์ โชคทวีทรัพย์, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

กลุ่มที่ 4 นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ดังต่อไปนี้

1. สื่อบุคคล
2. สื่อเฉพาะกิจ
3. สื่อมวลชน
4. สื่ออินเทอร์เน็ต

1. สื่อบุคคล

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 6 ท่าน มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อบุคคล โดยเคยได้ยินเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านมาจากการแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เจ้าหน้าที่ของบริษัทนำเที่ยว และได้ยินมาจากเพื่อนที่เคยมาแล้วเล่าให้ฟัง ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

“โทรไปหาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เจ้าหน้าที่ก็ได้บอกว่ามีหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์อยู่ที่ปลายโพงพาง” (Yuko Yarimizu, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“ได้รับคำแนะนำการท่องเที่ยวของหมู่บ้านจากทางเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เขาแนะนำ และบอกว่าเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์” (Hirayama Kazuo, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

“มีเจ้าหน้าที่บริษัทนำเที่ยวแนะนำ บอกถึงข้อมูลหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งนี้”

(Kjell Hagelin , สัมภาษณ์ , 21 มกราคม 2549)

“ได้ยินจากเจ้าหน้าที่บริษัทนำเที่ยวพูดถึงหมู่บ้านท่องเที่ยวที่ปลายโขงทางนี้”

(Alex Pilato , สัมภาษณ์ , 4 กุมภาพันธ์ 2549)

“เคยได้ยินจากเจ้าหน้าที่บริษัทนำเที่ยว เขาแนะนำพูดถึงหมู่บ้านท่องเที่ยวนี้ให้ฟัง”

(Fukuhara Nobuo , สัมภาษณ์ , 11 กุมภาพันธ์ 2549)

“เคยได้ยินจากเพื่อนมาเที่ยวแล้ว เค้าให้ฟังถึงหมู่บ้านแห่งนี้”(Jennifer Pilly ,

สัมภาษณ์ , 7 มกราคม 2549)

2. สื่อเฉพาะกิจ

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อเฉพาะกิจ โดยได้เคยเห็นสื่อเฉพาะกิจที่มีเรื่องราวการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน มาจากคู่มือการท่องเที่ยวของทาง ททท. ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

“เคยเห็นจากหนังสือคู่มือท่องเที่ยวของทาง ททท. มีข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านลงไว้”

(Jennifer Pilly , สัมภาษณ์ , 7 มกราคม 2549)

“เคยเห็นข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านแห่งนี้จากหนังสือคู่มือการท่องเที่ยวของทาง ททท.”

(Hirayama Kazuo , สัมภาษณ์ , 28 มกราคม 2549)

3. สื่อมวลชน

จากการสัมภาษณ์นักท่งเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 3 ท่าน มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อมวลชนโดยส่วนใหญ่ได้เคยเห็นเกี่ยวกับการท่งเที่ยวของหมู่บ้านมาจากรายการทางโทรทัศน์ และจากวารสารการท่งเที่ยว ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

“เคยเห็นในรายการโทรทัศน์เป็นสารคดีการท่งเที่ยว” (Yuko Yarimizu, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“เคยเห็นในวารสารการท่งเที่ยวของการท่งเที่ยวแห่งประเทศไทย” (Kjell Hagelin, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“เคยเห็นในวารสารท่งเที่ยวที่มีการลงข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านแห่งนี้” (Fukuhara Nobuo, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

4. สื่ออินเทอร์เน็ต

จากการสัมภาษณ์นักท่งเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 5 ท่าน มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่ออินเทอร์เน็ต โดยได้เคยเห็นสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีเรื่องราวการท่งเที่ยวของหมู่บ้านในเว็บไซต์การท่งเที่ยวของทาง ททท. และในเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการท่งเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

“เคยเห็นข้อมูลการท่งเที่ยวของหมู่บ้านในเว็บไซต์ท่งเที่ยวของทาง ททท.” (Jennifer Pilly, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“เคยเห็นในเว็บไซต์การท่งเที่ยวของทาง ททท. ที่ได้ลงข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านแห่งนี้ไว้” (Hirayama Kazuo, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

“เคยเห็นข้อมูลการท่องเที่ยวของหมู่บ้านปลายโพงพางในเว็บไซต์พวกการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์” (Alex Pilato, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

“เคยเห็นเรื่องราวการท่องเที่ยวของหมู่บ้านในเว็บไซต์การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์” (Kjell Hagelin, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“เคยเห็นข้อมูลของหมู่บ้านในเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์” (Fukuhara Nobuo, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

5.2 ประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีส่วนช่วยในการตัดสินใจมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

กลุ่มที่ 1 นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว มีการตัดสินใจมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ด้วยสื่อประชาสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชน
  - สื่อทางโทรทัศน์
2. สื่อเฉพาะกิจ
  - หนังสือคู่มือการท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 5 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่องดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชน ประเภทสื่อทางโทรทัศน์ เป็นสื่อที่ได้เห็นภาพ และได้ยินเสียง นักท่องเที่ยว มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์เป็นประจำมากกว่าสื่ออื่น ซึ่งวิเคราะห์สาเหตุจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“สื่อทางโทรทัศน์ เพราะได้เห็นภาพ และได้ยินเสียง ทำให้ตัดสินใจได้ทันที”
(ณัฐพร เชาวถาวร, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

“สื่อทางโทรทัศน์มากที่สุด เพราะได้เห็นภาพเคลื่อนไหว และได้ยินเสียงด้วยจึงทำให้น่าสนใจอยากมาเที่ยว” (อภิชาติ ปทุมโชติ, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

“สื่อทางโทรทัศน์ เพราะเห็นภาพสวยงามมาก และอยากมาเห็นของจริง”
(กรวิทย์ นารบ, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

“สื่อโทรทัศน์เปิดดูบ่อยมากกว่าสื่ออื่นๆ ถ้าว่างก็จะดู” (วาริ อัครวรรตนาภรณ์, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“สื่ออื่นจะไม่ค่อยได้เห็นจะเห็นจากสื่อทีวีมากกว่าสื่ออื่น ๆ” (ไพฑูรย์ เจริญสิน, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 1 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2. สื่อเฉพาะกิจ ประเภท หนังสือคู่มือการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวได้เห็นข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวอย่างละเอียด และได้เห็นภาพที่สวยงามในสื่อนี้จึงทำให้ตัดสินใจมาเที่ยว ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“สื่อเฉพาะกิจทางคู่มือท่องเที่ยวธานีมุลทราเวล เพราะเขาลงข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวละเอียดมาก โดยลงเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวของอำเภออัมพวาอย่างเดียว แล้วรูปภาพที่สวยงามด้วย จึงได้ตัดสินใจมาเที่ยว” (สมศักดิ์ โชติเมธิภรณ์, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

กลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงานมีการตัดสินใจมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ด้วยสื่อประชาสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

1. สื่อบุคคล
  - การบอกต่อกันมาของเพื่อน และญาติ
2. สื่อมวลชน
  - สื่อทางโทรทัศน์

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 5 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่องดังต่อไปนี้

1. สื่อบุคคล โดยการบอกเล่าให้ฟังต่อ ๆ กันมาของเพื่อน และญาติ ที่เคยมาเที่ยวแล้ว ทำให้เกิดการตัดสินใจมาท่องเที่ยว ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“สื่อบุคคลมากที่สุดโดยมีเพื่อน ๆ บอกเล่าให้ฟังทำให้อยากมาเที่ยว”
(อุบลรัตน์ แดงอ่อน , สัมภาษณ์ , 7 มกราคม 2549)

“สื่อบุคคลทำให้ตัดสินใจมาเที่ยวเพราะมีญาติที่เคยมาเที่ยวแล้วเล่าให้ฟัง”
(รุ่งอรุณ จันไชยยศ , สัมภาษณ์ , 21 มกราคม 2549)

“สื่อบุคคลช่วยในการตัดสินใจมากที่สุด โดยเฉพาะมีเพื่อนมาเที่ยวแล้วเล่าให้ฟังถึงหมู่บ้านแห่งนี้” (ฉัตรชัย แจ่มรัมย์ , สัมภาษณ์ , 28 มกราคม 2549)

“สื่อบุคคลมากที่สุดโดยเฉพาะเพื่อน ๆ มีการบอกต่อ ๆ กันมา” (อรรถพล เดชาคำ , สัมภาษณ์ , 4 กุมภาพันธ์ 2549)

“อันดับหนึ่งเลยคือสื่อบุคคลโดยเฉพาะเพื่อน ๆ มีการบอกเล่าให้ฟัง ทำให้ตัดสินใจมาเที่ยว” (จารึก ไชยเลิศ , สัมภาษณ์ , 11 กุมภาพันธ์ 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวก่อนกลุ่มคนทำงาน จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 1 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2. สื่อมวลชน ประเภทสื่อทางโทรทัศน์ เป็นสื่อที่ได้เห็นภาพ นักท่องเที่ยวจึงตัดสินใจ มาเที่ยว ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“สื่อทางโทรทัศน์มากที่สุด ในการตัดสินใจมาเที่ยวที่นี่ เพราะ ได้เห็นภาพจึงอยาก มาเที่ยว” (ศิริพร เพ็งประยูร , สัมภาษณ์ , 14 มกราคม 2549)

กลุ่มที่ 3 นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา มีการตัดสินใจ มาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ด้วยสื่อประชาสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชน
  - สื่อทางโทรทัศน์
2. สื่อบุคคล
  - การบอกต่อกันมาของเพื่อน และญาติ

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวก่อนกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 4 ท่านมีความคิดเห็นในเรื่องดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชน ประเภทสื่อทางโทรทัศน์ เป็นสื่อที่ได้เห็นภาพ นักท่องเที่ยวจึงตัดสินใจ มาเที่ยว ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“สื่อทางโทรทัศน์ เพราะได้เห็นภาพ จึงอยากมาเที่ยวดู” (ภทริยา ใจโปร่ง , สัมภาษณ์ , 7 มกราคม 2549)

“สื่อทางโทรทัศน์ เพราะได้เห็นภาพถึงความสวยงาม”(ศศิวิมล ฌณารักษ์สันติ, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“สื่อทางโทรทัศน์ เพราะได้เห็นภาพชัดเจนทุกอย่าง”(สุวดี สุขประเสริฐ, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

“สื่อทางโทรทัศน์ ทำให้ตัดสินใจมาเที่ยว เพราะเห็นภาพแล้วประทับใจ” (ปรินทร์ โชคทวีทรัพย์, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่องดังต่อไปนี้

2. สื่อบุคคล โดยการบอกต่อกันของเพื่อน และญาติ ทำให้เกิดการตัดสินใจมาท่องเที่ยว ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“สื่อบุคคลมากที่สุด เป็นการบอกต่อกันมาของเพื่อน และญาติที่เคยมาเที่ยวแล้ว” (นฤมล พึ่งแก้ว, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“สื่อบุคคลเป็นสื่อที่ช่วยในการตัดสินใจมาเที่ยวมากที่สุด โดยมีเพื่อน และญาติ มีการบอกต่อกันมา” (อรวรรณ ยอดพรหมา, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

กลุ่มที่ 4 นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติมีการตัดสินใจมาท่องเที่ยว หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ด้วยสื่อประชาสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

1. สื่อเฉพาะกิจ
  - คู่มือการท่องเที่ยว
2. สื่อมวลชน
  - สื่อทางโทรทัศน์

3. สื่ออินเทอร์เน็ต

- เว็บไซต์การท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 3 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่องดังต่อไปนี้

1. สื่อเฉพาะกิจ ประเภทคู่มือการท่องเที่ยวโดยเฉพาะคู่มือการท่องเที่ยวของทาง ททท. มีข้อมูล และภาพลงไว้อย่างชัดเจน นักท่องเที่ยวจึงตัดสินใจมาเที่ยว ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“สื่อคู่มือท่องเที่ยว จากทาง ททท. มีข้อมูล และภาพลงไว้จึงอยากมาเที่ยวที่นี่” (Jennifer Pilly, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“สื่อคู่มือการท่องเที่ยวจากทาง ททท. มากที่สุด เพราะมีข้อมูล และภาพประกอบให้ดูชัดเจน” (Kjell Hagelin, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“จากคู่มือการท่องเที่ยวของทาง ททท. ทำให้ตัดสินใจมาท่องเที่ยวเพราะได้รับข้อมูล และเห็นภาพอย่างชัดเจน” (Hirayama Kazuo, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2. สื่อมวลชน ประเภทสื่อทางโทรทัศน์ เป็นสื่อที่ได้เห็นภาพ นักท่องเที่ยวจึงตัดสินใจมาเที่ยว ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“สื่อทางโทรทัศน์ เพราะได้เห็นภาพชวนให้อยากมา” (Yuko Yarimizu, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“สื่อทางโทรทัศน์ ได้เห็นภาพที่สวยงามจึงอยากมาเที่ยว” (Fukuhara Nobuo, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกุ่มชาวต่างชาติ จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 1 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่องดังต่อไปนี้

3. สื่ออินเทอร์เน็ต ในเว็บไซต์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว จะมีข้อมูล และภาพประกอบ ลงไว้อย่างชัดเจน นักท่องเที่ยวจึงตัดสินใจมาเที่ยว ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“สื่ออินเทอร์เน็ต พวกเว็บไซต์การท่องเที่ยวเพราะมีข้อมูล และภาพประกอบที่ชัดเจน ทำให้น่าสนใจที่จะมาเที่ยว” (Alex Pilato, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

5.3 ลักษณะของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยว เจริญนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

กลุ่มที่ 1 นักท่องเที่ยวกุ่มครอบครัว

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกุ่มครอบครัวได้รับข่าวสารจากหมู่บ้านท่องเที่ยวเจริญนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางด้วยสื่อประชาสัมพันธ์ในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. ความสวยงามของธรรมชาติริม 2 ฝั่งคลอง
2. วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทย ๆ ดั้งเดิม
3. ความสวยงามของหิ้งห้อย

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกุ่มครอบครัว จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. ความสวยงามของธรรมชาติริม 2 ฝั่งคลอง นักท่องเที่ยวกุ่มนี้จะได้รับข่าวสาร ในสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องของความสวยงามของธรรมชาติริม 2 ฝั่งคลอง ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“เรื่องของความสวยงามของธรรมชาติริม 2 ฝั่งคลองเป็นส่วนใหญ่”
(สมศักดิ์ โชติเมธีภิรมณ์, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“จะเป็นในเรื่องของธรรมชาติที่สวยงามริม 2 ฝั่งคลอง” (อภิชาติ ปทุมโชติ , สัมภาษณ์ , 11 กุมภาพันธ์ 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2. วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทย ๆ ดั้งเดิม นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ นอกจากจะ ได้รับข่าวสารในสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับธรรมชาติที่สวยงามของหมู่บ้านแล้ว ยังได้รับข่าวสาร ที่เกี่ยวกับเรื่องของวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทย ๆ ของหมู่บ้านควบคู่กันไปด้วย ซึ่งวิเคราะห์ คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“นอกจากเรื่องของธรรมชาติที่สวยงามแล้ว ยังมีเรื่องของวิถีชีวิตแบบไทย ๆ ดั้งเดิมของภาคกลางที่ยังคงอยู่” (ไพฑูริย์ เจริญสิน , สัมภาษณ์ , 7 มกราคม 2549)

“เกี่ยวกับเรื่องของธรรมชาติที่สวยงาม และเรื่องของวิถีชีวิตแบบไทย ๆ ที่หาดูได้ยาก” (วารี อัดตวรตณภรณ์ , สัมภาษณ์ , 14 มกราคม 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวจำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่องดังต่อไปนี้

3. ความสวยงามของหิ่งห้อย นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะได้รับข่าวสารในสื่อประชาสัมพันธ์ ที่เกี่ยวกับเรื่องของความสวยงามของหิ่งห้อยที่หาดูได้ยากในปัจจุบัน ซึ่งวิเคราะห์ คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ได้รับข่าวสารในเรื่องของความสวยงามของหิ่งห้อยที่หาดูได้ยากในปัจจุบัน” (กรวิทย์ นารบ , สัมภาษณ์ , 28 มกราคม 2549)

“เรื่องของความสวยงามของหิ่งห้อยที่มีเฉพาะ ในหมู่บ้านปลายโพงพาง ซึ่งหาดูได้ยาก ในปัจจุบันนี้” (ณัฐพร เขาวลาร , สัมภาษณ์ , 4 กุมภาพันธ์ 2549)

กลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวในกลุ่มคนทำงาน

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวในกลุ่มคนทำงานได้รับข่าวสารจากหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางด้วยสื่อประชาสัมพันธ์ เรื่องต่อไปนี้

1. วิถีชีวิตของชาวบ้าน
2. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์
3. ความสวยงามของหิ้งห้อย

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวในกลุ่มคนทำงาน จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. **วิถีชีวิตของชาวบ้าน** นักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้จะได้รับข่าวสารในสื่อประชาสัมพันธ์ ที่เกี่ยวกับเรื่องของวิถีชีวิตของชาวบ้านในหมู่บ้าน ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“เรื่องของการใช้ชีวิตของชาวบ้านที่เรียบง่ายริม 2 ฝั่งคลอง” (อุบลรัตน์ แดงอ่อน, สัมภาษณ์ , 7 มกราคม 2549)

“ในเรื่องของวิถีชีวิตพื้นบ้านแบบไทย ๆ” (จารึก ไชยเลิศ , สัมภาษณ์ , 7 มกราคม 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวในกลุ่มคนทำงาน จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2. **การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์** นักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้จะได้รับข่าวสารในสื่อประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ของหมู่บ้าน ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“เกี่ยวกับเรื่องของการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ของหมู่บ้าน” (รุ่งอรุณ จันไชยศ , สัมภาษณ์ , 21 มกราคม 2549)

“เรื่องของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์” (ฉัตรชัย แจ่มรัมย์, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่องดังต่อไปนี้

3. ความสวยงามของหิ้งห้อย นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะได้รับข่าวสารในสื่อประชาสัมพันธ์ ที่เกี่ยวกับเรื่องของความสวยงาม ของหิ้งห้อยที่หาดูได้ยาก ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“เรื่องของความสวยงามของหิ้งห้อยที่หาดูได้ยาก”(อรรถพล เดชาคำ, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

“ในเรื่องของความสวยงามของหิ้งห้อยที่มีมาก และหาดูได้ยาก” (ศิริพร เพ็งประยูร, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

กลุ่มที่ 3 นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ได้รับข่าวสารจากหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางด้วยสื่อประชาสัมพันธ์ เรื่องดังต่อไปนี้

1. ความสวยงามของธรรมชาติริม 2 ฝั่งคลอง
2. วิถีชีวิตแบบไทย ๆ
3. ความสวยงามของหิ้งห้อย

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. ความสวยงามของธรรมชาติริม 2 ฝั่งคลอง นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะได้รับข่าวสารในสื่อประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับเรื่องของความสวยงามของธรรมชาติริม 2 ฝั่งคลองของหมู่บ้าน ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ในเรื่องของธรรมชาติที่สวยงามริม 2 ฝั่งคลอง”(สุวดี สุขประเสริฐ, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

“เรื่องของธรรมชาติที่สวยงามริม 2 ฝั่งคลองของหมู่บ้าน”(ปรินทร์ โชคทวีทรัพย์, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่องต่อไปนี้

2. วิถีชีวิตแบบไทย ๆ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะได้รับข่าวสารในสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องของวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทย ๆ ของชาวบ้านในหมู่บ้านซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ในเรื่องวิถีชีวิตแบบไทย ๆ ของชาวบ้านในหมู่บ้าน” (ภัทริยา ใจโปร่ง, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“เกี่ยวกับเรื่องวิถีชีวิตแบบไทย ๆ ของชาวบ้าน” (ศศิวิมล ทนารักษ์สันติ, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่านมีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

3. ความสวยงามของหิ้งห้อย นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะได้รับข่าวสารในสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องของความสวยงามของหิ้งห้อยของหมู่บ้าน ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“เกี่ยวกับเรื่องของความสวยงามของหิ้งห้อยที่หมู่บ้านแห่งนี้”(นฤมล พึ่งแก้ว, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“เรื่องของความสวยงามของหิ้งห้อยในเวลาตอนกลางคืนในหมู่บ้าน” (อรวรรณ ยอดพรหมา, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

กลุ่มที่ 4 นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติได้รับข่าวสารจากหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลาย โพงพางด้วยสื่อประชาสัมพันธ์ เรื่องต่อไปนี้

1. การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์
2. ความสวยงามของบรรยากาศริมฝั่งคลอง

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 4 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะได้รับข่าวสารในสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องของข้อมูลของหมู่บ้านที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“เรื่องข้อมูลของหมู่บ้านที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์” (Jennifer Pilly, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“เรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์”(Hirayama Kazuo , สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

“เกี่ยวกับเรื่องของการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์”(Alex Pilato , สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

“เรื่องของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์”(Fukuhara Nobuo, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ต่อไปนี้

2. ความสวยงามของบรรยากาศริมฝั่งคลอง นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะได้รับข่าวสารในสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องของความสวยงามของบรรยากาศริมฝั่งคลอง และสภาพแวดล้อมที่ดีแบบไทย ๆ ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“เรื่องของความสวยงามของบรรยากาศริมฝั่งคลอง และสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีเป็นแบบไทย ๆ (Yuko Yarimizu, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“เกี่ยวกับเรื่องของบรรยากาศที่สวยงามของหมู่บ้าน”(Kjell Hagelin, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

5.4 ความรู้สึกประทับใจในการมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

กลุ่มที่ 1 นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวมีความรู้สึกประทับใจในการมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เรื่องต่อไปนี้

1. บรรยากาศริม 2 ฝั่งคลอง
2. วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน
3. ความสวยงามของหิ้งห้อย

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. **บรรยากาศริม 2 ฟังคลอง** นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความประทับใจในบรรยากาศที่สวยงามริม 2 ฟังคลองของหมู่บ้าน ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ประทับใจในบรรยากาศที่สวยงามของริม 2 ฟังคลองที่ได้เห็น”(กรวิทย์ นารบ, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

“ประทับใจในบรรยากาศริม 2 ฟังคลองของหมู่บ้านอย่างมาก”(วาริ อัครรัตนภรณ์, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2. **วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน** นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความประทับใจในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่เรียบง่าย ความมีน้ำใจอภัยขาศ์ที่ดีจากชาวบ้านทุกคน ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ประทับใจในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ความมีน้ำใจอภัยขาศ์ที่ดี ๆ จากชาวบ้าน” (ไพฑูรย์ เจริญสิน, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“ได้มาเที่ยวแล้วประทับใจในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่เรียบง่าย” (อภิชาติ ปทุมโชติ, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

3. **ความสวยงามของหิ่งห้อย** นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความประทับใจในความสวยงามของหิ่งห้อย เพราะไม่เคยเห็น ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ประทับใจในความสวยงามของหิ่งห้อย เพราะคนรุ่นใหม่ก็ไม่ค่อยได้เห็น” (สมศักดิ์ โชติเมธีภรณ์, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“ประทับใจในหิ้งห้อยมาก สวยงามมากไม่เคยเห็นมาก่อน” (ณัฐพร เชาวถาวร, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

กลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงานมีความรู้สึกประทับใจในการมาท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เรื่องต่อไปนี้

1. ความสวยงามของหิ้งห้อย
2. บรรยากาศริม 2 ฝั่งคลอง
3. การต้อนรับของชาวบ้าน

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 3 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ความสวยงามของหิ้งห้อย นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความประทับใจในความสวยงามของหิ้งห้อย เพราะที่บ้านไม่เคยเห็น ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ประทับใจในธรรมชาติ การได้ดูหิ้งห้อยที่มีความสวยงามมาก” (อุบลรัตน์ แดงอ่อน, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“ประทับใจในการได้ชมหิ้งห้อยที่มีความสวยงามมากไม่เคยเห็นมาก่อน” (รุ่งอรุณ จันไชยยศ, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“ประทับใจในความสวยงามของหิ้งห้อย สวยงามมากมีเต็มคันเลยเพราะที่บ้านไม่เคยมีเหมือนสอยดาวเลย” (จารึก ไชยเลิศ, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวก่อนกลุ่มคนทำงาน จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 1 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2. บรรยากาศริม 2 ฟังคลอง นักท่องเที่ยวมีความประทับใจในบรรยากาศริม 2 ฟังคลองที่ได้นั่งเรือเข้าเที่ยวชม ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ประทับใจในบรรยากาศริม 2 ฟังคลองที่ได้นั่งเรือเที่ยวชม”(ศิริพร เพ็งประยูร, สัมภาษณ์ , 14 มกราคม 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวก่อนกลุ่มคนทำงาน จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 1 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่องดังต่อไปนี้

3. การต้อนรับของชาวบ้าน นักท่องเที่ยวมีความประทับใจในการต้อนรับของชาวบ้าน อย่างเป็นกันเอง ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ประทับใจเกี่ยวกับการต้อนรับของชาวบ้าน ไม่ว่าจะล่องเรือไปทางไหนก็จะมี การทักทายเป็นกันเอง”(อรรถพล เดชาคำ, สัมภาษณ์ , 4 กุมภาพันธ์ 2549)

กลุ่มที่ 3 นักท่องเที่ยวก่อนกลุ่มนักเรียน นักศึกษา

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวก่อนกลุ่มนักเรียน นักศึกษา มีความรู้สึก ประทับใจในการมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เรื่องต่อไปนี้

1. บรรยากาศริม 2 ฟังคลอง
2. การต้อนรับของชาวบ้าน
3. ความสวยงามของหึ่งห้อย

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวก่อนกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่านมีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. บรรยายาศริม 2 ฝั่งคลอง นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความประทับใจในบรรยากาศความเป็นธรรมชาติริม 2 ฝั่งคลองรอบ ๆ หมู่บ้าน ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ประทับใจในบรรยากาศความเป็นธรรมชาติริม 2 ฝั่งคลอง” (ภัทริยา ใจโปร่ง, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“ประทับใจในบรรยากาศริ 2 ฝั่งคลองรอบ ๆ หมู่บ้านสวยงามมาก” (อรรวรรณ ยอดพรหมมา, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่านมีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2. การต้อนรับของชาวบ้าน นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ มีความประทับใจในการต้อนรับที่อบอุ่น และความมีน้ำใจของชาวบ้านเหมือนได้พักอยู่บ้านของตนเอง ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ประทับใจในการต้อนรับที่อบอุ่น ตั้งแต่เริ่มจุดบริการ ความใจดีมีน้ำใจของเจ้าของบ้าน” (นฤมล พึ่งแก้ว, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“ประทับใจในการต้อนรับของชาวบ้าน ความมีน้ำใจของคนในพื้นที่อบอุ่นเหมือนอยู่บ้านเลย” (สุวดี สุขประเสริฐ, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

3. ความสวยงามของหิ่งห้อย นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความประทับใจในความสวยงามของหิ่งห้อย ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ประทับใจหิ่งห้อยมากเหมือนคืนคริสมาสเลย” (ศศิวิมล คณารักษ์สันติ, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“ประทับใจในความสวยงามของหิ้งห้อยเหมือนมีคนเอาไฟมาประดับไว้เลย”
(ปรินทร์ ไชคทวีทรัพย์, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

กลุ่มที่ 4 นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติมีความรู้สึกประทับใจในการมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เรื่องต่อไปนี้

1. การต้อนรับของชาวบ้าน
2. ความสวยงามของหิ้งห้อย

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติจำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 5 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. การต้อนรับของชาวบ้าน นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความประทับใจในการต้อนรับที่อบอุ่น การยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเองของชาวบ้าน ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ประทับใจมาเที่ยวแล้ว ชาวบ้านยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเองดี”(Jennifer Pilly , สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“ประทับใจในความเป็นอยู่ที่ได้มาพักที่นี่ชาวบ้านมีอัธยาศัยที่ดียิ้มแย้มตลอดเวลา”
(Yuko Yarimizu, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“ประทับใจความเป็นกันเอง รู้สึกอบอุ่นน่ารักมาก ๆ” (Kjell Hagelin , สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“ประทับใจทุก ๆ อย่างที่ได้มาพัก รู้สึกอบอุ่นชาวบ้านทุกคนมีน้ำใจดี”
(Alex Pilato, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

“ประทับใจในการต้อนรับที่ดี รู้สึกอบอุ่น ชาวบ้านยิ้มแย้มทุกคน”

(Fukuhara Nobuo, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 1 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2. ความสวยงามของหิ่งห้อย นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกประหลาดใจในความสวยงามของหิ่งห้อย ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“รู้สึกประหลาดใจ ประทับใจมากกับหิ่งห้อยที่มีแสงสว่างสวยงาม”

(Hirayama Kazuo, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

5.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

กลุ่มที่ 1 นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางในเรื่องของสื่อประชาสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชน
  - สื่อทางหนังสือพิมพ์
2. สื่อเฉพาะกิจ
  - สื่อป้ายประชาสัมพันธ์ตามเส้นทาง

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 3 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชน ประเภทสื่อทางหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อที่นักท่องเที่ยวก่อนหน้านี้ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ของหมู่บ้านลงในสื่อทางหนังสือพิมพ์ให้มากกว่านี้ ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ควรเพิ่มสื่อทางหนังสือพิมพ์ให้มากกว่านี้ เพราะไม่ค่อยได้เห็นเลย”
(ไพฑูรย์ เจริญสิน, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“ควรเพิ่มสื่อทางหนังสือพิมพ์ที่เป็นบทความ และมีการบอกข้อมูลรายละเอียดของจุดเด่นของหมู่บ้านให้มากกว่านี้” (กรวิทย์ นารบ, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

“ควรมีการประชาสัมพันธ์เพิ่มในสื่อทางหนังสือพิมพ์ให้มากขึ้น เพราะไม่เคยเห็นเลย”
(สมศักดิ์ โชติเมธีภิรมณ์, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวก่อนหน้านี้จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2. สื่อเฉพาะกิจ ประเภทสื่อป้ายประชาสัมพันธ์ตามเส้นทาง เป็นสื่อที่นักท่องเที่ยวก่อนหน้านี้ต้องการให้มีการติดตั้งประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น เพราะเวลาขับรถผ่านไปมาจะได้เห็นอย่างชัดเจน ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ควรมีการเพิ่มป้ายประชาสัมพันธ์ตามเส้นทางให้มากกว่านี้ เพราะเวลาขับรถผ่านไปมาจะได้เห็นกันอย่างชัดเจน” (วาริ อัครวรรตนาภรณ์, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“ควรมีการเพิ่มเติมสื่อเฉพาะกิจ พวกสื่อป้ายประชาสัมพันธ์บอกเส้นทางของหมู่บ้าน ควรมีการติดตั้งให้มากกว่านี้เป็นจุด ๆ เพราะจะได้เห็นได้อย่างชัดเจนสะดวกในการเดินทางมาเที่ยว” (อภิชาติ ปทุมโชติ, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

กลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงานมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางในเรื่องของสื่อประชาสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชน
  - สื่อทางโทรทัศน์
2. สื่อมวลชน
  - สื่อทางหนังสือพิมพ์

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงานจำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 3 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชน ประเภทสื่อทางโทรทัศน์ เป็นสื่อที่นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะทางรายการโทรทัศน์เพราะคนส่วนใหญ่ทั่วไปชอบดูรายการทางโทรทัศน์ ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ควรมีการเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์ให้มาก ๆ เพราะผู้คนส่วนใหญ่ชอบดูกัน”
(อุบลรัตน์ แดงอ่อน, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“ควรเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์ โดยเฉพาะรายการทางโทรทัศน์ให้มีการนำเสนอมากยิ่งขึ้น”
(รุ่งอรุณ จันไชยยศ, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“ควรเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์ให้มากขึ้นเพราะคนส่วนใหญ่ชอบดูรายการทางโทรทัศน์”
(ฉัตรชัย แจ่มรัมย์, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว กลุ่มคนทำงานจำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 3 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2. สื่อมวลชน ประเภทสื่อทางหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อที่นักท่องเที่ยวก่อนหน้านี้ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นเพราะไม่ค่อยได้เห็น และคิดว่าในปัจจุบันนี้คนอ่านหนังสือพิมพ์เพิ่มมากขึ้นจะทำให้คนทั่วไปรู้จักหมู่บ้านท่องเที่ยวนี้มากยิ่งขึ้นด้วย ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“อยากให้มีการประชาสัมพันธ์โดยผ่านทางสื่อหนังสือพิมพ์ให้มากกว่านี้เพราะไม่ค่อยเห็นตามหนังสือพิมพ์” (ศิริพร เพ็งประยูร , สัมภาษณ์ , 14 มกราคม 2549)

“ควรเพิ่มสื่อทางหนังสือพิมพ์ให้มาก ๆ เพราะในปัจจุบันนี้คนอ่านหนังสือพิมพ์เพิ่มมากขึ้นจะทำให้รู้จักหมู่บ้านแห่งนี้มากขึ้น” (อรรถพล เดชาคำ , สัมภาษณ์ , 4 กุมภาพันธ์ 2549)

“ควรเพิ่มให้มีการประชาสัมพันธ์โดยผ่านทางสื่อหนังสือพิมพ์ให้มากกว่านี้เพราะไม่ค่อยได้เห็นเลย” (จารึก ไชยเลิศ , สัมภาษณ์ , 11 กุมภาพันธ์ 2549)

กลุ่มที่ 3 นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางในเรื่องของสื่อประชาสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชน
  - สื่อทางโทรทัศน์
2. สื่ออินเทอร์เน็ต

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวก่อนหน้านี้จำนวน 6 ท่าน พบว่าจำนวน 4 ท่านมีคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชน ประเภทสื่อทางโทรทัศน์ เป็นสื่อที่นักท่องเที่ยวก่อนหน้านี้ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น เพราะไม่ค่อยได้เห็นเลย โดยเฉพาะรายการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว คนจะได้รู้จักมากขึ้น ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“อยากให้มีการนำเสนอผ่านสื่อทางโทรทัศน์ให้มากกว่านี้”(ภัทริยา ใจโปร่ง, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อโทรทัศน์ให้มากกว่านี้ เพราะไม่เคยได้เห็นเลย”(นฤมล พึ่งแก้ว, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ทางสื่อโทรทัศน์ให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะรายการท่องเที่ยว”(สุวดี สุขประเสริฐ, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

“ควรเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์ พวกรายการท่องเที่ยวให้เยอะๆ คนจะได้รู้จักกันมาก ๆ”(ปรินทร์ โชคทวีทรัพย์, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวก่อนหน้านี้จำนวน 6 ท่าน พบว่าจำนวน 2 ท่านมีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2. สื่ออินเทอร์เน็ต เป็นสื่อที่นักท่องเที่ยวก่อนหน้านี้ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ให้มากยิ่งขึ้น เพราะในปัจจุบันนี้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่นิยมของผู้คนกันมากขึ้น ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ทางสื่ออินเทอร์เน็ตให้มาก ๆ เพราะในปัจจุบันนี้สื่ออินเทอร์เน็ตคนนิยมเปิดดูกันมากขึ้น”(ศศิวิมล คณารักษ์สันติ, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“ควรมีการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมในสื่ออินเทอร์เน็ตให้มาก ๆ คนทั่วไปจะได้รู้จักหมู่บ้านแห่งนี้มากยิ่งขึ้น”(อรรวรรณ ขอดพรหมมา, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

กลุ่มที่ 4 นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางในเรื่องของสื่อประชาสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชน
  - สื่อทางนิตยสาร
2. สื่ออินเทอร์เน็ต

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติจำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชน ประเภทสื่อทางนิตยสาร เป็นสื่อที่นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ให้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในนิตยสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในสื่อประเภทนิตยสารที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้มากขึ้น”
(Yuko Yarimizu, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“ควรเพิ่มสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อประเภทนิตยสารการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น”
(Fukuhara Nobuo, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 6 ท่าน พบว่าจำนวน 4 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2. สื่ออินเทอร์เน็ต เป็นสื่อที่นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพจนานุกรมเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ข้อมูลของหมู่บ้านในสื่ออินเทอร์เน็ตให้มาก ๆ”
(Jennifer Pilly, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในสื่อพวกอินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้มากขึ้นกว่าเดิม” (Kjell Hagelin, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในสื่ออินเทอร์เน็ตให้มาก ๆ อย่างต่อเนื่องเพราะคนทั่วโลกจะได้รับรู้ได้มากขึ้น” (Hirayama Kazuo, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

“ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ทางสื่ออินเทอร์เน็ต” (Alex Pilato, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

5.6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

กลุ่มที่ 1 นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ดังต่อไปนี้

1. สินค้าของที่ระลึกน้อยเกินไป
2. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น
3. การดูแลรักษาความสะอาดแม่น้ำลำคลอง

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. สินค้าของที่ระลึกน้อยเกินไป เป็นข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่อยากให้ทางหมู่บ้านมีการจัดทำสินค้าของที่ระลึกให้มากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ควรมีการจัดทำสินค้าของที่ระลึกของทางหมู่บ้านให้มากขึ้นกว่านี้ จะได้เป็นที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางเข้ามาเที่ยวในหมู่บ้านแห่งนี้”(ไพฑูรย์ เจริญสิน, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“ทางหมู่บ้านควรจัดทำสินค้าของที่ระลึกให้มากกว่านี้ นักท่องเที่ยวจะได้เลือกซื้อไปฝากกันหลายอย่างยิ่งขึ้น”(วาริ อัครวรรตณกรณ, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวจำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น เป็นข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว ที่อยากให้ทางหมู่บ้านมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นกว่าเดิม”(สมศักดิ์ โชติเมธีภิรมณ์, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“ควรมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ ให้มากกว่านี้ คนทั่วไปจะได้รู้จักหมู่บ้านแห่งนี้มากยิ่งขึ้น”(ณัฐพร เขาวลาร, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

3. การดูแลรักษาความสะอาดแม่น้ำลำคลอง เป็นข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว ที่อยากให้ทางหมู่บ้านมีการดูแลเรื่องของการรักษาความสะอาดของแม่น้ำลำคลอง โดยเฉพาะเรื่องของปัญหาขยะ และกิ่งไม้ที่รกขึ้นออกมาตามลำคลอง ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ควรมีการดูแลความสะอาดริม 2 ฝั่งคลอง ไม้ให้มีขยะ และพวกกิ่งไม้ที่รกขึ้นออกมาตามลำคลองให้สะอาดจะได้สวยงามมากกว่านี้”(กรวิทย์ นารบ, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

“ควรมีการดูแลเรื่องของการรักษาความสะอาดของแม่น้ำลำคลอง โดยเฉพาะเรื่องของปัญหาขยะให้สะอาดอยู่เสมอ” (อภิชาติ ปทุมโชติ, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

กลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงานมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ดังเรื่องต่อไปนี้

1. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น
2. การคิดป้ายชื่อพันธุ์ไม้ตามหมู่บ้าน
3. การจัดกิจกรรมทางน้ำให้มากขึ้น

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น เป็นข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่อยากให้ทางหมู่บ้านมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ค่อนข้างคืออยู่แล้ว แต่ควรปรับปรุงเรื่องของการประชาสัมพันธ์ให้มีมากกว่านี้ เพราะคนทั่วไปจะได้รู้จักหมู่บ้านแห่งนี้กันมาก ๆ” (อุบลรัตน์ แดงอ่อน, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้มากกว่านี้จะได้ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้ดียิ่งขึ้น” (จักรชัย แจ่มรัมย์, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

จากการสัมภาษณ์ นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2. การคิดป้ายชื่อพันธุ์ไม้ตามหมู่บ้าน เป็นข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวก่อนหน้านี้ ที่อยากให้ทางหมู่บ้านมีการคิดป้ายชื่อพันธุ์ไม้บริเวณหมู่บ้านเพื่อเป็นความรู้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ควรมีป้ายบอกชื่อต้นไม้ต่าง ๆ ว่าเป็นต้นไม้พันธุ์อะไรบ้าง ภายในหมู่บ้านเพื่อที่จะได้ เป็นความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่ได้เข้ามาท่องเที่ยว” (ศิริพร เฟื่องประยูร, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“ควรมีการคิดชื่อพันธุ์ไม้ตามหมู่บ้านเชิงอนุรักษ์แห่งนี้ เพื่อเป็นความรู้แก่นักท่องเที่ยว” (รุ่งอรุณ จันไชยยศ, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวก่อนหน้านี้จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

3. การจัดกิจกรรมทางน้ำให้มากขึ้น เป็นข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่อยากให้ทางหมู่บ้านมีการจัดกิจกรรมทางน้ำให้เพิ่มมากขึ้น เช่น การสอนการจับกุ้ง การเล่นกีฬาทางน้ำ และกิจกรรมทางน้ำอื่น ๆ ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ควรจะมีการจัดกิจกรรมทางน้ำให้มากกว่านี้ เช่น การสอนการจับกุ้ง” (อรรถพล เตชาคำ, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

“อยากให้มีการจัดกิจกรรมทางน้ำ เพิ่มมากขึ้น เช่น การเล่นกีฬาทางน้ำ และกิจกรรมทางน้ำอื่น ๆ” (จารึก ไชยเลิศ, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

กลุ่มที่ 3 นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ดังเรื่องต่อไปนี้

1. การเพิ่มจุดบริการรถยนต์รับส่ง นักท่องเที่ยวจากสถานีขนส่งสาธารณะ
2. การรับประทานอาหารร่วมกับเจ้าของบ้าน
3. การดูแลรักษาความสะอาดแม่น้ำลำคลอง

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. การเพิ่มจุดบริการรถยนต์รับส่ง นักท่องเที่ยวจากสถานีขนส่งสาธารณะ เป็นข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่อยากให้ทางหมู่บ้านเพิ่มจุดบริการรถยนต์รับส่งเนื่องจาก นักท่องเที่ยวเมื่อไม่มีรถยนต์ส่วนตัวต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเหมารถยนต์รับส่งในราคาสูงจากสถานีขนส่งสาธารณะ ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ควรเพิ่มจุดบริการรถยนต์รับ-ส่ง เนื่องจากนักท่องเที่ยวเมื่อไม่มีรถยนต์ส่วนตัว ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเหมารถยนต์ในราคาที่สูงมากจากสถานีขนส่งสาธารณะมายังหมู่บ้าน” (ภทรียา ใจโปร่ง, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“ควรจัดให้มีรถรับ-ส่ง นักท่องเที่ยวระหว่างหมู่บ้านท่องเที่ยวไปที่สถานีขนส่งสาธารณะในตัวจังหวัด” (อรวรรณ ยอดพรหมมา, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2. การรับประทานอาหารร่วมกับเจ้าของบ้าน เป็นข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่อยากให้ทางหมู่บ้าน มีการจัดให้นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับเจ้าของบ้านได้ร่วมรับประทานอาหารร่วมกัน ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ควรมีการรับประทานอาหารร่วมกันกับชาวบ้านที่เป็นเจ้าของบ้านจะได้ให้ความรู้สึกเหมือนมาพักแบบโฮมสเตย์มากยิ่งขึ้น” (นฤมล พึ่งแก้ว, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“ควรจัดให้มีการรับประทานอาหารร่วมกับเจ้าของบ้านที่เราไปพัก”
(สุวดี สุขประเสริฐ, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่านมีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

3. การดูแลรักษาความสะอาดแม่น้ำลำคลอง เป็นข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว ที่อยากให้ทางหมู่บ้านมีการดูแลเรื่องของการรักษาความสะอาดของแม่น้ำลำคลองของหมู่บ้าน ให้สะอาดสวยงามอยู่เสมอ ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“อยากให้ช่วยกันรักษาความสะอาดของริมฝั่งคลอง เพราะเห็นขยะลอยอยู่เหมือนกัน เป็นภาพที่ไม่ค่อยสวยงามเลย” (ศศิวิมล คณารักษ์สันติ, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“ควรดูแลเรื่องของการรักษาความสะอาดของลำคลองให้น้ำดูอยู่เสมอ”
(ปรินทร์ โชคทวีทรัพย์, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

กลุ่มที่ 4 นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ มีข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ดังเรื่องต่อไปนี้

1. จัดทำสะพานทางเดินเลียบคลองเพิ่มขึ้น
2. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น
3. การจัดกิจกรรมทางน้ำให้มากขึ้น

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติจำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. จัดทำสะพานทางเดินเลียบบคลองเพิ่มขึ้น เป็นข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว ที่อยากให้ทางหมู่บ้านมีการจัดทำสะพานทางเดินเลียบบคลอง เพราะจะได้เดินดูบรรยากาศ ของหมู่บ้านได้เต็มที่ ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“อยากให้ทำทางเดินเป็นสะพานเลียบบคลองจะได้เดินดูบรรยากาศของหมู่บ้าน ได้เต็มที่” (Jennifer Pilly, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2549)

“ควรทำสะพานทางเดินรอบ ๆ ลำคลองให้เชื่อมกันให้มากขึ้น” (Alex Pilato, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ จำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น เป็นข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว ที่อยากให้ทางหมู่บ้าน มีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้าน โดยผ่านสื่อต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น คนจะได้รู้จักหมู่บ้านแห่งนี้กันเยอะๆ” (Kjell Hagelin, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2549)

“ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านในทุกๆสื่อให้มากกว่านี้” (Fukuhara Nobuo, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2549)

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติจำนวน 6 ท่าน พบว่า จำนวน 2 ท่าน มีความคิดเห็นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

3. การจัดกิจกรรมทางน้ำให้มากขึ้น เป็นข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่อยากให้ ทางหมู่บ้านมีการจัดกิจกรรมทางน้ำให้เพิ่มมากขึ้น เช่น กิจกรรมการจับกุ้ง กิจกรรมการตกปลา ซึ่งวิเคราะห์คำพูดจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ควรเพิ่มกิจกรรมทางน้ำให้มีหลาย ๆ อย่าง เช่น กิจกรรมการจับกุ้ง กิจกรรมการตกปลา” (Yuko Yarimizu, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2549)

“น่าจะมีกิจกรรมทางน้ำเพิ่มเติมขึ้นมากกว่านี้ เช่น การสอนการจับกุ้ง” (Hirayama Kazuo, สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2549)

ผลการศึกษาจากข้อมูลทางด้านการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มครอบครัว กลุ่มคนทำงาน กลุ่มนักเรียน นักศึกษา และกลุ่มชาวต่างชาติ เกี่ยวกับเรื่องประสิทธิผลของการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ในประเด็นต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาสรุปเป็นตารางแสดงประสิทธิผลของการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ที่มีต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว กลุ่มคนทำงาน กลุ่มนักเรียน นักศึกษา และกลุ่มชาวต่างชาติ ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงประสิทธิภาพของการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวชุมชนชาวไทยพอง ที่มีนักท่องเที่ยวที่มาจากครอบครัว นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ

ประเด็นคำถาม	นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว	นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน	นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา	นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ
5.1 การรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพรง	<ol style="list-style-type: none"> 1. สื่อบุคคล (รับรู้จำนวน 2 ท่าน จาก 6 ท่าน) <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้มาจากเพื่อนบอกต่อกันมา 2. สื่อเฉพาะกิจ (รับรู้จำนวน 3 ท่าน จาก 6 ท่าน) <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้มาจากหนังสือคู่มือการท่องเที่ยว 3. สื่อมวลชน (รับรู้จำนวน 6 ท่าน จาก 6 ท่าน) <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้จากรายการทางโทรทัศน์ 4. สื่ออินเทอร์เน็ต (รับรู้จำนวน 1 ท่าน จาก 6 ท่าน) <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้จากกระดานเว็บไซต์ของเว็บไซต์การท่องเที่ยว 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สื่อบุคคล (รับรู้จำนวน 5 ท่าน จาก 6 ท่าน) <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้มาจากเพื่อนร่วมงานหัวหน้างาน และคนในครอบครัว บอกต่อกันมา 2. สื่อเฉพาะกิจ (รับรู้จำนวน 1 ท่าน จาก 6 ท่าน) <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้มาจากหนังสือคู่มือการท่องเที่ยว 3. สื่อมวลชน (รับรู้จำนวน 5 ท่าน จาก 6 ท่าน) <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้จากรายการทางโทรทัศน์ 4. สื่ออินเทอร์เน็ต (รับรู้จำนวน 1 ท่าน จาก 6 ท่าน) <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้จากเว็บไซต์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพรง (www.plypongpang.com) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สื่อบุคคล (รับรู้จำนวน 6 ท่าน จาก 6 ท่าน) <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้จากเพื่อนๆ และญาติๆ เค้าให้ฟัง 2. สื่อเฉพาะกิจ (รับรู้จำนวน 2 ท่าน จาก 6 ท่าน) <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้จากหนังสือคู่มือการท่องเที่ยว 3. สื่อมวลชน (รับรู้จำนวน 5 ท่าน จาก 6 ท่าน) <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้จากรายการโทรทัศน์ จากสปอร์ต โฆษณาทางโทรทัศน์ของทาง ททท. จากทางหนังสือพิมพ์ และจากนิตยสาร 4. สื่ออินเทอร์เน็ต (รับรู้จำนวน 6 ท่าน จาก 6 ท่าน) <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้จากเว็บไซต์การท่องเที่ยวของทาง ททท. และจากเว็บไซต์ การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพรง (www.plypongpang.com) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สื่อบุคคล (รับรู้จำนวน 6 ท่าน จาก 6 ท่าน) <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้จากการแนะนำจาก เจ้าหน้าที่ของทาง ททท. จาก เจ้าหน้าที่ของบริษัทท่องเที่ยว และรับรู้มาจากเพื่อนเค้าให้ฟัง 2. สื่อเฉพาะกิจ (รับรู้จำนวน 2 ท่าน จาก 6 ท่าน) <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้จากหนังสือคู่มือ 3. สื่อมวลชน (รับรู้จำนวน 3 ท่าน จาก 6 ท่าน) <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้จากรายการทางโทรทัศน์ และจากวารสารการท่องเที่ยว 4. สื่ออินเทอร์เน็ต (รับรู้จำนวน 5 ท่าน จาก 6 ท่าน) <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้จากเว็บไซต์ <p>การท่องเที่ยวของ ททท. และ จากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์</p>

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	นักท่องเที่ยวกิจกรรมครัว	นักท่องเที่ยวกิจกรรมท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวกิจกรรมชมธรรมชาติ	นักท่องเที่ยวกิจกรรมชมธรรมชาติ
5.2 ประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีส่วนช่วยในการตัดสินใจมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโศภพงา	1. สื่อมวลชน (สื่อทางโทรทัศน์) - ได้เห็นภาพและได้ยินเสียง - มีการเปิดรับข่าวสารเป็นประจำมากกว่าสื่ออื่น ๆ 2. สื่อเฉพาะกิจ (หนังสือคู่มือการท่องเที่ยว) - ได้เห็นข้อมูลลงไว้อย่างละเอียด - ได้เห็นภาพที่สวยงามประกอบไว้นานหนึ่งสัปดาห์	1. สื่อมวลชน (สื่อทางโทรทัศน์) - ได้รับฟังจากการเล่าต่อ ๆ กันมา ทำให้เกิดการตัดสินใจ 2. สื่อมวลชน (สื่อทางโทรทัศน์) - ได้เห็นภาพอย่างชัดเจน	1. สื่อมวลชน (สื่อทางโทรทัศน์) - ได้เห็นภาพอย่างชัดเจน 2. สื่อบุคคล (การบอกต่อกันมาของเพื่อน และญาติ) - ได้รับฟังจากการบอกต่อกันมา ทำให้เกิดการตัดสินใจ	1. สื่อเฉพาะกิจ (หนังสือคู่มือการท่องเที่ยว) - ได้เห็นข้อมูลลงไว้อย่างชัดเจน - ได้เห็นภาพลงไว้อย่างชัดเจน 2. สื่อมวลชน (สื่อทางโทรทัศน์) - ได้เห็นภาพ 3. สื่ออินเทอร์เน็ต - ได้เห็นข้อมูลลงไว้อย่างชัดเจน - ได้เห็นภาพลงไว้อย่างชัดเจน
5.3 ลักษณะของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโศภพงา	1. ความสวยงามของธรรมชาติ ริม 2 ฟังคลอง 2. วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทย ๆ ดั้งเดิม 3. ความสวยงามของทิวทัศน์	1. ทัศนียภาพของชาวบ้านที่เรียบง่าย ริม 2 ฟังคลอง 2. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ของหมู่บ้าน	1. ความสวยงามของธรรมชาติ ริม 2 ฟังคลอง 2. วิถีชีวิตแบบไทย ๆ 3. ความสวยงามของทิวทัศน์	1. การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ของหมู่บ้าน 2. ความสวยงามของบรรยากาศ ริม 2 ฟังคลอง

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	นักทองที่เกี่ยวข้องกลุ่มครอบครัว	นักทองที่เกี่ยวข้องกลุ่มคนทำงาน	นักทองที่เกี่ยวข้องกลุ่มนักเรียน นักศึกษา	นักทองที่เกี่ยวข้องกลุ่มชาวต่างชาติ
5.4 ความรู้สึกประทับใจในการมาท่องเที่ยวเกี่ยวกับบ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพาง	<p>1. บรรยากาศริม 2 ฟังคลองของหมู่บ้าน</p> <p>2. วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่เรียบง่าย ความมีน้ำใจอัธยาศัยที่ดีจากชาวบ้าน</p> <p>3. ความสวยงามของห้องที่ไม่เคยเห็นมาก่อน</p>	<p>1. ความสวยงามของห้องที่ยังไม่เคยเห็น</p> <p>2. บรรยากาศริม 2 ฟังคลองที่ได้นั่งเรือเที่ยวชม</p> <p>3. การต้อนรับของชาวบ้านอย่างอบอุ่นเป็นกันเอง</p>	<p>1. บรรยากาศริม 2 ฟังคลองรอบ ๆ หมู่บ้าน</p> <p>2. การต้อนรับของชาวบ้านที่อบอุ่น และความมีน้ำใจของชาวบ้านเหมือนได้พักอยู่กับบ้านของตนเอง</p> <p>3. ความสวยงามของห้องที่ยังเหมือนมีคนครีตมาสด มีคนเอาไฟมาประดับไว้</p>	<p>1. การต้อนรับของชาวบ้านที่อบอุ่น การยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเองของชาวบ้าน</p> <p>2. ความสวยงามของห้องที่ยังมีแสงสว่างสวยงาม</p>
5.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้สื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง	<p>1. สื่อมวลชน (สื่อทางหนังสือพิมพ์)</p> <p>- ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ของหมู่บ้านลงในสื่อทางหนังสือพิมพ์ให้มากกว่านี้ เพราะไม่ค่อยได้เห็นเลย</p> <p>2. สื่อเฉพาะกิจ (สื่อป้ายประชาสัมพันธ์ตามเส้นทาง)</p> <p>- ต้องการให้มีการคิดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ให้เพิ่มมากขึ้น เพราะเวลาขับรถผ่านไปมาจะได้เห็นได้อย่างชัดเจน</p>	<p>1. สื่อมวลชน (สื่อทางโทรทัศน์)</p> <p>- ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ทางรายการโทรทัศน์ที่สนใจให้เพิ่มมากขึ้นเพราะคนส่วนใหญ่นิยมดูรายการทางโทรทัศน์</p> <p>2. สื่อมวลชน (สื่อทางหนังสือพิมพ์)</p> <p>- ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางหนังสือพิมพ์ให้มากยิ่งขึ้น เพราะปัจจุบันนี้ผู้คนอ่านหนังสือพิมพ์กันเพิ่มมากขึ้น</p>	<p>1. สื่อมวลชน (สื่อทางโทรทัศน์)</p> <p>- ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ทางรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้น เพราะไม่ค่อยได้เห็นเลย</p> <p>2. สื่ออินเทอร์เน็ต</p> <p>- ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต</p> <p>เพราะในปัจจุบันเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมของผู้คนมากกึ่งขึ้น</p>	<p>1. สื่อมวลชน (สื่อทางนิตยสาร)</p> <p>- ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางนิตยสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น</p> <p>2. สื่ออินเทอร์เน็ต</p> <p>- ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะในพวกเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต่างๆ เพราะผู้คนทั่วโลกจะได้รับรู้ได้มากยิ่งขึ้น</p>

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	นักท่องเที่ยวก่อกลุ่มครอบครัว	นักท่องเที่ยวก่อกลุ่มคนทำงาน	นักท่องเที่ยวก่อกลุ่มนักเรียน นักศึกษา	นักท่องเที่ยวก่อกลุ่มชาวต่างชาติ
<p>5.6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบริหารจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลาโพรงพง</p>	<p>1. สินค้าของที่ระลึกที่ขายเกินไป - อยากให้ทางหมู่บ้านมีการจัดทำสินค้าของที่ระลึกให้มากขึ้นกว่าเดิม</p> <p>2. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้มากขึ้น - อยากให้ทางหมู่บ้านมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านโดยผ่านสื่อต่างๆ</p> <p>3. การดูแลรักษาความสะอาดแม่น้ำลำคลอง - อยากให้ทางหมู่บ้านมีการดูแลเรื่องของแม่น้ำลำคลอง โดยเฉพาะเรื่องของปัญหาขยะและกิ่งไม้ที่รกรกขึ้นออกมามาก</p>	<p>1. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้มากขึ้น - อยากให้ทางหมู่บ้านมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านโดยผ่านสื่อต่างๆ</p> <p>2. การคิดป้ายชื่อพื้นที่ตามหมู่บ้าน - อยากให้ทางหมู่บ้านมีการติดป้ายชื่อพื้นที่บริเวณการท่องเที่ยวของหมู่บ้านเพื่อให้เป็นความรู้แก่นักท่องเที่ยว</p> <p>3. การจัดกิจกรรมทางน้ำให้มากขึ้น - อยากให้ทางหมู่บ้านมีการจัดกิจกรรมทางน้ำให้เพิ่มมากขึ้น เช่น การสอยเรือ การเล่นกีฬาทางน้ำ และกิจกรรมทางน้ำอื่น ๆ</p>	<p>1. การเพิ่มคุณภาพบริการรถยนต์รับ-ส่งนักท่องเที่ยวจากสถานีขนส่งสาธารณะ - อยากให้ทางหมู่บ้านมีการเพิ่มจุดบริการรถยนต์รับ-ส่ง เนื่องจากนักท่องเที่ยวเมื่อไม่มีรถยนต์ส่วนตัวมาต้องเสียค่าใช้จ่ายในการหารถยนต์ในราคาสูงจากสถานีขนส่งสาธารณะในตัวจังหวัด</p> <p>2. การรับประทานอาหารร่วมกับเจ้าของบ้าน - อยากให้ทางหมู่บ้านมีการจัดให้นักท่องเที่ยวที่เข้าพักได้ร่วมรับประทานอาหารร่วมกัน</p> <p>3. การดูแลรักษาความสะอาดแม่น้ำลำคลอง - อยากให้ทางหมู่บ้านมีการดูแลเรื่องของการรักษาความสะอาดของแม่น้ำลำคลองของหมู่บ้านให้สะอาด</p>	<p>1. จัดทำสะพานทางเดินเรียบคลองให้เพิ่มมากขึ้น - อยากให้ทางหมู่บ้านมีการจัดทำสะพานทางเดินเรียบคลองให้เพิ่มมากขึ้นเพราะจะได้เดินดูบรรยากาศของหมู่บ้านได้อย่างเต็มที่</p> <p>2. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้มากยิ่งขึ้น - อยากให้ทางหมู่บ้านมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านโดยผ่านสื่อต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น</p> <p>3. การจัดกิจกรรมทางน้ำให้เพิ่มมากขึ้น - อยากให้ทางหมู่บ้านมีการจัดกิจกรรมทางน้ำให้เพิ่มมากขึ้น เช่น กิจกรรมการจับกุ้ง กิจกรรมการตกปลา</p>

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการสำรวจเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 38 คน อันประกอบด้วย กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มชาวบ้าน กลุ่มบุคคลภายนอกชุมชน (เจ้าหน้าที่จากภาครัฐ) และกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง
2. เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง
3. เพื่อศึกษาการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยออกเป็น 5 ตอน ดังต่อไปนี้ คือ

- ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมา และสภาพของหมู่บ้านปลายโพงพาง
- ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง
- ตอนที่ 3 รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ตอนที่ 4 การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ตอนที่ 5 ประสิทธิภาพของการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ดังมีรายละเอียดในแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมา และสภาพของหมู่บ้านปลายโพงพาง

ประวัติความเป็นมา และสภาพของหมู่บ้านปลายโพงพาง แบ่งตามลำดับเหตุการณ์
ที่เกิดขึ้นได้เป็น 4 ช่วงเหตุการณ์ ดังนี้

1.1 จากราชบุรี สู่สมุทรสงคราม (ก่อน พ.ศ. 2265 – พ.ศ. 2444)

จังหวัดสมุทรสงครามเดิมสันนิษฐานว่าเป็นแขวงที่ขึ้นต่อจังหวัดราชบุรี
มีชื่อเรียกว่า “สวนนอก” ต่อมาปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาจึงแยกออกจากจังหวัดราชบุรี
เรียกว่าเมือง “แม่กลอง” เพราะตั้งอยู่ริมแม่น้ำแม่กลอง ต่อมาภายหลังชื่อเมือง “แม่กลอง”
เปลี่ยนเป็น “สมุทรสงคราม” ในปีใดนั้นไม่ทราบแน่ชัด แต่สันนิษฐานได้ว่าเปลี่ยนราวปี พ.ศ. 2265
ถึงปี พ.ศ. 2299 มีผู้เล่าขานต่อ ๆ กันมาว่า ปลายรัชกาลของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
แห่งกรุงธนบุรี มีหลวงยกบัตรมณฑลราชบุรีนาม “ทองด้วง” (ภายหลังคือสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลก รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์) ได้มาขออนางสาว “นาค” ตำบลบางช้าง อำเภออัมพวา
แต่งงาน โดยได้เดินทางทางเรือไปตามลำคลองต่าง ๆ ของเมืองสมุทรสงคราม ซึ่งรวมถึงคลอง
ต่าง ๆ ทั้ง 7 ของตำบลปลายโพงพางด้วย และได้มีการขุดขยายคลองต่างๆ ให้กว้าง และลึกขึ้น
เพื่อให้เพียงพอแก่การค้ารังชีพ และการสัญจรทางเรือสำหรับชาวบ้าน ก่อให้เกิดความ
อุดมสมบูรณ์ทั้งไม้ผล สัตว์น้ำ และเป็นต้นกำเนิดที่ชาวบ้านถือว่าเป็นยุคแรกของตำบล
ปลายโพงพาง

1.2 จากข้าวต้มมะพร้าว (พ.ศ. 2445 – พ.ศ. 2511)

ชาวบ้านปลายโพงพางในสมัยแรก เริ่มเข้ามาจับจองพื้นที่ทำการเกษตร โดยเริ่มจากการปลูกข้าวในร่องสวนสลับกับการปลูกมะพร้าว กล่าวคือหลังจากที่มีการเพาะปลูกมะพร้าวในสวนแล้ว ชาวสวนยังคงใช้พื้นที่ในสวนให้เกิดประโยชน์สูงสุดในฤดูน้ำหลากด้วยการปลูกข้าวในร่องสวนเพื่อเพิ่มผลผลิต โดยในช่วงเดือน 11 (ตุลาคม) จะมีน้ำหลาก ซึ่งเป็นน้ำจืดจากทางภาคเหนือลงมา และน้ำจะขังอยู่ตามท้องร่องในสวนมะพร้าวทำให้ดินนึ่มพอที่จะปลูกข้าว ชาวสวนมะพร้าวในสมัยนั้นจะเอาต้นกล้าข้าวลงปลูก เมื่อถึงเดือน 12 (พฤศจิกายน) ข้าวก็จะตั้งท้อง และสุกในเดือนอ้าย (ธันวาคม) หรือเดือนยี่ (มกราคม) ซึ่งชาวสวนจะมีการลงแขก โดยเพื่อนบ้าน และญาติพี่น้องมาช่วยกันนวดข้าวช่วงประมาณเดือน 3 (กุมภาพันธ์) หรือเดือน 4 (มีนาคม) แต่ต่อมาภายหลังการปลูกข้าวในร่องสวนเริ่มหมดไป เมื่อระดับน้ำในร่องสวนสูงเหมาะสมกับการปลูกมะพร้าวมากกว่า ประกอบกับความสูงของต้นมะพร้าวที่คบบังแสงอาทิตย์สำหรับต้นกล้าข้าวที่ปลูกในร่องสวน จึงทำให้การปลูกข้าวในพื้นที่บริเวณนี้หมดไป ทำให้ชาวบ้านปลายโพงพางหันมาปลูกมะพร้าวเพื่อทำน้ำตาลเพียงอย่างเดียวกันแทบทุกครัวเรือน

1.3 จากภาวะน้ำเค็ม และแห้งแล้งสุ้งโรงงาน (พ.ศ. 2512 – พ.ศ. 2541)

ในปี พ.ศ. 2512 มีการสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์ขึ้น เพื่อช่วยขยายพื้นที่ชลประทานสองฝากฝั่งแม่กลอง ทำให้พื้นที่ท้ายน้ำไม่ได้รับน้ำจืดจากทางต้นน้ำมาไล่น้ำเค็มที่เอ่อขึ้นมาท่วมเหมือนเมื่อก่อนจนทำให้เกิดภาวะน้ำเค็มจัด ผนวกกับความแห้งแล้งที่เกิดขึ้น ประมาณ พ.ศ. 2519 – พ.ศ. 2522 ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำแม่กลอง และเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ชาวบ้านปลายโพงพางได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากภาวะน้ำเค็มจัด สวนมะพร้าวหลายหมื่นไร่ล้มตาย และที่เหลืออยู่ให้ผลผลิตต่ำ ส่วนสวนผลไม้อื่น ๆ ที่มีการปลูกกันในขณะนั้น ก็ได้รับผลกระทบอย่างชัดเจน จากความเสียหายครั้งนั้นทำให้สวนมะพร้าวที่เคยทำน้ำตาลได้ลดน้อยลง เปลี่ยนมาเป็นมะพร้าวเก็บผล และมะพร้าวอ่อนมากขึ้น มีการปรับเปลี่ยนจากสวนมะพร้าวมาเป็นสวนคละที่ประกอบด้วยส้มโอ และลิ้นจี่ และจากภาวะการขยายตัวของโรงงาน และภาวะแห้งแล้งในจังหวัด ทำให้คนหนุ่มสาวที่ยังอยู่ในวัยทำงานเริ่มหันหลังให้กับอาชีพเกษตรกรในหมู่บ้าน และมุ่งหน้าเข้าสู่เมืองเพื่อทำงานในโรงงานมากขึ้น

1.4 ยุคปัจจุบัน (พ.ศ. 2542 – ปัจจุบัน)

ปัจจุบันตำบลปลายโพงพางตั้งอยู่ในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีประชากรร้อยละ 94.68 ของจำนวนประชากรทั้งสิ้น 9,157 คนในตำบลปลายโพงพางนับถือศาสนาพุทธ และอีกร้อยละ 5.32 ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่ 9 นับถือศาสนาอิสลาม และมีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มบนเนื้อที่ 14.7 ตารางกิโลเมตร หรือ 9,191 ไร่ มีลำคลองแบ่งแยกหมู่บ้านหลายสายที่สำคัญ 7 สาย ได้แก่คลองโคกเกตุ คลองโพงพาง คลองประชาชมชื่น คลองแขก คลองซุดเล็ก คลองอ้อม และคลองชลประทาน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านปากกวน หมู่ 2 บ้านวัดประชา หมู่ 3 บ้านลัดดาช่วย หมู่ 4 บ้านอมรวดี หมู่ 5 บ้านคลองซุดเล็ก หมู่ 6 บ้านหน้าวัดนางพิมพ์ หมู่ 7 บ้านโคกเกตุ หมู่ 8 บ้านสี่แยก หมู่ 9 บ้านคลองแขก

สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาหมู่ที่ 7 บ้านโคกเกตุเพราะเป็นหมู่บ้านที่มีเจ้าของบ้านทรงไทย และชาวบ้านเข้าร่วมโครงการการท่องเที่ยวตั้งแต่วางแรกเริ่มจนกระทั่งปัจจุบัน ในขณะที่หมู่บ้านอื่นเริ่มมีเข้ามาร่วมเพียงไม่กี่หลังคาเรือน นอกจากนี้แล้วหมู่บ้านโคกเกตุยังเป็นที่ตั้งศูนย์บริการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ซึ่งหมู่บ้านโคกเกตุจะทำให้เห็นภาพความสัมพันธ์ของชาวบ้านได้มากกว่าหมู่บ้านอื่น ๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ ตั้งแต่เริ่มแรก

หมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ถือได้ว่าเป็นหมู่บ้านที่ใหญ่ที่สุดในตำบลปลายโพงพาง ซึ่งแยกออกมาจากหมู่ 8 บ้านสี่แยก มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 293 ครัวเรือน มีประชากรรวม 1,736 คน เป็นชาย 827 คน และหญิง 909 คน หมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ตั้งห่างจากตัวอำเภออัมพวาเป็นระยะทาง 12 กิโลเมตร การคมนาคมของชาวบ้านไปยังหมู่บ้านใกล้เคียงส่วนมากจะนิยมใช้เรือเป็นยานพาหนะหลัก เพราะวิถีชีวิตที่สืบเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบันสภาพพื้นที่โดยทั่วไปของหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ เป็นพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์มากเป็นที่ราบลุ่มแบบขรุขระสวน มีคลองไหลผ่านหลายสาย ลำคลองที่สำคัญได้แก่ คลองโคกเกตุ คลองโพงพาง คลองลำประโดง ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดโคกเกตุเป็นวัดประจำหมู่บ้าน มีการประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ โดยเฉพาะการปลูกมะพร้าว เพื่อนำมาทำตาลมะพร้าว และมีประเพณีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกับประเพณีของภาคกลางโดยทั่วไป

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพาง

ปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย
ปลายโพงพาง ประกอบไปด้วย 2 ปัจจัย ดังนี้

2.1 ปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยที่เป็นบริบท(สิ่งแวดล้อม)ภายนอกของหมู่บ้าน
ที่มีความสำคัญในการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จได้ มีดังนี้ คือ

2.1.1 นโยบายของกรมการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชนมีนโยบายในการส่งเสริม
หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยได้มีการจัดตั้ง
เจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชนของทางจังหวัดสมุทรสงครามเข้าไปดูแลดำเนินการตั้งแต่
เริ่มแรก โดยมีนโยบายที่เน้นให้ทางหมู่บ้านมีการดำเนินงานด้วยตนเอง และมีการสนับสนุน
ส่งเสริมในการร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ไข และร่วมกันวางแผนระหว่างเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนา
ชุมชนกับชาวบ้านในหมู่บ้านอยู่อย่างตลอดเวลา

2.1.2 นโยบายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
มีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำให้หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สำนักงานภาคกลาง เขต 1 ได้เข้ามาช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านตั้งแต่เริ่มการเปิดตัว
เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยได้บรรจุให้หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย
ปลายโพงพาง ซึ่งมีการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์เป็นหนึ่งในสินค้าทางการท่องเที่ยวของ
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนการตลาดไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยได้มีการจัดตั้ง
เจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวเข้ามาจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน และชาวบ้านในเรื่องของเทคนิค
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอยู่เป็นประจำ

2.1.3 การส่งเสริมจากสื่อมวลชน สื่อมวลชนได้ช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จัก และช่วยดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติโดยเฉพาะสื่อมวลชนประเภทสถานีโทรทัศน์ ซึ่งจะมียุทธศาสตร์อย่างมากในการได้เข้ามาทำการบันทึกภาพการท่องเที่ยวของหมู่บ้านเพื่อนำไปออกอากาศ ไม่ว่าจะเป็นสถานีโทรทัศน์ภายในประเทศ เคเบิลทีวี หรือแม้แต่สถานีโทรทัศน์ในต่างประเทศ ก็ได้เข้ามาถ่ายทำรายการทางโทรทัศน์อย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่มีการเปิดตัวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางขึ้นมา

2.2 ปัจจัยภายใน

ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านที่มีส่วนสำคัญในการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จได้ มีดังนี้ คือ

2.2.1 สภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางถือได้ว่าเป็นหมู่บ้านที่มีสภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยเฉพาะบรรยากาศริม 2 ฝั่งคลอง ที่มีความร่มรื่นแวดล้อมไปด้วยสวนมะพร้าว และสวนส้ม โอที่ยังคงความเป็นธรรมชาติเหมาะสำหรับการนั่งเรือเพื่อเที่ยวชมความงามที่มีคลองมากถึง 7 คลอง 19 ลำประ โคง และบริเวณริม 2 ฝั่งคลอง ก็จะได้พบเห็นบ้านทรงไทยที่มีอายุนับร้อย ๆ ปี ที่มีมากถึง 185 หลัง คาเรือน ตั้งเรียงรายอยู่ริมคลองสลับกับสวนมะพร้าว และสวนส้ม โอ ซึ่งหาได้ยากในปัจจุบัน และในตอนเวลากลางคืนสภาพพื้นที่บริเวณรอบ ๆ ริมสองฝั่งคลองของหมู่บ้านที่มีต้นลำพูขึ้นอยู่ จะมีหอยหลายชนิดมาเกาะอยู่บริเวณ โคนต้นลำพู ซึ่งเป็นอาหารของตัวอ่อนหิ่งห้อย ส่งผลทำให้บริเวณนั้น จะเต็มไปด้วยหิ่งห้อยจำนวนมากนับไม่ถ้วนที่เรียงรายอยู่บนต้นลำพู

2.2.2 วิถีชีวิต และประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้าน หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางเป็นหมู่บ้านที่ชาวบ้านมีวิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เรียบง่ายแบบไทย ๆ โดยเฉพาะวิถีชีวิตด้านการประกอบอาชีพของชาวบ้านซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดขายช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านได้เป็นอย่างดีคืออันประกอบไปด้วย การทำสวนมะพร้าว การขึ้นตาล การเคียวตาล การทำสวนส้ม โอ และการดักจับกุ้ง นอกจากนี้วิถีชีวิตของชาวบ้านในการประกอบอาชีพแล้ว ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวยังเป็นหมู่บ้านที่มีประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น

ของหมู่บ้านแบบไทย ๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดขายช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี อันประกอบไปด้วย การตัดทอนพระทางเรือยามเช้า การส่งและลาญาติที่มาเยี่ยม

2.2.3 บทบาทของผู้นำชุมชน ในการจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพานั้น กลุ่มผู้นำชุมชนของหมู่บ้านมีบทบาทสำคัญอย่างมาก ในการช่วยจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จนั้น ประกอบด้วย ผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้อาวุโส ในหมู่บ้าน ประธาน และกรรมการของหมู่บ้าน โดยกลุ่มผู้นำเหล่านี้ต่างมีบทบาทร่วมกันในฐานะ คณะกรรมการชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพานซึ่งมีบทบาทที่สำคัญ ในการก่อตั้งชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาน บทบาทในการกำหนด แผนการจัดการและ กฎ ระเบียบ บทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร บทบาทในการดูแล บริการนักท่องเที่ยว และบทบาทในการแก้ไขปัญหา

2.2.4 ผลประโยชน์จากรายได้ที่จะได้รับ เป็นสิ่งสำคัญที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้ชาวบ้านใน หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาน เกิดแรงจูงใจในการเข้ามาร่วมกัน เพื่อจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน เพราะนอกจากเจ้าของบ้านที่เปิดบ้านต้อนรับ นักท่องเที่ยวจะมีรายได้เสริมเพิ่มมากขึ้นแล้ว การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านยังส่งผล ให้เกิดการสร้างธุรกิจชุมชนขึ้นมาภายในหมู่บ้าน และสามารถสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านหลาย ๆ กลุ่มด้วยกัน เช่น กลุ่มคนเรือ กลุ่มแม่ค้า กลุ่มบ้านที่เคียวตาล และกลุ่มบ้านสวนผลไม้

ตอนที่ 3 รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาน

รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาน แบ่งออกได้เป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

3.1 รูปแบบการสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ

รูปแบบการสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ เป็นลักษณะของการสื่อสารระหว่างบุคคล ที่ไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์ใด ๆ มากำหนด เป็นการสื่อสารที่เกิดจากความสนิทสนมคุ้นเคย และ

จากความสัมพันธ์ในทางส่วนตัว โดยมีการพบปะพูดคุยสนทนากัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นระหว่างกัน ซึ่งเป็นรูปแบบการสื่อสารที่เกิดขึ้นในแทบทุกขั้นตอนของการจัดการ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง โดยเป็นการสื่อสารระหว่าง ประชาชนในชุมชนปลายโพงพางด้วยกันเอง รวมทั้งการสื่อสารระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชน กับหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้อง อาทิเช่น สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ภาคกลาง เขต 1 สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม

3.1.1 การสื่อสารระหว่างประชาชนในชุมชนปลายโพงพางด้วยกันเอง สามารถสรุปรูปแบบ การสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ ออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

3.1.1.1 การพูดคุยในวงกินดื่ม เป็นลักษณะของการสื่อสารที่มีการพูดคุยกันในกลุ่ม เล็ก ๆ ในวงน้ำชา วงเหล้า ของชาวบ้านปลายโพงพางเกี่ยวกับเรื่องการจัดการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านในประเด็นต่าง ๆ

3.1.1.2 การบอกปากต่อปาก เป็นลักษณะการสื่อสารที่พบได้ทั่วไปในชุมชนปลาย โพงพางที่มีขนาดไม่ใหญ่นัก และชาวบ้านต่างมีความสัมพันธ์ส่วนตัวโดยจะเป็นการบอกเล่าข้อมูล ข่าวสารความรู้ที่เกี่ยวกับเรื่องการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านให้แก่กัน

3.1.1.3 การแจ้งทางโทรศัพท์ เป็นลักษณะการสื่อสารอีกรูปแบบหนึ่งที่ใช้ติดต่อสื่อสาร ระหว่างกันของกลุ่มผู้นำชุมชนของหมู่บ้านที่ดูแลจัดการการท่องเที่ยวกับสมาชิกของหมู่บ้าน ท่องเที่ยวที่เป็นเจ้าของบ้านในเรื่องเกี่ยวกับการต้อนรับนักท่องเที่ยว

3.1.2 การสื่อสารระหว่างกลุ่มผู้นำในชุมชนปลายโพงพางกับหน่วยงานภายนอก สามารถสรุป รูปแบบการสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ ออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1.2.1 การคุยนอกรอบ เป็นลักษณะของการสื่อสารที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่างเวลาก่อน และหลังการประชุมอย่างเป็นทางการ ของกลุ่มผู้นำชุมชนปลายโพงพางกับเจ้าหน้าที่ของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

3.1.2.2 การจับเข้าคู่กัน เป็นลักษณะของการสื่อสารที่เกิดขึ้นในการพูดคุยกันระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชนกับทางเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม เกี่ยวกับเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

3.2 รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันมาก

รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันมาก เป็นการสื่อสารสองทางที่มีการแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็น การตอบโต้ระหว่างกันมาก ซึ่งรูปแบบการสื่อสารลักษณะนี้ มักจะเกิดขึ้นในการประชุมอย่างเป็นทางการของกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการดูแลจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

3.2.1 การประชุมของกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เป็นการประชุมที่มีการส่งจดหมายเชิญประชุมมีการกำหนดวาระการประชุม และบางครั้งมีการบันทึกการประชุม ในการประชุมนั้นมีการแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้หัวข้อในการประชุมจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดกฎระเบียบ กติกา ข้อบังคับของหมู่บ้านท่องเที่ยว ค่าบริการของนักท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหา การเตรียมรับนักท่องเที่ยว การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแผนการจัดการท่องเที่ยว รวมทั้งการสรุปผลการดำเนินงาน

3.3 รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันน้อย

รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันน้อย เป็นการสื่อสารสองทางที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็น การตอบโต้ระหว่างกันน้อยมาก ซึ่งรูปแบบการสื่อสารลักษณะนี้ มักจะเกิดขึ้นในการประชุมอย่างเป็นทางการของสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง และการประชุมระหว่างตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง กับหน่วยงานภายนอก ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

3.3.1 การประชุมของสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เป็นการประชุมที่มีการส่งจดหมายเชิญประชุมให้กับสมาชิกของหมู่บ้านท่องเที่ยวทุกคน มีการกำหนดวาระการประชุมจากประธานหมู่บ้านท่องเที่ยว และในการประชุมของชาวบ้านที่เป็นสมาชิกที่เข้าร่วม

ประชุมนั้น จะไม่ค่อยพูดแสดงความคิดเห็นตอบได้ หรือซักถามปัญหากันในที่ประชุมเมื่อกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการของหมู่บ้านท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นกลับ มีสมาชิกแสดงความคิดเห็นกันเพียงไม่กี่คน ที่แสดงความคิดเห็นในแทบทุกประเด็นในการประชุม

3.3.2 การประชุมระหว่างตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เป็นการประชุมที่เป็นทางการ โดยทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) มีการส่งจดหมายเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจากหน่วยงานราชการในระดับอำเภอ และระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้องมาประชุมร่วมกัน กับตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง และในการประชุมนั้น ตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ไม่ค่อยพูดแสดงความคิดเห็นหรือมีปฏิกิริยาโต้ตอบมากนัก โดยมีบทบาทเป็นผู้รับฟังเสียเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าจะมีการแสดงความคิดเห็นบ้างจากผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการของหมู่บ้านท่องเที่ยวแต่ก็ไม่มากนัก และประเด็นที่พูดคุยกันในที่ประชุมนั้น มีเนื้อหาค่อนข้างหนักไปทางวิชาการ ซึ่งตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว

3.4 รูปแบบการสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการ

รูปแบบการสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการของการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เป็นการสื่อสารที่ผ่านทางหอกระจายข่าว ซึ่งกลุ่มผู้นำชุมชนของหมู่บ้านท่องเที่ยวที่เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านใช้ในการสื่อสาร กับประชาชนทั่วไปในหมู่บ้าน โดยลักษณะการใช้หอกระจายข่าวของกลุ่มผู้นำชุมชน แบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็น คือ

3.4.1 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เป็นประเด็นการสื่อสารที่ทางกลุ่มผู้นำชุมชนซึ่งเป็นคณะกรรมการดูแลจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ได้ใช้ประโยชน์จากหอกระจายข่าวของทางหมู่บ้านในการพูดคุยให้ความรู้ ข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

3.4.2 การคัดค้านชาวบ้าน เป็นประเด็นการสื่อสารที่ทางกลุ่มผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นคณะกรรมการดูแลจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ได้ใช้ประโยชน์จากหอกระจายข่าวของทางหมู่บ้านในการกล่าวคัดค้านชาวบ้านที่ประพฤติดนไม่เหมาะสมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 4 การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง และเพื่อเป็นการเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน โดยมีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ประกอบไปด้วย 4 สื่อ ดังนี้

4.1 สื่อบุคคล

หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อบุคคลเป็นหลักในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านให้กับนักท่องเที่ยวได้รับรู้ เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อบุคคลนั้นเป็นการประชาสัมพันธ์โดยที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น และเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ง่ายที่สุด ที่ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้ใช้ในการประชาสัมพันธ์ ได้แก่

4.1.1 ผู้นำชุมชน และชาวบ้านในหมู่บ้านท่องเที่ยว เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อบุคคลกลุ่มแรก ที่ได้ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอกโดยผู้นำชุมชน และชาวบ้านในหมู่บ้านเมื่อได้ออกไปนอกหมู่บ้าน เวลาไปพบใครที่ไหนทั้งญาติและเพื่อน ๆ มีโอกาสก็จะเชิญชวนให้คนภายนอกได้เข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

4.1.2 เพื่อนฝูง และญาติพี่น้องของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยว เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อบุคคลที่สำคัญที่สุด ที่ช่วยส่งเสริมประชาสัมพันธ์ชักจูงใจให้กับนักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ ที่เป็นเพื่อนของตนเอง หรือ ไม่ก็เป็นญาติพี่น้องของตนเองได้เข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

4.1.3 เจ้าหน้าที่ของบริษัทนำเที่ยว เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อบุคคล ที่มีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลาย โพงพาง ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จะได้รับรู้ข้อมูล และเรื่องราวของทางหมู่บ้านจากเจ้าหน้าที่บริษัทนำเที่ยวที่จะมีการให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทางหมู่บ้านท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว

4.1.4 เจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อบุคคล ที่สำคัญ ที่ได้มีส่วนช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในการช่วยแนะนำ และให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับทางหมู่บ้านให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ ที่ได้ติดต่อสอบถามเข้ามา และยังช่วยแนะนำให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับทางหมู่บ้านแก่ทางสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ที่อยากได้ข้อมูลข่าวสารของทางหมู่บ้าน

4.2 สื่อเฉพาะกิจ

หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลาย โพงพาง มีการใช้สื่อเฉพาะกิจ เข้ามาช่วยในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านหลายรูปแบบด้วยกัน ซึ่งมีทั้งที่ผลิตสื่อเฉพาะกิจของหมู่บ้านขึ้นมาเอง และสื่อเฉพาะกิจบางส่วนก็มีหน่วยงานภายนอกผลิตขึ้นมาให้ช่วยส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลาย โพงพาง ได้เป็นอย่างดี ได้แก่

4.2.1 แผ่นพับ เป็นสื่อเฉพาะกิจชนิดแรก ที่ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลาย โพงพาง ได้มีการจัดทำขึ้นมาด้วยตนเอง ในระยะเริ่มแรกของการเปิดตัวหมู่บ้านท่องเที่ยว โดยแผ่นพับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวนั้น จะมีลักษณะที่เรียบง่าย เป็นแบบพับสอง

4.2.2 ป้ายบอกทาง เป็นสื่อเฉพาะกิจที่ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลาย โพงพาง ได้มีการจัดทำขึ้นมาเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางผ่านไปมา ได้พบเห็น ป้ายบอกทางของหมู่บ้านท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการจัดทำขึ้นมาเอง โดยมีการหาซื้อไม้ แล้วนำมาเขียนแบบง่าย ๆ โดยชาวบ้านในหมู่บ้าน และบางส่วนก็มีหน่วยงานของทางจังหวัด สมุทรสงครามเป็นผู้จัดทำให้ด้วย

4.2.3 **หนังสือคู่มือการท่องเที่ยว** เป็นสื่อเฉพาะกิจที่ทางบุคคลภายนอกเป็นผู้จัดทำขึ้นทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเพียงแค่ออกเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านแก่บุคคลภายนอกที่มาขอข้อมูลในการจัดทำ โดยส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือคู่มือการท่องเที่ยวที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นหลัก และมีบางส่วนของภาคเอกชนเป็นผู้ผลิตขึ้นมา

4.2.4 **เอกสารทางวิชาการ** เป็นสื่อเฉพาะกิจที่บุคคลภายนอกจัดทำขึ้นมาเองทางหมู่บ้านไม่ได้เป็นผู้จัดทำ โดยส่วนใหญ่จะเป็นคณะครูอาจารย์ และนักศึกษาที่เข้ามาทำการศึกษาดูงาน ทำการวิจัยกันในหมู่บ้านท่องเที่ยว และเข้ามาขอข้อมูลกับคนในหมู่บ้านข้อมูลที่ได้ และเผยแพร่ไปนั้นก็จะจะเป็นสิ่งที่ช่วยประชาสัมพันธ์หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้อีกทางหนึ่ง

4.2.5 **สินค้าของที่ระลึก** เป็นสื่อเฉพาะกิจที่ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้มีการจัดทำขึ้นมาเอง โดยสินค้าของที่ระลึกของทางหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเป็นพวกเสื้อผ้าและหมวกที่มีลวดลายเป็นรูปหิ้งห้อย แสดงถึงสัญลักษณ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี เป็นการช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านได้อีกทางหนึ่ง

4.3 สื่อมวลชน

หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อมวลชนเข้ามาช่วยในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้กับนักท่องเที่ยวได้รับรู้ โดยสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อมวลชนเหล่านี้ ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวไม่ได้เป็นผู้ผลิตขึ้นมาเอง แต่มีบุคคลภายนอกเป็นผู้ผลิตขึ้นมาได้แก่

4.3.1 **โทรทัศน์** เป็นสื่อมวลชนที่ได้ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้โดยทางหมู่บ้านท่องเที่ยวไม่ได้เป็นผู้จัดทำ หรือผลิตขึ้นมาเอง แต่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอกเป็นผู้ผลิตให้ โดยเฉพาะในระยะเริ่มก่อนการเปิดตัวหมู่บ้านท่องเที่ยวทางหมู่บ้านได้ประสานงานขอรับการสนับสนุนจากกรมการพัฒนาชุมชน จังหวัดสมุทรสงคราม ในการบันทึกวีดิทัศน์เผยแพร่การดำเนินงานจัดการท่องเที่ยวของทางหมู่บ้าน ทางสถานีโทรทัศน์ (อสมท.) ช่อง 9 เป็นผลทำให้มีนักท่องเที่ยวให้ความ

สนใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ก่อให้เกิดผลดี มีการประชาสัมพันธ์ต่อ ๆ กันทำให้มีสถานีโทรทัศน์ ช่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสถานีโทรทัศน์ในประเทศ เคเบิลทีวี และสถานีโทรทัศน์ในต่างประเทศ ได้เดินทางเข้ามาภายในหมู่บ้านท่องเที่ยวเพื่อติดต่อขอถ่ายทำรายการทางสถานีโทรทัศน์ อยู่อย่างต่อเนื่อง

4.3.2 วิทย์ เป็นสื่อมวลชนที่ได้ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้โดยทางหมู่บ้านท่องเที่ยว ไม่ได้เป็นผู้จัดทำ หรือผลิตขึ้นมาเอง แต่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอกเป็นผู้ผลิตให้ โดยเฉพาะในช่วงแรก ๆ ของการเปิดตัวหมู่บ้านท่องเที่ยว ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ได้คอยช่วยประสานงาน ผ่าข่าวประชาสัมพันธ์ของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวไปให้กับทางสถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นต่าง ๆ ได้ช่วยออกอากาศประชาสัมพันธ์ให้อยู่เสมอ และในช่วงระยะหลังก็ได้มีสถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นต่าง ๆ ได้ติดต่อเข้ามาภายในหมู่บ้านเพื่อขอข้อมูลเรื่องราวการท่องเที่ยวของหมู่บ้านเพื่อนำไปออกอากาศอยู่เป็นประจำ

4.3.3 หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อมวลชนที่ได้ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้โดยทางหมู่บ้านท่องเที่ยว ไม่ได้เป็นผู้จัดทำหรือผลิตขึ้นมาเอง แต่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอกเป็นผู้ผลิตให้ โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีบุคคลภายนอก ซึ่งเป็นพวกคอลัมนิสต์ ของทางสื่อหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ได้ติดต่อเข้ามาเพื่อขอข้อมูล และเข้ามาเที่ยวชมในหมู่บ้านท่องเที่ยวอยู่เป็นประจำ

4.3.4 นิตยสาร/วารสาร เป็นสื่อมวลชนชนิดแรก ๆ ที่ได้ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้โดยทางหมู่บ้านท่องเที่ยวไม่ได้เป็นผู้จัดทำ หรือผลิตขึ้นมาเอง แต่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอกเป็นผู้ผลิตให้ โดยเฉพาะในระยะแรกของการเปิดตัวหมู่บ้านท่องเที่ยว ทางหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ช่วยติดต่อประสานให้ทาง อนุสาร อ.ส.ท. ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้มาลงเรื่องราวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยว และได้รับการเผยแพร่ทางอนุสาร อ.ส.ท. ไว้อย่างน่าประทับใจ เป็นผลทำให้ในช่วงระยะหลังมีนิตยสาร / วารสาร ฉบับต่าง ๆ ให้ความสนใจมาขอข้อมูลเพื่อลงเรื่องราวการท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านอยู่เป็นประจำ

4.4 สื่ออินเทอร์เน็ต

หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ประเภทสื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วยในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้กับนักท่องเที่ยวได้รับรู้ ได้แก่

4.4.1 บริการข้อมูลทางเว็บไซต์ (WWW) เป็นช่องทางหนึ่งที่ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว โดยสามารถแบ่งบริการข้อมูลทางเว็บไซต์ (www) ออกได้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

4.4.1.1 บริการข้อมูลทางเว็บไซต์ที่หน่วยงานภายนอกจัดทำให้ โดยระยะเริ่มแรกของการเปิดตัวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางนั้น ได้รับความช่วยเหลือจากทางเจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม ที่จะคอยช่วยประสานงานให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ได้ช่วยจัดทำข้อมูลการท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวลงตามเว็บไซต์ของหน่วยงานต่าง ๆ ให้ โดยเฉพาะในเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(www.tat.go.th) ที่ได้มีบทบาทอย่างมากในการช่วยลงข้อมูลเรื่องราวต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านให้อย่างต่อเนื่อง

4.4.1.2 บริการข้อมูลทางเว็บไซต์ที่ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวจัดทำขึ้นเอง โดยภายหลังจากการที่หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางได้เปิดตัวเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวได้ระยะหนึ่ง ซึ่งเป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวได้พอสมควร ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวก็ได้มีการจัดทำเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านขึ้นมาเอง ภายได้เว็บไซต์ที่มีชื่อว่า “ www.plypongpang.com ” โดยทางหมู่บ้านได้มีการว่าจ้าง โปรแกรมเมอร์ให้เป็นผู้จัดทำ และดูแลเว็บไซต์ของทางหมู่บ้านโดยทางหมู่บ้านจะเป็นผู้ดูแลในส่วนของเนื้อหาของเว็บไซต์ทั้งหมด และสามารถเข้าไปปรับเปลี่ยนได้ด้วยตัวเอง

4.4.2 บริการข้อมูลบนกระดานข่าวที่มีการโพสต์กันในกระทู้ของเว็บไซต์ เป็นช่องทางหนึ่ง ที่ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวได้โดยที่ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอะไรเลย เกิดขึ้นจากการที่นักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านท่องเที่ยวแล้ว ได้เข้าไปโพสต์กันในกระทู้ของเว็บไซต์ต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ และได้เขียนถึงหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางในเรื่องราวต่าง ๆ ไว้อย่างน่าสนใจ

ตอนที่ 5 ประสิทธิภาพของการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ประสิทธิภาพของการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง แบ่งออกได้เป็น 6 ประเด็น ดังนี้

5.1 การรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เป็นการแสดงความกึกก่นของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายสรุปได้ ดังนี้

นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวมีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง จากสื่อมวลชนมากที่สุด โดยรับรู้มาจากรายการทางโทรทัศน์ รองลงมาคือสื่อเฉพาะกิจ โดยรับรู้มาจากหนังสือคู่มือการท่องเที่ยว รองลำดับต่อมาคือสื่อบุคคล โดยรับรู้มาจากเพื่อน ๆ บอกต่อกันมา และสุดท้ายคือสื่ออินเทอร์เน็ต โดยรับรู้มาจากกระทู้เว็บบอร์ดของเว็บไซต์การท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงานมีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง จากสื่อมวลชน และสื่อบุคคลมากที่สุดเท่ากัน โดยสื่อมวลชน มีการรับรู้มาจากรายการทางโทรทัศน์ จากหนังสือพิมพ์ และจากนิตยสาร ส่วนสื่อบุคคล มีการรับรู้มาจากเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน และคนในครอบครัวที่มีการบอกต่อกันมา รองลงมาคือสื่อเฉพาะกิจ และสื่ออินเทอร์เน็ต ที่มีการรับรู้เท่ากัน โดยสื่อเฉพาะกิจ มีการรับรู้มาจากหนังสือคู่มือการท่องเที่ยว ส่วน

สื่ออินเทอร์เน็ต มีการรับรู้มาจากเว็บไซต์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพางจากสื่อบุคคล และสื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุดเท่ากัน โดยสื่อบุคคล มีการรับรู้มาจากเพื่อน ๆ และญาติ ๆ ที่ได้เล่าให้ฟัง ส่วนสื่ออินเทอร์เน็ต มีการรับรู้มาจากเว็บไซต์การท่องเที่ยวของทาง ททท. และจากเว็บไซต์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาง รองลงมาคือสื่อมวลชน โดยรับรู้จากรายการทางโทรทัศน์ จากสปอร์ตโฆษณาทางโทรทัศน์ของทาง ททท. จากทางหนังสือพิมพ์ และจากนิตยสาร และสุดท้ายคือสื่อเฉพาะกิจ โดยรับรู้จากหนังสือคู่มือการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ มีการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพาง จากสื่อบุคคลมากที่สุด โดยรับรู้จากการแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของทาง ททท. จากเจ้าหน้าที่ของบริษัทนำเที่ยว และจากเพื่อนที่ได้เล่าให้ฟัง รองลงมาคือสื่ออินเทอร์เน็ต โดยรับรู้มาจากเว็บไซต์การท่องเที่ยวของทาง ททท. และจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว แบบโฮมสเตย์ รองลำดับต่อมาคือสื่อมวลชน โดยรับรู้จากรายการทางโทรทัศน์ และจากวารสารการท่องเที่ยว และสุดท้ายคือสื่อเฉพาะกิจ โดยรับรู้จากหนังสือคู่มือการท่องเที่ยว ของทาง ททท.

5.2 ประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีส่วนช่วยในการตัดสินใจมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เป็นการแสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย สรุปได้ ดังนี้

นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว มีการตัดสินใจมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ด้วยสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อมวลชน ทางโทรทัศน์มากที่สุด เพราะได้เห็นภาพ และได้ยินเสียง และมีการเปิดรับข่าวสารเป็นประจำมากกว่าสื่ออื่น ๆ รองลงมาคือสื่อเฉพาะกิจ ทางหนังสือ

คู่มือการท่องเที่ยว เพราะได้เห็นข้อมูลลงไว้อย่างละเอียด และได้เห็นภาพที่สวยงามลงประกอบไว้ในหนังสือ

นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน มีการตัดสินใจมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ด้วยสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อบุคคล ทางการบอกต่อกันมาของเพื่อน และญาติมากที่สุด เพราะได้รับฟังจากการบอกเล่าต่อ ๆ กันมาทำให้เกิดการตัดสินใจมาท่องเที่ยว รองลงมาคือสื่อมวลชน ทางโทรทัศน์ เพราะได้เห็นภาพอย่างชัดเจน

นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา มีการตัดสินใจมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ด้วยสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อมวลชน ทางโทรทัศน์มากที่สุด เพราะได้เห็นภาพอย่างชัดเจน รองลงมาคือสื่อบุคคล ทางการบอกต่อกันมาของเพื่อน และญาติ เพราะได้รับฟังจากการบอกเล่าต่อ ๆ กันมาทำให้เกิดการตัดสินใจมาท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ มีการตัดสินใจมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ด้วยสื่อประชาสัมพันธ์ ประเภทสื่อเฉพาะกิจ ทางหนังสือคู่มือการท่องเที่ยวมากที่สุด เพราะได้เห็นข้อมูล และภาพลงไว้อย่างชัดเจน รองลงมาคือสื่อมวลชน ทางโทรทัศน์ เพราะได้เห็นภาพ และสุดท้ายคือสื่ออินเทอร์เน็ต เพราะได้เห็นข้อมูล และภาพลงไว้อย่างชัดเจน

5.3 ลักษณะของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เป็นการแสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายสรุปได้ ดังนี้

นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว ได้รับข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ในเรื่องเกี่ยวกับความสวยงามของธรรมชาติริม 2 ฝั่งคลอง วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทย ๆ ดั้งเดิม และความสวยงามของหิ้งห้อย

นักท่องเที่ยวกู้มคนทำงาน จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกู้มคนทำงานได้รับข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางในเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวบ้านที่เรียบง่ายริม 2 ฝั่งคลอง และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ของหมู่บ้าน

นักท่องเที่ยวกู้มนักเรียน นักศึกษา จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกู้มนักเรียน นักศึกษาได้รับข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางในเรื่องเกี่ยวกับความสวยงามของธรรมชาติริม 2 ฝั่งคลอง วิถีชีวิตแบบไทย ๆ และความสวยงามของหิ่งห้อย

นักท่องเที่ยวกู้มชาวต่างชาติ จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกู้มชาวต่างชาติได้รับข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ของหมู่บ้าน และความสวยงามของบรรยากาศริม 2 ฝั่งคลอง

5.4 ความรู้สึกประทับใจในการมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางเป็นการแสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกู้มเป้าหมายสรุปได้ ดังนี้

นักท่องเที่ยวกู้มครอบครัว จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกู้มครอบครัวมีความรู้สึกประทับใจในการมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางในเรื่องเกี่ยวกับบรรยากาศริม 2 ฝั่งคลองของหมู่บ้าน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่เรียบง่าย ความมีน้ำใจอภัยสัย์ที่ดีจากชาวบ้าน และความสวยงามของหิ่งห้อยที่ไม่เคยเห็นมาก่อน

นักท่องเที่ยวกู้มคนทำงาน จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกู้มคนทำงานมีความรู้สึกประทับใจในการมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางในเรื่องเกี่ยวกับ ความสวยงามของหิ่งห้อยที่ไม่เคยเห็น บรรยากาศริม 2 ฝั่งคลองที่ได้นั่งเรือเที่ยวชม และการต้อนรับของชาวบ้านที่อบอุ่นเป็นกันเอง

นักท่องเที่ยวกู้มนักเรียน นักศึกษา จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกู้มนักเรียน นักศึกษา มีความรู้สึกประทับใจในการมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย

ปลายโพงพาง ในเรื่องเกี่ยวกับ บรรยากาศริม 2 ฝั่งคลองรอบ ๆ หมู่บ้านการต้อนรับของชาวบ้านที่อบอุ่น และความมีน้ำใจของชาวบ้านเหมือนได้พักอยู่บ้านของตนเอง และความสวยงามของหิ้งห้อยเหมือนต้นคริสมาสต์ที่มีคนเอาไฟมาประดับไว้

นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ มีความรู้สึกประทับใจในการมาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ในเรื่องเกี่ยวกับ การต้อนรับของชาวบ้านที่อบอุ่น การยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเองของชาวบ้าน และความสวยงามของหิ้งห้อยที่มีแสงสว่างสวยงาม

5.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เป็นการแสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายสรุปได้ ดังนี้

นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ในเรื่องเกี่ยวกับสื่อมวลชน ทางหนังสือพิมพ์ โดยต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ของหมู่บ้านลงในสื่อทางหนังสือพิมพ์ให้มากกว่านี้ เพราะไม่ค่อยได้เห็นเลย และสื่อเฉพาะกิจ พวกป้ายประชาสัมพันธ์ตามเส้นทาง โดยต้องการให้มีการติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ ให้เพิ่มมากขึ้น เพราะเวลาขับรถผ่านไปมาจะได้เห็น ได้อย่างชัดเจน

นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ในเรื่องเกี่ยวกับสื่อมวลชน ทางโทรทัศน์ โดยต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ ทางรายการ โทรทัศน์ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น เพราะคนส่วนใหญ่ชอบดูรายการทางโทรทัศน์ และสื่อมวลชนทางหนังสือพิมพ์ โดยต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางหนังสือพิมพ์ให้มากยิ่งขึ้น เพราะปัจจุบันนี้ผู้คนอ่านหนังสือพิมพ์กันมากขึ้น

นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มนักเรียน นักศึกษา มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ในเรื่องเกี่ยวกับสื่อมวลชน ทางโทรทัศน์ โดยต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ทางรายการ โทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

เพราะไม่ค่อยได้เห็นเลย และสื่ออินเทอร์เน็ตโดยต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่ออินเทอร์เน็ตให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น เพราะในปัจจุบันเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมของผู้คนจำนวนมาก

นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติ จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มชาวต่างชาติมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพาง ในเรื่องเกี่ยวกับสื่อมวลชน ทางนิตยสาร โดยต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางนิตยสารที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น และสื่ออินเทอร์เน็ตโดยต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะในเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวต่าง ๆ เพราะผู้คนทั่วโลกจะได้รับรู้ได้มากยิ่งขึ้น

5.6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพาง เป็นการแสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายสรุปได้ ดังนี้

นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพางเกี่ยวกับเรื่อง สินค้าของที่ระลึกน้อยเกินไป โดยอยากให้ทางหมู่บ้านมีการจัดทำสินค้าของที่ระลึกให้มากขึ้นกว่าเดิม การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น โดยอยากให้ทางหมู่บ้านมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้าน โดยผ่านสื่อต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น และการดูแลรักษาความสะอาดของแม่น้ำลำคลอง โดยเฉพาะเรื่องของปัญหาขยะ และกิ่งไม้ที่รกขึ้นออกมาตามลำคลอง

นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงานมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพางเกี่ยวกับเรื่อง การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้มากยิ่งขึ้น โดยอยากให้ทางหมู่บ้านมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้าน โดยผ่านสื่อต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น การคิดป้ายชื่อพันธุ์ไม้ตามหมู่บ้าน โดยอยากให้ทางหมู่บ้านมีการคิดป้ายชื่อพันธุ์ไม้ตามบริเวณแหล่งท่องเที่ยวของหมู่บ้าน เพื่อให้เป็นความรู้แก่นักท่องเที่ยว และการจัดกิจกรรมทางน้ำให้มากยิ่งขึ้น โดยอยากให้ทางหมู่บ้านมีการจัดกิจกรรมทางน้ำให้เพิ่มมากขึ้น เช่น การสอนการจับกุ้ง การเล่นกีฬาทางน้ำ และกิจกรรมทางน้ำอื่น ๆ

นักท่องเที่ยวกู่มนักเรียน นักศึกษา จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกู่มนักเรียน นักศึกษา มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวกู่มของหมู่บ้านท่องเที่ยวกู่มเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพางเกี่ยวกับเรื่อง การเพิ่มจุดบริการรถยนต์ รับ – ส่ง นักท่องเที่ยวกู่มจากสถานีขนส่งสาธารณะในตัวจังหวัดมายังหมู่บ้าน โดยอยากให้ทางหมู่บ้านมีการเพิ่มจุดบริการรถยนต์ รับ – ส่ง นักท่องเที่ยวกู่ม เนื่องจากนักท่องเที่ยวกู่มเมื่อไม่มีรถยนต์ส่วนตัวมาจะ ต้องเสียค่าใช้จ่าย ในการเหมารถยนต์ในราคาที่สูงจากสถานีขนส่งสาธารณะในตัวจังหวัดมายังหมู่บ้าน การรับประทานอาหารร่วมกับเจ้าของบ้าน โดยอยากให้ทางหมู่บ้านมีการจัดให้นักท่องเที่ยวกู่มกับ เจ้าของบ้านได้ร่วมรับประทานอาหารร่วมกัน และการดูแลรักษาความสะอาดของแม่น้ำลำคลอง โดยอยากให้ทางหมู่บ้านมีการดูแลเรื่องของการรักษาความสะอาดของแม่น้ำลำคลองของหมู่บ้าน ให้สะอาดสวยงามอยู่เสมอ

นักท่องเที่ยวกู่มชาวต่างชาติ จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกู่มชาวต่างชาติ มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวกู่มของหมู่บ้านท่องเที่ยวกู่มเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพางเกี่ยวกับเรื่อง การจัดทำสะพานทางเดินเลียบบคลองให้เพิ่มมากขึ้น โดยอยากให้ ทางหมู่บ้านมีการจัดทำสะพานทางเดินเลียบบคลองให้เพิ่มมากขึ้น เพราะจะได้เดินดูบรรยากาศ ของหมู่บ้านได้อย่างเต็มที่ การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวกู่มของทางหมู่บ้านให้มากยิ่งขึ้น โดยอยากให้ทางหมู่บ้านมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวกู่มของทางหมู่บ้านโดยผ่าน สื่อต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น และการจัดกิจกรรมทางน้ำให้มากยิ่งขึ้น โดยอยากให้ทางหมู่บ้าน มีการจัดกิจกรรมทางน้ำให้เพิ่มมากขึ้น เช่น กิจกรรมการจับกุ้ง กิจกรรมการตกปลา

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง” ผู้วิจัยได้อภิปรายผลที่เป็นประเด็นสำคัญ เพื่อตอบปัญหานำการวิจัย ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางนั้น จะประกอบไปด้วย 2 ปัจจัยที่สำคัญ คือ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายของกรมการพัฒนาชุมชน นโยบายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และการส่งเสริมจากสื่อมวลชน ปัจจัยภายใน ได้แก่ สภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิต และประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้าน และผลประโยชน์จากรายได้ที่จะได้รับ

จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก ผู้วิจัยพบว่า นโยบายของกรมการพัฒนาชุมชน และนโยบายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยนั้น เป็นนโยบายของทางภาครัฐที่มีความชัดเจนในการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านที่มีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยว โดยเฉพาะหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีความพร้อมในทุกๆ ด้าน จึงทำให้หน่วยงานของภาครัฐทั้งกรมการพัฒนาชุมชน และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้เล็งเห็นถึงความเป็นไปได้ที่จะช่วยสนับสนุน และพัฒนาให้มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นมาภายในหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของ อุษาวดี พูลพิพัฒน์ (2545:6) ที่ได้กล่าวว่า กรมการพัฒนาชุมชนมีนโยบายจัดทำโครงการ “หมู่บ้านท่องเที่ยว” ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 โดยเน้นเข้าไปส่งเสริมหมู่บ้านที่มีความพร้อมจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของ กิตติวัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2542 : 20) ที่ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่ดูแลเรื่องการท่องเที่ยวโดยตรงได้ดำเนินการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประเทศไทยในภาพรวมทั้งหมด จะเห็นได้จากนโยบายหลักของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่กล่าวอย่างชัดเจนว่า “อนุรักษ์ และฟื้นฟูสมบัติวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเพื่อความ

เป็นเอกลักษณ์ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้วยการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดี ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม อันเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับประชากรในทุกภูมิภาค ฯลฯ ”

สำหรับปัจจัยภายนอกด้านการส่งเสริมจากสื่อมวลชน ผู้วิจัยพบว่า เป็นปัจจัยภายนอกอีกด้านหนึ่ง ซึ่งมีส่วนสำคัญในการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางให้ประสบความสำเร็จได้จนมาถึงทุกวันนี้ นั้นผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าเป็นผลมาจากการที่หน่วยงานของภาครัฐ ทั้งกรมการพัฒนาชุมชน และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีนโยบายในการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน จึงได้มีการช่วยประสานติดต่อทางสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อทางโทรทัศน์ สื่อทางวิทยุ สื่อทางหนังสือพิมพ์ และสื่อทางนิตยสาร /วารสารต่าง ๆ ได้เข้ามาทำการเผยแพร่เรื่องราว การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้โดยเฉพาะเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ นพรัตน์ มุณิรัตน์ (2541 : 17) ที่ได้กล่าวว่าสื่อมวลชนเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งนี้เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว รวมทั้งเพื่อให้ประชาชนเข้าใจ และเห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวในอันที่จะช่วยให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีบทบาทในการร่วมกันส่งเสริม และมีการพัฒนา

จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ผู้วิจัยพบว่า สภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางนั้น มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ได้เอื้อประโยชน์ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน โดยเฉพาะบรรยากาศริมสองฝั่งคลองที่มีความร่มรื่นแวดล้อมไปด้วยสวนมะพร้าว และสวนส้มโอที่ยังคงความเป็นธรรมชาติเหมาะสำหรับการนั่งเรือเพื่อเที่ยวชมความงามที่มีคลองมากถึง 7 คลอง 19 ลำประโดง และบริเวณริมสองฝั่งคลองก็จะได้พบเห็นบ้านทรงไทยที่มีอายุนับร้อย ๆ ปี ที่มีมากถึง 185 หลังคาเรือนตั้งเรียงรายอยู่ริมคลอง และในเวลาตอนกลางคืนสภาพพื้นที่บริเวณรอบ ๆ ริมสองฝั่งคลองของหมู่บ้านที่มีต้นลำพูขึ้นอยู่ จะมีหิ่งห้อยมาเกาะกลุ่มบนต้นลำพูเต็มคืน มองดูคล้ายต้นคริสมาสที่ตั้งอยู่ริมคลองซึ่งหาดูได้ยากมากในปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นจุดขายที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ วรณพร วณิชชานุกร (2541 : 5) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น สิ่งสำคัญ

ลำดับแรกที่จะต้องพิจารณา และถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ก็คือสภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวเพราะการที่ชุมชนนั้นมีสภาพภูมิประเทศที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวมีความสมบูรณ์ของธรรมชาติที่เป็นจุดเด่น ซึ่งเหล่านี้จะเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้เป็นอย่างดี

สำหรับปัจจัยภายใน ด้านวิถีชีวิต และประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้าน ผู้วิจัยพบว่า วิถีชีวิต และประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพานั้น มีความโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ได้เอื้อประโยชน์ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านได้เป็นอย่างดีเหมือนกัน เพราะการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพานั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่ามีจุดขายที่สำคัญของการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์อยู่ที่ “วิถีชีวิต และวัฒนธรรม” ของหมู่บ้าน โดยเฉพาะวิถีชีวิตด้านการประกอบอาชีพของชาวบ้าน ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดขายช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี อันประกอบไปด้วยวิถีชีวิตด้านการทำสวนมะพร้าว การขึ้นตาล การเลี้ยงตาล การทำสวนส้มโอ และการดักจับกุ้ง และนอกจากวิถีชีวิตของชาวบ้านในการประกอบอาชีพแล้ว ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวยังเป็นหมู่บ้านที่มีประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้านแบบไทยดั้งเดิม ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดขายที่สำคัญสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี อันประกอบไปด้วยประเพณี และวัฒนธรรม การศรัทธาพระทางเรือยามเช้า การส่ง และการลาญาติที่มาเยี่ยม ซึ่งหาดูได้ยากยิ่งในปัจจุบัน

สำหรับปัจจัยภายใน ด้านบทบาทของผู้นำชุมชนนั้น ผู้วิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนในหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาน มีบทบาทครอบคลุมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านแทบทั้งหมด นับตั้งแต่ การก่อตั้งชมรมการท่องเที่ยวฯ การกำหนดแผนการจัดการ และกฎระเบียบ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การดูแล และบริการนักท่องเที่ยว รวมถึงการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า น่าจะมีเหตุผลเนื่องมาจากผู้นำชุมชนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาน ทั้งผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้อาวุโส ประธาน และคณะกรรมการในหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาน ล้วนแล้วแต่เข้ามาทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการชมรมการท่องเที่ยวของทางหมู่บ้าน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของธงชัย อินทรพันธุ์ (2545) ที่กล่าวว่า กลุ่มผู้นำชุมชนมีบทบาทในการริเริ่มงานหรือกิจกรรม

ใหม่ ๆ ในชุมชน การระดมความคิดเห็นของระบอบประชาธิปไตยด้วยการประชุมแสดงความคิดเห็น การวางแผนการทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันหลักในชุมชน

นอกจากปัจจัยภายในด้านสภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว วิธีชีวิตประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้าน และบทบาทของผู้นำชุมชนแล้ว ปัจจัยภายในด้านผลประโยชน์จากรายได้ที่ได้รับ นั้น ผู้วิจัยพบว่า เป็นปัจจัยภายในที่มีส่วนสำคัญที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้ชาวบ้านในหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกันเพื่อจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน เพราะนอกจากเจ้าของบ้านที่เปิดบ้านต้อนรับนักท่องเที่ยวจะมีรายได้เสริมเพิ่มมากขึ้นแล้ว การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านยังส่งผลทำให้เกิดการสร้างธุรกิจชุมชนขึ้นมาภายในหมู่บ้าน เพราะสามารถสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านหลาย ๆ กลุ่มด้วยกัน เช่นกลุ่มคนเรือ ก็จะมีรายได้จากการขับเรือรับส่งนักท่องเที่ยวตามบ้านพัก กลุ่มแม่ค้าก็จะมีรายได้จากการขายสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว กลุ่มบ้านที่เลี้ยงตาลก็จะมีรายได้จากการขายน้ำตาลปีบให้แก่นักท่องเที่ยว และกลุ่มบ้านสวนผลไม้ ก็จะมีรายได้จากการขายผลไม้ให้แก่นักท่องเที่ยวเหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวรรณพร วณิชชานุกร(2541:6) ที่ได้กล่าวว่าการที่จะทำให้คนในชุมชนเกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนได้นั้น สิ่งสำคัญที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วมเพื่อจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้นมา นั่นก็คือ การได้รับผลประโยชน์จากการจัดสรรรายได้ จากการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องธุรกิจชุมชน ของใจมานัส พลอยดี (2540:18) ที่ได้กล่าวว่าการดำเนินกิจกรรมโดยอาศัยปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นหลักเป็นกิจกรรมที่เป็นการผลิต และการบริการที่เกื้อกูลกันเหมาะสมต่อวิถีชีวิต ตลอดจนระบบนิเวศของแต่ละชุมชน ธุรกิจชุมชนเกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องประกอบไปด้วย ปัจจัยหลายๆ ด้าน ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2539:55) ที่ได้กล่าวว่าการที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องอาศัยปัจจัยหลายๆ ด้าน ในการช่วยส่งเสริม

รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง นั้น มี 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันมาก รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันน้อย และรูปแบบการสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการ โดยรูปแบบการสื่อสารที่ปรากฏ และมีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางมาก คือ การสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันมาก กับการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ นพรัตน์ มณีรัตน์ (2541 : 81) ที่ได้กล่าวว่า รูปแบบการสื่อสารสองทางจะทำให้เกิดปฏิริยาโต้ตอบที่แตกต่างกันไป เหมาะกับหลายสถานการณ์

ทั้งนี้หากมองรูปแบบการสื่อสารดังกล่าวแยกออกเป็น 2 มิติ คือมิติในด้านรูปแบบการสื่อสารที่เป็นทางการ กับ รูปแบบการสื่อสารสองทางแล้ว ในส่วนของรูปแบบการสื่อสารที่เป็นทางการนั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าลักษณะความเป็นทางการในการสื่อสาร จะเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่มีการใช้จดหมายเชิญการประชุม โดยเฉพาะการเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานภายนอก ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ส่วนรูปแบบการสื่อสารซึ่งมี 2 ลักษณะที่แตกต่างกัน คือ รูปแบบการสื่อสารสองทางที่มีปฏิริยาโต้ตอบกันน้อย กับ รูปแบบการสื่อสารสองทางที่มีปฏิริยาโต้ตอบกันมากนั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้มีรูปแบบการสื่อสารสองทางมีปฏิริยาโต้ตอบในการสื่อสารที่แตกต่างกัน คือ คุณลักษณะที่แตกต่าง และคล้ายคลึงของกลุ่มบุคคลที่ทำการสื่อสาร กล่าวคือรูปแบบการสื่อสารสองทางที่มีปฏิริยาโต้ตอบกันน้อย ซึ่งเกิดขึ้นในการสื่อสารระหว่างตัวแทนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง กับ เจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.) และ การสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชนกับชาวบ้านที่เป็นสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง จะเห็นได้ว่ากลุ่มบุคคลที่สื่อสารกันนั้น มีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความรู้ ประสบการณ์

สถานะทางสังคม เป็นต้น จึงทำให้การสื่อสารมีปฏิกริยาโต้ตอบกันน้อย ในขณะที่รูปแบบการสื่อสารสองทางที่มีปฏิกริยาในการโต้ตอบกันมากนั้น เกิดขึ้นในการสื่อสารระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ซึ่งต่างก็มีความรู้ ประสบการณ์ สถานะทางสังคม ในระดับที่ใกล้เคียงกัน จึงทำให้มีการสื่อสารที่มีปฏิกริยาโต้ตอบกันมาก

ทั้งนี้เป็นสาเหตุซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องรูปแบบของการสื่อสารของโรเจอร์ส (Rogers, 1983) ที่ได้กล่าวว่า คุณลักษณะระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสารเป็นปัจจัยสำคัญที่จะอธิบายว่าใครถ่ายทอดข่าวสารไปยังใคร และจะมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดข่าวสารแค่ไหน ทั้งนี้ การสื่อสารจะเป็นไปด้วยความราบรื่นเมื่อผู้ส่งสาร และผู้รับสารมีคุณลักษณะเหมือนกัน (Homophily) เช่น ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม การศึกษา สถานะสังคม และอื่นๆ นั้นหมายถึงบุคคลส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกสบายใจที่จะติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกับตนมากกว่าการพูดคุยกับบุคคลที่แตกต่างกับตน ซึ่งต้องใช้ความพยายามมากที่จะทำให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จ เพราะการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสารที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน อาจทำให้เกิดการรับรู้ที่ไม่สอดคล้องกันก็ได้ และผู้รับสารเองจะมีความรู้สึกไม่สะดวกหรือไม่สบายใจที่จะทำการสื่อสาร

นอกจากความคล้ายคลึง และความแตกต่างกันของคุณลักษณะระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสารที่ทำให้มีผลต่อปฏิกริยาในการสื่อสาร ได้ตอบแล้ว สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมีผลต่อปฏิกริยาโต้ตอบในการสื่อสาร คือ ความสนิทคุ้นเคยกันระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการสื่อสารกับคนไม่สนิทสนมคุ้นเคยกันมักจะไม่ค่อยมีการโต้ตอบกันมากนัก ดังเช่น กรณีการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชน กับเจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ซึ่งทั้งหมดเป็นบุคคลที่มาจากนอกชุมชน และเพิ่งทำความรู้จักกันในช่วงระยะเวลาไม่นาน แต่ในขณะที่การสื่อสารระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางด้วยกันเอง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นบุคคลที่อยู่ภายในหมู่บ้านมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันมานาน และส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติกัน ดังนั้น จึงมีปฏิกริยาโต้ตอบในการสื่อสารกันมากกว่า

สำหรับรูปแบบการสื่อสารที่เป็นทางการนั้น ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่มีผลทำให้การสื่อสารสองทางมีปฏิริยาโต้ตอบกันน้อย เนื่องจากข้อมูลในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่า เมื่ออยู่นอกบรรยากาศการประชุมที่เป็นทางการ มักจะพูดคุยวิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นกันอย่างเต็มที่ในเรื่องเดียวกัน ทั้งนี้โดยลักษณะคนทั่วไปแล้วจะไม่ชอบอะไรที่มีลักษณะเป็นทางการ เพราะไม่มีความเป็นกันเอง มักจะเกิดความเกรงใจกันไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพานั้น ยังมีรูปแบบการสื่อสารอีก 2 รูปแบบที่พบในการวิจัยครั้งนี้ และมีบทบาทต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว คือรูปแบบการสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ กับรูปแบบการสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งรูปแบบการสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการนี้ จะใช้ในการพูดคุยเพื่อค้นหาปัญหา คิดหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และทำความเข้าใจร่วมกัน โดยมีการแสดงความคิดเห็นกันอย่างเต็มที่ ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า เป็นผลเนื่องจากการสื่อสารที่มีลักษณะไม่เป็นทางการ และเป็นการสื่อสารที่เป็นวิถีชีวิตประจำของชาวบ้านอยู่แล้ว อาทิเช่น การพูดคุยกันในวงน้ำชา ในวงเหล้า ส่วนรูปแบบการสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการจะเหมาะสำหรับการแจ้งข้อมูลข่าวสารความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน โดยมีความต้องการความรวดเร็ว และความถูกต้องอย่างง่าย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องรูปแบบของการสื่อสารของ ฮาโรลด์ เจ ลิฟวิท (1964) อ้างถึงใน นริศรา นงนุช (2544 : 26) ที่ได้กล่าวสรุปถึงการสื่อสารทางเดียวว่า การสื่อสารทางเดียวรวดเร็วกว่าการสื่อสารสองทาง หากต้องการความรวดเร็ว และความถูกต้องอย่างง่าย ๆ ในการติดต่อสื่อสารแล้ว การสื่อสารทางเดียวจะมีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากกว่าการสื่อสารในรูปแบบอื่น ๆ

กล่าวสำหรับผลของรูปแบบการสื่อสารที่กล่าวมาแล้ว ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพานั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการทั้ง ที่มีปฏิริยาโต้ตอบมาก และที่มีปฏิริยาโต้ตอบน้อย มีบทบาทอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในลักษณะที่เป็นเชิงรุก กล่าวคือ ผลที่ได้รับจากรูปแบบการสื่อสารดังกล่าวนี้ จะปรากฏออกมาให้เห็นเป็นแผนการจัดการการท่องเที่ยว ภูธรระเบียบข้อบังคับ การจัดสรรผลประโยชน์ ในขณะที่ การสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ

จะมีบทบาทต่อการจัดการการท่องเที่ยวในเชิงรับ โดยผลจากการสื่อสารจะเน้นไปที่การหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น กับการทำความเข้าใจร่วมกันในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชาวบ้านในหมู่บ้าน

นอกจากนั้นในการวิจัยยังพบว่า รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ ทั้งที่มีปฏิริยาโต้ตอบกันมาก และที่มีปฏิริยาโต้ตอบกันน้อย เป็นรูปแบบการสื่อสารที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้าน โดยเป็นการพัฒนาที่ชาวบ้านปลายโพงพางมีส่วนร่วมในการจัดการซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องรูปแบบของการสื่อสารของ แชรรมม์ (Schramm , 1979) (อ้างถึงใน John A. Lent , 1987) ที่ได้กล่าวว่า การสื่อสารในลักษณะสองทาง (Two - way Communication) จะช่วยก่อให้เกิดพลัง และกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

โดยการมีส่วนร่วมที่เกิดจากรูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันมาก เป็นการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางด้วยกันเอง เป็นการมีส่วนร่วมกันคิดเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้าน โดยมีส่วนร่วมค้นหาปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชน รวมทั้ง มีส่วนร่วมตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา ดังจะเห็นได้จาก การวิจัยว่า การก่อตั้งหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง การกำหนดแผนการจัดการ การกำหนดระเบียบข้อบังคับ การกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดสรรผลประโยชน์ และการแก้ไขปัญหาแล้วแต่เป็นผลมาจากการประชุมของกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ในขณะที่การมีส่วนร่วมที่เกิดจากรูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ และมีปฏิริยาโต้ตอบกันน้อย ซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชน กับชาวบ้านที่เป็นสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางนั้น เป็นการมีส่วนร่วมตัดสินใจเพื่อเลือกแนวทางปฏิบัติที่เป็นผลมาจากการร่วมกันคิดของคณะกรรมการของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า อาจจะเป็นการทำพอเป็นพิธี

เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยเท่านั้น เนื่องจากลักษณะของชาวบ้านปลายโพงพาง คือ มีความเชื่อมั่น และศรัทธาในตัวผู้นำ จึงมักจะมีความคิดเห็นส่วนใหญ่คล้ายตามอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ธงชัย อินทรพันธุ์ (2545) ที่ได้กล่าวว่าชาวบ้านมีความรักศรัทธาในตัวผู้นำ พร้อมใจกันทำงาน หากผู้นำเป็นผู้ที่มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถทำงานจริงจึงไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม

ทั้งนี้ลักษณะการมีส่วนร่วมตัดสินใจของชาวบ้านปลายโพงพางจากข้อสันนิษฐานของผู้วิจัยนั้นไม่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของ เจน เซอร์เวส (Jan Servases , 1996) ที่ได้กล่าวว่า ขั้นตอนการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนามากที่สุด คือ ขั้นตอนของการตัดสินใจ ในขณะที่ลักษณะของการมีส่วนร่วมตัดสินใจของชาวบ้านปลายโพงพางนั้น เป็นไปในทิศทางที่คล้ายตามความคิดของกลุ่มผู้นำ ซึ่งมีการร่วมกันคิดมาก่อนแล้ว การมีส่วนร่วมตัดสินใจจึงไม่น่าจะเป็นขั้นตอนการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนามากที่สุด แต่น่าจะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของแต่ละชุมชนซึ่งเป็นปัจจัยบ่งชี้ว่าขั้นตอนใดมีความสำคัญมาก

อย่างไรก็ตามสำหรับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง นั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมของชาวบ้านที่เป็นสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางที่แท้จริง โดยมีเหตุผลสนับสนุน 2 ประการ คือ ประการแรก ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ต่างมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นับตั้งแต่ การก่อตั้งหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง การกำหนดแผนการจัดการ การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ การกำหนดเกณฑ์ในการจัดสรรผลประโยชน์ การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การแก้ไขปัญหา ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของ วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531) อ้างถึงใน ปราณี หมอนทองแดง (2533) ที่ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงควรจะหมายถึงการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน คือ 1. การมีส่วนร่วมในการศึกษา และวิเคราะห์ชุมชน 2. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 3. การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธี และวางแผนการแก้ปัญหา 4. การมีส่วนร่วมดำเนินการตามแผน 5. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล ดังจะเห็นได้ว่าชาวบ้านที่เป็นสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ต่างมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านแทบทุกขั้นตอนดังกล่าว ขาดแต่เพียง การติดตาม และการประเมินผลที่ยังไม่ค่อยปรากฏชัดเจนนัก

ประการที่สองการตัดสินใจนั้นเป็นการตัดสินใจโดยกลุ่ม(Collective Decision) โดยในทุกขั้นตอนชาวบ้านที่เป็นสมาชิกหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพงพางต่างก็มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของ สุพรรณิ ไชยอำพร และ สนิท สมักรการ (2535) ที่ได้กล่าวสรุปว่าการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการ

การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางนั้น มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง และ เพื่อเป็นการเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านโดยมีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ประกอบไปด้วย 4 สื่อด้วยกัน คือ สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ สื่อมวลชน และสื่ออินเทอร์เน็ต

1. สื่อบุคคล จากการวิเคราะห์สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อบุคคล ผู้วิจัยพบว่า หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อบุคคลเป็นหลักในการประชาสัมพันธ์เรื่องราวการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้ อันได้แก่ สื่อบุคคลที่เป็นผู้นำชุมชน และชาวบ้านในหมู่บ้านท่องเที่ยว เพื่อนฝูงและญาติพี่น้องของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยว เจ้าหน้าที่ของบริษัทนำเที่ยว และเจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จะเป็นสื่อบุคคลหลักในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้กับนักท่องเที่ยวได้รับรู้ เนื่องจากการประชาสัมพันธ์โดยที่ทางหมู่บ้านไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น และยังเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ง่ายที่สุด สามารถชักจูงใจนักท่องเที่ยวได้โดยวิธีการพูดคุยแบบกันเอง ทำให้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

เป็นไปในลักษณะที่ยืดหยุ่น ปรับให้เข้ากับนักท่องเที่ยวเป็นราย ๆ ไปได้ และสามารถที่จะชักจูง
 ทำความเข้าใจ และมีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกัน และกันได้ ทำให้ได้รับทราบความรู้สึกนึกคิด
 ของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสื่อประชาสัมพันธ์ของ
 Katz and Lazarsfeld (1955 : 27) ที่ได้กล่าวว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลมีผลต่อการทำให้ผู้รับสาร
 ยอมรับที่จะเปลี่ยนทัศนคติ และยอมรับที่จะให้ความช่วยเหลือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ
 มากที่สุด

2. สื่อเฉพาะกิจ จากการวิเคราะห์สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อเฉพาะกิจ ผู้วิจัยพบว่า
 หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภท
 สื่อเฉพาะกิจหลายรูปแบบด้วยกัน ทั้งที่มีการผลิตขึ้นมาเอง และบางส่วนก็มีหน่วยงานภายนอก
 ผลิตขึ้นมาให้ อันได้แก่ แผ่นพับ ป้ายบอกทาง หนังสือคู่มือการท่องเที่ยว เอกสารทางวิชาการ
 และสินค้าของที่ระลึก ซึ่งสื่อเฉพาะกิจเหล่านี้จะมีเนื้อหาที่เฉพาะ และมีจุดมุ่งหมายหลัก
 อยู่ที่นักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสื่อประชาสัมพันธ์ของ ปรมะ สตะเวทิน
 (2531:99) ที่ได้กล่าวว่า สื่อเฉพาะกิจหมายถึงสื่อที่ถูกผลิตขึ้นมาโดยมีเนื้อหาเฉพาะ
 และมีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่ผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม

3. สื่อมวลชน จากการวิเคราะห์สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อมวลชน ผู้วิจัยพบว่า
 หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางมีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์
 ประเภทสื่อมวลชนอย่างครอบคลุม อันได้แก่ สื่อทางโทรทัศน์ สื่อทางวิทยุ สื่อทางหนังสือพิมพ์
 และสื่อทางนิตยสาร/วารสาร เข้ามาช่วยในการช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ
 ที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้กับนักท่องเที่ยวได้รับรู้ โดยสื่อประชาสัมพันธ์
 ประเภทสื่อมวลชนเหล่านี้ ทางหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางไม่ได้เป็น
 ผู้ผลิตขึ้นมาเอง แต่ขอความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกให้ช่วยติดต่อประสานงานกับ
 ทางสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ได้เข้ามาทำการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของทางหมู่บ้าน
 ให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยว ทางหมู่บ้านจะคอยสนับสนุนให้ข้อมูล
 ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านในเรื่องต่างๆ ที่ทางผู้ผลิตสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ขอมมา
 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสื่อประชาสัมพันธ์ของ ปรมะ สตะเวทิน (2531 : 65) ที่ได้กล่าวว่า
 สื่อมวลชนเป็นสื่อที่มีความเป็นอิสระ และมีดุลยพินิจของตนเองในการพิจารณาข่าวสาร

ที่นักประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือในการเผยแพร่ว่าจะมีความสนใจ และเหมาะสมที่จะเผยแพร่ต่อไปยังสาธารณชนหรือไม่

4. สื่ออินเทอร์เน็ต จากการวิเคราะห์สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่ออินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยพบว่า หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วยในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้กับนักท่องเที่ยวได้รับรู้ อันได้แก่บริการข้อมูลทางเว็บไซต์ (WWW) และบริการข้อมูลบนกระดานข่าวที่มีการโพสต์กันในกระทู้ของเว็บไซต์ต่าง ๆ ถือได้ว่าหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัยมาก ในยุคปัจจุบันเข้ามาช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทางหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี เพราะสามารถเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีรายละเอียดมากกว่าสื่ออื่น ๆ เพราะมีพื้นที่มากกว่า และมีความรวดเร็วครอบคลุมทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง สื่อประชาสัมพันธ์ของ ฉัญญา จรูญกาญจนกุล (2541) อ้างถึงใน พรพรรณ ประจักษ์เนตร(2544 : 3) ที่ได้กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์โดยผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตสามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสาร โดยมีรายละเอียดมากกว่าสื่ออื่น ๆ เพราะมีพื้นที่มากกว่า และผู้ใช้สามารถค้นหาข้อมูลข่าวสาร และสามารถค้นหาคำตอบในสิ่งที่ตนเองสงสัยได้ทันที

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องมีการใช้สื่อที่หลากหลายครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกันได้ทุกกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสื่อประชาสัมพันธ์ ของ Singh (1976:54) ที่ได้กล่าวไว้ว่า สื่อเพียงประเภทเดียวย่อมไม่มีประสิทธิผลเพียงพอ ในการใช้สื่อแบบผสมผสานจะสำเร็จผลตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างรวดเร็ว

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลของการศึกษาวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง” ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น 3 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย และข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว

5.3.1.1 ควรมีการจัดทำสินค้าของที่ระลึกที่เป็นผลผลิตจากทางหมู่บ้านให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

5.3.1.2 ควรมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวของหมู่บ้านโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น

5.3.1.3 ควรมีการดูแลเรื่องของการรักษาความสะอาดของแม่น้ำลำคลอง โดยเฉพาะเรื่องของปัญหาขยะ และกิ่งไม้ที่รกยื่นออกมาตามลำคลอง

5.3.1.4 ควรมีการติดป้ายชื่อพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ตามบริเวณหมู่บ้านที่จัดการท่องเที่ยว เพื่อเป็นความรู้แก่นักท่องเที่ยว

5.3.1.5 ควรมีการจัดกิจกรรมทางน้ำให้เพิ่มมากขึ้น เช่น กิจกรรมการตกกิ้ง กิจกรรมการพายเรือตามลำคลองต่าง ๆ

5.3.1.6 ควรมีการเพิ่มจุดบริการรถยนต์ รับ – ส่ง นักท่องเที่ยวจากหมู่บ้าน ไปส่งยังสถานีขนส่งรถสาธารณะประจำจังหวัด เนื่องจากนักท่องเที่ยวบางกลุ่มเมื่อไม่มีรถยนต์ส่วนตัวมาต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเหมารถยนต์ในราคาสูง

5.3.1.7 ควรมีการจัดทำสะพานทางเดินเลียบบคลอง เพราะจะได้ชื่นชมบรรยากาศของหมู่บ้านได้อย่างเต็มที่

5.3.1.8 ควรมีการจัดให้นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับเจ้าของบ้านได้ร่วมรับประทานอาหารร่วมกัน

5.3.2 ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอแนะใน 2 ประเด็น ดังนี้

5.3.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้นำชุมชน และชาวบ้านในหมู่บ้าน

1) ในกรณีที่ต้องการระดมความคิดเห็นของสมาชิกในหมู่บ้านในเรื่องต่าง ๆ เพื่อการปรับเปลี่ยนแผนการจัดการการท่องเที่ยว การปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ควรใช้วงสนทนาที่ไม่เป็นทางการเป็นเวทีย่อยในการแลกเปลี่ยน และแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในวงสนทนานั้น ไปสรุปในที่ประชุมอย่างเป็นทางการก่อนที่จะร่วมกันตัดสินใจ

2) เมื่อผู้นำชุมชนในหมู่บ้านได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ควรมีการเผยแพร่ให้กระจายออกไปในวงกว้าง โดยการพูดในที่ประชุมอย่างไม่เป็นทางการ ในการช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารบุคคลที่ทำการประสานควรเป็นบุคคลในท้องถิ่นเนื่องจากมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับชาวบ้านทำให้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ประสบความสำเร็จได้ง่าย

5.3.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลภายนอกชุมชน (เจ้าหน้าที่จากภาครัฐ , ภาคเอกชน)

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน เช่นองค์กรการปกครอง หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สื่อมวลชน ควรมีการประสานงานกับทางหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ในลักษณะทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ โดยมีบทบาทเป็นผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมการท่องเที่ยวของทางหมู่บ้าน

2) บุคลากรจากหน่วยงานภายนอกที่เข้าไปประสานงานกับทางหมู่บ้านควรใช้บุคคลในท้องถิ่นเดียวกับหมู่บ้าน ซึ่งจะสร้างความรู้สึกสนิทสนมคุ้นเคยกับสมาชิกในหมู่บ้านได้ง่ายกว่าบุคลากรที่เป็นคนจากท้องถิ่นอื่น

3) หน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องควรหาวิธีการสื่อสาร โดยเฉพาะทางด้านเนื้อหาที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไม่ให้มีลักษณะเป็นวิชาการมากเกินไป เพื่อให้สมาชิกในหมู่บ้านสามารถรับรู้ และเข้าใจได้ รวมทั้งควรใช้การสื่อสารในลักษณะที่ไม่เป็นทางการเพื่อจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นระหว่างสมาชิกในหมู่บ้านกับบุคลากรจากหน่วยงานภายนอกได้มากขึ้น

5.3.3 ข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต

5.3.3.1 ควรมีการศึกษาเรื่องการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในหมู่บ้านอื่น ๆ ที่มีลักษณะทางสังคม วัฒนธรรม แตกต่างกับหมู่บ้านปลายทางด้วย เช่น หมู่บ้านทาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นลักษณะการสื่อสารว่ามีความเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร

5.3.3.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบวิธีการสื่อสารในการเข้าไป มีส่วนช่วยสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านระหว่างหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ ททท. กับองค์กรพัฒนาเอกชนว่ามีความเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร

5.3.3.3 ควรศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจ การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในหมู่บ้านที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบ โฮมสเตย์โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณในการศึกษา

5.3.3.4 ควรมีการศึกษาเรื่องการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ระหว่างชาวบ้าน กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

5.3.3.5 ควรมีการศึกษากระบวนการสื่อสารการตลาดเพื่อช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ที่ได้รับการส่งเสริมจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

หากมีการศึกษาวิจัยในมุมมองหรือแนวทางที่แตกต่างออกไปอีก ผู้วิจัยมั่นใจว่าจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง เพราะปัจจุบันรัฐบาลกำลังส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อเสริมภาพลักษณ์ประเทศไทยไปในทางที่เป็นบวก

DRUC

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- เกษม จันทร์น้อย. (2537). **สื่อประชาสัมพันธ์**. กรุงเทพฯ : รุ่งแสงการพิมพ์.
- กรุณา เดชาดิวงค์ ณ อยุรยา. (2537). **HOME STAY : รูปแบบการท่องเที่ยวแนวใหม่**.
กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2539). **นโยบาย และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ปี 2538-2539**. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ชวรัตน์ เชิดชัย. (2527). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน**. กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์
และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชาติชาย ณ เชียงใหม่. (2542). **การพัฒนาประเทศตามกระบวนการทัศน์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์:
แนวคิดการจัดการการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชูชัย ศุภวงศ์. (2541). **ประชาสังคม : ทศวรรษนักคิดในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : มติชน.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2542). **ธุรกิจชุมชน: เส้นทางที่เป็นไปได้**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- _____. (2542). **1999 จุดเปลี่ยนแห่งยุคสมัย**. กรุงเทพฯ : เศรษฐศาสตร์การเมือง (เพื่อชุมชน)
เอดิชั่นเพรส โปรดักส์.
- _____. (2545). **วิสาหกิจชุมชน กลไกเศรษฐกิจฐานราก**. กรุงเทพฯ : เอดิชั่นเพรส โปรดักส์.
- นิรันดร์ งามภูมิเวศย์. (2527). **กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน
พัฒนาชุมชน.ใน หวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (บรรณาธิการ). การมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- ปรมะ สตะเวทิน. (2537). **หลักนิเทศศาสตร์**. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- _____. (2531). **แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนา.ในเอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสาร
เพื่อการพัฒนา**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปทุม ฤกษ์กลาง ใน ยุคล เบญจรงค์. (2534). **บริบทการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประมินทร์ แสนประสิทธิ์. (2543). **พิมพ์เขียวของนาย ชวัช บุญพัค**. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองการพิมพ์.

- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2540). โครงการการสำรวจสถานะความรู้เกี่ยวกับธุรกิจชุมชน . กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ปฤชณ บุคคาหวัง. (2543). สมุทรสงคราม. กรุงเทพฯ : พี เอส พี.
- พรทิพย์ วรกิจโกศาทร. (2530). การเลือกสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พลอยศรี ไพรมาณนท์. (2544). การท่องเที่ยวเบื้องต้น . เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรรณพร วณิชชานุกร. (2541). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ : กองส่งเสริม และเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม.
- วิฒนะ จุฑะวิภาค. (2523). คู่มือการสร้างสื่อการสอน. กรุงเทพฯ : ชีระการพิมพ์.
- วิจิตร อาวะกุล. (2534). การประชาสัมพันธ์ และวิธีการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- เสถียร เขยประทับ. (2528). การสื่อสารและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.
- สุพรรณณี ไชยอำพร และ สนิท สมัครการ. (2535). การวิเคราะห์ทางสังคมเพื่อการพัฒนา: แนวความคิด และวิธีการ. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- หวิทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภากการพิมพ์.
- อคิน รพีพัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคม และวัฒนธรรมไทย. ใน หวิทอง หงษ์วิวัฒน์ (บรรณาธิการ). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภากการพิมพ์.
- อนันต์ธนา อังกินันท์. (2524). การผลิต และการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพรงพาง. (2542). งานเปิดหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปลายโพรงพาง. สมุทรสงคราม : สมุทรการพิมพ์.

บทความ

- กิตติวัฒน์ รัตนคิดถ ก ฎเกิด. (2542 , มกราคม - มีนาคม). “แนวทางจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.”
จตุสารการท่องเที่ยว , ปีที่ 18 , เล่มที่ 1 . หน้า 20-29.
- ชูวิทย์ ศิริเวชกุล. (2544 , เมษายน - มิถุนายน). “ การท่องเที่ยวเชิงชุมชนและการจัด Home stay.”
จตุสารการท่องเที่ยว , ปีที่ 20 , เล่มที่ 2 . หน้า 52-56.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2539, มกราคม - มีนาคม). “ มาช่วยกันส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
 กันเถิด.” **จตุสารการท่องเที่ยว , ปีที่ 15 , เล่มที่ 1. หน้า 54-56.**
- _____. (2542 , มกราคม - มีนาคม). “ มารู้จักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกันเถาะ.”
จตุสารการท่องเที่ยว , ปีที่ 18 , เล่มที่ 1. หน้า 10-18.
- พงศธร เกษดำลี. (2537, ตุลาคม - ธันวาคม). “ การท่องเที่ยวกับวัฒนธรรม.” **จตุสารการท่องเที่ยว ,
 ปีที่ 13 , เล่มที่ 4 . หน้า 5-7.**
- มธุรส ปราบไพรี. (2544 , ตุลาคม - ธันวาคม). “โฮมสเตย์กับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.”
จตุสารการท่องเที่ยว , ปีที่ 20 , เล่มที่ 4. หน้า 49-54.
- ยุวดี นิรัตน์ตระกูล. (2538 , กรกฎาคม - กันยายน). “ Eco-Tourism: การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.”
จตุสารการท่องเที่ยว , ปีที่ 14 , เล่มที่ 3. หน้า 50-58.
- ศรีพร สมบุญธรรม. (2536 , มกราคม - มีนาคม). “ Ecotourism การท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์
 สัญลักษณ์ใหม่แห่งทศวรรษ.” **จตุสารการท่องเที่ยว , ปีที่ 12 , เล่มที่ 1. หน้า 29-35.**
- อุษาวดี พูลพิพัฒน์. (2545 , ตุลาคม - ธันวาคม). “ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษา
 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในประเทศไทย.” **จตุสารการท่องเที่ยว , ปีที่ 20 ,
 เล่มที่ 4 . หน้า 1-16 .**

เอกสารอื่นๆ

- ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2544). **ประวัติความเป็นมา
 ของชุมชนปลายโพงพาง. เอกสารเย็บเล่ม.**
- โรงเรียนวัดโคกเกตุ. (2548). **ข้อมูลประวัติโรงเรียนวัดโคกเกตุ. เอกสารเย็บเล่ม.**
- ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบลปลายโพงพาง. (2545). **ข้อมูลการเกษตรของตำบล
 ปลายโพงพาง. เอกสารอัดสำเนา.**
- สภาวิจัยแห่งชาติ. (2511). **ข้อมูลตำบลปลายโพงพาง. เอกสารเย็บเล่ม.**

สภาวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม. (2545). ข้อมูลวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม.

เอกสารเขียนเล่ม.

สถานีอนามัยบ้านโคกเกตุ. (2548). ข้อมูลประชากรหมู่บ้านโคกเกตุ. เอกสารเขียนเล่ม.

องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพรงพาง. (2542). ข้อบังคับตำบล เรื่องการจัดการท่องเที่ยว

เชิงอนุรักษ์ปลายโพรงพาง. เอกสารอัดสำเนา.

องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพรงพาง. (2545). ข้อมูลทะเบียนหมู่บ้านปลายโพรงพาง.

เอกสารอัดสำเนา.

วิทยานิพนธ์

กรรณิกา ชมดี. (2524). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ : การศึกษา

เฉพาะกรณีโครงการสารภี จ. อุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กอบกวี ชื่นรักสกุล. (2545). การสื่อสารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งในเกาะเกร็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

จิตติมา สุขผลิน. (2539). แนวทางการหนดแผนประชาสัมพันธ์งานการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับ

ปัจจัยด้านวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวารสารศาสตร์.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ใจมานัส พลอยดี. (2540). ปัจจัยที่มีต่อความสำเร็จ และความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน :

เปรียบเทียบระหว่างภาพรวมและภาพย่อย อ. คำเชื่อนแก้ว จ. ยโสธร และ อ. ลานสกา

จ. นครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รูปณี สุวรรณฉัตรชัย. (2542). การแสวงหาข่าวสาร การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของ

นักท่องเที่ยวที่มีต่อข่าวสาร ของศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐชามณูร์ สุวิทย์พันธ์. (2545). การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ทัศนคติ และแนวโน้มพฤติกรรม

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทรงศักดิ์ ประสงค์. (2542). เศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มเย็บถุงมือหนัง บ้านกุดจกด-ระหาร ต. กระหวัน อ. ชุมหาญ จ. ศรีสะเกษ . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา บริหารธุรกิจ. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธงชัย อินทรพันธุ์. (2545). การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม . วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นริศรา นงนุช. (2544). รูปแบบการสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพรัตน์ มณีรัตน์. (2541). การสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนศิรวัง อำเภอตาบองกา จังหวัดนครศรีธรรมราช . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี หมอนทองแดง. (2533). ทิศทางการพึ่งตนเองในสังคมที่กำลังเปลี่ยนไป. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรพรรณ ประจักษ์เนตร. (2544). การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติ การรับรู้ประโยชน์ และ ความพึงพอใจในการบริการ E - Bankig ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ จันทร์ธา. (2546). ปัจจัยสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยาน (สวนหิน) ของประเทศไทย : กรณีศึกษา วนอุทยานผางาม จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เพ็ญฟ้า คณานุกรณ์. (2530). ปัญหา และข้อจำกัดของพัฒนากรในการทำงานพัฒนาชุมชนตาม หลักการ การมีส่วนร่วมของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนราธิวาส . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัฐพงศ์ ปานเชื้อ. (2547). การสื่อสารกลุ่มกับการจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มหัตถกรรม บ้านเขาแห้งพัฒนาในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุ่งฯ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- ลำแพน จอมเมือง. (2540). **บทบาทธุรกิจชุมชนที่มีต่อความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนกรณีศึกษา ตำบลศิลาแดง อำเภอปัว จังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตร์. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เวทีณี สตะเวทิน. (2542). **การสื่อสารในการจัดการประชคมบางลำพู**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริกาญจน์ ปรับไต่วิจิตโย. (2539). **การเปิดรับข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิรินยา วัฒนสุขชัย. (2545). **ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาเยือน กรณีศึกษาหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

- Berlo David K. (1960). **The Process of Communication** . New York : Holt, Rinecchart and Winston.
- Caribbean Food and Nutrition Institute, Kingston Jamaica . (1976). **The Use of Mass Media in Food and Nutrition Programmes** .Guidelines for Planner and Decision Maker. Np.
- Harrison, Shirley. (2002). **Public Relations : An Introduction** . London : Business Press.
- Menzel H. and Katz E. (1955). **Social Relations and Innovation in the Medical Profession** **Public Opinion Quarterly** . New York: The Basic Books.
- Katz E. and Paul F. Lazarsfeld. (1955). **Personal Influence** . New York: The Free Press.
- Laswell Harold. D. (1948). **The Structure and Function of Communication in Society** . New York : Happer and Row Publishers.
- Rogers Everett M. (1983). **Communication Strategies for Family Planning**. New York : The Free Press.

- Lent, John A. (1987). **Development Communication : A View from the United States.**
In Jayaweera, N. and Amunugama, S.(eds.). **Rethinking Development
Communication**, Singapore : Kefford Press.
- Smith, Ronald D. (1996). **Becoming a Public Relations Writer :A Writer Process Workbook
For The Profession.** New York : Harpercollins College Publishers.
- Singh K. N. (1976). **What Research Says about Communication with Rural People, In
Communication and Rural Change** . Singapore : Kefford Press.
- Servases J. (1996). **Introduction : Participatory Communication and Research in
Development Setting.** In Servaes, J ; Jacobson L. T. ; and White A. S. (eds.)
Participatory Communication for Social Change. New Delhi : Sage Publications.

ELECTRONIC SOURCES

[http : // www.tat.go.th](http://www.tat.go.th)

[http : // www.plypongpan.com](http://www.plypongpan.com)

[http : // www.sabuy.com](http://www.sabuy.com)

[http : // www.pantip.com](http://www.pantip.com)

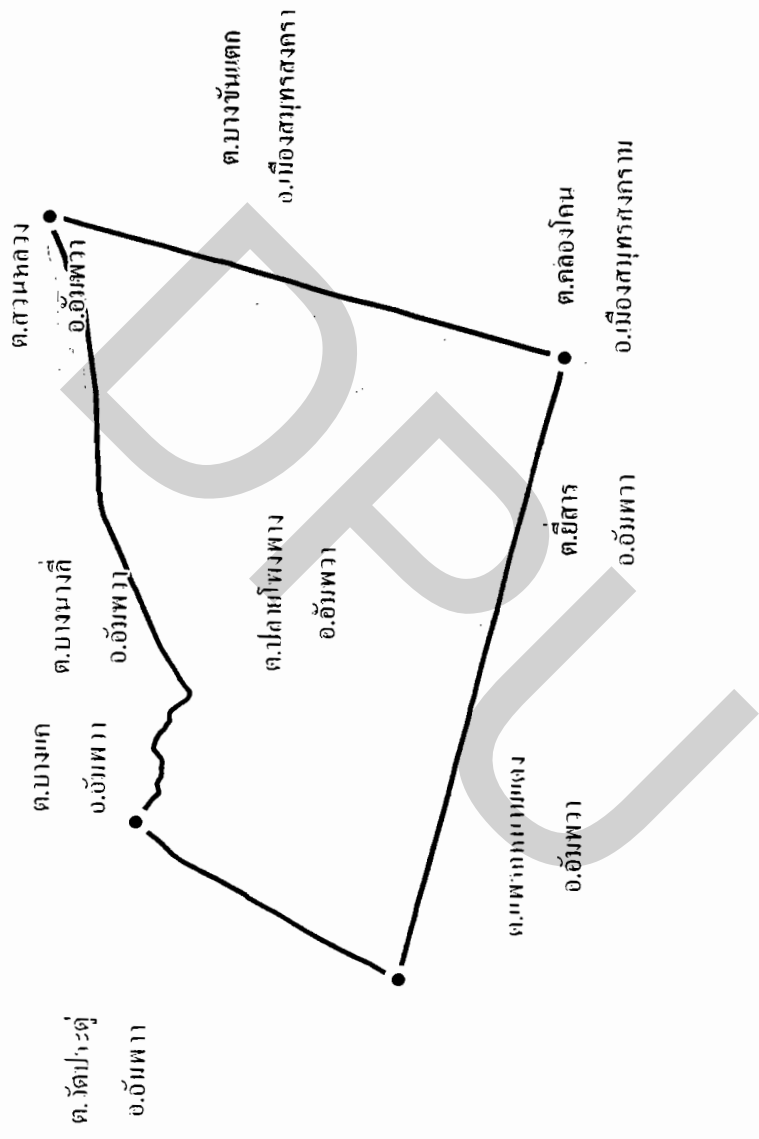

ภาคผนวก ก.
แผนที่ตั้งอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

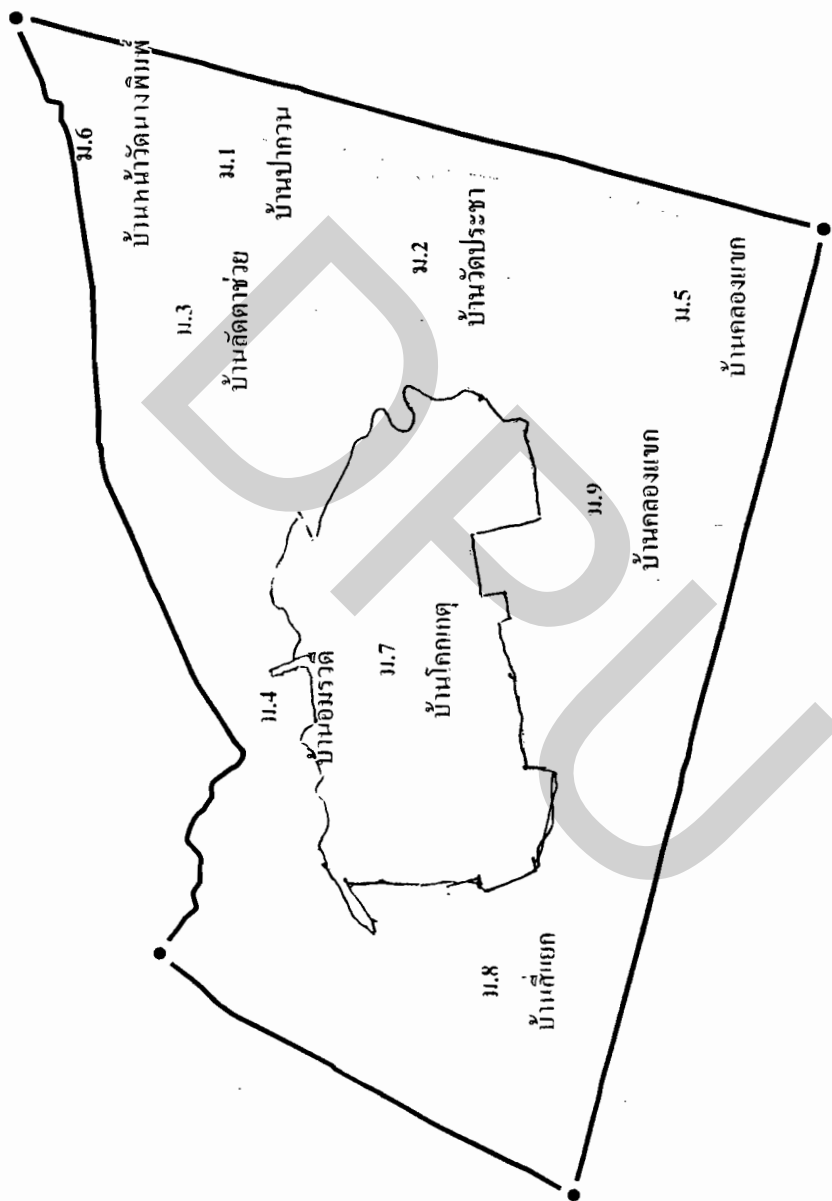
ภาคผนวก ข.
แผนที่ตั้งตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา
จังหวัดสมุทรสงคราม

แผนที่ตั้งตำบลปายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ภาคผนวก ก.
แผนที่ตั้งหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ตำบลปลายโพงพาง
อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

แผนที่ตั้งหมู่ 7 บ้านโคกเกตุ ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ภาคผนวก ง.
แผนที่ตั้งจุดเกี่ยวข้องการท่องเที่ยว

ภาคผนวก จ.
แผนที่ตั้งบ้านทรงไทย ที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง
ภายในหมู่ 7 บ้านโคกเกต

ภาคผนวก ฉ.
โปรแกรมท่องเที่ยวบ้านทรงไทยปลายโพงพาง
อัตราค่าใช้จ่าย และแผนที่เดินทาง

โปรแกรมท่องเที่ยวบ้านทรงไทยปลายโพงทาง อัตราค่าใช้จ่าย และแผนที่เดินทาง

โปรแกรมท่องเที่ยวบ้านทรงไทยปลายโพงทาง โทร 034-767520 แฟกซ์ 034-767521

- การเดินทาง ขึ้นรถกรุงเทพฯบางประกัว – สมุทรสงคราม สาย ๘๗๖ ลงที่สถานี บ.ช.ส.สมุทรสงคราม ต่อรถสาย ๔๐๕ สมุทรสงคราม – ราชบุรี ลงวัดโคกเกตุ ถึงบ้านทรงไทยตำบลปลายโพงทาง
- จากอนุสาวรีย์ชัยฯ ขึ้นรถตู้ ที่ได้สถานีรถไฟท่าตรงข้ามสะพานลอย ข้าง รพ.ราชวิถี ถึงสมุทรสงคราม ต่อรถสาย ๔๐๕ สมุทรสงคราม – ราชบุรี ลงวัดโคกเกตุ ถึงบ้านทรงไทยตำบลปลายโพงทาง

วันแรก

- 13.00 น. ล่องเรือชมวิถีชีวิตตามสายน้ำอ่าคลอง ชมบ้านเรือนไทย ต้นมะพร้าว การทำน้ำตาลและชมสวนส้มโอ
- 16.30 น. ฝึกพายเรือ
- 18.00 น. รับประทานอาหารเย็นที่บ้านตามคำหรับชาวสวน
- 19.30 น. นำท่านเข้าสู่บรรยากาศที่เงียบสวยตามธรรมชาติ ชมสิ่งมหัศจรรย์ฝูงหิ่งห้อยนับหมื่นแสนกระพริบแสงเพื่อภารกิจแห่งความรักได้คืนค่าภู ผสมกับแสงดาวระยิบระยับบนท้องฟ้าอากาศจะหาชมได้
- 21.00 น. เดินทางกลับบ้านพักที่เรียงรายอยู่ริมฟ้างคลอง

วันที่สอง

- 06.30 น. ตื่นเช้าทำภารกิจส่วนตัวเพื่อเตรียมตัวใส่บาตรพระที่บิณฑบาตรทางเรือ
- 08.30 น. ร่วมรับประทานอาหารเช้า
- 09.00 น. เตรียมล่องเรือล่องสองฝั่งคลอง ชมวิถีชีวิตไทยชนบทบ้านทรงไทย เรียงรายสองฝั่งคลองกับหมู่บ้าน หลากหลาย ชมภูมิทอง พิพิธภัณฑวัดกุรมรินทร์
- 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวันตามอรัยาศัย และชมกิจกรรมฝักแห้งไม้สักและสลักฝักไม้โมกมัน วัดบางแค่น้อย ค่าส่งบางกุ้ง อุทยาน ร.2 ดินแดนต้นราชันิภู
- 14.00 น. กลับถึงบ้านพักเพื่อเตรียมตัวเดินทางกลับ

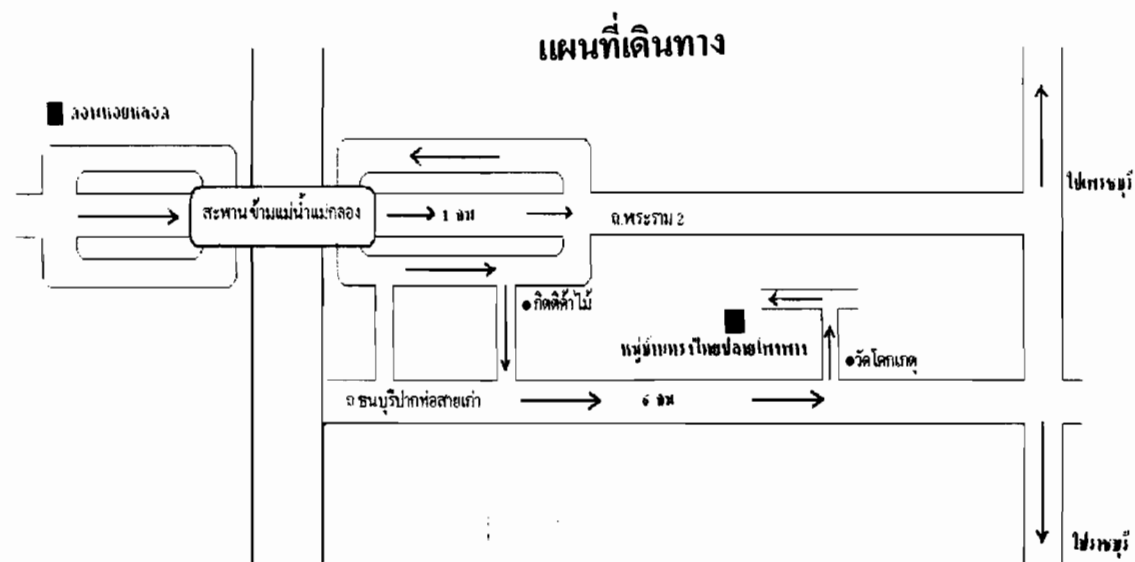
อัตราค่าใช้จ่าย

แพ็คเกจ 2 วัน 1 คืน 850 บาท/ท่าน รวมทุกโปรแกรม (เสาร์-อาทิตย์) หรือ 7 ท่านขึ้นไปในวันธรรมดา

วันธรรมดา 500 บาท/ท่าน ค่าอาหาร 2 มื้อ พร้อมที่พัก 1 คืน

เรือชมวิถีชีวิตชาวบ้านริมคลองรอบตำบล (4-6 ที่นั่ง) 500 บาท/ลำ

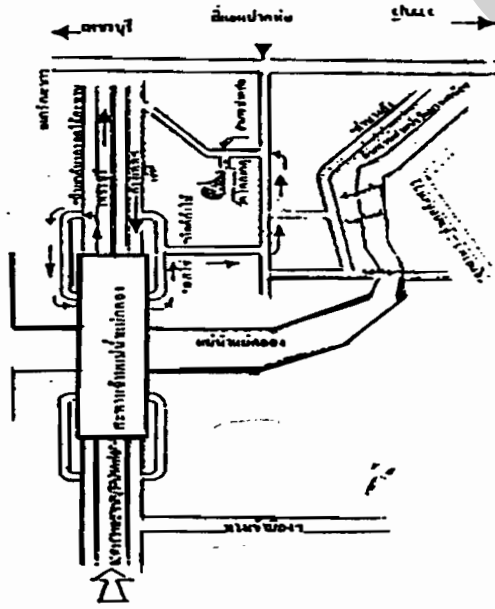
เรือชมหิ่งห้อย (4-6 ที่นั่ง) 500 บาท/ลำเรือชมวิถีชีวิตริมแม่น้ำ 1,200 บาท/ลำ (12 ที่นั่ง) 600 บาท/ลำ (6 ที่นั่ง) เช่นอุทยาน ร.2 วัดบางกุ้ง วัดบางแค่น้อย

ภาคผนวก ข.
ตัวอย่างข้อมูลการท่องเที่ยวของหมู่บ้านทรงไทยปลายโพงพาง
จากสื่อประชาสัมพันธ์ ต่าง ๆ

แผ่นพับประชาสัมพันธ์ข้อมูลการเดินทางท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

แผนที่การเดินทาง

• จากสี่แยกปากทางถึงวัด โทกตก = 11 กม.

• จากจุดตัดทางถึงจังหวัดนครราชสีมา = 79 กม.

• จากศูนย์บริการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

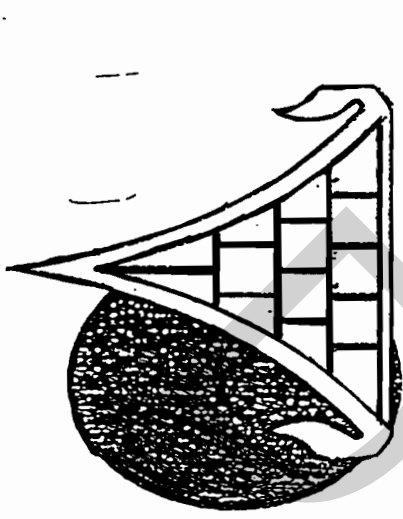
(สายที่) 5 กม. จากจังหวัดขอนแก่นถึงบ้านทรงไทย = 7 กม. ถึงวัด โทกตก = 7 กม. 7 ส่วนแยกไปทาง

• จากตลาดน้ำคำถิ่น-อุบลราชธานี 2.2 กิโลเมตรจากสถานีศรีสุรินทร์ ไปวัดอุบลรัตน์ใช้ทาง

ถนนกัลปพฤกษ์-วัดทุ่งศรีเมือง นครราชสีมาถึงวัด โทกตก = 5 กม.

• จากสถานีรถไฟ นครราชสีมา (ป.ม) ทางใต้-บ้านประเวศบุรี-ศูนย์บริการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

(ศูนย์บริการท่องเที่ยว) นครราชสีมาถึงวัด โทกตก (เป็นทางรถไฟ)

HomeStay

หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ศูนย์บริการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

253 หมู่ 7 ต. ปลายโพงพาง

อ. บ้านโพธิ์ จ. นครราชสีมา โทร. 75000

โทร. 034-717510 , 01-4037907.

ข้อมูลการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาง จากสื่อรายการทางโทรทัศน์

รายการโลกใบใหญ่

ออกอากาศทางช่อง 7

“โลกใบใหญ่” พาหัวใจดวงเล็ก ๆ ไปท่องเที่ยววิถีไทยริมฝั่งแม่กลอง

รายการโลกใบใหญ่ วันพุธนี้ “ดีเจปิ๊อบ คำเกษม” จะพาคุณน้องๆ หนูๆ หัวใจดวงเล็กๆ นุกตลุยไปเปิดโลกใบใหญ่ สำหรับสัปดาห์นี้ที่ปิ๊อบสุดหล่อ จะพาคุณหนูๆ ไปท่องเที่ยวเรียนรู้ประสบการณ์แปลกๆ ใหม่ๆ กับการใช้ชีวิตแบบชาวบ้าน ไปสัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภูมิ 2 ฝั่งแม่น้ำแม่กลอง เรียนรู้การใช้ชีวิตว่าเค้าจะอยู่กันยังไง กินกันยังไง ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวอีกแบบหนึ่ง หรือที่เรียกกันว่า “การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตร์” โดยสำหรับสถานที่ที่จะนุกตลุยไปเที่ยวกันในวันนี้คือ “หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ปลายโพงพาง” เป็นสถานที่ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากสำหรับนักท่องเที่ยว และผู้บุคคลผู้ที่จะมาแนะนำและให้ความรู้ พร้อมกับการ พาพวกเราเที่ยวกันในวันนี้คือ “คุณลุง ธวัช บุญพืด” โดยที่คุณลุงธวัชได้แนะนำเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบนี้ว่า

“สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้ กิจกรรมต่างๆเราจะเริ่มกันตอนบ่ายโมง การเที่ยวที่นี่เราจะใช้เรือเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ เพราะชาวบ้านจะอาศัยอยู่ริม 2 ฝั่งคลองนี้ เราจะได้ไปสัมผัสกับวิถีชีวิตของชาวบ้านอย่างแท้จริง ซึ่งเราจะได้เรียนรู้สิ่งที่ยากแก่การหาชมได้ ไม่ว่าจะเป็นการทำน้ำตาลมะพร้าว หรือน้ำตาลปึกที่เรารู้จักกันซึ่งชาวบ้านแถวนี้เค้าทำกันมานานแล้ว เราจะได้ดูตั้งแต่เริ่มขึ้นไปปาดตาลจนมาเป็นน้ำตาลปึกอย่างที่เราเห็นวางขายตามท้องตลาดทั่วไป หรือว่าจะเป็นการเดินทางไปยังสวนส้มโอ ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลไม้ที่ขึ้นชื่อของที่นี่ ซึ่งเราไม่ได้แวะไปเฉยๆ แต่นักท่องเที่ยวจะได้ลองชิมส้มโอสด ๆ จากต้น ซึ่งถ้าหากโชคดีมีส้มโอที่สุกแล้ว ก็อาจจะได้ลองหัดเก็บเองอีกด้วย”

ร่วมเปิดโลกการเรียนรู้กับสาระดี ๆ เรียนรู้ประสบการณ์แปลกใหม่ไปกับการท่องเที่ยวแบบ “วิถีไทยริมฝั่งคลอง” ได้ในรายการ “โลกใบใหญ่” วันพุธที่ 2 พฤศจิกายนนี้ เวลา 16.10-16.25 น. ทางช่อง 7

นิรุกคณเขต นิรุกคณชาติ ปุคคณเขต ปุคคณชาติ

สยามรัฐ

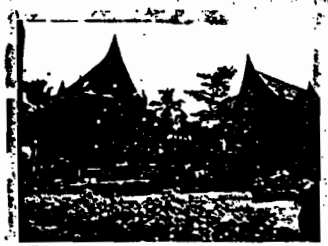
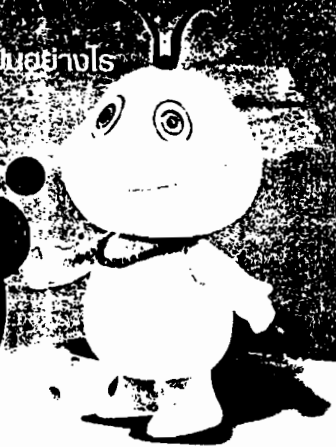
สัปดาห์วิจารณ์

ปีที่ ๕๒ ฉบับที่ ๕ วันศุกร์ที่ ๒๔ - วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ๓๕ บาท

ออกไปตามหาความสุขใจ อยู่ใกล้ๆ แค่นมูทรวงสงคราม

เคยกอบตัวเองกับไหม
ว่าความสุขของเราบนหน้าตาเป็นอย่างไร
อยู่ใกล้จนเอื้อมมือจับได้
หรือไกลจนทริตาภิมองไม่เห็น

“
วันนี้ น้องสุขใจ
จะพาไปตามหาความสุข
เริ่มกันจากใกล้ๆ
ที่เมืองริบล้าน้ำแม่กลอง
จังหวัดสมุทรสงคราม
ก่อนเลยแล้วกัน
”

อุทยาน ร.2

แดดจ้าฟ้าใส ใช้เวลาไม่ถึง 2 ชม. เราก็ได้มาอยู่ที่อุทยานฯ ร.2 ที่งดงามแบบไทยภาคกลางแท้ๆ หากได้มาเดินเล่นจะรู้สึกเหมือนได้เดินย้อนเข้าไปในอดีตใกล้ๆ กันยังมีพิพิธภัณฑ์ในเรือนไทยทั้ง 4 หลัง ที่มีการจัดแสดงโบราณวัตถุสมัยต้นรัตนโกสินทร์ อย่าง เครื่องเบญจรงค์ เครื่องถ้วย หวีไขน ถ้าใครอยากได้เครื่องเบญจรงค์เอาไว้ใส่ความสุข ก็มีให้เลือกซื้อติดไม้ติดมือกลับบ้าน

มาเมืองสวนเก่าที่ยัมพวาทั้งที มีหรือ น้องสุขใจ จะไม่พาไปชมสวนมะพร้าวนับหมื่นไร่ที่ลำประโดง คนแม่กลองเขานิยมทำตาลก็เอามาพร้าวมาทำน้ำตาลงละ เข้าสวนโน้น ออกสวนนี้ ไปดูคุณลุงคุณป้าเขาเคียวตาลให้ดู แดมลินจี่ของที่นี่ก็ตั้งไม่แพ้ใคร

หรือถ้าอยากอ้อมรอยกันแบบย้อนยุค ก็ต้องไม่พลาดตลาดน้ำท่าคาที่จะจัดขึ้นเฉพาะในวันแรม 2 ค่ำ 7 ค่ำ และ 12 ค่ำ เท่านั้น

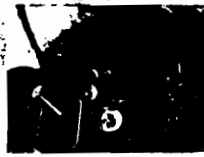
นอกจากนั้นวัดวาอารามที่นี้ก็น่าเที่ยว อย่างวัดกุฎารัตนบุรีกุฎีทองที่มีกุฎีไม้สักทอง สลักเสลาสลวยละเอียดอ่อน ตามแบบงานช่างภาคกลาง และใกล้ๆ กันในบริเวณวัดยังมีบ้านดนตรีที่เปิดสอนดนตรีไทยสำหรับเด็กๆ เรื่องดนตรีกับคนภาคกลางนี้เห็นจะควบคู่กันมาแต่โบราณ

กุฎีไม้สักทอง วัดกุฎารัตนบุรีกุฎีทอง

ใครมีเวลามากหน่อยต้องลองไปพักโฮมสเตย์ที่ปลายโพรงพงดูสักดินลองพายเรือมาด เรือสำปั้นกันบนคลองย่อยนับร้อยสาย พักกินกล้วยเดี่ยวเรอสดที่แวะมาถึงท่าหน้าบ้าน พอหัวค่ำก็ลองเรือออกไปดูหิ่งห้อยนับร้อยนับพันตามต้นลำพู เป็นบทส่งท้ายความสุขสำหรับคืนนี้

ท่าเรือโฮมริอ

เรือนไทยที่ปลายโพรงพง

เส้นทางท่องเที่ยวความสุขแบบนี้มีมากมายทั่วเมืองไทย คุณเองก็สามารถออกไปค้นหาความสุขของตัวเองได้ไม่ยาก จะใกล้หรือไกลก็แล้วแต่ใจชอบ เพราะแต่ละเส้นทางก็มีบางสิ่งให้ค้นหาแตกต่างกันไป

ใครออกมาแล้วได้เจอกับความสุขของตัวเองแล้วละก็ อย่าลืมพกใส่กระเป๋ากลับไปเก็บไว้ในความทรงจำด้วยแล้วกัน

ข้อมูลการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

บ้านทรงไทยปลายโพรงทาง จากสื่ออินเทอร์เน็ต <http://www.plypong309pang.com/>

BANSONGTHAI

Menu

ตมแรก

สมัครสมาชิก

ความประทับใจ

เว็บบอร์ด

อัตราค่าเช่า

สมัครเยี่ยมชม

หมู่บ้านของเรา

พิเศษของดีฝาก

เว็บแบบไหนที่คุณอยากมี?

- ขาดสินค้าได้
- มีทุกอย่างที่น่าสนใจ
- มีทุกอย่างที่คุณสนใจ

Vote/View

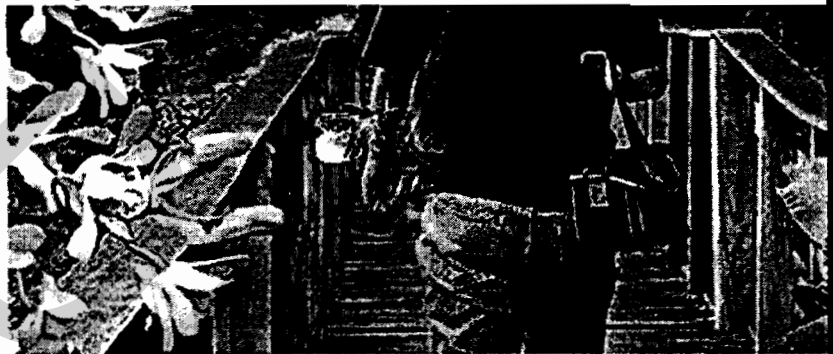
ใส่อีเมลเพื่อรับข่าวสาร

OK

เรียนรู้เรื่องหิงห้อย

- เพลงนิทานหิงห้อย (28)
- แสงที่ได้จากหิงห้อยมีประโยชน์มหาศาล (28)
- แหล่งอาศัยของหิงห้อยชนิดต่าง ๆ (28)
- แสงกระพริบของหิงห้อย (30)
- ประเทศไทยมีหิงห้อย 100 ชนิด (30)
- วงจรชีวิตของหิงห้อย (92)
- สารอาชีพในหมู่บ้าน
- การติดต่อเบื้องต้น (101)
- ข้อมูลแห่งท่องเที่ยวบ้านเรา

ยินดีต้อนรับสู่เว็บไซต์หมู่บ้านทรงไทยปลายโพรงทาง ที่รวมสาระเรื่องราวของหิงห้อย และที่พัก

What's New

- ใส่หัวข้อเรื่องที่ต้องการตรงนี้ (65)New
ตรงนี้สำหรับใส่คำอธิบายแบบย่อๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการ

Event's New

- ใส่หัวข้อเรื่องที่ต้องการตรงนี้ (59)New
ตรงนี้สำหรับใส่คำอธิบายแบบย่อๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการ

Activities

สมเด็จพระ
ราชา
สมเด็จพระ
ส
ประพา
สว
ฟ
ขอพ
ข้าพร

โทรทัศน์เยี่ยม
ไทย

พิธีกรรายการโทรทัศน์

ภาคผนวก ข.
ตัวอย่างจดหมายเชิญประชุมของทางหมู่บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ที่ พิเศษ / 2549

ชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
บ้านทรงไทยปลายโพงพาง
ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา

10 มกราคม 2549

เรื่อง ขอเชิญประชุม
เรียน คุณมะลิ ยศวิปาน

ด้วยทางชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง จะมีการประชุมใหญ่ประจำปี 2549 เพื่อให้การบริหารงานของชมรมมีประโยชน์แก่สมาชิก และท้องถิ่นมากขึ้น จึงขอเรียนเชิญสมาชิกของชมรมทุกท่านเข้าร่วมประชุม ในวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2549 ณ ศูนย์บริการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง เวลา 14.00 น. (บ่าย 2 โมง) โดยพร้อมเพรียงกัน

จึงเรียนเชิญมาด้วยความเคารพ และ โปรดอนุเคราะห์ไปร่วมประชุม โดยพร้อมเพรียงกันตามวันและเวลา ดังกล่าวข้างต้น

ขอแสดงความนับถือ

(นายรัช นูญทัต)

ประธานชมรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ระเบียบวาระการประชุม

1. เรื่อง การสรุปกิจกรรมในรอบปีที่ผ่านมา
2. เรื่อง การบริหารการเงิน
3. เรื่อง การวางแผนการบริหารงานในปีต่อไป
4. เรื่อง วาระอื่น ๆ (ถ้ามี)

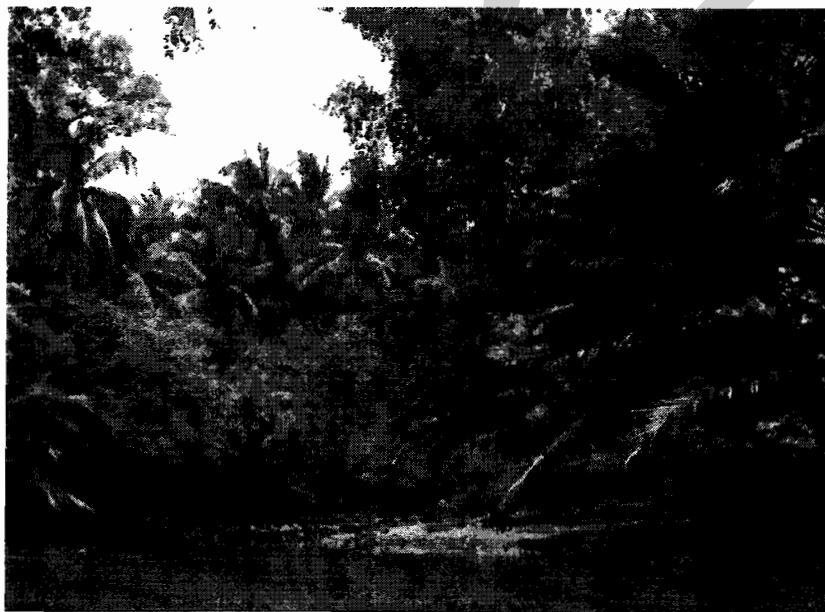
ภาคผนวก ฉ.

ภาพแสดงลักษณะทางกายภาพทั่วไปบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
แบบโฮมสเตย์ของหมู่บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

**ภาพแสดงลักษณะทางกายภาพทั่วไปบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์
ของหมู่บ้านทรงไทยปลายโพงพาง**

สภาพน้ำคดของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

สภาพริมตอฝั่งคดของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

สภาพบ้านทรงไทยของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

สภาพบ้านทรงไทยของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

ภาคผนวก ญ.

**ภาพแสดงบรรยากาศการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ได้เดินทาง
เข้ามาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านทรงไทยปลายโพงพาง**

ภาพแสดงบรรยากาศการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว
ภายในหมู่บ้านทรงไทยปลายโพงพาง

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกำลังลงเรือเที่ยวชมบรรยากาศริมสองฝั่งคลองของหมู่บ้าน

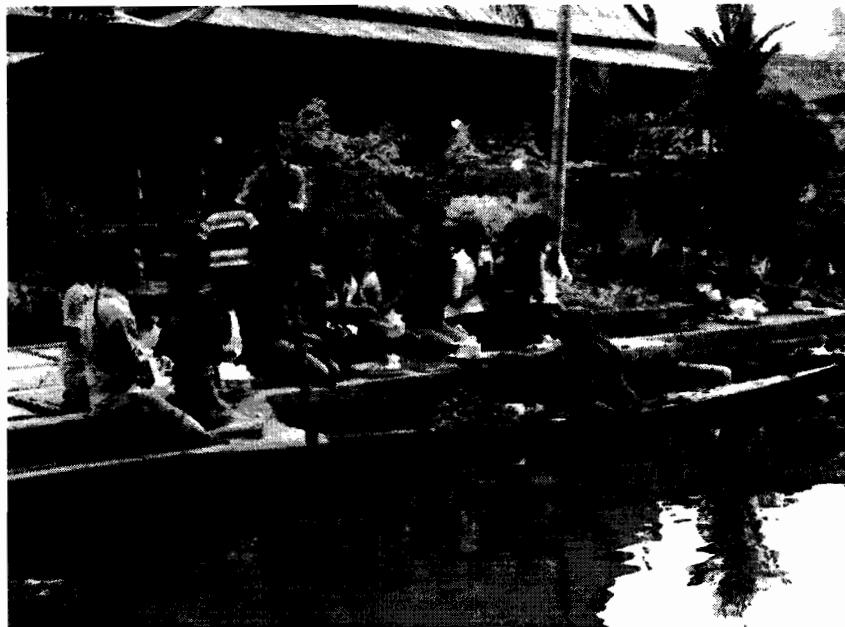
นักท่องเที่ยวชาวไทยนั่งเรือเที่ยวชมบรรยากาศริมสองฝั่งคลองของหมู่บ้าน

นักท่องเที่ยวกำลังดูชาวบ้านสาธิตการหยอดน้ำตาลปึกอย่างสนใจ

นักท่องเที่ยวกำลังรับประทานอาหารพื้นบ้าน

นักท่องเที่ยวกำลังทำบุญตักบาตรพระทางเรือยามเช้า

นักท่องเที่ยวกำลังให้ความสนใจในสินค้าของที่ระลึกของหมู่บ้าน

ภาคผนวก ก.
ตัวอย่างข้อความประทับใจของนักท่องเที่ยวที่ได้เขียนลงไว้
ในสมุดบันทึกของเจ้าของบ้านที่ตนเองได้เข้ามาพัก

การออกกำลังกายเบา ๆ หน้าเสาธง ช่วยให้สมองปลอดโปร่ง พร้อมที่จะเริ่มต้นเรียนรู้

ไปเล่นนานๆ ที่จะได้มาอยู่บ้านเรือนไทย ได้สัมผัสวิถี
กับวิถีชีวิตแบบไทย เชื่อบ้างว่า พออยู่พอกิน อยู่อย่างสงบ
พอของคุณ ก็นั่น ช่างเริ่มคิดโครงการนี้ขึ้นมา
ประทับใจในความเป็นไทยตัวเดิม ความสะอาด ความสงบ
และความเป็นธรรมชาติของที่นี่ ของของคุณสําหรับบริการคุณ
รอยยิ้มที่ใสใส สัมผัสตา ของคุณสูง คุณป้า แล้วจะมา
เยือนอีก

ชีเมพร , ซ่อนกลิ่น, จันทร์ตรา, ประณี
(ชาวประจวบฯ)

18 ก.พ. 44

PRACHUAB KIRIKHAN

สถานที่

โรงเรียนบ้านโนนแฝก ต.กุดหว้าน
บ้านกุดหว้าน อ.เมือง จ.บุรีรัมย์

สวตมณต์ร่วมกันเพื่อให้อจิตใจสงบ
ก่อนเริ่มต้นเรียน

11/5/144

ขอขอบคุณที่นำพาให้เกิดศรัทธาใจเหมือนไม่เข้าฝึกตาม
โรงเรียน แต่เหมือนญาติสนิทจนรู้จักคุ้นเคย สด:
รู้สึกดี ที่มีเวลาและเกิดเมื่อ ธรรม. จะมาอีกเพื่อพาให้
เหมือนเดิมนะจ๊ะ

ขอขอบคุณด้วยดี

[Handwritten signature]

11/5/144

บรรดาพ่อพระบวชที่รักดีมาตลอดจน
รับใช้: ลากลับมา ในมือหิ้วเครื่องทำน้ำ
สะอาดของคณเอง ในมือหิ้วหามาตามใจเด็ก
ทำใจใสสะอาดใจเห็นภาพ ขอขอบคุณมาก

ขอขอบคุณด้วยดี

[Handwritten signature]

11/2/9/44

เพื่อนรักในวัยที่รักปรารถนาใจ กับแม่ยกตาม
และครอบครัวของเจ้าขอมาใน คณสูงแล้วมีและตบป้า
ที่เท่กันมาพัก ในมือหิ้วน้ำ 1 ขวดเวลา 1 วัน
1 คืน เป็น ๑:๑ เวลาไฟสว่าง แต่ตบป้าจะยกกัน
ลง-ป้า และ ลม: ดูท่าพิศ ในมือหิ้วน้ำอีกกันมาพัก
1 ขวดขอพระ: คุณ คุณสูงทุกปีไว้ น. 100 มม

[Handwritten signature]

ขอขอบคุณด้วยดี

สถานที่
โรงเรียนบ้านแก่ง ตำบลคูเม็ลงยาม
อำเภอขามเฒ่า จังหวัดศรีสะเกษ

เพราะครูเปรียบเสมือนแม่คนที่สอง
โรงเรียนหมู่บ้านเด็กจึงจัดให้ครูมีโอกาส
ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด

บ - ๒ - ๐๑

สภาพที่ขบขัน จักน่าจะ สดขานมาก แต่ทำเป็น ดีน เลื่อนชื่อ
ส.สองอย่างงาน ช่าง (จ.มาดักแน่นอน) ใต้เขียน ฟูมฟอง นามอะไร
ส.ขบขันมาก แต่เข้าใจไม่จริง ทั้งเข้เขย ไร้ ที่แล้ว ว่างเปล่า
ข้อเฉพาะ ทานัน อื่นๆ อีกอย่าง
ปล. ขบขันใจจ๋าๆ ละ: ๕
โดยสม กับ ส.ขบขัน

หน้า ๕ ๐๐๐ ๐๐๐

ปล. ส.ขบขัน ส.ขบขัน ขบขันมาก ละ: ส.ขบขัน

๗ พ.ย ๒๕๔๔

ขอขอบคุณคุณครูและคุณที่มีโอกาส: ส.ขบขัน ส.ขบขัน
ส.ขบขัน ส.ขบขัน ส.ขบขัน ส.ขบขัน ส.ขบขัน ส.ขบขัน
ส.ขบขัน ส.ขบขัน ส.ขบขัน ส.ขบขัน ส.ขบขัน ส.ขบขัน

กข

อ. นวพร วิมลสาร ๐๑-๙๙๙ ๑๒๘๗

เด็กนักเรียนหญิงวัยรุ่นกำลังฝึก
การทำขนมทรงตัว ๆ จากหุ่น

5. AUG 2001

昨日の夜は遅くまでお話を聞かせて頂き ありが
ございました。日本の 蛍を さいいですが、タイの 蛍を
クリスマスツリーのようにとほ さいいでして。

初めてかやの中で寝て、とほ 貴重な 体験ばかりでした。

お世話になりました。ほんが=ありが ございました。

おひひひひ

室屋 里江

5. Aug. 2001

短. 時間でしたが本当に親切にして頂いて

有難うございました。 渡部 由美^{ユキ}

おひひひひ

渡部 由美^{ユキ}

5. Aug. 2001

楽しい一時を本当に ありが とう ございました。

私はかやの中で寝るのは初めてで 大変 貴重な
体験をさせていただけました。 村の皆様も

私達を 歓迎してくださって とても 嬉しか、 でした。

おひひひひ

酒井 政代

酒井 政代

สถานที่

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสตรี
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ตำบลทุ่งสว่าง อำเภอวังหิน
จังหวัดศรีสะเกษ

'ใครเห็นด้วยยกมือขึ้น' - สิทธิ เสรีภาพ และการมีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตยต้องเริ่มตั้งแต่ปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัย

๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๕

ภักดีต่ออเมริกา ของกว่า ๑๖ ล้านคน:

เมื่อ ๑ เดือนที่แล้ว เหนือความคาดหมายกับคนใจดีของอเมริกา

โดยจากรอบตุล ตุลาคม มุขมข

และที่สี่สี่ที่สี่ได้ใจมาก ๆ ซึ่ง ตุลาบของดี และคุณ

จากเดิม มาก ๆ ๑.๖ ล้านที่มาก ๑๖ ล้านคน

โศกนาฏกรรม: หน้าที่ที่มีผลในชีวิต

แต่ลงไม่ได้ ๓๐ ล้านคน

Fayer *Shit*

สถานี

โรงเรียนบ้านโพธิ์ทอง ตำบลโพธิ์ทอง
อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เด็ก ๆ เพลิดเพลินกับละครหุ่นที่ใช้
เป็นสื่อให้ความรู้เรื่องประโยชน์ของ
การรับประทานผัก

จากสวนรัลึก ที่เชียงใหม่

ขอขอบคุณในไมตรีจิตมิตรภาพ ของคุณในการ
ต้อนรับที่อบอุ่น ขอขอบคุณในความตั้งใจที่มอบให้คน: ยม
บ้านทรงไทย ในชีวิตผมได้มีโอกาสได้สัมผัสกับ ได้สัมผัส
แต่โลกสาร แต่เป็นครั้งแรกที่ยอมรับวิถีในสายเป็นไทย
ตามเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย กตเวทิตา ข้าราชการ ลอด้วย
ศกาศเป็นไทย เหล่านี้ เหล่า: ตรีบ คือ สิ่งที่มีค่า สดุดีคนนั้น
คือ สิ่งที่จะสืบสานให้ลูกหลานได้เรียนรู้ ได้ศึกษาวิถีที่
เป็นไทย

ครั้งนี้ถึงในชีวิตที่ได้สัมผัส ครั้งแรกที่ได้มีโอกาส
พบกับวิถีใน สายเป็นไทย ที่บ้าน สยามเมืองยิ้ม ที่ไร่สีหมอก
ของคณะไทย ที่ไร่ศรีนครที่เชียงใหม่ ยังเหลือไว้ซึ่งสายเป็น
ไทย

ขอขอบคุณทุกสิ่งทุกอย่างที่มีให้ผมตาม ทั้งวิถีโอกาส
ผมจะชวนผู้คนที่มาสัมผัส ส.อ. ๗ ทั้งวิถีโอกาส ส.อ. อ. อ. อ.
ด้วย ขอขอบคุณที่ต้อนรับที่อบอุ่นของประเทศไทย ในคุณได้
รัลึก ขอขอบคุณจากด้วย ลุง ป้า

วิศนเนตร พันพุ่ม
เลขานุการสภาชุมชนหนองนันท
กิ่ง ๐.หนองนันท ต.ข ๒๒๑๐
โทร ที่ทำงาน ๐๔๒ - ๘๕๒๑๖๔
มือถือ ๐๙ - ๖๑๐๖๒๐๑
๒๕ กุมภาพันธ์ ๕๕

หลายเดือนผ่านไป มะละกอเติบโตใหญ่
ให้ผลเต็มต้น

A beautiful night's sleep, watched
over by 2 beautiful ladies.
Hope your journeys are as exciting
as ours.

John Pitt 1/19/02
U.S.A.

You are a testament to patience
and endurance, as an American
television crew laid siege
on your beautiful village and
home. We are ever thankful
for your gracious hospitality.

Billie Joe
Los Angeles, CA
USA

Thanks for your kindness.
Alison Sandler
New York, New York
USA

สถานที่
โรงเรียนนานาชาติเมืองไทย ตึก 100/101
สีเบญจมาภรณ์ จังหวัดชลบุรี

เด็กชายกลุ่มนี้กำลังช่วยกันจับปลาตุ๊ก
ที่เลี้ยงไว้ในบ่อหลังโรงเรียนขึ้นมา
ทำอาหารมื้อกลางวัน

12/2/02

I had a lovely stay here, in
such a beautiful house! It
was wonderful.

Molly - from
Australia.

Thank-you for your hospitality
you have a lovely house in a
lovely location, I will not
forget it.

ขอขอบคุณมาากค่ะ ☺

66๗๕

'9-2-02

เคยคิด และฝันว่า จะมาอยู่บ้านสวยๆ ไทย
แบบมี ไม้ใหญ่เคยคิด วันหนึ่งได้มาเจอคุณและ
ได้มาพอมที่บ้าน ดู เผลอๆ - มาขอตัว ดู ใจอยาก
ที่มี อากาศดี พอมหลังๆ มาได้ดูห้องสวย
สวยมาก ได้สัมผัส อากาศดี
ขอบคุณมากที่ต้อนรับ และ ที่ได้ดูคนน่ารักใน
ที่นี่ ได้สนุกที่ บ้าน ทวีคูณ แบบนี้
อีกหลายๆ ครั้ง ในอนาคต

ประจักษ์ วัฒนกุล

71-708 9944

สถานที่
โรงเรียนบ้านโนนแฝก ตำบลพาน
อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เด็ก ๆ ขณะศึกษาการเลี่ยมตุ๊กตา -
หนึ่งในอาชีพหลักของชาวบ้านในชุมชน

๒๑.๑๒.๕๖

ผู้เขียนจดหมายที่ได้อ่านที่โรงเรียน
ตามที่โรงเรียนได้ส่งมาให้
ไปที่โรงเรียนตามที่โรงเรียนได้ส่งมาให้
โรงเรียนที่โรงเรียนได้ส่งมาให้

ที่โรงเรียน, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓, ๒๔, ๒๕

D
P
U

เด็กหญิงเรียนรู้การเขียนเส้นทแยง
เพื่อนำไปทอเป็นผ้าผืนจากยาย

26 ก.พ. 45

ขอขอบคุณ คุณแม่ที่จดจำ วันที่ผม ฝากซองไปรษณีย์
ฝาก ๑๒ ไร่ ๑๐๐ และ ๑๐๐๐ บาท ๒๕ ไร่ ๑๐๐๐ บาท จาก
พี่สาว พี่ชาย พี่สาว พี่ชาย

พี่สาว พี่ชาย ๗
พี่ชาย

30 มีนาคม 2545

เป็นตามใจฉันว่า ออกมีบ้านของวิมแม่ฉัน แบบนี้บ้าง วิมนี้โตมา
องและแอม รู้สึกดีมาก ของคุณในหัวใจ ที่อ่าฉัน แด่ทางซอ
รับที่ออดัน จากบ้านทองดำ ไปอ่าคุณพระคัมภีร์และค-

พี่สาว

Modra Grand

๒๐ มี.ค. 45

บรรพชาศตึก เขียนสลับแบบนี้คงหาที่ใหม่ไม่ได้งั้นๆ แต่ความใจดี
มีน้ำใจขอคนที่นี้ดูจะน่าประทับใจจริงๆ ขอขอบคุณคุณยายทองดำ สำหรับ
การดูแล และอภัยด้วย ใจไม่แพ้ที่มีทุกหนทุกแห่ง อุดมเขมรน้อยบ้าน
เอ๋ยคี่... หรือว่าสักวันจะมีบ้านใหม่ถาวรบ้าง แบบคุณยายมิ่ง... อธิ
ขอให้คุณยายมีความสุข มีชีวิตที่สงบและสันติสุข

ขอบคุณค่ะ --
mod--

สถานที่
บ้านสวน...
ตำบลโพธิ์ทอง...

๓๐ มี.ค. 45

ขอขอบคุณคุณแม่ที่ฝาก ๑๒ ไร่ ๑๐๐๐ บาท และ ๑๐๐๐ บาท

มี.ค.

เด็ก ๆ กำลังรายล้อมฟังพระสงฆ์เล่าถึงประวัติของวัด เรื่องการทำความดี และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยความสนใจ

4
27 ครับ

ผมรักทั้งท้อย.. ผมจะพยายามหัดส่องแสงให้ได้
เหมือนหิ่งท้อยในวันหนึ่ง ถ้าวันไหนที่สำเริง ผมจะ
ส่องแสงไว้ที่หน้าบ้านบ้าง.. เป็นคนแรกครับ..

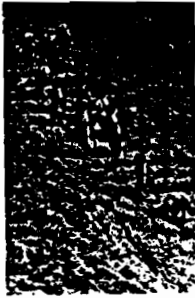
สุริยา . 30 มี.ค. 45

คุณป้าจ๋า... หรือ คุณยายทวดตาของหนู

ตอนแรกที่พวกหนูตกลงกันว่า จะมาเที่ยวที่นี่ หนูไม่มั่นใจ
เลยคะ กลัวหนูกลัวนี่สารพัดเพราะ หนูไม่รู้ว่าจะได้มาพักอยู่กับ
ใคร แต่พอหนูมาถึงที่นี่แล้วรู้ว่าได้มาพักอยู่กับคุณยาย หนู
ดีใจมากคะ คุณยายน่ารักมาก ทาน้ำหาผลไม้มาให้หนูกิน
ตลอดเลยคะ ป้าของคุณยายก็สวยคะ สะอาดมาก พื้นไม้มัน
ปอบเลยคะ ก็ทาน้ำกับช่รยอากาศดีน่านั่งมากคะ หนูประทับใจ
ใจที่นี่มากคะ ที่สำคัญหนูได้ส่องพวยเรือเป็นครั้งแรกในชีวิต
ก็ที่บ้านคุณยายนี่คะ สนุกมากเลยคะ หนูสัญญาว่าคราว
หน้าจะมาเที่ยวที่นี่และพักที่บ้านของคุณยายอีกคะ คุณยาย
ไม่ต้องกลัวว่าจะเหงาจะคะ พวกหนูจะมาเยี่ยมบ่อยๆ คะ
อ้อ! คราวหน้าหนูจะเลิกล้อหลานให้ได้คะ

รักษาสุขภาพนะคะ
น้องยุ

30 มีนาคม 2545

ชบวนการเด็กๆ กำลังเดินเรียงแถว
ขึ้นเนินเขาเพื่อไปโรงเรียน
ในตอนเช้าตรู่

16 เม.ย. 45

สิ่งที่ได้มีโอกาสได้รู้ และที่มีโอกาสได้กลับมาเยี่ยมคุณยาย
ที่วัดป่าใหญ่ งานของที่นี่ คือการดูแลเด็กที่ทำงานหนัก
ประเพณีโบราณหรือในชื่อคุณยายได้มากในวัยโต ได้มองดูเด็กที่ทำงานหนัก
และ การนั่งเรือชมล่องน้ำคลอง ที่ดูสวยงามน่าดูอยู่ ก็เห็น การท่องเที่ยวที่
น่าประทับใจมาก
ขอขอบคุณคุณยาย ที่ช่วยรับภาระงานที่อยู่ที่อยู่ และ การเป็นกันเอง
ที่ คุณยายมีไว้ " หลังจากรับชมเยี่ยมอีกสองวัน "

(อู๋) สุธิตานันท์ จิราธิพร

พร้อมทั้งขอขอบคุณคุณยายมาก ที่ให้โอกาสได้มาเยี่ยมและรับชมที่
อยู่และ ก็ขอฝากฝังคุณยายไว้ ด้วยใจของคนที่มาเยี่ยมในใจ

สถานที่
โรงเรียนบ้านท่ากุ่ม
ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี

วันเสาร์ที่ 27 กรกฎาคม ๒๕๖๓

หมอ เก่ง กษัตริย์ ฐิติภา อภิสิทธิ์กันย์ชัย (หญิง) สาขานัก
 มาไม่รู้จัก... พจนานุกรม...
 มีคำถามมากมาย...
 เสมอ...
 แล้วยัง...
 พจนานุกรม...
 ...
 ...
 ...

...
 ...
 ...

ประวัติผู้เขียน

- ชื่อ-นามสกุล** นายกฤษฎา สุริยวงศ์
- ประวัติการศึกษา**
- ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดเนกขัมมาราม จังหวัดราชบุรี
  - ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเนกขัมวิทยา จังหวัดราชบุรี
  - ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี
  - ระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) สาขาวิชานิติศาสตร์ เอกวิทย์-โทรทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (พ.ศ. 2545)
  - ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (พ.ศ. 2547)
- ประสบการณ์ทำงาน**
- ผู้ช่วยผู้กำกับการแสดง ฝ่ายผลิตละคร โทรทัศน์ บริษัท กันตนา วิดีโอโปรดักชั่น จำกัด (พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2546)
- ทุนการศึกษา**
- ทุนเรียนดี ในระดับปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์(ธุรกิจ) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ (พ.ศ. 2546)